

Pr. Mihai-Andrei Aldea

ORTODOXIA SI ARTELE MARTIALE

Editura Episcopiei Giurgului

ORTODOXIA ȘI ARTELE MARTIALE (MAI ALES LA ROMÂNI)

Pr. Dr. Mihai-Andrei Aldea

*Această carte se tipărește cu binecuvântarea
Preasfințitului Părinte
† Ambrozie
al Episcopiei Giurgiului*

Editura Episcopiei Giurgiului

2014

ISBN 978-606-93501-7-1

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	7
<i>mică lămurire.....</i>	13
<i>ce este Ortodoxia?</i>	14
<i>ce sunt artele marțiale?.....</i>	16
<i>Scurtă incursiune istorică asupra artelor marțiale în lume</i>	38
<i>ce spun Scripturile</i>	65
<i>ce spune Sfânta Tradiție.....</i>	68
<i>primele veacuri creștine în Armenia</i>	69
<i>primele veacuri creștine în Imperiul roman</i>	70
<i>sfinți militari romani</i>	71
<i>apologeții și alți mărturisitori cu scrisul</i>	79
<i>alte mărturii din primele trei veacuri creștine</i>	80
<i>Sfântul Constantin cel Mare</i>	88
<i>și tradiția merge mai departe.....</i>	89
<i>dar oare nu sunt acestea excepții? excepții care confirmă regula?</i>	91
<i>două scurte lămuriri.....</i>	94
<i>și ce voi mai zice?</i>	102
<i>cuvintele unui sfânt</i>	105
<i>părerea Bisericii sau... părutu-sa Duhului Sfânt și nouă.....</i>	127
<i>și totuși... de unde atâta osândire?</i>	132
<i>cui îți dă o palmă peste obraz, întoarce-i-l și pe celălalt.....</i>	141
<i>Dați tuturor cinste, iubiți frăția, temeți-vă de Dumnezeu, cinstiți pe împărat</i>	152
<i>ultima legiune?.....</i>	156

<i>chipuri ale moștenirii constantiniene.....</i>	<i>171</i>
<i>dar oare ce înseamnă că „Românii au putut ține fruntea sus”?</i>	<i>179</i>
<i>starea poporului sub fanarioți și urmările ei</i>	<i>182</i>
<i>dar lupta merge mai departe și... ..</i>	<i>185</i>
<i>să fim realiști... se mai poate face acum așa ceva?.....</i>	<i>189</i>
<i>supuneți-vă stăpânirilor</i>	<i>197</i>
<i>Românul e născut... oștean</i>	<i>206</i>
<i>și totuși se poate mai mult!</i>	<i>208</i>
<i>și iar: a mai rămas ceva?</i>	<i>213</i>
<i>Cercetați toate, țineți ce este bine!.....</i>	<i>217</i>
<i>și totuși mulți gândesc altfel, deși sunt creștini, și aduc argumente împotriva</i>	<i>232</i>
<i>toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa stăpânit de ceva.....</i>	<i>267</i>
<i>fericiți făcătorii de pace</i>	<i>270</i>
CUVÂNTUL SPECIALIȘTILOR	274
I. Dipl. Ing Gonciar Constantin – Gabriel, Antrenor Arte Martiale specializarea Ju-Jitsu, 2 dan Ju-Jitsu	274
II. Prof. Bogdan Scărlătescu	276
ANEXELE	281
ANEXA I.....	285
Pomenirea Sfântului Marelui Mucenic Andrei Stratilat si a celor ce s-au savârsit împreuna cu dânsul doua mii cinci sute nouazeci si trei de ostasi.....	285
ANEXA II	294

Întru această zi, cuvânt al Sfântului Teodoret, despre dreapta socotință și înțelegere a tot lucrului	294
ANEXA III	296
Cele mai cunoscute grupări ale Rezistenței Românești Anticomuniste de pe teritoriul Republicii România.....	296
ANEXA IV	298
Testamentul Grupului Carpatin- Făgărășan, condus de Ion Gavrilă Ogoranu	298
Anexa V	302
Artele marțiale europene, scurte completări	302
ANEXA VI.....	309
Despre Sfinții Ostași	309
ANEXA VII	322
Despre yoga, qi, reiki și alte practici energetice asemănătoare	322
ANEXA VIII	327
Infraționalitatea în România - 2011	327
Harta clanurilor interlope din România	328
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	380
A. Cărți, antologii, broșuri	380
B. Articole și studii	402
C. Principalele ink-uri folosite	413

PREFAȚĂ

Viața duhovnicească este, după învățătura Bisericii Ortodoxe, o permanentă mișcare pe verticală, o colaborare cu Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, dar și o luptă cu demonii și cu patimile pe care ei le seamănă în și între oameni. Nu există interval de timp în care omul și comunitatea creștină să nu gliseze, ca pe niște valuri, în experiențele unirii cu Dumnezeu, ale testării (dovedirii) credinței întru El prin mărturisire mistică și publică totodată, adică atât în fața îngerilor, cât și a oamenilor. Rugăciunea și milostenia, ca lucrări și atitudini euharistice și doxologice izvorâte din credință, sunt mărturiile pe care fiecare dintre noi avem obligația să le împlinim în viața noastră, nu ca acte de bravură laudăroasă, ci ca gesturi firești, izvorâte din iubire smerită, jertfelnică, mulțumitoare și slujitoare a comunității (familiale, locale și naționale) în care trăim.

Pe de o parte avem datoria recunoștinței și a pomenirii veșnice față de părinții și înaintașii noștri în viață și în credință, păstrând tezaurul spiritual, cultural și material moștenit de la ei. Pe de altă parte, avem și obligația interiorizării, a îmbogățirii și a transmiterii lui urmașilor noștri, așa încât și ei să meargă împreună cu noi pe aceeași cale a credinței mântuitoare, a cunoașterii Dumnezeului Celui Viu și a dobândirii vieții Lui veșnice. De-am ști noi, măcar o frântură, la ce bucurii și plinătăți de trăire ne cheamă Dumnezeu, apoi cu adevărat ne-am strădui cu mai multă râvnă să apărăm și să promovăm acest tezaur al Ortodoxiei în întreaga noastră viață interioară și exterioară! Iar a-ți

da viața apărând nemurirea ta și a urmașilor tăi este o mare dovadă de credință și nădejde în dobândirea împreună cu ei a bunătăților inefabile ale vieții veșnice dumnezeiești. Căci, într-adevăr, „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, și la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (1 Cor. 2, 9)

Creștinul ortodox, român sau de oricare alt neam, este sau trebuie să devină și un om de o mare noblete sufletească, un înțelept luminat de Duhul Sfânt care veghează neîncetat asupra vieții sale și a celor din jurul său. Liturghia și filantropia, mistica și misiunea trebuie împletite într-o sinteză roditoare unitară, personală și socială totodată, cu dreaptă socoteală, cu cumpătare, dar și cu fermitate. Luarea aminte la sine, dar și la problemele comunității, straja neîncetată la ispitele și invaziile patimilor (prin demoni sau prin oameni), face dovada angajării lui responsabile în viața duhovnicească personală, eclezială și națională. Nimeni nu se mântuiește singur, ci în continuitate și comunitate cu ceilalți credincioși din neamul și din jurul lui.

De aceea apărarea, mărturisirea și promovarea credinței creștin-ortodoxe (ca și cale mântuitoare unică întru și spre Dumnezeu cel Viu) este dovada unei trăiri duhovnicești înalte, unde iubirea de Dumnezeu și de semenii merge adesea până la jertfa de sine. Sfinții Martiri și Mărturisitori dintre înaintașii noștri sunt eroii adevărați și modelele autentice ale credinței, pentru care mărturisește Însuși Mântuitorul Hristos înaintea Tatălui în veșnicie. Dar lupta și jertfa lor pentru noi și pentru a noastră mântuire este și o chemare puternică adresată nouă. Ei sunt „preoți ai

deșteptării noastre” din plutirea mioritică autosuficientă, din beția resemnată și tâmpă în care zacem adesea confundând pacea lui Dumnezeu și trezvia lucrătoare cu pasivitatea inerțială a așteptării ca altcineva să ne facă ordine în viață, în casă și în societate. Din nefericire, datorită acestei atitudini pasive și permissive, total necreștine, (pe de o parte preluată parțial de la unii înaintași, dar, pe de altă parte, tot parțial, indusă și cultivată de cei ce ne-au condus și ne conduc încă destinele neamului de la fanari(h)oți încoace,) tezaurul spiritual și material al neamului nostru românesc a fost blamat și jefuit continuu. Prea ne-am lăsat ușa deschisă tuturor viclenilor și răuvoitorilor mieroși... De parcă nu am auzi cuvântul Domnului Hristos: „de-ar ști stăpânul casei la ce strajă din noapte vine furul, ar priveghea și n-ar lăsa să i se spargă casa” (Matei 24, 43), sau „de ar ști stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea și n-ar lăsa să i se spargă casa.” (Luca 12, 39). Iar apărarea eficientă a casei, a valorilor personale, familiale și naționale în fața dezbinătorilor nu se face haotic sau la voia întâmplării, ci sistematic, strategic¹.

Părintele Mihai-Andrei Aldea reușește în cartea de față, *Ortodoxia și artele marțiale*, să ne provoace. El ne arată că artele marțiale (deloc reduse la acrobațiile adesea violente promovate prin filme de acțiune orientale și occidentale) nu sunt inutile nici unui om și nici unui popor. El stârnește interesul cititorilor și-i îndeamnă la o cercetare mai adâncă a atitudinii demne a creștinilor ortodocși și a

¹ Doar în caz de apărare, după ce toate metodele de negociere pașnică au fost epuizate, este îngăduită lupta cu scopul opririi și imobilizării atacatorului.

comunității lor în fața atacurilor văzute și nevăzute la adresa credinței, a sănătății, a vieții și a viitorului lor. Cartea este scrisă accesibil, fără prețiozități lingvistice, îmbinând ușurința exprimării cu acribia academică. Eu am citit-o pe nerăsuflăte și, fără să folosesc cuvinte exagerate, afirm că e singura mărturie satisfăcătoare din domeniul apologeticii ortodoxe românești. De aceea o și recomand tuturor spre lecturare atentă și meditare.

Cartea nu este un studiu exhaustiv și conceptual, istoric și filozofic, analitic și comparativ², al diferitelor ideologii și atitudini (departajate spațio-temporal și cultural) referitoare la strategia războiului, ci mai degrabă o cateheză, o cateheză îndrăzneată chiar, menită să ne trezească din visarea pietistă, fatalistă și nerealistă (dar tipic românească) pornită de la ideea greșită că Dumnezeu ar trebui să-ți dea mereu, chiar dacă tu nu-ți deschizi traista.

Dar cartea oferă și explicații teoretice (biblice, patristice, istorice, filologice și științifice)³, precum și unele exemple (ce pot fi preluate ca sfaturi) practice, pe care bine ar fi să ni le însușim nu atât pentru igiena, sănătatea și mobilitatea trupului (care, oricum, trebuie întreținut (nu idolatrizat!) ca templu al Duhului Sfânt și unealtă a sufletului), ci pentru a ne conștientiza și împrăști launtric demnitatea și valorile infinite ale credinței ortodoxe și uriașul tezaur spiritual, cultural și material pe care ni l-au lăsat strămoșii noștri,

² Deși cercetarea amănunțită a autorului se observă în prezentarea foarte precisă, documentată și serioasă.

³ Bibliografia cuprinzătoare consultată dă mărturie de acest lucru.

apărându-l de multe feluri de atacatori văzuți și nevăzuți.

Cert este că de-a lungul unei istorii zbuciumate, cu sute de invazii și războaie, dar și din cauza vanității și dezbinărilor dregătorilor, românii au ajuns (cum spunea secretarul domnesc Anton Maria del Chiaro la anii 1700, dar e valabilă afirmația lui și acum) nu doar „să fie lipsiți de curajul și vrednicia ca să ție piept oricărei națiuni războinice, dar asupririle și dările necontenite ce plătesc de câteva ori pe an, într-atât i-a deprimat, că din vechea faimă romană nu le-a rămas decât numele.”⁴ Pe de altă parte, tot el recunoștea că românii „sunt foarte meșteri în oricare meserie. Sunt sprinteni la călărie, ageri în mânăuirea săbiei și arcași dibaci. Dacă ar fi instruiți în știința militară, ar face mari progrese.”⁵ Deci, lipsa pregătirii militare ne-a costat mereu pe noi, românii, iar astăzi acest lucru este și mai vizibil odată cu implementarea oficială a politicii imbecilizării generale și a anulării conștiinței naționale prin robia față de organizațiile, corporațiile și puterile financiare străine. Să nu fim naivi! Această politică de colonizare economică, culturală și chiar teritorială, cumulată cu propaganda anticreștină fățișă, are ca efect otrăvirea mentalității creștinului român care, supus unui proces național (nu doar local, într-un lagăr, cum făceau comuniștii) de

⁴ Anton Maria del Chiaro, *Revoluțiile Valahiei*, Ediție îngrijită de Arhimandrit Mihail Stanciu și Academician Dr. Gabriel Ștrempel, Editura Basilica, București, 2012, p. 38. Despre Vlad Țepeș există în această carte mărturia străinilor că era un „om curajos și foarte iscusit în știința militară [care] își apăra țara vitejește” (p. 78).

⁵ Idem, p. 51.

reeducare forțată (prin dezinformare și dezbinare), nu mai știe cum și unde să să-și apere valorile, familia, neamul și viitorul. De aceea trebuie să fim treji și să ne apărăm, desigur, nu cu metodele lui Baraba, ci cu „armele lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 11-17), dar cu demnitate și fermitate. Nădejdea noastră rămâne la Dumnezeu, desigur, dar trebuie să fim și pregătiți a traversa fără multe vătămări încercările actuale ale credinței și ale țării.

În concluzie, cartea *Ortodoxia și artele marțiale* a Părintelui Mihai-Andrei Aldea reprezintă un început într-un domeniu al apologeticii ortodoxe încă neexplorat, dar cu importante profunzimi înțelegătoare ce trebuie descoperite, cercetate și valorificate spre întărirea credinței și a Bisericii lui Hristos în care trăim ca neam binecuvântat de Dumnezeu prin strămoșii noștri și mărturisitorii Lui de aproape 2000 de ani.

Arhim. Mihail Stanciu
(Mănăstirea Antim
19 octombrie 2013)

Va trebui să creăm mici fortărețe, mici cetăți de supraviețuire, la sate, acolo unde mai sunt oameni care pricep și își amintesc Rânduiala, unde să avem pământul nostru, școala noastră – în care să ne creștem copiii în duhul acesta ortodox, să avem spitalele și moașele noastre.

Arhim. Iustin Pârvu

Creștinismul, băiete, nu-i totuna cu prostia.
Monahul Nicolae Steindhart

*Cred în sfinți, dar și-n voinici,
Cred în flori și-n cremeni,
Căci tăcuții mucenici
Cu haiducii-s gemeni.*
Radu Gyr

*Numai atunci un popor își reneagă istoria, dacă
acceptă să piară.*
Georges-André Chevallaz

mică lămurire

Mulți cred că știu lucruri, pe care, de fapt, nu le înțeleg mai deloc. De aceea, ca să fii limpede în gândire și cuvânt, ca să stai în Adevăr, este nevoie, mai ales în domenii mai sensibile, să definești foarte bine termenii, împrejurările, relațiile – tot ceea ce poate ajuta la înțelegerea și cunoașterea lucrurilor în profunzime și așa cum sunt. Acest lucru vom încerca să-l facem aici, pas cu pas. Începând, firește, de la cuvintele *Ortodoxie* și *arte marțiale*.

ce este Ortodoxia?

Ortodoxia este numele sub care sunt cunoscute câteva realități complementare:

- Credința sau Învățătura revelată și lăsată tuturor oamenilor de Mântuitorul Iisus Hristos, prin Biserica Sa, până astăzi, ca să-L cunoască pe Dumnezeu-Sfânta Treime și să dobândească viața și fericirea Lui veșnice;

- Biserica Sa văzută, cu toate bisericile locale întreolaltă;

- Creația specifică – teandrică⁶! – a ortodocșilor din toate timpurile, cu toate culturile, civilizațiile, frescele, literatura și celelalte lucruri ce o alcătuiesc;

- Poporul ortodox.

Ortodoxia, ca Biserica lui Hristos, a păzit Ortodoxia ca Învățătura lui Hristos, spre a o putea dăruia tuturor celor ce caută Adevărul, tuturor celor ce Îl caută pe Dumnezeu.

Trecând prin valurile istoriei, Biserica a fost întâmpinată de tot felul de întrebări, unele ale unei vremi, altele general-umane, altele foarte înalte, trecând uneori chiar și de hotarele Raiului. Acolo unde a avut descoperire de la Dumnezeu, Biserica a răspuns, arătând ce i se arătase. Acolo unde știa că nu este rostul său a da răspunsuri, a lăsat, firesc și sănătos, ca răspunsurile să fie date de cei lăsați de Dumnezeu pentru aceasta⁷. Acolo unde știa că nu se pot afla răspunsuri, a arătat acest lucru⁸.

⁶ Teandria înseamnă împreună lucrarea între Dumnezeu și om. În Ortodoxie totul este teandrie sau rătăcire.

⁷ Spre deosebire de religiile zis creștine, dar de fapt abătute de la Învățătura lui Hristos, Ortodoxia a dat mereu o mare libertate celor care au vrut să înainteze în cunoașterea unor

Ne vom feri acum de a vorbi despre toată uriașa bogăție a întrebărilor și răspunsurilor din Ortodoxie. Vom încerca numai – și foarte pe scurt – să lămurim în lucrarea de față o întrebare care, mai ales în ultima jumătate de secol, a devenit, în multe părți, deosebit de apăsătoare:

Cum privește Ortodoxia artele marțiale și practicarea lor?

Credem că întrebarea poate să nu intereseze pe unii.

De asemenea, credem că mulți sunt siguri că au deja răspunsul la această întrebare.

Îi rugăm însă, și pe unii, și pe alții, să aibă răbdare – o mare virtute creștină! – și să citească până la capăt. Vor vedea abia apoi dacă tema este sau nu de însemnătate pentru Biserica și pentru ei. Și, de asemenea, vor putea vedea în ce măsură părerea lor este adevărată sau nu ori, cel puțin, vor putea vedea unele fapte și argumente vrednice, oricum, de a fi cântărite cu seriozitate. Să nu uităm porunca Duhului Sfânt: ***cercetați toate, păstrați ce este bun*** (I Tesaloniceni 5.21, cu varianta de traducere ***toate să le încercați, țineți ce este bine***, care are exact același înțeles). Vom încerca, față de mărimea subiectului, să tratăm cât mai pe scurt dar și cât mai complet problema.

domenii la prima vedere non-teologice, ca felurile meșteșuguri sau științe. Ea a privit mereu priceperea în aceste domenii ca un dar de la Dumnezeu, cu singura „restricție” – de altfel de bun-simț – că trebuie folosite spre a face bine. Fenomene asemănătoare Inchiziției, regimului lui Zwingli sau Calvin în Elveția ș.a.m.d. au fost mereu străine Ortodoxiei, ba chiar a avut, de multe ori, ea de suferit de pe urma lor.

⁸ De pildă, cunoașterea *firii* lui Dumnezeu este o zonă inaccesibilă omului, fiind atât în afara oricăror posibilități de observație cât și în afara Revelației primite.

În „câteva cuvinte” (nu chiar câteva!) care să lămurească, nădăjduim, cât mai mult lucrurile.

Și, înainte, de toate, să vedem,

ce sunt artele marțiale?

Căci, evident, spre a putea merge (bine) mai departe, trebuie lămurită o expresie, atât de răspândită și atât de puțin înțeleasă: *arte marțiale*.

Chiar așa! *Ce sunt artele marțiale?*

Cei mai mulți ar răspunde ceva de genul „forme de bătaie”, „stiluri de luptă” sau altceva asemănător, toate venite de undeva din răsăritul (extrem al) Asiei: kung-fu, wushu, karate etc.

Asemenea răspunsuri, foarte des întâlnite, au trei cusururi mari: sunt **subiective, inexacte, incoerente**.

Pentru o discuție serioasă, științifică, dar mai ales teologică, ele nu pot constitui un punct de pornire – deși pot fi o temă de discuție ulterioară. Căci orice discuție științifică sau teologică adevărată se întemeiază pe *o definiție cât mai riguroasă a termenilor folosiți*.

În cazul de față, cum *artele marțiale* sunt subiectul fundamental al discuției, fără o definiție coerentă, exactă și obiectivă a lor, o discuție **serioasă, științifică, teologică**, este cu neputință.

Vom apela, prin urmare, la câteva definiții de dicționar, și în primul rând ale unor dicționare girate academic.

Astfel în DEX⁹ prin *marțial* se înțelege, în afară de „solemn și grav; impunător” – ceea ce e evident în afara subiectului nostru – și „ostășesc, militar; de război”.

Deci, *artele marțiale* ar fi *artele ostășești* sau *artele militare* sau *artele de război*. Ceea ce, de altfel, este foarte adevărat!

Dar cum se poate, oare, lega de cuvinte precum „ostășesc”, „militar” sau „de război” cuvântul „arte”? Ce relație poate fi între asemenea termeni?

Ei bine, DEX-ul ne poate ajuta și în această privință!

Cuvântul de origine latină *artă* (din lat. *ars*, *artis*) înseamnă două lucruri, înrudite, însă departe de a fi identice.

Pe de-o parte, prin *artă* se înțelege acea „activitate a omului care are drept scop producerea unor valori estetice ...” ș.a.m.d.. Aici intră broderia, pictura, sculptura, teatrul și altele asemenea, ori operele („de artă”!) create prin această activitate. Înțeles care, de altfel, este mai nou, deși este mult mai larg folosit azi decât celălalt sens, mai vechi.

Pentru că, pe de altă parte, prin *artă* se înțelege și „îndemânare deosebită într-o activitate; pricepere, măiestrie. *Îndeletnicire care cere multă îndemânare și anumite cunoștințe*” [s.n.].

Acest al doilea sens este cel care ne lămurește!

Și care, de altfel, este cel mai vechi înțeles al cuvântului *ars*, *artis*.

Dacă folosim acest al doilea sens, de *îndeletnicire care cere multă îndemânare și anumite cunoștințe*¹⁰,

⁹ Dicționarul Explicativ al Limbii Române; abrevierea DEX este folosită inclusiv în lucrările academice, astfel încât o vom folosi și noi.

obținem adevăratul înțeles al expresiei *arte marțiale* și logica alăturării celor doi termeni aparent antagonici.

Deci, prin *arte marțiale* se înțeleg de fapt *artele militare* sau *artele ostășești* sau *artele de război*, în sensul ***părții celei mai înalte a științei militare ce studiază teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului.***

Aceasta este, de fapt, și definiția pe care o dă MDE¹¹ *artei militare*. Termen care este doar forma singulară și „apdatată”¹² a *artelor marțiale*.

Doar că o studiere mai atentă a MDE ne ajută să observăm felul în care *subiectivismul*, iar în acest caz subiectivismul *politic* influențează definirea termenilor. Nu este vorba de un aspect secundar căci, după cum vom arăta, influența subiectivismului politic comunist din anii (19)50-70 a lucrat (și lucrează) până în vremurile noastre.

În acest dicționar amintit mai sus, MDE, avem definiții ale *artei* și *marțialului* foarte asemănătoare celor din DEX. Nu este un lucru uimitor, lucrările atât la MDE cât și la DEX erau controlate în anii amintiți de aceleași foruri. Totuși, în MDE avem și expresia *artă militară* – la termenul *artă* – expresie ce lipsește din DEX. Prezența acestui termen devine cu atât mai interesantă cu cât la *arte marțiale* pe care le-am găsit în lucrare – *box, jiu-jitsu, judo,*

¹⁰ Prin „anumite cunoștințe” credem că autorii au vrut să desemneze acele cunoștințe deosebite sau specifice ale unui domeniu, mai puțin accesibile sau mai puțin inteligibile pentru omul comun, nepregătit sau neînțeles.

¹¹ Micul Dicționar Enciclopedic; ediția din 1978. Apare într-o altă formă și în DLRM, 1958 (*Ramură a științei militare care se ocupă cu metodele privitoare la ducerea operațiunilor militare*).

¹² Formă ironică pentru „up-date” („aducere la zi”).

scrimă, tir – termenul de *arte marțiale* nu este niciodată folosit, dar nici cel de *artă/arte militară/e*. Și nu este vorba despre vreo lipsă de cultură a realizatorilor dicționarului!

De pildă, pentru *box* avem definițiile

1. *Ramură sportivă în care doi parteneri luptă între ei pe ring, după anumite reguli, cu pumnii îmbrăcați în mănuși speciale; pugilistică.* 2. *Armă albă, constând dintr-o bucată de metal cu găuri pentru degete, cu care se atacă, ținând pumnul strâns.*

Prezența celei de-a doua definiții este un prim semn al unei culturi (a autorilor) ce depășește hotarele unei viziuni obligatoriu înguste, mărginite la ceea ce se poate vedea prin prisma sporturilor oficiale. Desigur, *boxul* este și un sport ca cel descris în definiție. Dar nu numai atât! De fapt, acel *box* din definiția 1. a MDE este o formă târzie a *boxului englezesc*. Dar *boxul englezesc* nu este nici singurul, nici primul, nici ultimul tip de *box*. Era imposibil ca autorii MDE să nu fi știut de *boxul grecesc* și respectiv *roman*, sau de cel *rusesc* ori *frânțuzesc*. Totuși, niciunul dintre acestea nu apare în acest loc.

Evident, se poate spune că aceasta este o *mică* enciclopedie, astfel încât era firesc să se lase deoparte termenii mai rari.

Totuși, la aceeași pagină cu *box-ul* apar alți doi termeni din aceeași familie lexicală: *boxer* și *boxeri*. Redundant, nu? Ce rost are ca singularul și pluralul să formeze categorii diferite? Mai ales că este o *mică* enciclopedie, nu una mare!

Totuși, dacă *boxer-ul* din MDE este sportivul ce practică *boxul* (1), sau *pugilistul*, prin termenul de *boxerii* se înțelege altceva:

Poreclă dată de europeni chinezilor participanți la răscoala I-he-tuan (1899-1901).

Interesant și provocator, nu-i așa? Oare despre ce este, de fapt, vorba?

În partea a doua a definițiilor MDE, cea pentru nume proprii, apare încă o explicație:

„**I-HE-TUAN** (*Societatea dreptății și armoniei*), societate secretă a țăranilor și meșteșugarilor din China, înființată la începutul sec. 19. În 1889-1901 a organizat o puternică răscoală în N Chinei, cunoscută în istorie și sub numele de „răscoala boxerilor”. „

Dincolo de greșeala de tipar a începutului răscoalei (corect 1898, luna martie) rămâne de observat că *boxerii* acestei răscoale sunt amintiți, deși nu constituie, mai ales pentru o enciclopedie românească, un subiect mai însemnat decât *boxul francez (savatul)* sau cel rusesc, ori decât cel greco-roman (menționat de altfel în felurite lucrări legate de mitologia greco-romană dar și de istoria Olimpiadelor și multe altele asemenea, deci relativ celebru în lumea sportului).

Numele de *boxeri* li s-a dat răsculaților din pricină că s-au bazat pe o largă cunoaștere a artelor marțiale chinezești, numite pe atunci *box chinezesc*. Este însă de observat că nici acest lucru nu este menționat în MDE, cum nu se spune că societatea și-a schimbat numele în „*Pumnii dreپți ai armoniei*” sau „*Societatea pumnilor dreپți și armonioși*”. Observăm că autorii s-au folosit de receptivitatea Partidului Comunist față de *răscoalele populare* ca să introducă *boxerii* în MDE, ferindu-se însă, cu dibăcie, de aspectele „ideologic greșite” – faptul că răsculații erau practicanți fervenți ai artelor marțiale chinezești și oameni religioși (idei inadmisibile în România acelor ani).

De asemenea, în MDE apar arte marțiale ca *jiu-jitsu* și *judo*, dar nu și *karate*¹³. Dar chiar și acestea două **nu sunt numite arte marțiale**, ci „*gen de lupte în stil liber...*” și respectiv „*sport...*”¹⁴.

Am spus mai sus că nu se amintește de boxul francez, de cel rusesc, de cel grecesc sau roman „în acest loc”, adică la termenul de *box*. Amintim de faptul că la alte cuvinte cu largă folosire – de pildă la *artă*! – se adaugă în MDE și formele compuse – ca *artă militară*. Aici, la *box*, o asemenea detaliere lipsește. Totuși boxul greco-roman este amintit la un termen mult mai rar și mai puțin interesant pentru cei mai mulți: *pugilat*. Dacă, pe de-o parte, termenul de *pugilist* este simplu echivalat cu cel de *boxer*, pe de altă parte, acela de *pugilat* cuprinde măcar o parte din noțiunea străveche despre care am vorbit:

Formă de luptă în doi la jocurile olimpice antice (688 î.e.n.), în care adversarii se luptau cu pumnii goi; p.[pugilatul n.n.] este premergătorul boxului de astăzi.

Trebuie să notăm aici două aspecte esențiale.

Întâi, faptul că vorbindu-se despre „jocurile olimpice antice” se notează data primei consemnări a pugilatului la o olimpiadă, nu a intervalului în care au avut loc asemenea jocuri!

Al doilea, faptul că se spune că *pugilatul* sau *boxul grecesc* era o luptă „cu pumnii goi”. În realitate, pumnii erau înveliți în benzi de pânză sau piele întărite cu monturi de plumb sau bronz, cu piatră sau fâșii de metal etc.

¹³ Nu este menționat nici în DLRM, E.A.R.P.R., București, 1958.

¹⁴ În DLRM, 1958 nu se menționează nici *jiu-jitsu*, nici *judo*.

Această unealtă de luptă, numită *cest*¹⁵, a fost populară nu doar în luptele olimpice ci și în întreaga lume greco-romană. Și merită să menționăm aici un citat de pe Wikipedia franceză:

*Il [le pugilat n.n.] était, avec le pancrace et la lutte, l'un des trois arts martiaux pratiqués durant les Jeux olympiques antiques à partir de la 23e olympiade (688 av. J.-C.).*¹⁶

Traducem:

*El [pugilatul n.n.] era, alături de pancrațiu¹⁷ și trântă¹⁸, una din cele trei **arte marțiale** [s.n.] practicate în timpul Jocurilor olimpice antice încă din vremea celei de-a 23-a olimpiade (688 î.Hr.)*

De ce sunt ocolite toate aceste aspecte de către MDE?

Așa cum am spus, din motive politice complexe.

Un aspect astăzi adesea cu totul ignorat este acela al **Rezistenței armate anticomuniste românești**. Acest fenomen amplu și unic, subiect al multor analize secrete în

¹⁵ *Cestul* nu apare în MDE! Dicționarul Limbii Române Moderne (DLRM), apărut în 1958, de asemenea nu-l menționează.

¹⁶ Conform <http://fr.wikipedia.org/wiki/Pugilat>.

¹⁷ *Pancrațiul* – formă de artă marțială grecească ce combina trânta cu felurite lovituri, răsuciri de membre ș.a.m.d.; singurele tehnici interzise erau mușcătura și scoaterea ochilor; lovirea sau atacarea în orice fel a organelor genitale era îngăduită și practică.

¹⁸ O formă foarte asemănătoare cu *trânta ciobănească* românească, un predecesor al *luptelor greco-romane* practicate astăzi ca sport olimpic.

KGB și alte organe similare din mai multe țări ale lumii, este foarte puțin – și foarte vag – cunoscut în România începutului de secol XXI. Și asta cu toate că ea, România, este chiar terenul de bază al acestei rezistențe. Ea a început de fapt mult înainte de 1940. A început prin lupta multor români în trupele alb-gardiste din Rusia anilor 1917-1920¹⁹, prin rezistența studenților și muncitorilor români împotriva încercărilor de revoluție bolșevică la Iași și în alte locuri²⁰, și a culminat în anii 1948-1956. În acești ani luptătorii români din munții, dealurile și bălțile României au opus o rezistență aproape miraculoasă ocupanților sovietici și mașinii comuniste pseudo-românești.

Pentru a înțelege corectitudinea și obiectivitatea termenului de „aproape miraculoasă” trebuie să menționăm

¹⁹ Apreciați la peste 50.000 de oameni. Pentru participarea Românilor la luptele Ucrainei pentru independență față de Rusia (bolșevică) a se vedea Prof. Dr. Augustin Deac, *Din istoria Ucrainei...*, mai ales la p.178-179 dar ș.u. Pentru implicarea Românilor răsăriteni în Războiul Civil din 1917-1921 din (fostul) Imperiu rus, lucrare excepțională a lui Anatol Leșcu, *Românii basarabeni în istoria militară a Rusiei...*, Ed. Militară, București, 2009, mai ales la p.167-187, 190-192, 193-213 etc.

²⁰ Revoluții care în alte părți, ca Ungaria sau Bavaria, în care asemenea rezistență nu a existat, au înregistrat în epocă mari succese. Ungaria a scăpat de bolșevism numai datorită României, căci Ungaria Sovietică a atacat România încercând să pună stăpânire pe Transilvania, Maramureș și Bucovina și să facă legătură directă cu U.R.S.S.. Din fericire, România nu doar că a rezistat acestor atacuri dar a ocupat întreaga Ungarie, eliberând-o de stăpânirea bolșevică și, totodată, de foamea cumplită ce o bântuia, prin aducerea și împărțirea către populația ungară a mii de vagoane de grâu, porumb și alte alimente. Planul U.R.S.S. de a înainta până la Marea Adriatică sau chiar până la Atlantic a fost astfel împiedicat.

deosebirile **uriae** între **Rezistența armată anticomunistă românească** și alte forme de rezistență, ca cea comunistă din timpul celui de-al doilea război mondial, cea franceză (*La Résistance*) ori cea iugoslavă (a cetnicilor și partizanilor). Prima deosebire foarte mare o constituie *izolarea deplină* în care s-a desfășurat rezistența românească. „Parașutările” făcute de Aliați erau făcute la destinații cunoscute de sovietici și foloseau tocmai la deconspirarea celulelor de rezistență care aveau naivitatea (după unii, prostia) de a se încrede în vestici. Dincolo de aceste izolate parașutări de oameni – foarte greșit sau deloc pregătiți – nu a existat niciun sprijin pentru rezistența românească. Francezii din Franța de nord aveau legătură cu cei din sud și cu britanicii, partizanii iugoslavi și cetnicii cu Alianții, parizanii sovietici cu Moscova. Toți aceștia primeau muniție, armament, informații și instructori, alimente, medicamente, combustibili și, foarte important, *coordonare*. Rezistența românească nu primea din afară absolut nimic din toate acestea, desfășurându-se *numai și numai din propriile resurse*, adesea uluitor de sărace. Și dacă unii dintre luptători au fost ofițeri – precum vestitul general Aldea – alții au fost oameni cu o minimă pregătire militară sau chiar fără asemenea pregătire – mulți fiind studenți și chiar elevi de liceu²¹.

²¹ O situație asemănătoare din punctul de vedere al performanțelor militare îl găsim la Românii din Ardeal în Răscoala lui Horea sau în Rezistența din 1848-1849, când unitățile formate ad-hoc de țărani, ciobanii și minierii din Apuseni înving în mai multe bătălii uimitoare trupele armatelor regulate ungurești și austriece, cu toată superioritatea numerică, tehnică și (teoretic) de pregătire a acestora. La fel stau lucrurile în Războiul Civil din Imperiul rus, unde Românii, atât albgardiști cât și din Armata Roșie, dovedesc o capacitate militară cu totul uimitoare (a se vedea pt. aceasta Anatol Leșcu, *op. cit.*)

Cu toate aceste premize extrem de nefavorabile, rezistența românească s-a opus cu armele ocupației sovietice și regimului comunist vreme de mai bine de 14 ani (1944-1958). În luptele care s-au dat între trupele de Securitate – uneori sprijinite de forțe sovietice sub acoperire, bine înarmate și hrănite²² – și eroii Rezistenței Românești Anticomuniste au fost uimitoare exemple de gândire tactică și strategică, de pricepere și eroism.

Cel mai îngrijorător aspect, atât pentru marionetele bolșevice de la București cât și pentru sforarii de la Moscova îl constituia tocmai caracterul băștinaș, nativ, al rezistenței românești și al îndemnării militare a acesteia²³.

Este, prin urmare, de la sine înțeles că în asemenea condiții, chiar și după 1956, regimul comunist sovietic și reprezentanții săi la conducerea României ***nu puteau avea nicio încredere în Poporul Român*** și, ca urmare, doreau ***limitarea practicării artelor marțiale la categorii aflate sub control***: angajații Ministerului de Interne, unii dintre angajații Ministerului Apărării, unii dintre sportivi (adesea și aceștia încadrați foarte devreme în schemele vaste ale celor două ministere).

Chiar și *judo*-ul, care devenise o disciplină sportivă larg acceptată în țările comuniste, era tratat cu maximă

²² În mai multe lupte unitățile de Securitate și Armată folosite împotriva Rezistenței Românești Anticomuniste au fost sprijinite nu doar de arme automate de calibru mare – puști mitralieră, mitraliere ușoare, mitraliere grele – ci și de aruncătoare de grenade, de artilerie și aviație.

²³ Nu discutăm aici despre fenomenul cunoscut sub numele „rezistența prin cultură”. Acesta a existat și este o realitate, dar, pe de-o parte, nu este o realitate atât de excepțională ca rezistența armată, iar pe de altă parte, nu este legată de firul discuției noastre și nici nu reprezintă cauza situării Republicii România în altă poziție față de artele marțiale decât celelalte țări ale blocului comunist.

prudență în România. Doar după ce din 1962 sportivii sovietici participă la campionatele europene de judo – și din 1965 la cele mondiale – începe și în Republica Socialistă România o precaută deschidere, prin cursurile predate studenților de la Institutul agronomic „N. Bălcescu” de Ion Avram, cel care publică în 1969 o cărtică de cca. 120 de pagini numită chiar *Judo*. Aici (la p. 8) se recunoaște limpede că

„după 1947 practicarea acestuia [adică a judoului] s-a desfășurat numai în cadrul unităților de armată și miliție. Mult mai târziu, în anul 1957 [după retragerea trupelor sovietice din România!], din inițiativa antrenorului Botez Mihai și a profesorilor Frazzei Florian și Ion L. Avram judoul a fost practicat în cadrul Asociației sportive muncitorești „Vagonul Arad”, la Școala medie „I. L. Caragiale” și la Institutul agronomic „N. Bălcescu”.”

Este mai mult decât grăitor că în prezentarea scurtei istorii a judoului românesc autorul adaugă această frază: *„tineretul nostru posedă calități pentru acest sport și ar fi de dorit ca el să fie dirijat în acest sens”*²⁴.

Asemenea dirijare nu a avut loc, dimpotrivă. Atât judo-ul cât și celelalte arte marțiale sau sporturi de luptă au fost ținute sub supraveghere strictă. Încurajate au fost fotbalul, gimnastica, atletismul și alte sporturi care nu puteau face, credeau autoritățile comuniste, din practicanți niște posibili adversari redutabili. Iar informația cu privire la practicarea sporturilor amintite mai sus circula extrem de greu, cărțile de autoapărare, karate, jiu-jitsu ș.a.m.d., fie venite din U.R.S.S., din R.D.G. sau alte țări comuniste, fie venite din occident, fiind pasibile de confiscare imediată (de multe ori deținătorul fiind pedepsit și în alt fel).

²⁴ Ion Avram, *Judo...*, p. 8

De aici și grija *cenzurii* ca în lucrările tipărite – ca DEX-ul sau MDE – să nu apară termeni neconvenabili politici, termeni care, se bănuia, ar putea călăuzi pe oameni către o pregătire ce ar fi putut fi folosită împotriva regimului²⁵.

DN (Dicționarul de Neologisme, E.A.R.S.R., București, 1978) merge și el pe aceeași linie. El nu amintește nici de *arta militară*, nici de *arte marțiale*. *Judo-ul* și *jiu-jitsu* sunt definite tot ca „sport...” și respectiv „*luptă corp la corp...*” (sau „*gimnastică suplă*”!), nu ca arte marțiale. Surprinzător, *karate-ul* apare însă! El se definește ca

Metodă de luptă de origine japoneză care face apel în atac sau apărare doar la mijloace naturale.

De asemenea apare în DN și *Savatul*:

*Sport defensiv practicat în Franța în secolul al XIX-lea, în care se foloseau în luptă mâinile și picioarele (pentru piedici)*²⁶.

Iată că și în cel mai deschis către exterior – inclusiv către Occident – dicționar al vremii, termenul de *arte marțiale* este în întregime ocultat. În locul său se folosesc felurite eufemisme (*sport*, *sport defensiv* sau, cel mult, *sport de luptă*), ca și în MDE, în DEX, în DLRM și alte instrumente lexicale (și nu numai) ale vremii.

²⁵ Deși asemenea idei sună paranoic, existența lor este dovedită istoric și, mai mult decât atât, în mintea multora persistă până astăzi.

²⁶ În realitate picioarele se folosesc în *savat* și pentru lovituri (mai ales biciuite).

Această moștenire, a ocultării termenului de *arte marțiale*, este în mare parte responsabilă pentru falsificarea înțelesului expresiei în conștiința publică românească.

Separăți de vechile arte marțiale românești – asupra cărora vom reveni mai jos – dar și de conștiința existenței artelor marțiale europene în general (până în 1944 binecunoscute în România), Românii aflați sub comunism au ajuns să uite aproape cu totul de ele. Dar nu au încetat să simtă nevoia lor... Ca urmare, au fost, ca să spunem așa, izbiți de prezența artelor marțiale din filmele frățestilor republicii comuniste Coreea de Nord și China. Conexiunea greșită care a urmat, respectiv confuzia între arte marțiale în general și cazul particular al artelor marțiale orientale, a fost ceva reflex.

Această incursiune istorică este, credem noi, necesară spre a ne ajuta să spargem zidul prejudecăților oarbe ce apar încă la nivelul definiției *artelor marțiale*²⁷. Atât pentru această discuție, cât și pentru altele pe temă, este foarte important să înțelegem și să ne însușim această noțiune în forma ei corectă, adevărată:

Artele marțiale sunt acele discipline care încearcă să cerceteze și, la nevoie, să pună în practică, la cel mai înalt nivel de competență, acea parte a științei militare care studiază teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului.

²⁷ Trebuie să subliniem aici că aceste prejudecăți există și în alte țări și culturi, și nu doar ex-comuniste. Mai mult, există un interes special în această confuzie din partea grupărilor asiatice sau pro-asiatice, deoarece asigură o superioritate culturală și de imagine a acestora față de grupările europene, africane sau amerindiene ce încearcă să își păstreze sau promoveze propriile arte marțiale.

Recunoaștem că de obicei expresiile *artă militară* și *artă* (sau *arte*) *marțială(e)* se folosesc „după ureche”, ceea ce duce la numeroase răstălmăciri și neînțelegeri.

Înainte de toate, subliniez că definiția de mai sus este o definiție *de dicționar*, nu este făcută după închipuirea sau cheful meu ori al altei persoane. Este definiția *de dicționar*, este noțiunea *corectă*, este sensul corect al termenului *arte marțiale*. Subliniez acest lucru deoarece știu că sunt mulți care folosesc această expresie foarte greșit, pe baza unor idei „prinse din zbor”, fie din pricina vechilor influențe comuniste, fie din pricina filmelor occidentale și orientale mai mult sau mai puțin artistice, fie din pricina cine știe căror cărți sau reviste mai mult sau mai puțin (supra-)realiste.

Totuși, dacă am amintit despre filmele și cărțile din apus și răsărit, filme și cărți ce au determinat concepții greșite sau corecte asupra *artelor marțiale* ca termen, ne vom opri și asupra înțeleșurilor „de dicționar” străine.

Și, pentru că tot vorbim despre un termen popular, să vedem definițiile pe temă ale celebrei enciclopedii populare *wikipedia*!

Mergem înainte de toate pe „*wiktionary*”, adică dicționarul *wikipedia* (de limbă engleză):

„Noun

martial art (*plural martial arts*)

1. Commonly, any of several fighting styles which contain systematized methods of training for combat, both armed and unarmed; often practised as a sport, e.g. boxing, karate, judo, Silat, wrestling, or Muay Thai.
2. military skills, proficiency in military strategy, prowess in warfare

1832 ...of all the modes by which the advantage of his country may be secured, the martial arts and valour are those by which a Swiss the most hopes to promote it. (Richard Chenevix, *An Essay Upon National Character: 4. On patriotism*, p. 481).”

Traducem

„**Substantiv**

artă marțială (*plural arte marțiale*)

1. Obișnuit, fiecare din multe stiluri de luptă ce conțin metode sistematice de pregătire pentru luptă, cu și fără arme; adesea practicate ca sport; exemple: box, karate, judo, [penchal-]²⁸silat, wrestling sau muay thai.

2. Abilități militare, excelență în strategia militară, îndemânare (pricepre) în cele ale războiului (luptei).

1832 ...din toate mijloacele prin care interesele (superioritățile) țării sale pot fi apărute (asigurate), artele marțiale și valorile lor sunt acelea prin care un elvețian are cele mai mari speranțe spre a le asigura (promova). (Richard Chenevix, *Un eseu asupra caracterului național: 4. Despre patriotism*, p. 481)

După cum vedem, termenul de arte marțiale este folosit într-o lucrare de prestigiu, și esențială pentru o demnă și mult-respectată națiune europeană – cea helvetă – încă în prima parte a secolului XIX, cu mult înainte ca artele marțiale orientale să fi invadat conștiința publică euro-americană²⁹.

Acest lucru ar fi suficient, și fără alte precizări, pentru a spulbera prejudecata după care artele marțiale sunt numai artele marțiale orientale (însăși exprimarea este

²⁸ Completarea noastră.

²⁹ Ceea ce se întâmplă după Al doilea război mondial.

absurdă, însă corespunde unui stil de gândire din nefericire des întâlnit).

Dar faptul că artele marțiale sunt o practică universală și nu doar orientală este evidențiat și în partea enciclopedică a Wikipediei de limbă engleză, după cum vom vedea îndată.

***Martial arts** are extensive systems of codified practices and traditions of combat that are practiced for a variety of reasons, including self-defense, competition, physical health and fitness, as well as mental, physical and spiritual development. The term martial art has become heavily associated with the fighting arts of eastern Asia, but was originally used in regard to the combat systems of Europe as early as the 1550s. An English fencing manual of 1639 used the term in reference specifically to the "Science and Art" of swordplay. The term is ultimately derived from Latin, martial arts being the "Arts of Mars" the Roman god of war. Some martial arts are considered 'traditional' and tied to an ethnic, cultural or religious background, while others are modern systems developed either by a founder or an association.*

Traducem:

„Artele martiale sunt sisteme extinse de practici codificate și tradiții de luptă, care sunt practicate pentru felurite motive, printre care auto-apărare, competiție, sănătate fizică și întreținere (fizică), dar și pentru dezvoltarea mentală, fizică și spirituală. Termenul de artă marțială a devenit puternic asociat cu artele de luptă ale Asiei de Est, dar a fost inițial folosit în ceea ce privește sistemele de lupta ale Europei, încă de la anii 1550 [s.n.]. Un manual de scrimă în engleză din 1639 a folosit termenul cu referire în special la "Știința și Arta" mînuirii sabiei. Termenul este, la nivel primar, derivat din limba

latină, artele marțiale fiind "Artele lui Marte" [s.n.], zeul roman al războiului. Unele arte marțiale sunt considerate "tradiționale", și legate de un fond etnic, cultural sau religios, în vreme ce altele sunt sisteme moderne dezvoltate fie de către un fondator, fie de către o asociație."³⁰

Observăm prin urmare, prezentate și aici, cele două aspecte subliniate de noi în privința istoricului termenului de *arte marțiale*:

- originea europeană a termenului, care se referea inițial la sistemele, tehnicile și principiile de luptă europene;

- acapararea, incorectă, a termenului de către artele marțiale orientale.

Ori, dacă dorim ca analiza noastră, discursul nostru, să aibă o temelie într-adevăr solidă, dacă dorim să se desfășoare într-un adevăr, nu în afara lui, trebuie să folosim termenul în înțelesul său real.

Mai mult decât atât, ni se pare o datorie de bun-simț să recuperăm ceea ce ține de identitatea noastră, să nu ne lăsăm asimilați nici lingvistic, nici cultural, indiferent de presiunea la care mass-media ori societatea – ori cine știe ce altă forță străină – ne-ar supune. Câtă vreme artele marțiale europene sunt deplin atestate istoric, într-un proces de geneză și dezvoltare independent de cel central și răsăritean asiatic, nu înțelegem care ar fi baza logică și științifică de restrângere a termenului la un caz particular. Există, desigur, o bază emoțională, de la simpatia la ura față de artele marțiale orientale. Dar o asemenea bază este extrem de șubredă și în nici un caz nu poate fi acceptabilă

³⁰ Traducerea ne aparține. Întrucât nu avem atestat de traducător, este evident o traducere ne-oficială. Ca urmare, ne cerem iertare pentru nuanțele pe care, poate, nu le-am prins îndeajuns de bine.

ca punct de plecare pentru construirea unui discurs științific și/sau teologic. Dimpotrivă, un demers obiectiv cere tocmai recuperarea termenului – de altfel, fundamental demersului în cauză – din zona discuțiilor „de berărie” și aducerea lui la definiția autentică, științifică. Un asemenea demers stă la baza oricărei analize serioase și nu poate fi ocolit fără a o compromite. Ceea ce înseamnă, până la urmă, că ocolirea acestui demers compromite înseși șansele de a găsi adevărul în ceea ce privește artele marțiale (deci și în ceea ce privește artele marțiale și Ortodoxia).

Prin urmare, este absolut necesară înțelegerea corectă a termenului de *arte marțiale* înainte de a începe orice discuție pe temă.

Mergând pe această linie, socotim aici necesar să cităm și pagina românească din Wikipedia dedicată termenului *Artă marțială*:

Artele marțiale reprezintă un sistem complex de tehnici de luptă, cu sau fără arme, însușit la nivel individual.

Istorie Se poate spune despre "artele marțiale", că au existat de-a lungul întregii istorii a omenirii. Să nu uităm că din vremea Olimpiadelor ne rămâne moștenire o artă, pe care în timpurile moderne, o numim, pankration, box precum și celebrele lupte greco-romane, modificate în mai puțin protectivele lupte libere, care la români au fost cunoscute sub denumirea de trântă. Merită amintit celebrul dans al călușarilor, care denotă transformarea unui sistem de luptă, cu sabia, într-un dans. De asemenea se pot menționa obiceiurile oșenilor și moroșenilor de a purta cuțite. Se poate spune că încă există o transmisie orală a unor tehnici de luptă cu această armă. De asemenea la nivel european, trebuie să fi existat forme

*similare sau diferite de luptă, aici este de menționat franțuzescul savate (anul 1790).*³¹

Corectitudinea paginii este demnă de cel mai mare respect și ne îndreptățește să nădăjduim într-o corectare treptată a recepției termenului de *arte marțiale* la nivel popular.

În această privință, a recepției termenului la nivel popular merită să observăm un aspect ce poate părea secundar, însă pe care îl credem o mărturisire subconștientă. Ne referim la faptul că, dincolo de asocierea **incorectă** a artelor marțiale *exclusiv* cu artele marțiale orientale, există în exprimarea comună o (involuntară) precizare care, ni se pare nouă, spune totul: *adjectivul „orientale”*.

Dacă într-adevăr artele marțiale ar fi *exclusiv orientale*, adjectivul în cauză ar fi total inutil, ar fi un pleonasm ce s-ar auto-elimina³². În realitate însă, chiar și cei care, îndoctrinați de mass-media, folosesc *greșit* termenul de arte marțiale, prin adăugarea adjectivului „orientale” mărturisesc adevărul: *există mult alte arte marțiale în afara celor (extrem-răsăritene) asiatice*. Că așa stau lucrurile, o vom dovedi și *istoric* mai jos. Deocamdată am dat câteva exemple „de dicționar” dintr-un motiv foarte simplu: constituie o bază științifică elementară³³.

³¹ Conform http://ro.wikipedia.org/wiki/Arte_martiale.

³² Să nu uităm că vorbirea comună suferă de o lenevire tot mai accentuată, prescurtări precum „prof”, „mate”, „grădi”, „dirig(a)” ș.a.a. devenind aproape regulă.

³³ Deoarece în vremea lucrului la acest material s-au ivit și alte discuții asupra termenului *arte marțiale*, am socotit potrivit, ca să nu lungim peste măsură o parte începătoare a cărții, să așezăm la sfârșitul cărții o completare în care să ducem această discuție mai departe, arătând acolo unele

Este necesar să înțelegem că nu putem discuta *științific* pe baza unor definiții „*convenabile*” unuia sau altuia, pe baza unor definiții subiective, alterate de propriile idei. Trebuie să pornim de la o definiție general valabilă. De aceea, o repetăm, într-o formă puțin schimbată față de cele prezentate mai sus, dar *exact* cu același sens.

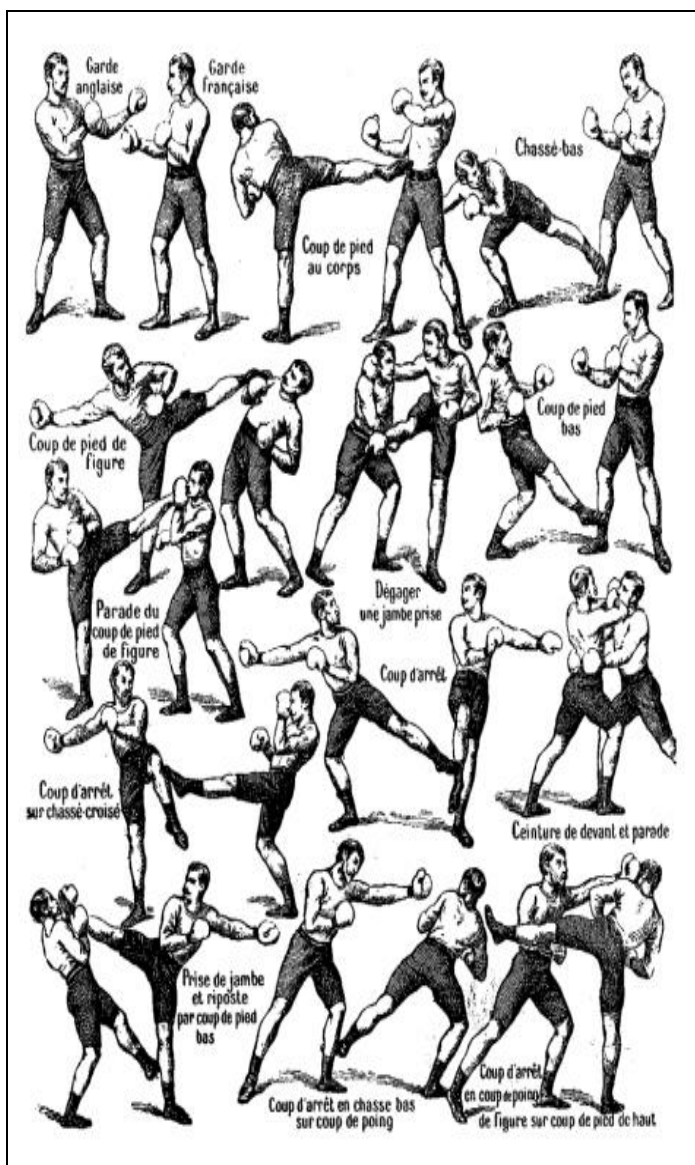
Artele marțiale sunt acele discipline care încearcă să cerceteze și, la nevoie, să pună în practică, la cel mai înalt nivel de competență, acea parte a științei militare care studiază teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului.

O mică paranteză!

De ce se spune că este „o parte a științei militare”, iar apoi se vorbește despre „teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului”? Pentru destul de mulți oameni, „teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului” înseamnă cam tot ceea ce cuprinde *știința militară*. Și, atunci, de ce „o parte”?

Pentru că, de fapt, știința militară mai cuprinde mult în afară de „teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului”. De pildă, conceperea și realizarea propriu-zisă a armelor și echipamentului de luptă, a medicamentelor și echipamentului medical pentru spitalele de campanie, a mijloacelor și rutelor de transport militar și nenumărate alte asemenea domenii *nu* intră în definiția amintită mai sus. Desigur, cel care studiază serios artele marțiale s-ar cuveni să aibă măcar o viziune generală

cuvinte aduse *împotriva* termenului de arte marțiale, precum și pricinile pentru care socotim aceste cuvinte nepotrivite și fără temei adevărat.

Savate sau boxul franțuzesc, pagină de manual

asupra acestora, dar nu este absolut necesar și nici nu se cere o aprofundare a lor. Poate părea o paranteză foarte puțin importantă, dar în fapt ne duce spre un loc din care încep să se lămurească multe lucruri, și în bine și în rău.

De-a lungul vremii, s-a făcut, și este esențială precizarea, o anumită distincție între termenii cândva sinonimi de *artă marțială* și *artă militară*. În vreme ce acesta din urmă a rămas mult mai general, primul s-a specializat într-o anumită măsură.

Practic, artele marțiale se ocupă în primul rând de pregătirea unui om pentru a fi un luptător, și, mai bine zis, un luptător cât mai bun.

Expresia vine, de fond, din antichitatea romană, când prin *artă* se înțelegea mai mult *exceleța* decât *esteticul* în sine, iar *marțial* era termenul roman consacrat pentru cele referitoare la *luptă* și *război*.

În limba engleză *martial art(s)* este adesea surclasat de *art(s) of war*, deși această ultimă expresie cuprinde mai mult decât prima – de multe ori și părțile arătate mai sus a *nu* intra în definiția *artelor marțiale*. Acest paralelism a creat și crează destul confuzii și credem că o lămurire a termenilor este foarte importantă din multe puncte de vedere, inclusiv din cel al discuției teologice asupra subiectului³⁴.

³⁴ În folosirea expresiei *arte marțiale* există, frecvent, o doză de subiectivism – uneori exagerat de mare. De pildă, luată *stricto sensu*, expresia se potrivește perfect *tirului*, mai ales când este la un nivel de excelență. Cu toate acestea, aproape niciodată nu am auzit-o folosită pentru tirul „obișnuit”, cu arme de foc și cu tragere la țintă fixă de pe poziții fixe. În schimb am auzit-o folosită pentru exercițiile de tir „în mișcare”, pentru exercițiile de tir cu „simulare de

Revenind la originea romană a sintagmei *arte marțiale*, să observăm, totuși, că *arte marțiale*, în sensul adevărat al termenului, au existat nu doar la romani, ci la mai toate popoarele, din toate vremurile și toate locurile. Prin urmare, facem o

Scurtă incursiune istorică asupra artelor marțiale în lume

Egiptenii au dezvoltat forme complexe de exerciții fizice, având în cea mai mare parte un caracter marțial pronunțat, ori înfățișându-se ca *arte marțiale* propriu-zise. Gimnastica era disciplina fizică elementară. De la ea se pornea în toate celelalte discipline, printre care putem aminti lupta cu bețele sau bâtele, lupta cu pumnii – în care erau permise și lovituri de cot și altele asemenea – sau lupta cu măciucile, folosirea arcului, lancei sau sulitei și

luptă”, pentru exercițiile de tir cu arcul sau arbaleta și alte asemenea aplicații cu un grad crescut de complexitate. Acest exclusivism nu este, semantic vorbind, întemeiat. *Tirul*, fie că este practicat cu arme de foc, arc, arbaletă, cuțit, sulită, praștie, arme cu aer comprimat sau altele asemenea este și rămâne *artă marțială* atunci când este practicat la nivel înalt. Orice „artă marțială” practică la nivel elementar, sau amatoristic, ori superficial, ori fără un standard înalt de calitate, **nu** este *artă marțială* ci, cel mult, *tehnică marțială*. Să notăm aici că în Marea Britanie, dar și în alte spații anglofone, alături de *martial arts* există și *art of war* sau *arts of war*, în care sunt incluse și *martial arts*. Așa este și tragerea (tirul) cu arcul. *The English Bowman* a lui Thomas Roberts (1801) este o pildă a folosirii termenului de *art of war* pentru această disciplină. Termenul de *martial arts* are, în spațiu anglofon, chiar dacă pare paradoxal, o accentuată notă de *sport*, în vreme ce mai mult termenul *arts of war* presupune lupta pe viață și pe moarte – chiar dacă adesea este vorba despre aceeași disciplină.

lațului ș.a.m.d.. Multe dintre aceste tehnici erau apoi folosite în vânatoare și luptă. O artă marțială originală a egiptenilor – rezultat al prezenței fluviului Nil în viața localnicilor – consta în lupta pe apă, folosindu-se de către luptătorii aflați în luntrii un fel de sulije.

La **evreii** antici pregătirea de luptă se făcea sub două forme, cea a exercițiilor de tir³⁵ sau de vânatoare și cea a *dansurilor militare*, în care participanții puteau purta sau nu arme – sabie, sulijă, baston – după tipul dansului. Exercițiile de tipul gimnasticii și altele care presupuneau o îmbrăcăminte sumară nu erau practicate. Totuși, primele două feluri de pregătire erau de ajuns pentru ca toți cetățenii lui Israel să fie gata să ia armele atunci când era nevoie, iar în fruntea armatei să fie unități alcătuite din cei „iscusiți în luptă”, superiori celorlalți evrei în pregătirea militară (unități de elită, cum li s-ar spune azi)³⁶. Fără a

³⁵ Mai ales cu praștia (Judecători 20.16; I Regi 17.40-50; Iudita 6.12 ș.cl.), arcul (Facerea 21.16; 27.3; 48.22; Ieșirea 19.13; Numeri 21.30 etc) și sulija (I Regi 19.10; II Regi 23.18 în legătură și cu I Paralipomena 11.20 ș.a.a.). Dar se folosea și aruncarea de pietre cu mâna, sau a alor obiecte ce puteau răni (Ieșirea 17.4; Numeri 35.20; Regi 16.5-6; Matei 21.35; 23.37; Luca 20.6 etc).

³⁶ Cei care au îndoieli în această privință să citească măcar la Sfântul Chiril al Alexandriei, *Închinarea în duh și adevăr*, PSB 38, EIBMBOR, București, 1991, p. 147-150 ș.cl. La Facerea 49.22-24 și 27 se sugerează starea de pregătire de luptă a lui Iosif și Veniamin, atât prin vânatoare și luptă propriu-zisă cât și prin alte mijloace (neprecizate aici). La Ieșirea 17.9 se amintesc bărbații aleși pe care trebuie să-i ia alături de el Iosua pentru lupta cu Amaleciții. Și la Deuteronom cap. 1 și în alte părți ale cărților lui Moise se vede că bărbații evrei aveau arme de luptă pe care știau să le folosească, deci învățau aceasta din copilărie. La II Regi 16.6 se face deosebirea între popor și *oamenii de luptă* ai lui

înșira aici toate pildele de pregătire și iscusință marțială ale evreilor Vechiului Testament, amintim doar de acei *șapte sute de oameni aleși dintre locuitorii Ghibeii, dintre fiii lui Veniamin, care erau stângaci și care „nimereau drept la țintă când aruncau pietre cu praștia în firul de păr”* (Judecători 20.17-15), dar și *pe cei patru sute de mii de oameni purtători de sabie dintre Israeliti care au stat împotriva veniamiților, căci „toți aceștia erau destoinici la luptă”* (Judecători 20.). Imaginile acestea ne zugrăvesc un popor războinic, ce făcea pregătiri pentru luptă, atât în lupta cu sabia – sau alte arme de apropiere – cât și în lupta cu armele de depărtare, precum praștia sau arcul. Se vede aici până și existența exercițiilor de tras la țintă, mergându-se până la ținte din fire de păr. O asemenea exigență uluitoare nu poate veni decât în urma unei pregătiri ostășești sau marțiale *de masă*, singura ce poate asigura și apariția unei atari elite.

Se înțelege, aici prezentăm situația normală pentru Poporul lui Israel, nu cea din vremurile în care evreii au ajuns a fi înrobiți de filistenii, babilonienii sau alte popoare. Totuși, după cum se vede în Sfintele Scripturi, chiar și în asemenea împrejurări au fost bărbați evrei ce au dus mai departe meșteșugul armelor, uneori chiar în trupele dușmanilor³⁷.

David (garda lui regală, cum s-ar numi astăzi). La I Paralipomena 5.18 se vorbește despre *oamenii războinici, bărbați care purtau scut și sabie, care trăgeau cu arcul și [erau] deprinși la luptă* din semințiile Gad, Ruben și Manase (aproape 50.000!) ș.a.m.d. Exemplele sunt foarte multe în tot Vechiul Testament.

³⁷ După cum cei trei tineri și Daniel erau în garda regelui Persiei.

Desigur, suntem siguri că și aici ne vom izbi de felurite prejudecăți³⁸ și se va încerca negarea – chiar vehementă – a existenței artelor marțiale evreiești străvechi³⁹. Evidența istorică este covârșitoare în acest caz, dar, ca de multe ori, nu știm dacă poate fi de ajuns pentru a depăși blocajul prejudecăților.

De aceea, oferim ca primă formă de ajutor în înlăturarea unor asemenea prejudecăți ceva concret, contemporan, vizibil și accesibil. Și pornim de la adresa de internet <http://www.abirwarriorarts.com/en>, o pagină despre „hebrew warrior arts”. Acolo cititorii vor putea vedea o formă contemporană a artelor marțiale evreiești, ce se revendică a fi urmașa artelor marțiale evreiești tradiționale, și care este numită *Abir*.

Despre această artă marțială evreiască, *Abir*, se spune în pagina amintită:

³⁸ Pentru că sunt destui care își închipuie că dacă cineva este al lui Dumnezeu, Dumnezeu îi dă toate fără ca acela să mai facă nimic. Ei nu înțeleg deloc faptul fundamental că Dumnezeu îi ajută pe cei care întâi fac tot ce pot ei ca oameni, dar fără a-și pune nădejdea în munca, pregătirea sau averile lor, ci tot în Dumnezeu. Mulți nu înțeleg aceasta pentru că față de trufia și lenevia comună o asemenea gândire este pur și simplu de neînțeles.

³⁹ Am avut parte de multe asemenea „discuții” în care feluriți „culți” urlau nelăsându-mă să vorbesc aproape deloc, indignați de informațiile care nu se potriveau prejudecăților lor foarte puternic înrădăcinate. Este „amuzant” – a se citi „întristător” – și vrednic de amintit că asemenea persoane, de multe ori extrem de agresive împotriva artelor marțiale *in corpore*, nu au șovăit nici să apeleze la injurii de tot felul, nici la amenințări cu bătaia... ca parte a argumentației lor! Pace tuturor!

Abir is the combat system of the Judaic, Hebrew-Israelite nation. As one might expect from the children of Israel, Abir is a combat system which is inseparable from, and subordinate to, authentic Torah rulings concerning every action which is taken by its practitioners.

Traducem:

Abir este sistemul de luptă al Națiunii Iudaice, Evreiești sau Israelite. Așa cum este de așteptat pentru copiii lui Israel, Abir este un sistem de luptă legat inseparabil de (și subordonat) regulilor Torei privitoare la fiecare acțiune a practicanților.

Abir mai este numit în pagina amintită și „*Biblical Martial Arts*”. Desigur, această revendicare este pentru un român mai greu de documentat. Totuși, înainte de a o înlătura ca pe o pretenție nefondată, fără o cercetare serioasă, să notăm două lucruri. Întâi, că Abir este recunoscut oficial în Israel ca artă marțială evreiască. Al doilea, un text din Wikipedia:

While complete details in the Biblical account of a system of fighting forms are not extant, the Midrashic, Talmudic, and Rabbinic accounts testify to fighting and combat strategies used by the ancient Israelites as well as legendary depictions of Israelite combatants.

Traducem:

Deși nu există în cuprinsul Bibliei înșiruirea unor detalii complete ale unui sistem de (forme de) luptă, Midrash, Talmudul și scrierile rabinice mărturisesc despre strategiile de luptă (corp la corp) și de război folosite de Israeliții antici ca și despre legendare descrieri al luptătorilor Israeliți.

Aceste două fapte ar fi suficiente – dacă ne situăm în limitele unei gândiri logice și a bunului simț, desigur – pentru a dovedi definitiv existența artelor marțiale evreiești străvechi.

Trebuie să subliniem că existența unor străvechi arte marțiale evreiești poate fi uimitoare doar pentru cei care nu au o viziune realistă asupra lumii. Totdeauna lucrarea lui Dumnezeu și lucrarea omului au mers împreună, sau au stat una împotriva alteia. Altfel spus, Dumnezeu nu ar fi dat biruință în luptă unor oameni care nu știau și nu voiau să lupte. O pildă excepțională în această privință este cea a lui Ghedeon: Dumnezeu îi poruncește să trimită acasă o covârșitoare parte a armatei, astfel încât, rămânând cu doar 300 de luptători, Ghedeon (și ceilalți evrei) să nu poată pune biruința pe seama puterii lor, omenesci, ci pe ajutorul lui Dumnezeu. **Dar**, și aici este un „punct pe i” ce scapă multora, acești 300 *sunt cei mai buni luptători din toată armata lui Ghedeon!* Altfel spus, Dumnezeu ajută pe cei care se ajută!

Această gândire este *permanentă* în istoria lui Israel, și cu asta credem că tot ce era nevoie să fie spus în domeniul scurtei noastre prezentări – de la dovezi biblice și istorice la logică și bun-simț – s-a spus.

Să revenim însă la succintele noastre prezentări din istoria artelor marțiale!

La **Grecii** antichi *artele marțiale* au constituit baza reală a dezvoltării tuturor celorlalte sporturi⁴⁰. Chiar și

⁴⁰ Să nu uităm că Grecii apar în istorie ca popor migrator și războinic, ce ocupă felurite teritorii mediteraneene în mai multe valuri de invazie în care înrobesc populațiile băștinașe tracice, ilire și pelasgice.

concursurile de alergare erau direct legate de arta militară. „Trânta grecească” era de două feluri, primul fiind „*pancrațiul*”⁴¹, care nu semăna decât prea puțin cu sportul de azi numit „lupte greco-romane”, căci erau îngăduite tot felul de piedici și lovituri, astăzi desăvârșit oprite. Alături de acesta era și o formă de luptă ceva mai blândă, în care nu se permiteau lovituri (din care, în amestec cu trântele romane, se trag luptele libere și luptele greco-romane de astăzi). Lupta cu sabia și sulița făceau parte din pregătirea fiecărui bărbat liber. Se practica boxul, aproape totdeauna cu *cestul* – un fel de mănuși ghintuite, deosebit de primejdioase.

Gimnastica era deosebit de răspândită la Greci – de fapt chiar și cuvântul este de origine elină – iar înotul, masajele și altele asemenea însoțeau pregătirea luptătorilor. Este de notat că și la evrei, și la greci, și la cele mai multe popoare antice, orice bărbat liber avea *obligația* de a se pregăti ca luptător, de a fi gata să își apere ținutul, țara și neamul cu o cât mai bună pricepere. Cei care se sustrăgeau acestei îndatoriri erau socotiți în cel mai bun caz ca lași vrednici de dispreț, dacă nu chiar trădători, cu excepția invalizilor și celor dedicați preoției.

Sciții, Tracii, Armenii, Ilirii, Inzii și Parții⁴² aveau sisteme complexe de arte marțiale, unele triburi

⁴¹ Definit pe <http://en.wikipedia.org/wiki/Pankration> drept „a martial art”.

⁴² Poate părea ciudată așezarea celor patru etnonime la un loc. Vom vedea mai jos înrudirile dintre Traci și Sciți. Vom vedea de asemenea și originea traco-persană a civilizației parte. În ceea ce îi privește pe Armeni, cităm aici din Nicolae Iorga: „Armenii, rasa *Arme*, frigiană, înrudită cu Tracii, în stăpânirea căroră, prin puternice imigrațiuni, ajunsese a fi și Asia Mică... Invazii cimeriene, de sânge traco-celtic, întăreau numărul și energia noilor stăpâni ai

dedicându-se aproape exclusiv acestei îndeletniciri (tradiție păstrată până astăzi la unele ramuri ale Djaților și ale altor continuatori ai Geților sau Sciților din Afganistan, Pakistan și India).

Oricum, și la ei **toți bărbații liberi erau prin naștere înscriși ca luptători**, trebuind să se pregătească pentru aceasta. La cele mai multe dintre ramurile acestora moartea în luptă era socotită ca o mare fericire – dacă nu cea mai mare – însă doar atunci când avea loc pe un temei de vitejie și îndemânare (moartea în urma lașității era de neconceput, era cel mai cumplit lucru cu putință, o cădere aproape de neînchipuit; moartea în urma nepriceperii în folosirea armelor⁴³ era o rușine). De aceea și cei învinși în luptă, chiar din triburile cele mai înrudite, erau de multe ori vânduți ca sclavi, fără nicio milă. La baza acestor concepții stătea și religiozitatea păgână extrem de violentă a acestor neamuri, care includea adesea jertfe omenești, fie prin ardere, fie prin îngropare – de vii! – fie prin alte metode. La Daci, de pildă, metoda principală era aruncarea în lănci sau sulite. Prin asemenea jertfe „se trimiteau zeilor” (a se citit „demonilor”) fie „soli” – dacă cei jertfiți erau Daci –, fie „robi” – dacă cei jertfiți erau de alt neam. Nu este de mirare, prin urmare, că moartea era o preocupare constantă a tuturor acestor popoare și că se pregăteau pentru ea în multe feluri și neîncetat.

La unele din ramurile Sciților, Tracilor și Armenilor, ca și la Germani, de altfel, și femeile aveau parte de pregătire militară completă, fie alături de bărbații, fie deosebit.

Pe alocuri femeile nici nu se puteau mărita până nu uciseseră în luptă trei dușmani sau un anumit număr de fiare sălbatice foarte primejdioase, ca bourii, zimbrii, urșii,

muntelui de-[de]asupra Mesopotamiei” (*Armenii și Românii: o paralelă istorică*, București, 1913, p. 3).

⁴³ La nivelul corespunzător vârstei.

tigrii, elefanții, rinocerii etc⁴⁴. Această ultimă situație, în care femeile erau instruite în arte marțiale și conduse la vânătoare și luptă de femei războinice de prestigiu a născut legenda *amazoanelor*⁴⁵.

Am pus aici la un loc toate aceste neamuri deoarece, ieșite din migrațiile civilizației Kurgan IV și amestecul cu felurite populații locale, ele au efectuat la rândul lor numeroase alte migrații, dinspre apus către răsărit și dinspre răsărit către apus. De pildă, Tracii apar în urma migrației Kurganilor peste vechea populație băștinașă – pre-indoeuropeană – din părțile Mării Negre, Mării Adriatice și Mării Mediterane. În funcție de amestecul local urmașii migrațiilor Kurgan vor da pe Celți, Proto-Traci și alții. Odată formați, Tracii vor năvăli înapoi în răsărit, și prin Asia Mică și prin nordul mărilor Neagră, Azov și Caspică, până în Asia Centrală, Afganistan, Pakistan și nord-vestul Indiei de astăzi. Strămoșii lor din amestecul cu cei de acolo vor năvăli din nou către apus, întorcându-se aici sub numele de Sciți, sau vor întemeia felurite state, popoare și triburi. Printre neamurile ivite în urma acestor uriașe frământări se numără Armenii, Parții, Afganii, Djații⁴⁶, Abhazii, vechii Tadjici și mulți, mulți alții.

⁴⁴ Sciții, Tracii, Armenii și Parții se întindeau din Europa centrală – și pe alocuri chiar apuseană și nordică – până departe în răsărit, în Siberia centrală, Munții Caracorum sau Pod. Malva.

⁴⁵ Se cuvine să ne amintim că la Homer (în *Iliada*), Arctinos (în *Etiopia*), Eschil (în *Niobe*), Pindar (în *Olimpicele*) și mulți alții socotesc *amazoanele* ca fiind Trace (sau Scite, de vreme ce Scit sau Trac era pe atunci socotit cam același lucru, doar că Sciții erau nomazi iar Tracii sedentari).

⁴⁶ Care se socotesc și astăzi urmași direcți ai Sciților și Geților din antichitatea Asiei Centrale.

Este ușor de înțeles că într-o asemenea frământare uriașă, cu bătălii și războaie nenumărate, tradițiile marțiale s-au dezvoltat și au fost îmbogățite mereu. Cele din India sunt poate cele mai cunoscute astăzi, sub nume ca *vajramuti* (sau *vajramushti*) și *kalaripayat*. Alte asemenea arte marțiale străvechi se mai întâlnesc încă în satele din Kerala, din Pamir sau felurite regiuni mai retrase din Pakistan, Afganistan și alte țări din acele părți ale lumii. Originea scitică sau getică a acestor tehnici de luptă, a tradițiilor războinice și a multor elemente culturale este revendicată, adesea chiar și violent, de multe din triburile și popoarele întinse încă din părțile Lacului Aral până în Munții Altai și India (de la Djați la Tuvi). O lămurire istorică obiectivă și serioasă a migrațiilor, originilor, amestecurilor, influențelor lingvistice și culturale a strămoșilor acestor triburi și neamuri este mai mult decât necesară. Dar, totodată, extrem de greu de realizat, atât din pricina efortului foarte mare necesar cât și al implicațiilor etnice, istorice și politice extrem de complexe. Ceea ce este limpede însă e că putem vorbi despre o îndepărtată origine comună – a cărei amintire încă nu s-a șters cu totul – și despre evidente paralelisme în tradiția marțială a tuturor acestor popoare mai vechi și mai noi.

Perșii începeau pregătirea pentru luptă **a tuturor bărbaților liberi** încă de la naștere. Exerciții de călire – asemănătoare celor ale spartanilor –, jocuri militare și multe altele pregăteau mânuirea arcului și a lăncii de la vârsta la care puteau fi purtate. De la 16-17 ani începea **serviciul militar obligatoriu**, care dura zece ani. Printre altele, vânătoarea și lupta cu animalele sălbatice erau examene pe care trebuia să le treacă orice tânăr persan, de nenumărate ori. Caracterul războinic al acestui neam este binecunoscut în istorie, deși trebuie spus că frecvent sunt confundați cu Parții.

Galii sau **Celții** sunt un neam ivit de asemenea din migrațiile civilizației Kurgan IV, însă în urma cuceririi popoarelor pre-indoeuropene din părțile Elveției și Franței de astăzi și a amestecării cu acestea⁴⁷. Dezbinarea era și la ei, ca și la Traci și Sciți, o adevărată tradiție. Iulius Cezar (100-44 î.Hr.) notează că „În Galia, nu numai în toate cetățile și în toate satele și în toate cătunele, ci chiar în fiecare casă aproape, se află grupări potrivnice”⁴⁸. Celții erau împărțiți în trei clase: druizii, războinicii sau cavalerii și poporul de rând. Acesta din urmă cuprindea și pe sclavi, căci de multe ori nu era mare diferență între sclavi și oamenii de rând „liberi”. Druizii nu purtau arme și nu îndeplineau niciun serviciu militar. Dar, pe de altă parte, învățau pe oameni că sufletele nu mor, ci trec de la un om la altul, întărind vitejia luptătorilor. Cavalerii se pregăteau de luptă de mici și de obicei își luau pe lângă ei, de mici sau mai târziu, clienți și sclavi ce formau mici armate. Crezându-se coborâtori din *zeul morții* aduceau numeroase jertfe omenești și nu șovăiau să se măcelărească la nevoie între ei. Pe la anul 300 ei au năvălit spre răsărit, cucerind Tracii din Panonia și Carpați până la Marea Neagră, apoi și pe cei din sudul Dunării și al Munților Hem, trecând până în Asia Mică unde întemeiază Galația, după cum întemeiaseră una și în sudul Moldovei de astăzi (Galațiul fiind așezarea al cărui nume păstrează încă numele lor). Din pricina luptelor dintre ei și a amestecării cu Germanii, Tracii și Ilirii – care îi asimilează în mare parte – vor slăbi tot mai mult astfel încât, după două secole și jumătate de la invazie, urmașii lor încă la putere în Panonia vor fi învinși de Burebista. Urmele culturii lor se păstrează până astăzi în felurite locuri de la Atlantic la Marea Neagră și din Britania în Asia Mică. A fost o vreme în care Celții au

⁴⁷ O rămășiță a lor sunt Bascii de astăzi, singurul popor european ce păstrează o limbă pre-indo-europeă.

⁴⁸ *Războiul împotriva Galilor*, VI.11

cucerit Peninsula Italică și micul stat roman de atunci. Peste secole, atunci când Romania a crescut, nu doar că s-a eliberat de sub jugul celt, ci a ajuns să cucerească ea Galia. Deși unii dintre Gali (Galați) au fost împotriva stăpânirii romane multă vreme, alții au întâmpinat cu bucurie această apartenență și s-au înrolat în legiuni, ale etc. în masă, depășind cu mult pe cei cca. 200.000 de Traci al căror număr impresionează astăzi pe mulți.

Germanicii aveau, asemenea romanilor, o formă de *democrație militară* însă, conform anarhicului spirit germanic, străin disciplinei riguroase latine, era mult mai haotică și dezorganizată. Totuși, fără a fi impuse de vreun for superior, existau la nivel național, în afara limbii, rânduiri similare. Orice bărbat liber era crescut de mic în apropierea luptătorilor și învăța să folosească sabia, arcul, scutul și sulita, să înoate și să lupte cu animalele sau să vâneze. De foarte multe ori și femeile erau crescute în același fel, putând oricând să lupte alături de bărbații lor sau de unele singure. Iulius Cezar spunea despre ei că *„toată viața și-o petrec la vânătoare sau îndeletnicindu-se cu meșteșugul armelor; de mici copii se învață cu munca și cu traiul aspru”*⁴⁹. O mare luptă se dădea ca nu cumva să se renunțe la obiceiurile războinice în favoarea îndeletnicirilor pașnice. Ca un lucru vrednic de laudă menționăm că fecioria era apărută cu sfințenie, lucru rar în acele vremuri, până la nuntă, care avea de multe ori loc chiar și la douăzeci de ani. Pe de altă parte însă, caracterul lor haotic ducea adesea la conflicte sângeroase. Mai mult, aveau obiceiul să își distrugă toți vecinii mai apropiați, chiar și germanici fiind, socotind *„drept un semn de virtute ca vecinii, izgoniți din Țările lor, să emigreze și ca nimeni să nu cuteze de a se așeza în preajma lor; astfel ei se cred totodată și mai apărați, nemaiaivând a se teme de*

⁴⁹ *Ibidem*, VI.21

vreo năvălire neașteptată”. Viața lor era eminentamente militară.

Romanii aveau numeroase forme de arte marțiale. Ivit în istorie ca o *democrație militară*, Statul roman – numit frecvent *Romania* chiar și până în Evul Mediu – nici nu avea altă cale de a rezista decât pe aceea a pregătirii militare a tuturor cetățenilor. Chiar și jocurile copiilor erau destinate pregătirii directe sau indirecte pentru folosirea armelor. Iar de la cincisprezece ani toți cetățenii romani intrau în pregătirea militară⁵⁰.

Această pregătire cuprindea mai multe discipline de luptă (arte marțiale). Una dintre ele era *pugilatul* sau boxul cu *cestul*. *Cestul* era o armă albă, un fel de mânășă, mai des fără degete, fie din pânză de cânepă fie din piele, întărită cu bucăți de piatră, plumb sau bronz, mai târziu și de fier⁵¹. Orice antrenament sau meci de acest fel se termina cu vânătăi și sângerări, socotite foarte folositoare pentru întărirea viitorilor luptători. Ei învățau astfel să reziste la durere și să ducă lupta mai departe oricât le-ar fi fost de greu.

Trântele și *pancrațiul* făceau de asemenea parte din pregătirea marțială a tinerilor, alături de lupta cu sulia scurtă și sulia lungă, folosirea scuturilor⁵² și sabiei.

⁵⁰ O notă nu chiar neînsemnată se cuvine a fi făcută aici. Sfântul Apostol Pavel, din naștere cetățean roman, a trebuit să treacă și el prin măcar o parte a pregătirii militare, obligatorie pentru toți cetățenii romani, adică folosirea armelor și armurii. De aceea, de altfel, și folosește frecvent imagini ostășești pentru cei care vor să meargă pe calea cea strâmtă către Împărăția lui Dumnezeu.

⁵¹ Astăzi armele de acest fel, deseori integral metalice, se numesc chiar... *boxuri*.

⁵² Erau trei feluri principale de scuturi, cel mic, rotund, cel oval și lung și cel „ca un dreptunghi curbat pe un

Pregătirea de luptă cuprindea și lupta unu-la-unu, și lupta cu câțiva sau între câțiva, și lupta în formații sau unități de luptă. Nu o să înfățișăm aici toate amănuntele, nu dăm deosebirile între legiuni, cohorte și ale sau alte unități ale armatei romane, între artele marțiale practicate în aceste unități și cele din taberele de pregătire ale „civililor” ș.a.m.d..

Amintim doar de școlile de luptă ale gladiatorilor, cea mai vestită fiind, de departe, ce de la Capua. Și gladiatorii aveau stilurile lor de luptă, materializate și în armele și uneltele de luptă alese. De multe ori acestea aveau legătură și cu originea etnică a gladiatorului – nubiană, celtă, tracică, germanică etc – dar acest lucru nu era obligatoriu. Complexitatea artelor marțiale practicate de gladiatori, multitudinea de stiluri, seriozitatea pregătirii (mortală! – chiar și la propriu!), varietatea armelor și armurilor folosite, dar și a spectacolelor date în arenă (mai rar pe viață și pe moarte, în ciuda filmelor sângeroase pe temă) și alte asemenea elemente pot fi observate de doritori – sau sceptici – în excepționala lucrare a lui Silvano Mattesini, *Gladiators*⁵³. Dansurile de luptă se întâlneau și la soldații romani ca și la gladiatori, alături de felurite exerciții demonstrative, atât individuale cât și în grup⁵⁴. Nu mai insistăm asupra acestui subiect, amintind doar că în

cilindru”. Specialiștii să ne scuze exprimarea ne-academică, dar dorim să fim înțeleși de toți cititorii.

⁵³ Apărută în limba engleză sub egida „Asociatione Culturale Archeos”, 2009.

⁵⁴ Credem de folos pentru cititori să consemnăm aici observațiile lui Angelo Pellegrini din *Scrima cu floreta...*, p. 9: *Înainte începerii luptelor în arenă cu artele ascuțite, gladiatorii prezentau exerciții individuale și în ansamblu executate cu arme de lemn. Cu alte cuvinte, era o adevărată demonstrație de scrimă.... Astăzi am zice „o adevărată demonstrație de arte marțiale”. Și, de fapt, amândouă formulările sunt corecte.*

confruntările dintre trupele romane și popoarele cele mai războinice ale antichității s-a dovedit nu doar superioritatea tactică și strategică a ofițerilor romani ci și nivelul de pregătire de luptă excepțional al ostașilor romani.

Toate cele prezentate, deși sunt o sinteză extremă a unui domeniu uluitor de vast, arată îndeajuns, credem noi, pentru cine nu știa, nivelul înalt de practicare al artelor marțiale la romani. Mai amintim aici doar de faptul că **orice ofițer roman serios trecea prin toată instrucția militară, având obligația de a o preda și el, mai departe, subordonaților săi.**

Rușii au avut din vechime felurite forme de arte marțiale, de la cele slave străvechi – la loc de cinste fiind arcul și sulița – la cele aduse de *Varegii* (Vikingii răsăriteni) sau alte popoare. Chiar și într-o lucrare sovietică de propagandă – *Sportul*, Ed. Novosti, 1988 – recunoaște (la p. 52) existența în U.R.S.S. a măștrilor de sambo, definite ca „gen de lupte de auto-apărare”. Aceștia erau urmașii măștrilor din vechea Rusie, unde asemenea lupte, dar și luptele cu pumnii și multe alte asemenea discipline erau foarte populare. Adesea concursurile atrăgeau sute și mii de oameni, chiar mai mulți în cadrul orașelor mari. Feluritele demonstrații de măiestrie cu sabia, sulița și arcul a călăreților – după model căzăcesc sau tătărăsc – erau și ele mult apreciate. Tot aici intră și *biciul* pe care Cazacii și Tătarii îl mânuiau cu multă iscusință și care a fost preluat și folosit și de unele populații rusești sau rusificate.

Desigur, o mențiune deosebită se cuvine a fi făcută aici asupra intersectării și suprapunerii în Rusia, mai ales din secolul XVII încolo, a elementelor culturale vest-europene, rusești, caucaziene, central-asiatice și extrem orientale. De la scrima occidentală adusă de instructori mai ales germani și până la luptele mongole avem de-a face cu o multitudine de stiluri și școli. Suprapunerile au continuat

neîncetat, complicându-se și mai mult în aproape un secol de dictaturi comuniste.

Un rezultat surprinzător al acestor suprapuneri este *Sistema*⁵⁵. Acest nume acoperă o artă marțială complexă ce urmărește în primul rând eficiența în luptă dar, totodată, își revendică – în anumite forme ale ei – o spiritualitate ortodoxă⁵⁶.

Migratorii asiatici veniți în Europa, din secolul al V-lea mai ales, aveau sisteme de pregătire de luptă încă din copilărie. Călăria, de pildă, cunoscută astăzi mai mult din filme și din spectacolele și întrecerile de echitație, însemna mult mai mult pentru ei. De la felurite jocuri ce se practicau călare se trecea la felurite stiluri de luptă călare, cu sabia, sulita și arcul mai ales. Aceste stiluri cuprindeau atât lupta individuală, cu unul sau mai mulți dușmani, cât și lupta de grup, cu felurite forme de manevră și exerciții tactice. Fără o pregătire marțială extrem de serioasă migratorii nu ar fi putut face față niciodată milițiilor romane, care se pregăteau și ele sistematic – deși nu atât de intens ca migratorii – și cu atât mai mult armatelor romane. Ca urmare, acești migratori nu doar că au obținut multe victorii și au schimbat fața Europei, dar au și influențat mult artele marțiale europene⁵⁷.

Africa a avut și are artele sale marțiale, de la dansurile războinice și alte mijloace de pregătire ale

⁵⁵ Se poate vedea câte ceva despre această artă marțială rusească (modernă) pe site-uri ca <http://www.russianmartialart.com/> sau <http://vassian.wordpress.com/2010/07/20/istoria-fortelor-speciale-rusesti/> ș.a.a.

⁵⁶ <http://www.russianmartialart.com/main.php?page=philosophy>

⁵⁷ A se vedea și *Scrima cu floreta*, de Angelo Pellegrini, București, 1963, p. 9.

triburilor străvechi din Egipt și Sudan până la cele al Zulușilor sau altor popoare din Africa de Sud. O parte din aceste arte marțiale au fost păstrate de africanii duși ca sclavi în Brazilia și, amestecându-se cu artele marțiale ale amerindienilor și muzica braziliană au dat celebra – azi – *Capoeira*, dar și alte forme de luptă. Amintim în treacăt de faptul că sunt specialiști care au găsit la străvechile triburi din Egipt și Sudan urme ale armelor, echipamentelor și tehnicilor de luptă romane, inclusiv existența unor dansuri războinice. Dar subiectul este prea vast pentru a putea fi prezentat pe scurt. Subliniem doar că istoria Africi cuprinde, până la intervenția vest-europenilor, nenumărate lupte și războaie date cu arme albe de felurite triburi și neamuri războinice, fie invadatoare, fie defensive. Stilurile de luptă africane sunt foarte multe și variate și, cele mai multe, adânc marcate de influențe religioase păgâne, de magie animistă și alte asemenea ideologii.

Pentru că am amintit mai sus de **India**, revenim asupra subiectului.

Inviaza triburilor traco-scitice⁵⁸ a adus cu ea înființarea clasei războinicilor și reevaluarea tehnicilor de luptă. Am amintit mai sus de două arte marțiale celebre, *vajramuti* (*vajramushti*) și *kalaripayat*, amândouă legate strâns de religiozitatea hindusă. Ele sunt însă numai o parte din artele marțiale ale celor peste 200 de popoare ale Indiei. În trecut India era împărțită în nenumărate state, de obicei foarte războinice. Chiar și popoare aflate la adăpost de război sau atacuri, precum cele din Nepal, căutau și

⁵⁸ Invazie socotită de unii istorici europeni ca avându-și rădăcinile în mișcările tracice către răsărit, iar de cei adepți ai punctului de vedere al *djaților* ca fiind de origine proprie central-asiatică și cu direcții multiple, inclusiv către Europa. De fapt amândouă opiniile sunt corecte pentru anumite perioade de timp.

caută lupta, angajându-se ca luptători chiar și în armatele britanice (sau în altele).

În **China** există mai multe categorii de arte marțiale decât se crede de obicei. Sunt cele cunoscute sub numele de wushu, dar sunt și altele, aparținând unor populații minoritare, de la mongoli la coreeni. Cele cunoscute sub numele de wushu sau kung-fu – după o mai veche denumire, europenizată și incorectă – se împart în două mari categorii: „boxul de nord” și „boxul de sud”, **sau** „pumnul de nord” și „pumnul de sud” **sau** „neijia” („metoda internă”) și „weijia” („metoda externă”). Aceste împărțiri sunt însă formale și nerealiste. În fapt, există peste 400 de curenți principale sau stiluri principale de arte marțiale chinezești, acestea folosind în general amândouă metodele – neijia și weijia – chiar dacă pun accentul pe una dintre ele. Toate aceste forme își au originea în întâlnirea dintre vechile arte marțiale chinezești, dinainte de secolul VII d.Hr. și artele marțiale indiene, aduse de unul sau mai mulți călugări budiști din India la templul Shaolin-Si („Templul Miciei Păduri”). Din această întâlnire a rezultat o nouă generație de arte marțiale, ai căror strămoși îndepărtați sunt artele marțiale chinezești de astăzi. Istoria Chinei și, implicit, a artelor marțiale chinezești este atât de zbuciumată încât nu poate fi înfățișată în câteva cuvinte. Putem spune doar că legăturile dintre wushu și religiozitatea taoistă, budistă, confucianistă etc sunt extrem de numeroase și puternice. Ca urmare, chiar și conducerea comunistă – și deci atee – a Chinei a avut probleme foarte mari atunci când a încercat să facă o separație între latura sportiv-militară și cea militar-religioasă a acestor arte marțiale. În cele din urmă s-a ajuns la un compromis neobișnuit, tradițiile religioase chinezești îmbrăcând adesea haina limbajului științific, prin mijlocirea căruia au putut fi acceptate oficial.

Coreea este un caz deosebit, o țară aflată la întâlnirea unor mari puteri și ambiții – Manciuria, Mongolia, China, Japonia. Evident, și ea și-a dezvoltat propriile stiluri de luptă, atât pe liniile nobilimii și trupelor regale și nobiliare, cât și pe liniile stilurilor de luptă țărănești. Acestea din urmă au mers mai departe chiar și atunci când au fost în mod oficial interzise, dezvoltându-se, ca să spunem așa „în subterană”, dând naștere la conflicte, legende și eroi. Calitatea lor a fost verificată în luptele interne dar și în cele cu invadatorii.

Artele marțiale coreene vechi, precum *subak* sau *tae-kyon*, au fost înlocuite de o artă nouă, *tae-kwon-do*, dezvoltată în secolul XX prin asimilarea unor elemente eficiente sau/și spectaculoase din *karate* și *kempo* („boxul chinezesc”⁵⁹).

Japonia are și ea o bogată istorie a artelor marțiale. Nu cunoaștem tehnicile de luptă ale băștinașilor arhipelagului, vechii Ainu, dar oricum acestea s-au dovedit cu totul ineficiente în fața invadatorilor asiatici de mai târziu. Aceștia au alcătuit apoi țara cunoscută astăzi sub numele de Japonia. Societatea japoneză a avut și unele perioade destul de pașnice, dar nu a fost niciodată lipsită de războinici. În afară de metodele de luptă inițiale, din epoca Jomon, Japonia a cunoscut nu doar noi arte marțiale de

⁵⁹ Am pus termenul *box chinezesc* în ghilimele deoarece nu este neapărat cel mai potrivit. Prin *kempo* se pot înțelege și artele marțiale chinezești vechi, dinainte de combinarea cu artele marțiale indiene, dar se pot înțelege și ramuri mai noi ale artelor marțiale chinezești, precum și forme care, ieșite din vechiul – sau mai noul – *kempo* chinezesc propriu-zis au creat formele de *kempo* japonez, practicat inițial mai ales în Insulele Ryu-Ryu/Okinawa, dar mai apoi și în restul Japoniei și chiar în restul lumii. Ca urmare există o anume ambiguitate a termenului *kempo*.

origine locală, ci și felurite influențe exterioare, mai ales venite din China (de pe continent sau din Insula Taivan), din Coreea, din Arhipelagul Ryu-Ryu (Okinawa) și din Mongolia, ba chiar din Filipine și, mai târziu, din Europa. Chiar și armele de foc au fost aici integrate de unele din școlile de luptă nipone.

Artele marțiale de felul *trântelor* se împart în Japonia în două mari grupe: *sumo* și *ju-jutsu* (*jiu-jitsu*). Alături de *kenjutsu* – cu forma sa îmblânzită, *kendo* – și *kyudo* – tirul cu arcul japonez – avem în față principalele linii ale artelor marțiale japoneze propriu-zise. Mai există stiluri tradiționale japoneze de luptă cu bastonul, sulita sau halebarda. Însă foarte celebrul *karate* **nu** este între artele marțiale nipone propriu-zise. Numele său inițial, *Okinawa-te* (*Mâna din Okinawa*), spune totul în această privință. *Karate* reprezintă un sumum de stiluri de luptă originare din **Arhipelagul Ryu-Ryu (Okinawa)** și preluat către sfârșitul secolului XIX de Japonia, prin mijlocirea unor maeștrii okinawezi care l-au făcut vestit și respectat. Artele marțiale japoneze, fie că sunt locale sau preluate, se pot împărți în două mari categorii: cele fundamental religioase – ca *sumo* sau *kyudo* – și cele fundamental tehnice – precum *okinawa-te* și *tai-jutsu* – chiar dacă, evident, există felurite nuanțe și interpătrunderi între cele două categorii.

Merită să menționăm aici și un text asupra căruia vom reveni mai târziu:

Vechile discipline de război se numeau bugei. Departe de a fi numai niște școli în care se-nvăța cum să te aperi și cum să ucizi, aceste școli includeau, de asemenea, atât jutsu („tehnici”), cât și do („căi”, „conduite”).⁶⁰

⁶⁰ Michel Random în *Dicționar de Arte Marțiale*, de Louis Frédéric, București, 1993, p. VIII.

Desigur, cei mai mulți dintre cei care vorbesc astăzi despre „*artele marțiale (orientale)*” pe linia discuțiilor de colț de stradă nu fac nicio deosebire între *jutsu* și *do*. Vom reveni însă mai jos asupra acestui aspect, care nu ține atât de mult de excursul nostru istoric, dar care pentru analiza teologică este de maximă importanță.

Am putea da mai departe pilde și din America de Nord sau de Sud, Oceania sau Australia, ba chiar și din Insula Paștilor, pentru a nu mai vorbi de Asia, unde artele marțiale ale multor țări nici nu au fost amintite. Putem înșirui nenumărate arme mai mult sau mai puțin originale, de la bâte cu colți de obsidian și lansatoare de săgeți la sarbacane și bolas-uri. Putem, de asemenea, să prezentăm evoluția artelor marțiale europene la Vikingi, Normanzi, Slavi și numeroase alte popoare. Putem să arătăm evoluția tehnicilor de luptă în Europa în raport cu schimbarea formelor și dimensiunilor armelor albe folosite, a scuturilor, armurilor, arcurilor ș.a.m.d.. Nu ne-am propus însă o *istorie a artelor marțiale*, fie ele europene sau nu, ci doar a înfățișa *prezența lor* în istorie.

Din acest punct de vedere credem că am înfățișat o înșiruire destul de cuprinzătoare pentru ca orice cititor să poată înțelege cât de răspândite sunt artele și practicile marțiale în trecutul *tuturor* popoarelor. Singura excepție o constituie, din câte știm astăzi, inuiții sau eschimoșii, care erau extrem de izolați de celelalte popoare și care nu aveau decât noțiunea de *vânătoare*, nu și pe cea de *război*, așa încât tehnicile lor de prindere și ucidere a animalelor (sau de apărare față de ele) credem că nu pot fi numite, în adevăratul înțeles al cuvântului, *arte marțiale*. Dar, în afară de această excepție ce confirmă regula, *toate* popoarele lumii, din *toate* timpurile, au avut (și au) *arte marțiale*.

Acest fapt ni se pare *de cea mai mare însemnătate*, căci stă împotriva prejudecăților adânc înrădăcinate – și

adeseori violent apărute – ce apasă asupra înțelegerii fenomenului numit *arte marțiale*⁶¹.

Și din care dăm aici doar una: prejudecata extrem de răspândită în România, dar cu totul neîntemeiată istoric, ce pretinde că

*„artele marțiale au foarte mare legătură cu filmele de la televizor. Practic așa au pătruns artele marțiale în occident [s.n.]”*⁶².

Ideea aceasta este total greșită! Ea izvorăște dintr-o foarte mare lipsă de *cultură istorică* și, de asemenea, de la o uimitoare confuzie între artele marțiale și artele marțiale *orientale*, despre care am vorbit și mai sus! Trist – și relevant – este că același comentator citat aici recunoaște în altă postare – de pe același articol! – ***că și în armatele romane se făceau arte marțiale!*** Ceea ce, dacă s-ar fi mers pe o gândire logică, nu pe prejudecăți, ar fi fost de ajuns ca să îi doboare prima. Ceea ce, totuși, nu se întâmplă... Chiar cel care recunoaște existența artelor marțiale în armatele romane încearcă să-și minimizeze declarația într-un fel ciudat, dacă nu chiar absurd. Adică, altfel spus, să modeleze adevărul istoric după prejudecățile pe care le are. Cum? Ei bine... declarând artele marțiale romane, nici mai mult, nici mai puțin, decât... „*forme rudimentare*”!!?!⁶³

O asemenea idee este, pentru orice istoric al antichităților romane, cu totul greșită și cu totul împotriva realităților istorice atestate! În nici un caz armatele romane

⁶¹ Și, implicit, și asupra unei cercetări teologice obiective.

⁶² Comentariu de pe www.ortodoxiatinerilor.ro/tinerii-in-societate/ispite-barbatesti, la a doua pagină de comentarii ale articolului „K-1, box, karate si alte genuri de arte martiale”.

⁶³ „Forme rudimentare” de arte marțiale, adică...

nu ar fi putut învinge prin „forme rudimentare de arte marțiale” luptători de elită precum Galii, Germanii, Nubienii, Dacii, Parții etc – și ei practicanți de arte marțiale proprii, și încă la un nivel foarte înalt. Mai mult, izvoarele istorice – din care am sintetizat mai sus puțin material⁶⁴ – arată, dimpotrivă, că și în Imperiul roman, ca și în toate țările antice și medievale, practicarea artelor marțiale era foarte extinsă, iar artele marțiale practicate de armata romană erau complexe și eficiente. Din artele marțiale romane se trag și cele apusene, dincolo de fireștile influențe ale unor migratori precum Arabii sau alții asemenea. Chiar și faptul că părți uriașe din armatele romane – și mai toți gladiatorii, de altfel – erau alcătuite din Celți, Traci, Germani, Armeni etc ar fi fost de ajuns pentru a ridica un eventual – și, de fapt, ireal – nivel scăzut al artelor marțiale romane. În realitate însă, după cum am amintit și mai sus, soldatul roman era deplin pregătit pentru ca în luptele corp la corp cu orice dușman să fie un luptător redutabil, vrednic de tot respectul.

Pe de altă parte, într-o și mai deplină anulare a afirmației citate, trebuie să plecăm de la începuturile cinematograției. Ori în cinematografie primele arte marțiale care apar – și care sunt receptate fără probleme de spectatorii europeni – sunt artele marțiale europene: în primul rând scrima și tirul cu arcul, lupta cu sulita și alte arme albe, apoi boxul și savatul⁶⁵, tirul cu arme de foc etc.

⁶⁴ Și pe care le prezentăm în *Bibliografie* spre a fi consultate *in extenso* de cei care doresc.

⁶⁵ Pentru savat a se vedea și site-ul <http://martialartsblogaroundtheworld.wordpress.com> mai ales la pagina <http://martialartsblogaroundtheworld.wordpress.com/2012/04/25/france-savate/> ; de asemenea la <http://www.aprovisa.es/defensa/boxeo-frances-savate/> un site de arte marțiale spaniol ; la pagina <http://j2n-ma.blogspot.ro/2012/08/savate.html> , un site

Atât filmele „de capă și spadă” cât și cele „de aventuri” sau „polițiste” cuprind nenumărate scene de arte marțiale europene. Ele sunt larg prezente încă din perioada interbelică, fiind promovate de practicanți adesea extrem de serioși, atât dintre actori cât și dintre cascadori. Această realitate ar fi putut fi sesizată chiar pe site-ul citat de noi, unde sunt comentatori ce atrag atenția, cu bun simț, că *„Și lupta cu sabia/sulița/arcul/etc. pe care o învață orice soldat este o artă marțială. Și boxul este, practic, o artă marțială”*. Iar prezența artelor marțiale europene în cinematografie și, respectiv, în televiziune, nu domină doar începuturile acestor mijloace de comunicare și influență, ci continuă, puternic, până în ziua de astăzi.

Subliniem aceste lucruri, deși cineva le poate socoti, greșit, mărunțișuri, pentru că este o poruncă dumnezeiască să știm foarte bine despre ce vorbim. Trebuie totdeauna să ne amintim că pentru orice cuvânt vom da socoteală în Ziua Judecății. Deci noi, creștini fiind, nu avem voie să falsificăm adevărul, ori să acceptăm – și cu atât mai mult ca temei al judecăților, raționamentelor noastre – să acceptăm falsificarea venită „din lume”, o lume despre care știm că este căzută. Decât să vorbim despre ce nu știm e mai bine să rămânem în așteptare. Nici nu mai amintim de necesitatea abordării oricărui subiect cu o cât mai mare obiectivitate științifică, deși aceasta coincide perfect cu exigențele creștine.

Afirmația pe care am analizat-o mai sus, și care s-a dovedit a fi complet falsă, este o mostră de preluare a unor

de arte marțiale de limbă engleză etc. Unul dintre cele mai complexe și complete site-uri pe temă este <http://bootfighter.wordpress.com/> , „Covering Savate and associated disciplines, Western Martial Arts, Self Defense and totally unrelated subjects”. Altul este <http://frenchboxing.blogspot.ro/>

prejudecăți, a unor șabloane sau lozinci comune lumii căzute, comune unor grupuri și societăți semi-docte, cu o cultură extrem de limitată, dar gata oricând să se pronunțe asupra oricărui subiect fără cercetare. Este, de asemenea, o pildă tristă de excesivă încredere în „vorbele” din societate (numite corect *bârfe*).

Tot pentru înțelegerea conceptului științific de *artă marțială*, se poate apela și la documentele și lucrările **Academiei de Arte Marțiale Europene Medievale (AEMMA – Academy of European Medieval Martial Arts)** de pe www.aemma.org sau la site-ul de specialitate **Journal of Manly Arts**, la adresa de net jmanly.ejmas.com (pagină numită și *Electronic Journals of Martial Arts and Sciences*), care este o secțiune a revistei electronice *Journal of Western Martial Art* (adresa electronică fiind jwma.ejmas.com). De asemenea, se poate vizita și adresa www.royalarmouries.org/what-we-do/clubs-and-societies/historical-martial-arts spre a se vedea practicarea în apus a artelor marțiale istorice europene. Toate acestea sunt bazate mai ales pe artele marțiale europene vestice – pe liniile germană, britanică și franceză – pornind de la cele greco-romane, celtice și germanice (la fel și AEMMA sau JWMA). Un site pe temă, vestit în Occident, este frecvent numit „HACA”, și poate fi accesat la adresa <http://www.thehaca.com/>, fiind un site dedicat artelor marțiale europene din perioada Renașterii. La fel de interesantă este și gruparea **Historical European Martial Arts Community**, cu site-ul dedicat hemaalliance.com și cu biblioteca sau librăria virtuală <http://www.wiktenauer.com/>. De asemenea, credem că merită aici amintită și adresa de internet <http://www.truefork.org/DragonPreservationSociety/> unde se poate consulta un alt site dedicat aceluiași subiect – artele marțiale europene (ca de obicei, strict occidentale!).

Alte câteva asemenea site-uri de arte marțiale (vest-) europene au fost indicate și mai sus, în notele noastre.

Cât de bine se potrivește aici dedicația frumoasei lucrări *Renaissance Swordmanship: The Illustrated Used of Rapiers and Cut-and-Thrust Swords*, de John Clements, Ed. Paladin Press, Boulder, Colorado, U.S.A., 1997 din *Prefață* (p. 7) adresată (și) celor descriși ca „*followers of Asian martial arts, who are sadly ignorant of their own Western martial heritage*” („*discipoli ai artelor marțiale asiatice care, foarte trist, sunt ignoranți față de propria moștenire marțială apuseană*”⁶⁶)! Acest lucru este foarte adevărat și pentru Români, care sunt, prea adesea, la fel de ignoranți atât față de artele marțiale vest-europene cât și față de cele vechi românești. Revenind la citatul dat, recomandăm a se vedea altă carte, deosebit de interesantă pentru cei care vor să se inițieze în cunoașterea domeniului: *Medieval Swordmanship. Illustrated Methods and Techinques*, a aceluiași autor John Clements, apărută în 1998 (aceeași localitate și editură). Este o lucrare foarte folositoare pentru ca cititorul să capete o mai bună imagine a vechimii și complexității artelor marțiale vest-europene și a folosirii corecte (de către specialiști...) a termenului de *arte marțiale*. Asemenea lucrări, ale unor oameni care au studiat problema cu o seriozitate vrednică de tot respectul, ar trebui să impună în fața părerilor formate „din filme” și alte asemenea surse⁶⁷.

Q.E.D.

Față de asemenea noian de mărturii, ce dovedesc universalitatea artelor marțiale dincolo de orice limite rezonabile de îndoială, doar cultura „de cinema” și „de colț de stradă”, semi-doctismul și prejudecata pot să mai facă opoziție. Dar împotriva unor asemenea atitudini greșite

⁶⁶ Traducerea noastră.

⁶⁷ A se vedea și **Anexa V**.

trebuie să se ridice orice creștin adevărat! Cunoașterea adevărului – convenabil sau nu –, buna definire a termenilor și cercetarea cât mai riguroasă cu putință sunt un imperativ căruia trebuie să ne supunem cu toată inima. *Cunoașteți adevărul și adevărul vă va face liberi!*

Împotriva unor astfel de idei preconcepute și afirmații neîntemeiate găsim necesar a formula de acum definiția corectă a termenului pe care îl cercetăm:

Artele marțiale

artele marțiale sunt acele discipline care încearcă să cerceteze și, la nevoie, să pună în practică, la cel mai înalt nivel de competență, partea științei militare care studiază teoria și practica pregătirii și ducerii acțiunilor de luptă și a războiului.

Definiție prin care înțelegem și ce sunt cu adevărat artele marțiale, dar înțelegem și faptul, fundamentat istoric incontestabil, că ele sunt răspândite, din cea mai mare vechime, la toate neamurile care au locuit sau locuiesc fața pământului.

Desigur, nu ne așteptăm, chiar după aceste pagini de analize de definiții și istorie, ca toți cititorii să adopte definiția fără rezerve și întrebări. Dar nici nu putem lungi mai mult discuția asupra termenului. Nădejdea noastră este că în lucrare vom răspunde la cât mai multe din întrebările ce ar putea stăruia în mintea cititorilor noștri și astfel lucrurile vor deveni limpezi. Până atunci, subliniem că definiția de mai sus este cea de la care pornim în lucrarea noastră, este cea la care se referă titlul lucrării și toată analiza noastră. Deci, cel care vrea să urmărească firul logic al expunerii *trebuie* să pornească de la această definiție de la care și noi plecăm.

Dar, odată ce am înțeles ce sunt *artele marțiale* și răspândirea lor, suntem încă în fața întrebării fundamentale: care este poziția Bisericii lui Hristos față de ele? Sunt ele de folos ori sunt rele?

ce spun Scripturile

Oare cum se împacă aceste lucruri (definite ca *arte marțiale*) cu Ortodoxia?

Ce fel de legătură poate fi între război, bătaie, ucidere și toate celelalte asociate războiului și Ortodoxie? Poate fi vreo împăcare între ele, sau se exclud total?

Și de unde plecăm în căutarea răspunsului?

Cercetați Scripturile!, ne poruncește Domnul nostru Iisus Hristos (Ioan 5.39). Prin ele, Îl putem cunoaște pe El și putem avea viață veșnică.

Dar, vai!

Tot în Scripturi stă scris - *nici o proorocie a Scripturii nu se tâlcuiește după socotința fiecăruia* (II Petru 1.20)!

Și, într-adevăr, după tâlcuiri aduse de unii sau de alții după socotința lor, ajungem la o neînțelegere foarte mare. Nu doar în ceea ce privește *artele marțiale* și folosirea armelor de către creștini, dar și în oricare altă privință.

Căci sunt în Scriptură cuvinte precum:

Nu vă împotriviți celui rău; iar cui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt. (Matei 5.39)

Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. (Matei 26.52)

Să nu ucizi! (Deuteronom 5.17)

Și toate aceste cuvinte au fost înțelese de mulți neo-protestanți, dar și de ortodocși influențați de pietismul neo-protestant, ca oprind pentru creștini, cu desăvârșire, orice act militar, orice folosire a armei sau a forței (violenței).

Sunt nenumărate texte neo-protestante, unele pretins obiective, altele de un patetism bolnăvicios, în care se osândește cu desăvârșire orice folosire sau posesie a armelor de către un creștin, orice participare la un conflict fizic – și mai ales armat! –, orice implicare în război sau bătălii... Și toate aceste texte pretind că se bazează numai și numai pe Biblie, că reflectă numai și numai conținutul și spiritul Bibliei, că sunt adevăr teologic ș.a.m.d..

Dar împotriva lor se ridică alte interpretări ale Bibliei, fie de sorginte catolică sau monofizită, fie ortodoxe. Toate, desigur, pretinzând că se întemeiază numai și numai pe Biblie, că reflectă numai și numai conținutul și spiritul Bibliei, că sunt adevăr teologic ș.a.m.d..

Cum este cu puțință o asemenea contradicție?

Ei bine, pentru că, în opoziție cu citatele biblice date mai sus, sunt în Sfintele Scripturi și cuvinte precum:

Unul din slujitorii, care era de față, I-a dat lui Iisus o palmă... Iisus i-a răspuns: Dacă am vorbit rău, dovedește ce este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați? (Ioan 18.23)

*Acum însă cel ce are pungă să o ia, tot așa și traista, și cel ce nu are **sabie** să-și vândă haina și **să-și cumpere**. (Luca 22.36)*

Și îl întrebau și ostașii, zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră. (Luca 3.14)

*Dregătorii nu sunt frică pentru fapta bună, ci pentru cea rea. Voiești, deci, să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea. Căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău. Iar dacă faci rău, teme-te; **căci nu în zadar poartă sabia**; pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu și răzbunătoare a mâniei Lui, asupra celui ce săvârșește răul. (Romani 13.3-4)*

Laudele Domnului în gura lor și săbii cu două tăișuri în mâinile lor,

Ca să se răzbune pe neamuri și să pedepsească pe popoare,

Ca să lege pe împărații lor în obezi și pe cei slăviți ai lor în cătușe de fier,

Ca să facă între dânșii judecată scrisă. Slava aceasta este a tuturor cuvioșilor Săi. (Psalmi 149.6-9)

Și aceste cuvinte, cred unii, arată că uneori se cuvine să răbdăm, într-adevăr, chiar și moartea, fără crâcnire, dar sunt și împrejurări în care folosirea armelor este îngăduită și la fel sunt și forța sau violența, uciderea sau pedepsele corporale. De asemenea, ele arată că ostașii sunt primiți ca atare, fără să li se ceară a se lăsa de îndeletnicirea lor, și de Sfântul Ioan Botezătorul, și de Duhul Sfânt însuși (Faptele Apostolilor cap. 10 și 16.23-34). Deci, spun cei care apelează la aceste cuvinte biblice, armele, războiul și *artele marțiale* sunt îngăduite de Biserică atâta vreme cât sunt folosite în conformitate cu legea morală.

Iată două poziții **radical opuse**, ba chiar, am putea spune, **incompatibile**.

Care este cea corectă?

Nu vom încerca să lămurim aici acest lucru, și mai ales nu începând cu o exegeză biblică. Riscăm să cădem exact în primejdia „tâlcuirii după socotința fiecăruia”, adică în răstălmăcirea Scripturii. Mulți au căzut astfel și s-

au dus în Iad fiind ferm convinși că sunt deștepți și au dreptate ș.a.m.d.. Ne ferim de această ispită și vom cere înainte de toate ajutorul Bisericii. Da, chiar al Bisericii!

Cum?

Întâi și întâi, prin apelul la ceea ce este esențial: **trăirea Scripturilor de către Biserică de-a lungul veacurilor!**

Aici putem vedea, dincolo de părerile noastre personale, care este învățătura Bisericii în această privință, care este învățătura adevărată în ceea ce privește raporturile dintre *arte marțiale* și *Ortodoxie*.

ce spune Sfânta Tradiție

Deci, de unde să începem?

Am putea să începem cu sutașul Corneliu, sau cu temnicerul din Filipi, cu ostașii Sfântului Ioan Botezătorul, cu pildele ostășești ale Sfântului Apostol Pavel sau cu binecuvântarea folosirii sabiei de către stăpânire în numele Domnului. Toate acestea însă sunt totodată și *temeiuri scripturistice* care, luate separat de istoria Bisericii, pot fi răstălmăcite în fel și chip.

De aceea, nu vom face aceasta, ci vom pleca de la viața Bisericii în primele secole creștine.

Între anii 33 și 313 d.Ch. Biserica a crescut, în Imperiul roman, Armenia, Persia și în alte părți, răspândindu-se și în popor, și printre cei din clasele mai înalte.

Printre cei cucerțiți de lumina lui Hristos sunt, în acea vreme, și foarte mulți ostași. Ba chiar, pentru Armenia, am putea spune cei mai mulți dintre ostași, de vreme ce Armenia a fost prima țară devenită creștină.

primele veacuri creștine în Armenia

Este de observat aici faptul că, devenită țară creștină, Armenia și-a păstrat tradițiile militare vechi, care cuprindeau nu doar armata permanentă, ci și obligația fiecărui bărbat – și în unele părți și a femeilor – de a se pregăti mereu de luptă. Desigur, aceste tradiții erau în parte moștenire de la strămoșii Traci prin care și noi, Românii, ne înrudim cu Armenii. La creștinarea Armeniei aceste tradiții au fost curățite de tot ce însemna spiritualitate păgână, păstrându-se tot ceea ce era de trebuință pentru ca bărbații armeni să fie unii dintre cei mai buni luptători ai Antichității târzii. Dar acest lucru însemna că până și cei mai de rând între armeni aveau pe peretele casei săbii, sulițe, arc, tolă cu săgeți și alte asemenea arme – de multe ori după tradiția marțială a satului sau familiei – pe care *învățau de mici să le folosească la vânătoare și în luptă*.

Această poziție a Armeniei față de *artele marțiale* practicate de armată și de populația „civilă” nu a stârnit niciodată vreo critică sau împotrivire din partea Bisericii⁶⁸. Nici din partea Bisericii care era în Armenia, nici din partea Bisericii din oricare alt loc al lumii. Foarte mulți dintre sfinții ortodocși armeni au fost oameni care au excelat în practicarea artelor marțiale tradiționale Armeniei. Și, de altfel, la fel au fost și mulți dintre cei mai răătăciți prigonitori armeni ai Ortodoxiei, unii ajungând chiar pe temeiul priceperii lor în ale războiului și pe tronul Imperiului roman. Care are, și el, istoria sa bisericească și marțială.

⁶⁸ Este de arătat aici că și **gruzinii**, dar și alte popoare din Caucaz au aceeași poziție istorică și același raport între artele marțiale practicate de ei și Biserică. Armenii sunt însă pilduitori prin vechimea creștinismului și legăturile cu Imperiul roman (Romania).

primele veacuri creștine în Imperiul roman

În Imperiul roman, Ortodoxia nu a fost primită în secolele I-III de conducătorii cei mai de sus, cum se întâmplase în Armenia. Creștinii trăiau aici într-un stat păgân, într-o societate păgână. Iar cei care erau ostași, într-o armată păgână. Soldații romani aveau tabere de pregătire, în apropiere, de obicei, de orașe mai mici sau mai mari. În aceste tabere veneau de multe ori să învețe ori să practice *artele marțiale romane* și tinerii sau bărbații romani din împrejurimi. Dar ceea ce este foarte tulburător pentru noi, astăzi, este faptul că aceste tabere de pregătire militară aveau în cuprinsul lor cel puțin două, dacă nu mai multe altare pentru jertfele de tămâie – și nu numai! Unul era dintotdeauna închinat lui Marte, zeul războiului, altul, mai târziu, împăratului, și foarte des era și cel închinat Fortunei, zeița norocului⁶⁹. Artemis ori Minerva, Mercur și alte zeități, își aveau de multe ori altarele lor, mai ales în taberele mai mari și care stăteau multă vreme într-un loc.

Dar de ce am spus că acest lucru este „foarte tulburător pentru noi astăzi”?

Pentru că este scris „fugiți de închinarea la idoli” și „cele ce jertfesc neamurile [păgâne], jertfesc demonilor” (I Corinteni 10.14-21).

De aceea este tulburător să te gândești că ostașii – ba și mulți dintre civilii – romani practica *artele marțiale romane* într-un mediu atât de idolatru, întâmpinați de la intrarea în tabără de altarele zeilor mincinoși, înconjurați frecvent de fumul jertfelor demonice care se ridicau de pe aceste altare. Foarte mulți dintre noi nici nu ar putea concepe astăzi a merge într-un asemenea mediu, în care era firesc să faci nenumărate gesturi de cinstire a idoloilor.

⁶⁹ Însemnătatea norocului era atât de mare pentru ostașii romani încât foarte adesea analiza „dosarului” pentru avansare includea obligatoriu și acest criteriu.

De altfel, acesta a fost și mijlocul prin care au fost dați pe față mulți dintre ostașii creștini din armata romană, căci s-a văzut că ei nu aduceau jertfe, nici măcar rar, cum făceau unii; ei nu aduceau *niciodată jertfe*. Ca urmare, atare ostași au fost de multe ori prinși, cercetați, batjocoriți, bătuți și chinuiți cumplit spre a se lepăda de Hristos. Iar neobținându-se aceasta, erau uciși. Și intrau astfel în rândurile martirilor lui Hristos, printre cei mai de frunte sfinți ai Ortodoxiei.

Oricât de tulburător ar fi pentru noi astăzi acest fapt, este adevărat:

vechii creștini nu se temeau să intre într-un asemenea loc și să practice aici *artele marțiale romane*.

Iar intrarea în aceste tabere de pregătire marțială și practicarea artelor marțiale romane în atare mediu idolatru nu îi despărțea întru nimic de Hristos, după cum se vede limpede din viețile și mai ales sfârșitul martirilor. Niciodată Biserica nu a muștrat sau pedepsit pe cei care mergeau în „Câmpurile lui Marte” sau în taberele militare ca să ia parte la pregătirea marțială, care era de fapt o datorie cetățenească fundamentală. Cu atât mai mult, niciodată Biserica nu a muștrat sau pedepsit pe ostașii care zi de zi erau în mijlocul acestor tabere sau câmpuri și care se instruiau marțial neîncetat, păstrându-și credința în ciuda primejdiei care stătea neîncetat deasupra capetelor lor.

sfinți militari romani

De altfel, numărul acestor ostași creștini martirizați este uimitor de mare. În *Zbor prin vârtoarea vremilor*⁷⁰ am înfățișat, în nota de final XVIII, câteva asemenea nume.

⁷⁰ Pr. Mihai-Andrei Aldea, *Zbor prin vârtoarea vremilor. Românii între întunericul veacului și lumina lui Hristos*, Editura Christiana, București, 2007.

Printre numele cele mai cunoscute sunt Sfântul Mucenic Adrian, din Nicomidia, care a fost general roman, sau Adrian, fiul împăratului roman (de origine tracică) Probus (272-282); Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir, comandantul militar al Salonei (azi Tesalonic) ori Sfântul Andrei Stratilat, cu cei 2.593 de ostași ai săi; cei patruzeci și cinci de mucenici din Nicopolea Armeniei, uciși de romanii ce luaseră sub stăpânire această parte a Armeniei, ca și cei patruzeci de mucenici din Sevastia; Sfântul Sava Stratilat cu cei 70 de ostași ai săi și Sfântul Teodor Tiron, cel din Amasia; Sfântul Teodor Stratilat, cel din Evhaita și Sfântu Mina, cel din Cotiani etc, etc.

Și mulți, foarte mulți alți ostași sunt, din armatele romane, care s-au scris în ceata mucenicilor lui Hristos.

O asemenea pildă este și Sfântul Mucenic Dasius. Acesta a refuzat a deveni jertfă adusă lui Cronos și a preferat a fi jertfă lui Hristos. Dar până când a venit această clipă a mărturisirii, el și-a făcut datoria de ostaș fără nicio împiedicare. De aceea a și fost ales ca să fie jertfa lui Cronos, căci alegerea se făcea, prin tragere la sorți, dintre oștenii asupra cărora nu erau învinuiri și, mai ales, care erau respectați de toată lumea pentru curajul și priceperea lor⁷¹. Este limpede, prin urmare, că Dasius nu a găsit nicio contradicție între Credința lui Hristos și viața de ostaș în tot ceea ce privește pregătirea de luptă, mergerea la război și celelalte. Contradicție sau, mai bine zis, incompatibilitate s-a ivit doar atunci când a fost silit să accepte cele care erau ale unei religii străine și mincinoase⁷².

⁷¹ Merită consemnat, fie și doar ca notă, că și numele sfântului martir și numele prigonitorului sunt nume traco-romane (Dasius și Basus) și că Sfântul Dasius era ostaș în Legiunea a XI-a Claudia din localitatea Durostorum (azi numită Silistra și aflată sub ocupație bulgărească).

⁷² *Actele martirice*, PSB 11, p. 241-251 ș.cl.

Tot la fel stau lucrurile și cu Sfântul Mare Mucenic Alexandru. Acesta era „creștin încă din copilărie și temător de Dumnezeu”⁷³. Dar, în același timp, era un luptător atât de bun și de respectat încât făcea parte dintre cei aleși și de încredere. De aceea s-a și numărat printre ostașii care urmau să aducă jertfă lui Jupiter (Zeus) la templu împreună cu împăratul. Și, dincolo de cele obișnuite sau tipice martiriului ostașilor creștini⁷⁴, credem că se cuvine să arătăm aici ca o mărturie pentru ceea ce căutăm noi să aflăm următoarele: în toate cuvintele prin care Sfântul Mucenic Alexandru a mustrat pe prigonitori și răătăcirile lor **nimic** nu a fost spus împotriva ostășiei! În tot ceea ce a spus el nu a existat vreun cuvânt împotriva pregătirii de luptă ce se făcea în taberele romane – prin acele arte marțiale romane pe care le-am înfățișat mai înainte – sau împotriva mersului la război și altor asemenea lucruri. Ceea ce a osândit mărturisitorul lui Hristos fie la ostași, fie la împărat, fie la oricine altcineva au fost închinarea la zei, minciuna, desfrânarea și toate celelalte păcate binecunoscute. Între care păcate, nicio clipă Sfântul Mucenic Alexandru nu a socotit nici pregătirea de luptă, nici armata, nici ostășia în întregul ei. Aici poate este potrivit să arătăm un cuvânt din martiriul sfântului, care ne poate spune multe despre anumite rânduiri ale vremii:

Văzând Tiberian cum se roagă sfântul, a zis către ai săi: «Iarăși își face rugăciunile lui vrăjitoarești»⁷⁵. Mă tot

⁷³ *Ibidem*, p.261

⁷⁴ Merită consemnat și faptul că *Martiriul Sfântului Mare Mucenic Alexandru* este unul dintre documentele vechi ce atestă tradiția cinstirii moaștelor sfinților de către creștini, precum și obiceiul de a le unge cu untdelemn (moaștele) odată ce sunt luate spre cinstire (PSB 11, p. 269).

⁷⁵ Păgânii numeau uneori creștinismul „vrăjitorie”, căci nu puteau înțelege minunile ce se făceau adesea de

mir de unde a învățat aceste graiuri pline de înțeles, căci doar înaintea ochilor mei a crescut și eu sunt cel ce l-am instruit în rânduiala ostășească, dar niciodată nu mi-am dat seama c-ar putea cunoaște astfel de deprinderi vrăjitoarești. Mult mă mir de unde le-a învățat!» (PSB 11, p. 275)

Vedem aici și uimirea păgânilor în fața rugăciunilor pline de putere ale creștinilor, putere pe care ei, păgânii, nu erau în stare să o înțeleagă și de aceea o numeau vrăjitorie. Dar mai de folos pentru cercetarea noastră sunt alte trei aspecte, a căror valoare istorică și teologică este mare.

Întâi, acela al instruirii ostășești de care Alexandru a avut parte de mic. Se arată și aici ceea ce am subliniat și în scurta incursiune istorică în începuturile artelor marțiale în Europa și în lume: faptul că pregătirea de luptă a Romanilor începea încă de foarte devreme, de obicei din copilărie. Aceasta era regula vieții pentru toți cetățenii romani, căci toți aveau aceeași datorie de apărare a patriei.

Al doilea, faptul că în toată vremea acestei instruirii Alexandru nu s-a deosebit prin nimic de ceilalți luptători. Adică nu a dat înapoi nici de la pugilat, nici de la pancrațiu, nici de la lupte, nici de la scrimă, de la folosirea sulitei sau de la vreuna din artele marțiale romane ce constituiau temelia instrucției militare. Ceea ce înseamnă, evidentă, că niciuna dintre acestea nu i s-a părut *în esență* incompatibilă cu Credința lui Hristos.

Al treilea aspect este al instruirii sau supravegherii instruirii ostașilor de către Tiberian. Într-adevăr, toți cei care aveau ostași în grijă supravegheau instruirea lor, după cum și ei fuseseră instruiți în tinerețe. Desigur, nu toți aveau priceperea necesară spre a instrui ei înșiși pe soldați,

Dumnezeu prin creștini, nici răbdarea supraomenească a sfinților.

așa încât era nevoie de un ofițer sau un instructor – adesea un veteran – care să facă această muncă. Dar ea să făcea sub conducerea nobilului sau ofițerului care avea ostașii.

Acest aspect poate părea o simplă notă istorică. În realitate însă, spune multe despre dimensiunea creștină a ostășiei, după cum vom arăta în altă parte. Până atunci, dragi cititori, vă rugăm doar să țineți minte aspectul acesta dovedit (și) de documentele de sfârșit de secol III ale martiriului Sfântului Alexandru⁷⁶.

Și, ca o încununare a argumentației noastre, încununare pe care chiar martiriul sfântului ne-o impune, cităm două părți din încheierea acestui document istoric:

Iar după ce a grăit acestea către mulțime [Alexandru] s-a adresat ostașului, zicând: «Frate, mai ai puțină răbdare până îmi spun ultima rugăciune». Și căzând în genunchi, s-a rugat, zicând: «Doamne Iisuse Hristoase, auzi rugăciunea robului Tău, care s-a nevoit pentru numele Tău și dă această mângâiere trupului meu ca acolo unde va fi așezat el să se facă semne și minuni și vindecări în locul acela⁷⁷». Și îndată ce și-a terminat

⁷⁶ Un alt aspect ce apare în martiriul Sfântului Alexandru este legat de un nume de râu, aflat la hotarul dintre vechile ținuturi tracice ale Traciei și Europei, râu numit de localnici *Șoricel* (în versiunea greacă este scris Τζιοριχέλλος adică „Șoricelos”). Este una din cele mai vechi atestări ale particularităților idiomului străromân, ale dialectului sau limbii romanice vorbită de strămoșii noștri din Peninsula Balcanică și nordul Dunării. Deși de foarte mare însemnătate pentru istoria noastră, întrucât nu este legat direct de subiectul cărții de față l-am trecut, cum se vede, în notă.

⁷⁷ Asemenea rugăciuni sunt foarte des întâlnite la martiri, care doreau și după moarte să mărturisească și să vestească slava lui Dumnezeu și puterea Lui cea mare.

rugăciunea s-a făcut glas din cer zicând: «tot ce-ai cerut, iubitorule și viteazule mucenic Alexandre, se va face așa ca să nu te mai superi de nimic. Vino, dar, și bucură-te de odihnă împreună cu părinții tăi, așa cum ți-a fost ea gătită în împărăția cerurilor, iar acum iată că te ia în primire arhanghelul Mihail, care-ți aduce cununa pe care ți-ai dorit-o atâta»).

Auzind dar glasul Domnului, fericitul s-a ridicat și a zis către călău: «Vino, frate, și fă ce ți s-a poruncit!»!

Iar Celestin, unul dintre ostașii care urmau să-l ucidă, a zis către sfânt: «Mucenice al lui Hristos, mie mi-au ieșit sorții să te execut, roagă-te dar pentru mine să nu mi se socotească păcat acest lucru». La aceasta, a răspuns Sfântul Alexandru: «Vino, fiule și fă-ți datoria căci nu al tău este păcatul, dacă împlinești ce ți s-a poruncit». După ce a grăit acestea, Celestin și-a suflecăt mâinile, a luat sabia și spintecând o pânză l-a legat la ochi pe fericitul Alexandru. Dar, când a voit să-i reteze capul, a văzut o putere îngerească, înfățișându-se înaintea lui, așa că n-a mai avut curajul să s-atingă de mucenic. Atunci a zis fericitul Alexandru: «Împlinește, frate, ceea ce ți s-a poruncit!»). Ostașul, însă, a răspuns: «Mă tem, robule al lui Dumnezeu, pentru că văd o mulțime de bărbați amenințatori așezați în jurul meu». Atunci Sfântul Alexandru s-a rugat din nou zicând: «Doamne, Iisuse Hristoase, învrednicește-mă să sfârșesc cu viața în ceasul acesta». Și după ce și-a încheiat ruga, îngerul s-a depărtat puțin de la el, iar ostașul, izbind tare cu spada, i-a tăiat capul, dar îngerii luând sufletul fericitului Alexandru s-au ridicat cu el la cer, preamărind pe Dumnezeu în auzul tuturor celor de față.⁷⁸

⁷⁸ PSB 11, p. 277-278; martiriul sfântului poate fi citit în întregime în *Actele martirice*, PSB 11, p. 260-279

Cât de departe este această scenă de tot ceea ce zugrăvește pietismul eretic!

În locul „îngerașilor” bucălați și zulufați avem îngeri oșteni, înfricoșători la vedere chiar pentru hârșiții luptători ai armatelor romane. Ceea ce, de altfel, este cu totul pe linia Sfintelor Scripturi.

În locul ostășiei de tip pietist, privită ca parte a căderii lumii acesteia, ca o activitate rușinoasă, urâtă și necreștină, avem o ostășie veșnică, cerească. Ostașul Alexandru, sfințit prin martiriu ca ostaș al lui Hristos, este primit în ceruri de Sfântul Arhanghel Mihail, mai marele oștilor cerești, și de alți îngeri purtători de arme.

În locul osândirii uciderii indiferent de împrejurări avem un cuvânt martiric – rostit chiar în pragul morții! – care adeverește spunerea Sfântului Vasile cel Mare: *Părinții nu au socotit uciderile cele din războaie între ucideri.*

De asemenea, avem o nouă întărire a cuvântului din Scriptură ce îndreptățește stăpânirea să folosească sabia – dar și o mărturie a răspunderii ce însoțește această folosire.

Repetăm: Cât de departe este această scenă de tot ceea ce zugrăvește pietismul eretic!

Asemenea lucruri, de la pregătirea de luptă la ostășia veșnică, s-au întâmplat cu nenumărați oșteni creștini, de la cei patruzeci de mucenici din Sevastia Armeniei la Sfântul Mare Mucenic Gheorghe și mulți alții, după cum se poate vedea în înșiruirea de mai sus ori în felurite scrieri despre viețile sfinților. Și dacă sunt unele deosebiri între ei, căci fiecare om este unic, nimic din viața vreunuia din ei nu contrazice principiile observate mai sus. Întrucât viețile și martiriul acestor luptători creștini pot fi citite de fiecare, nu le mai redăm aici. Din ceea ce am prezentat și poate citi fiecare credem că este limpede pentru orice om rațional concluzia: acești creștini, ostași

fiind, făceau bună pregătire militară, își însușeau deplin tehnicile de luptă ale artelor marțiale romane, își îndeplineau datoriile de soldați și mergeau la război cu vitejie, nimicind pe dușmani și câștigând multe bătălii. Și toate acestea făcând sporeau și în Ortodoxie, nelipsindu-le nimic din cele ale creștinilor desăvârșiți, încât se puteau învrednici și de cununa muceniciei.

Iar în acele veacuri, am arătat și arătăm din nou, niciodată Biserica nu a oprit pe creștini a fi militari, sau pe ostași a fi creștini, nici nu a oprit învățarea *artelor marțiale* ce se practicau în fiecare cohortă, legiune, ală sau altă unitate militară romană, dar și de către „civili”. Toate acestea au fost privite ca o lucrare ce nu era întru nimic incompatibilă cu datoriile creștine, de vreme ce era o obligație civică fundamentală. Și care, așa cum am arătat, se întâlnea nu doar în Romania, ci la toate popoarele antichității.

Căci, și aceasta trebuie spus, nu doar că mulți cetățeni romani mergeau în taberele militare spre a se pregăti cu ostașii, în măsura în care li se îngăduia, dar și prin cetăți și orașe – și nu numai – erau școli în care se învățau felurite lupte, de la cele numite azi *trânte* sau *lupte libere* până la lupta cu pumnii sau cu sabia scurtă ori lungă, aruncarea suliței, tragerea cu arcul și multe altele asemenea. Asemenea practici existau și în multe așezări rurale, mai ales în cele cunoscute sub numele de *fossatum* („sate întărite”, cuvânt de la care vine „sat”). Toate acestea nu au fost nicăieri oprite de Biserică în această vreme. *Deși unii cred astăzi că asemenea lucruri erau o excepție, în fapt erau o regulă a vieții obișnuite, excepția fiind despărțirea de ostășie, tipică în primul rând călugărilor*⁷⁹.

⁷⁹ Se cer adesea pentru un cuvânt teologic mai multe mărturii din Sfânta Tradiție, iar pentru cuvintele mai grele chiar și șapte mărturii, câte una de la șapte sfinți deosebi.

Este de reamintit aici faptul că nu există în cele trei secole de prigoană romană anti-creștină, sub cele mai diferite și mai aberante acuzații, nici un caz în care creștinii să se fi sustras ostășiei, stagiului militar sau participării la războaie și bătălii, *afară dacă nu li se cerea să se închine sau să jertfească zeilor, ori să săvârșească alte acte împotriva credinței lor!*

Este, prin urmare, mai mult decât evident că ostășia, pregătirea militară și participarea la război ***nu erau împotriva credinței creștinilor primilor veacuri.***

Și, logic, nu pot fi împotriva credinței celor care au aceeași Credință cu primii creștini.

Dar, desigur, și ostășia, și pregătirea militară și participarea la război pot fi împotriva credințelor diferite de Credința primilor creștini.

apologeții și alți mărturisitori cu scrisul

Tot în acea vreme, a primilor creștini, au trăit și *Apologeții*, aceia dintre creștini care au mărturisit pe Hristos public nu doar în cuvântul rostit, ci și în scris, scriind apărări și laude ale Bisericii și Învățăturii lui Hristos, cunoscute sub numele de *apologii*, de unde li se trage și supranumele amintit. (Unul dintre cei mai cunoscuți este Sfântul Martir Iustin.)

Dar aici avem numai la ziua de praznic a măritului între mărturisitori Andrei Stratilat nu mai puțin de două mii cinci sute nouăzeci și patru de mărturii. Și avem chiar sute de mii de mărturii dacă ne uităm la toți creștinii din armatele romane ale secolelor I-III, care nu au fost întru nimic scăzuți în evlavie și trăirea Credinței lui Hristos de artele marțiale romane ce le practicau și de îndeplinirea datoriilor ostășești chiar și în bătălii și războaie.

Acești mărturisitori sau apologeți arată, printre altele, că în acea vreme creștinii se rugau pentru împărat și conducători, ca să fie păziți și ocrotiți întru toate, și să fie izbăviți de închinarea la idoli și relele ce izvorau din aceasta.

Și, atât în scrierile Apologeților, cât și în alte scrieri din vremea anilor 33-313 d.Chr., se enumără într-un fel sau altul aceste rele. Începându-se, desigur, cu închinarea la idoli, și apoi pomenindu-se patimile și păcatele de care creștinii se fereau cu mare stăruință. Așa erau beția, desfrânarea, lăcomia pânteceului, iubirea de averi, uciderea și multe altele.

Printre care însă nu găsim puse niciodată ostășia sau serviciul militar în general, **purtarea și folosirea armelor, practicarea artelor marțiale** de oricare fel, sau însușirea deprinderilor ostășești. Despre toate acestea nu avem nici un cuvânt de rău, nu sunt trecute printre păcate sau patimi, nu sunt oprite, nu sunt osândite nicăieri. Deosebirea care se face între uciderea făcută din mânie, lăcomie, gelozie ori altă asemenea patimă și cea de pe câmpul de luptă este, se vede, *de substanță, de esență*, iar nu (doar) de formă.

alte mărturii din primele trei veacuri creștine

Am așezat la sfârșitul lucrării de față viața Sfântului Andrei Stratilat, martirizat împreună cu 2593 ostași aflați sub comanda sa. Acesta, creștin fiind, a condus în lupte și bătălii de mare însemnătate pe ostașii săi, de asemenea creștini. Până când li s-a cerut să jertfească idolilor, să se lepede de Hristos, lucru pe care ei l-au refuzat *fără a lăsa armele și armurile*, pe care le-au purtat și în ziua martiricei lori morți. Viața acestor două mii cinci sute nouăzeci și patru de creștini s-a încununat cu martiriu

înainte ca marele nostru împărat Constantin cel întocmai cu Apostolii să dea libertate Bisericii lui Hristos.

Putem vedea astfel, prin pilda lor și a multor alți ostași creștini, că în armatele romane erau mulți, chiar foarte mulți cei care crezuseră în Hristos cu tot sufletul. Iar această credință nu i-a împiedicat în meseria armelor, așa cum nici meseria armelor nu a fost piedică pentru credința lor în Hristos. În aceleași vremuri, dinainte de eliberarea Bisericii de sub răutatea împăraților păgâni de către Sfântul Constantin cel Mare, au fost și alți sfinți martiri militari, foarte, foarte mulți. Iar sfinții care ne-au lăsat scrieri din acea vreme, nu doar că nu au ridicat vreo stavilă celor dintre oșteni care credeau ci i-au dat și ca pildă, uneori.

Căci nu de puține ori creștinii sunt asemănați cu militarii – ceea ce a făcut mai înainte și Sfântul Apostol Pavel (Efeseni 5.25). Sfântul Ignatie Teoforul spune:

Căutați să plăceți Celui în a Cărui oaste sunteți, de la Care și plata o primiți. Să nu fie găsit careva dezertor. Botezul vostru să vă rămână armă, credința coif, dragostea suliță, iar răbdarea armură; faptele voastre să fie depozitele voastre, ca să vă primiți, după vrednicie, plata voastră. (Policarp VI.2)

Iar Sfântul Clement Romanul spune și el:

Să luptăm dar, bărbați frați, cu toată stăruința sub poruncile Lui cele fără de prihană. Să ne gândim la cei ce luptă sub conducătorii noștri, cu câtă bună rânduială, cu câtă ascultare, cu câtă supunere îndeplinesc poruncile. Nu sunt toți comandanți, nici căpetenii peste o mie de ostași, nici peste o sută, nici peste cincizeci și așa mai departe, ci fiecare în grupa sa îndeplinește cele poruncite de împărat și de conducători. Cei mai mari nu pot fi fără cei mai mici și nici cei mici fără cei mari; este o legătură între toți și sunt de folos unul altuia. (Corinteni (I) XXXVII.1-4)

Trebuie să ne întrebăm de ce un mare sfânt precum Clement Romanul, sau un episcop și un martir de înălțimea Sfântului Ignatie Teoforul au dat ca pildă pentru viața creștinilor cele ale ostășiei și armelor, dacă acestea sunt rele⁸⁰. Căci nici un sfânt, vreodată, nu a dat ca pildă vrednică de urmat pentru creștini pe cei care mult se îmbată, ori merg la desfrâu, ori fac alte asemenea nelegiuri. Dimpotrivă, și Sfântul Ignatie Teoforul și Sfântul Clement Romanul arată aici că ostășia și armele sunt vrednice de respect în cele lumești și pot fi bun model în cele duhovnicești – desigur, dacă sunt folosite, în amândouă laturile, după Legea lui Dumnezeu⁸¹. Lucrul acesta se poate vedea și prin armele pe care le vedem în icoanele multor sfinți. Căci, pe de altă parte, nu există vreun sfânt care să poarte burdufuri cu vin sau țuică sau alte lucruri îndemnătoare spre păcat, ceea ce iarăși arată că folosirea armelor este îngăduită în anumite împrejurări și că nu este ceva rău prin ea însăși. Desigur, la fel de bine ne-am putea întreba de ce îngerii poartă sabie și o

⁸⁰ Desigur, asemenea pilde găsim la mulți alți sfinți părinți, cum se întâmplă și cu Sfântul Chiril al Alexandriei – de exemplu în *Glafire*, la tâlcuirile la *A doua lege*, PSB 39 –, dar aici ne mărginim la Părinții Apostolici.

⁸¹ Căci, să nu uităm, și Satana face război împotriva oamenilor, ba chiar va face și împotriva neamurilor, a sfinților și chiar a lui Dumnezeu (Apocalipsa 13.7 și 19.19-21). Ceea ce arată că războiul în sine nu este bun sau rău, ci este bun sau rău după scopul său. Așa cum, de pildă, un război de apărare este bun, iar unul de jaf și răpire este rău. Dar cum ar putea să ducă cineva cum se cuvine un război de apărare fără să știe să lupte și să poarte armele? Este cu neputință, fie că vorbim despre războiul cel lumesc, fie despre războiul duhovnicesc.

folosesc⁸², dacă acest lucru este rău în sine, așa cum spun unii.

Și am putea da și alte asemenea cuvinte, însă credem că și acestea sunt de ajuns. Din ele se vede că, departe de a fi oprită pentru creștini ostășia, ea devine o adevărată pildă pentru ceea ce trebuie să fie un creștin. Din raporturile între trăirea Credinței și ostășie, așa cum apar ele și în *Scripturi* și în scrierile Părinților Apostolici, se poate înțelege și de ce a fost atât de prețioasă ostășia, de ce a dat atâția creștini de frunte, atâția mucenici extraordinari. Pentru că ostășia presupunea în același timp, nu dihotomic, ci complementar, ascultare și responsabilitate, integrare și personalitate, jertfă desăvârșită și putere de luptă desăvârșită, precum și altele asemenea, fundamentale și pentru a putea fi creștin. Deprinzându-le în armatele romane – fie ele legiuni, cohorte, ale sau auxiliare de orice fel – bărbații deveneau implicit pregătiți pentru a-și asuma deplin Credința. Desigur, unii au ales nu Credința, ci tot felul de credințe rătăcite. Și au făcut-o, adesea, cu foarte multă hotărâre. Dar chiar și aceștia au ajuns, cu voie sau fără de voie, a se pleca în fața eroismului mai presus de fire pe care l-au arătat ostașii lui Hristos atât în luptele cu dușmanii pământești, cât și în luptele cu dușmanii duhovnicești.

Și, pentru o altă amintire a ostășiei creștine în vremurile dinainte de Sfântul Constantin cel Mare, să ne oprim la „voievodul Salonei”, mai numită de români, în veacurile târzii, Săruna, de slavi, după numele românesc, Solun, iar de greci Tesalonic. Acest „voievod” – ceea ce

⁸² Facerea 3.24; I Paralipomena 21.15-30 ș.c.l. sau PSB 11 p. 269 și multe altele.

înseamnă de fapt „comandant militar”⁸³ – era Dimitrie, cel cunoscut azi ca Sfântul Mare Mucenic Dimitrie. Fiu al unei vechi familii romane, ce de mult conducea orașul, Dimitrie fusese închis pentru că era creștin. Și, deși un mare luptător și conducător de oști, el nu a ridicat sabia împotriva celor care îl prigoneau pentru credința sa. Acest lucru este greu de înțeles de cei de astăzi și de foarte multe ori interpretat greșit. Astfel, unii văd în asemenea atitudine un fel de resemnare sau chiar de masochism. În același timp alții, uitând toate faptele de arme pe care le-au făcut înainte de martiriu ostașii creștini, văd în asemenea atitudine un argument că folosirea armelor ar fi cu totul oprită creștinilor.

De fapt martirii, ca și Sfântul Dimitrie, după cum vom vedea că arată Sfântul Ioan Gură de Aur, au dovedit prin această purtare că puterea Credinței nu este lumească și omenească, ci, dimpotrivă, cerească și dumnezeiască. Și, totodată, că deși îndeplinirea datoriilor lumești este obligatorie pentru creștini, ei nu caută în această lume împlinirea⁸⁴, ci în Împărăția lui Hristos.

Același lucru l-a arătat și Sfântul Dimitrie prin răbdarea fără împotrivire a necinstei și întemnițării. Dar, deși l-au închis, prigonitorii – în frunte cu împăratul ! – nu s-au grăbit să-l ucidă. Căci, pe de-o parte, se temeau de respectul și dragostea pe care i le purtau marelui Dimitrie și armata, și poporul. Și se temeau de tulburările care ar fi putut avea loc. Pe de altă parte, aveau multă nevoie de un asemenea strateg și conducător, priceput și învățat și demn de tot respectul.

⁸³ După cum se poate vedea și din faptul că Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil mai sunt numiți și *Voievozii oștilor îngerești*.

⁸⁴ *Împlinirea* sau „realizarea” ori „succesul”, cum se spune astăzi.

Și totuși, până la urmă, trecând peste toate piedicile, împăratul a poruncit moartea sa. De ce? De ce l-a ucis până la urmă pe Dimitrie? De ce i-a luat viața și, prin acest gest, l-a făcut vrednic a fi așezat de Dumnezeu și mărturisit de Biserica lui Hristos ca un mare sfânt?

Uimitor! Pentru că vrednicul de laudă Dimitrie a îndemnat și a binecuvântat pe Nestor în dorința sa de a lupta cu Lie!

Acest Lie era un vandal uriaș, care ucidea cu plăcere pe creștini în arene, fără să țină seamă că aceștia nu se apărau, și batjocorea neîncetat și pe creștini și pe Dumnezeu. Prin aceasta încerca să îi defaime pe creștini și ca luptători, declarându-i fricoși, neputincioși, lași. Tocmai de aceea, ca să înlăture ocara și să arate că răbdarea creștinilor a fost nu lașitate, ci curaj mai mare decât al luptătorilor obișnuiți, Nestor a pornit la luptă împotriva lui Lie, cu mâinile goale. Și cu putere de sus întărit, l-a strâns pe Lie în brațe zdrobindu-l, deși acesta era pe lângă el ca un bărbat pe lângă un copil. Și ridicându-l Nestor pe Lie cel zdrobit l-a și aruncat în sulițele în care acesta arunca de obicei pe creștini⁸⁵. Iar pentru aceasta împăratul – care se bucura mult de puterea și uciderile lui Lie – a pedepsit cu moartea și pe Nestor, și pe Dimitrie ce îl încurajase și binecuvântase pentru această luptă.

Ce este cel mai uimitor lucru?

⁸⁵ Aruncarea în sulițe a osândiților ține de jertfele umane pe care Tracii nordici (Dacii) le aduceau zeilor lor. De această religie ținea și împăratul Maximian, ucigașul Sfântului Dimitrie, de asemenea de origine tracică. Prin această aruncare a lui Lie în sulițele prin care se aduceau jertfe zeilor s-a arătat neputința acestora, de vreme ce însuși slujitorul lor a sfârșit de moartea pe care o dădea, plin de dispreț, altora (creștinilor, adică). Și prin aceasta și el, Lie, și zeii pe care îi slujea au fost făcuți de rușine.

(Cel puțin pentru cei care disprețuiesc sau socotesc rătăcire artel marțiale și folosirea dreaptă a forței.)

Cel mai uimitor lucru este că Biserica lui Hristos, de atunci și până astăzi, îi laudă pe amândoi: și pe Nestor, și pe Dimitrie. Îi laudă și îi cinstește pe cei care cu sângele lui Lie i-au astupat gura cea hulitoare și i-au înfrânt semeția, lui și celorlalți care credeau în puterea omenească și în cea a zeilor ca fiind deasupra puterii lui Hristos.

Chiar troparul sfântului Dimitrie laudă această faptă – spre scârba și groaza rătăciților pietist-pasiviștilor new-age-iști și neo-protestanți – spunând:

*„Mare apărător te-a aflat întru primejdii lumea,
Purtătorule de chinuri, pe tine cel ce ai biruit pe păgâni.
Deci, precum mândria lui Lie ai surpat și la luptă
îndrăzneș ai făcut pe Nestor, așa Sfinte Dimitrie, pe
Hristos Dumnezeu roagă-L să ne dăruiască nouă mare
milă”.*

Iată deci că lauda Bisericii – și deci a lui Hristos, Capul Bisericii – pentru Sfântul Mare Mucenic Dimitrie cuprinde, în ceea ce este mai însemnat din viața și nevoințele sfântului – și faptul că acesta a îndemnat și întărit pe Nestor pentru a lupta cu Lie. De aceea este numit și „ostașul cel adevărat al lui Hristos” (Condacul 1 din Acatistul Sfântului Dimitrie). Desigur, sfântul este lăudat și pentru celelalte virtuți: păzirea dreptei credințe, postire, faceri de bine, rugăciunea neîncetată (isihastă), milostenii, mărturisirea lui Hristos și așa mai departe. Dar! Ceea ce vrem să arătăm aici este că *printre marile virtuți creștine ale Sfântului Dimitrie este numărată și ostășia cea bună!* Pentru aceasta i se spune: „reazem neclintit al Iliricului”, „întru primejdii lumii ești mare apărător” – aici este vorba despre ostășia continuă, un fenomen minunat pe care îl găsim și la Sfântul Mina și alți sfinți militari –, „bucură-te, că mândria lui Lie ai surpat”, „bucură-te, că pe Nestor cu

Lie a se lupta l-ai îndemnat”, „*bucură-te, că prin semul Crucii i-ai zis că va birui*”, „*bucură-te, că la amară moarte l-ai dat* [pe Lie, desigur]” ș.a.m.d..

Toate acestea – și altele pe care le vom arăta – stau cu neclintire împotriva ideii că ostășia și războiul „lumesc”, împotriva dușmanilor creștinilor, ar fi neîngăduite, de disprețuit, de înlăturat sau altfel asemenea.

Este de văzut și faptul că până și uciderea lui Lie este lăudată în Acatist, ca una care *trebuia făcută*! În ceea ce mă privește, mă cutremur în fața acestui fapt. Pedeapsa cu moartea mi se pare ceva extrem, ceva spre care cu greu pot privi, pentru că este o pedeapsă fără întoarcere. Dacă cineva a fost osândit pe nedrept la închisoare, poate fi eliberat. Desigur, anii pierduți nu se pot reîntoarce, dar cel puțin mai există cei care urmează. Dacă pedeapsa cu moartea este nedreaptă, însă, nu există reparație. De aceea mie îmi este foarte teamă de pedeapsa cu moartea, de răspunderea uriașă pe care o presupune, de cât de cumplit este abuzul într-un asemenea caz. Este ceva care mă copleșește și mă înspăimântă. Totuși, dincolo de sentimentele mele, care sunt o poziție subiectivă, trebuie să recunosc adevărul istoric și teologic mărturisit de Sfânta Tradiție:

Biserica nu doar că nu privește toate uciderile la fel, dar chiar pe unele, ca pe cea a lui Lie, le laudă.

Și această laudă este publică, sobornicească și veche de peste 1.500 de ani!

Iar dacă ne întoarcem la Sfântul Dimitrie, este de văzut ceva și mai mare decât cele deja arătate. Căci, după cum am amintit mai sus, și după cum se cunoaște de către toți cei care au evlavie la Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, acesta s-a arătat a fi ostaș chiar și după moarte. Căci el a fost pus străjer cetății sale nu doar în chip duhovnicesc, pentru că a întărit de multe ori pe *luptătorii* ce apărau

Săruna (Tesalonicul), ajutându-i să *nimicească* pe dușmani în războaiele ce se întâmplau. Iar în vremea împăratului Iustinian, Sfântul Dimitrie și-a apărat moaștele cu văpaie de foc ce, printre altele, îi *lovea peste gură* pe cei care se apropiaseră de mormânt. Și de multe ori când s-a arătat, în chip de ostaș înarmat s-a arătat (așa cum este zugrăvit și în icoane). Ba chiar *a și ucis cu sulia*, el însuși, pe unul dintre asediatorii orașului, care îl vedea venind și lovindu-l, pe când ceilalți ostași păgâni atacatori nu vedeau nimic, doar sângele țâșnind din gaura ce-i apăruse deodată în piept, unde sulia sfântului lovise nevăzut.

Toate acestea sunt, evident, mai mult decât străine duhului pietist neo-protestant care bânuie cugetele multor ortodocși. Și ne dezvăluie că a fi creștin nu se poate prin adoptarea unui sistem de gândire atât de simplist ca cel pietist. A fi creștin înseamnă a fi ostașul lui Hristos. Iar aceasta este o mare răspundere și cere foarte mult discernământ. Discernământ care trebuie să lucreze, uneori, într-o clipită sau mai puțin, exact ca într-o bătălie.

Atât am crezut că e nevoie să arătăm din cele, foarte multe, ale veacurilor Părinților Apostolici și urmașilor lor. Dinainte de ...

Sfântul Constantin cel Mare

Am menționat mai sus hotarul anului 313, după care ar fi trebuit să înceteze prigonirea Bisericii în Imperiul roman (ceea ce s-a întâmplat doar în parte). Este anul în care Sfântul Împărat Constantin cel Mare dă Edictul de la Milan, prin care și Credința lui Hristos devine liberă a fi primită și ținută în imperiu.

Fostul împărat Constanțiu, originar din Dacia Aureliană, avusese cu Elena – de asemenea de origine traco-romană – un fiu, numit Constantin. Acesta a crescut

în cea mai mare parte printre ostași, cei mai mulți tot de origine traco-iliră, ca și el, oameni aspri și curajoși, soldați deosebit de buni. A crescut printre ei, devenind un foarte bun luptător și un foarte bun instructor în *artele militare* sau *marțiale* ale armatei romane. Mai mult, a devenit chiar și general, în care calitate – asemenea lui Andrei Stratilat sau Adrian din Nicomidia și a altora – a supravegheat direct pregătirea militară a ostașilor, inițierea și avansul lor în *artele marțiale romane*. Devenit catehumen în urma minunii de la Podul Milvius și apoi împărat roman, ba chiar *singurul* împărat roman, el a rămas până la moarte conducătorul suprem al armatei romane. Fiind, prin urmare, cel care răspundea de pregătirea lor militară, o parte esențială fiind, bineînțeles, *artele marțiale romane*. Fapt ce nu a constituit nici un impediment pentru botezarea lui, nici pricină de reproș pentru cei de mai târziu, cu excepția grupărilor protestante și neo-protestante pietiste ce se împiedică de el și de Sinodul de la Niceea în încercarea lor de a se revendica Bisericii primare. Aceste grupări, încercând să scape de adevărul istoric, au găsit folositor să îl acuze pe Sfântul Împărat Constantin de absolut tot ce s-a putut. Dar ele sunt, oricum, în afara Bisericii. Iar aceasta nu a reproșat niciodată lucrarea militară a Împăratului Constantin cel Mare.

și tradiția merge mai departe

Istoria Romaniei creștine, adică a țării numită astăzi România, dar cunoscută mai ales drept *Imperiul roman* (*după Constantin cel Mare*), este lungă și plină, de la un cap la celălalt, de exemple ce mărturisesc dreptatea folosirii armelor atunci când este nevoie. Minunile făcute de Maica Domnului și de alți sfinți pentru apărarea Constantinopolului sau altor așezări sunt doar o părțică din aceste mărturii. Slujbele bisericesti pentru armatele ce apărau Romania de invadatorii (păgâni) veniți din Asia sau

Africa sunt altă parte. Sfinții și eroii unui lung șir de veacuri sunt și ei mărturii de neînălțurat pentru cine vrea să cunoască adevărul. Dar, tocmai pentru că sunt multe de spus, ne vom opri aici la o singură mărturie. Este viața unui erou militar, devenit sfânt și prăznuit pe 20 octombrie, Sfântul Mare Mucenic Artemie.

Sfântul Mare Mucenic Artemie era, spun izvoarele, *duce și dregător împărătesc în Alexandria (Proloagele pe octombrie...*, p. 62). Duce sau *dux* însemna pe atunci mare conducător militar, cel mai mare conducător militar dintr-o anume zonă. Sub influență slavă termenul a fost transformat fie în *cneaz* fie, cel mai adesea, în *voievod*. De altfel și izvoarele consemnează că Artemie *era voievod viteaz în războaie și bine întărit în dreapta credință întru Hristos*, fiind și mult cinstit de Sfântul Împărat Constantin cel Mare. Deci Sfântul Artemie se îndeletnicea în primul rând cu ostășia, atât pregătindu-și subordonații în toate cele ale luptei, cât și pregătindu-se el însuși și arătându-se viteaz și vrednic în războaie. Și făcea aceste lucruri fiind, în același timp, *întărit în dreapta credință întru Hristos*. Iar vitejia sa deplină s-a arătat nu doar în războaiele lumești, ci și în cel duhovnicesc. Pentru că după ce fiul Sfântului Împărat Constantin a murit, a ajuns să ia tronul Iulian Apostatul. Și, la 363, blestematul împărat, pegătind război cu perșii, a venit în Siria, așezându-se în capitala provinciei, Antiohia (astăzi sub ocupație turcească). Și a dat poruncă să se adune oști din răsărit, trebuind astfel să vină în Siria și trupele din Egipt, conduse de ducele Artemie. Iar când a sosit acesta, a văzut în Antiohia o prigoană cumplită împotriva creștinilor. Și ajungând cu oastea sa acolo unde era tabăra împăratului păgân și centrul chinuirii creștinilor, a dovedit un curaj uluitor. Căci lăsându-și oastea pe loc a mers la împăratul antihrist și i-a zis: *Pentru ce, o, împărate, chinuiești fără omenie oameni nevinovați și îi silești să se lepede de dreapta credință?* Iulian Apostatul a fost atât de șocat de îndrăzneala lui încât

a poruncit chinuri cumplite, în care însă viteazul ostaș al lui Hristos Artemie a arătat o răbdare supra-umană. Astfel încât, ca să nu mai fie rușinat de el, Iulian a pus să i se taie capul. Și plecând Iulian la război a căzut în prima întâlnire cu dușmanul, lovit de o săgeată deși se afla departe de linia de tragere a perșilor. Ultimele cuvinte ale blestematului împărat au fost „M-ai biruit, Galileene!” (*ibidem*:62-63).

Vedem, prin urmare, aceeași legătură neîntreruptă între Credință și ostașii romani, de la sutașul Cornelius la mucenicii dinaintea de Sfântul Împărat Constantin și, mai departe, la ostașii de după acesta.

dar oare nu sunt acestea excepții? excepții care confirmă regula?

Într-adevăr, am întâlnit și noi această idee. Că, adică, Sfântul Dimitrie și Sfântul Nestor sunt „o excepție care confirmă regula”. Ideea ni se pare însă potrivită fie pentru cei lipsiți de cultură ortodoxă – care nu cunosc, adică, viețile sfinților – fie pentru cei care pur și simplu refuză adevărul până la a deforma realitatea.

Atât pe plan istoric general – după cum vom vedea mai jos – cât și pe planul acesta, aghiografic⁸⁶, lucrurile stau altfel.

La „excepțiile” Sfinților Dimitrie și Nestor trebuie, desigur, să-l adăugăm pe mai sus amintitul sfânt Constantin cel Mare, *cel întocmai cu apostolii*. De asemenea, pe Binecredinciosul Împărat Iustinian⁸⁷, pe

⁸⁶ Aghiografie = ramură a teologiei care studiază viețile sfinților, toată cultura dezvoltată din cunoașterea vieților sfinților. Aghiografic = referitor la aghiografie.

⁸⁷ Consemnăm despre Binecredinciosul Împărat Iustinian: că era născut în Iliria, părinții săi fiind Români macedoneni; că a fost ostaș, ba chiar conducător al gărzii

Sfântul Împărat Teodosie cel Mare⁸⁸, pe Binecredinciosul Împărat Marcian⁸⁹, Binecredinciosul Împărat Teodosie cel

împărătești, cu o pregătire de luptă excepțională; că a sprijinit reintroducerea limbii latine în administrația statului și în celelalte instituții publice – de unde fusese în mare parte înlăturată de mafia grecească ajunsă la putere în Imperiu; că a reorganizat Dreptul Roman scriind lucrări ce stau la baza dreptului internațional actual, dar și la baza dreptului național al mai tuturor statelor de azi; că a colonizat Români în Peninsula Sinai, ca slujitori ai Mănăstirii Sfânta Ecaterina, urmașii lor – din nenorocire islamizați – existând acolo până astăzi; că a înființat pentru Românii sud-dunăreni o Mitropolie de limbă română, Justiniana Prima; că a luptat și pentru recuperarea ținuturilor nord-dunărene, stăpânindu-le pentru o vreme pe cele dintre Dunăre și „Brazda lui Novac”, asemenea Sfântului Constantin cel Mare; în sfârșit, că a fost un mare luptător și general, ducând multe și grele războaie, dar și că a știut și să ierte pe dușmani.

⁸⁸ Numit, de fapt, Flavius Teodosius, fiul lui Flavius Teodosius „cel Bătrân” și al Termantie, căsătorit cu Aelia Flacilla și având copii pe Arcadie, Honorius și Pulcheria (numele înseamnă „frumoasa” sau „mușata” în latină). Mai apoi, Teodosie cel Mare s-a recăsătorit cu Galla, fiica împăratului Valentinian I, având ca fiică pe Galla Placida. Va fi *dux*, adică *voievod* sau comandant militar al Moesiei, apoi al Iliriei, devenind în 378 *august* – co-imperator – pentru părțile de răsărit ale Imperiului roman. Dincolo de alte „amănunte”, este de observat că în bătălia de la Râul Rece (*Frigidus*) de la poalele Alpilor, pe când Teodosie era cât pe ce să fie învins de uzurpatorul păgând Flavius Eugenius, doi *îngeri călărind pe cai albi* au apărut pe cer, stârnind un vârtej împotriva oștirilor dușmane și întărind inimilor ostașilor lui Teodosie, care, cu putere de sus, zdrobesc pe dușmani. Flavius Eugenius este prins și executat.

Mic⁹⁰, Binecredinciosul Împărat Mihail, Sfântul Împărat Marchian, Sfântul Împărat Ioan Duca Vatatis, sau pe Sfântul Andrei Stratilat, mai sus pomenit, pe Sfântul Mucenic Victor și Sfântul Mucenic Sebastian, amândoi mari generali romani în vremea lui Nero și pe mulți alți asemenea. Dar nu doar pe ei trebuie să-i adăugăm la excepții, ci și pe cei de sub conducerea lor! Căci alături de Sfântul Andrei Stratilat au luptat cu armele și au ucis nenumărați invadatori perși alți două mii cinci sute nouăzeci și trei de creștini. Iar Sfântul Mucenic Porfirie Stratilatul, care comanda două sute de ostași de elită, când a mărturisit pe Hristos nu a lăsat pe păgânul împărat traco-roman Maximian să-i ia la întrebări, zicând: „*De ce întrebi picioarele când e de față capul? Întreabă-mă pe mine, nu pe ei!*”. Și mărturisind el pentru ei, împreună s-au învrednicit de cununa muceniei. Prin aceasta s-a arătat legătura desăvârșită dintre cel care conduce și cei care sunt conduși. Aceeași legătură a fost și între împărații și generalii mai sus amintiți – care au fost luptători până la sfârșitul vieții lor și nicicând nu s-au dezis de aceasta – și supușii lor. Deci, dacă Sfinții Dimitrie și Nestor au fost excepții, ce au fost acești împărați și generali și sutele de mii care i-au urmat în bătălii și credință? Tot excepții? Sau

⁸⁹ Care se pomeneste pe 17 februarie. Acest împărat stră-român (născut în Tracia), a făcut și mărturia duhovniciei sale în perioada dintre *luptele de apărare a Siriei și Egiptului din 452 și înăbușirea răscoalelor din Armenia din 456*. Căci în anul 453 el a prevestit public și decăderea și moartea lui Atila, care s-au și întâmplat după cum îi arătase Dumnezeu. Prin el Dumnezeu a dovedit că ostășia și toate celealte sarcini ale unui împărat nu sunt piedică pentru creșterea duhovnicească până la cele mai înalte trepte ale sfințeniei.

⁹⁰ Pomenit pe 29 iulie, nepotul Sfântului Împărat Teodosie cel Mare.

rătăciți? Biserica spune că sunt sfinți, deci rătăciți nu au fost. Dar de luptat au luptat, arte marțiale au făcut, de ostășie nu s-au dezis niciodată.

Și mai adăugăm aici mărturia unui istoric străin – atât de Romania cât și de Ortodoxie – și care arată *principiile* fundamentale care au stat – și pentru cei credincioși, încă stau – la temelia Romaniei Creștine, la temelia Imperiului Roman renăscut întru Hristos de Sfântul Constantin cel Mare și cei împreună lucrători cu el. Atenție, *principiile fundamentale*, adică *regula*, nu excepțiile!

două scurte lămuriri

Credem că pentru unii dintre cititori sunt necesare aici două scurte lămuriri. Una privitoare la anul 1848, asupra căreia vom reveni mai jos. Cealaltă, legată de tradiția romană pe care am arătat-o mai sus și despre care unii s-ar putea întreba în ce măsură ne privește pe noi, Românii.

Dacă pentru această lămurire va trebui să dăm un citat prea mare, ne cerem scuze, însă ni se pare necesar, atât pentru problema legăturii dintre noi, Românii, și Imperiul roman cât și pentru aceea a legăturii dintre Biserică și stat în Romania:

Scopul acestui scurt studiu [Teocrația bizantină, n.n.] este de a oferi un portret al unui imperiu a cărei constituție... s-a bazat pe o convingere religioasă clară: aceea că era copia pământească a Împărăției Cerurilor. Multe triburi și neamuri s-au considerat copiii favoriți ai lui Dumnezeu, sau aleșii Săi. Oriunde a luat naștere o monarhie, monarhul a fost întotdeauna la început ori o emanație a

*lui Dumnezeu sau un descendent al Lui ori, cel puțin, Marele Său Preot, omul rânduit de mâna Lui să se îngrijească de popor. Dar Imperiul pe care noi [apusenii, n.n.] îl numim în mod obișnuit „bizantin”⁹¹ a avut o concepție mult mai impunătoare. S-a considerat pe sine **imperiu universal** [s.n.]. În mod ideal, trebuia să cuprindă toate popoarele pământului, care toate, în mod ideal, trebuiau să fie membre ale Bisericii Creștine celei Una și adevărate, ale propriei sale Biserici Ortodoxe. Așa cum omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu, la fel și împărăția oamenilor pe pământ [Romania creștină, n.n.] a fost făcută după chipul Împărăției Cerurilor. Așa cum Dumnezeu domnește în Ceruri, la fel și un împărat, făcut după chipul Său, trebuie să domnească pe pământ și să îndeplinească poruncile Sale.*

⁹¹ Rezerva lui Steven Runciman față de epitetul de „bizantin” este a unui istoric onest față de o denumire atât improprie cât și peiorativă. Niciodată nu a existat vreun „Imperiu bizantin” decât în fanteziile și ura unor apuseni față de Imperiul roman de răsărit (și, mai târziu, în jocurile pe calculator sau literatură). În fapt, dacă cineva ar fi mers la 1420 sau 1230 sau 1034 sau 865 sau în oricare alt an la Constantinopole și ar fi întrebat de „Imperiul bizantin”, nimeni nu ar fi putut spune că a auzit vreodată de acel imperiu. Numele de Bizanț este numele tracic străvechi al satului devenit apoi colonie grecească și apoi capitala *latină* a României, cunoscută de cei mai mulți sub numele de Imperiu Roman. Termenul de „Imperiu bizantin” a fost născocit de Vatican – și promovat de istorici și politicieni apuseni – tocmai pentru a face să se uite legătura directă între vechea Românie, Imperiul roman de Constantinopole și Români, astfel încât el, Vaticanul, să li se poată substituii.

*Răul și-a făcut cale în creația lui Dumnezeu, iar omul a fost întinat de păcat. Dacă însă copia... ar putea fi realizată, cu împăratul împreună cu dregătorii și sfetnicii săi imitând pe Dumnezeu împreună cu arhanghelii, îngerii și sfinții Săi, atunci viața pe pământ ar deveni o autentică pregătire pentru realitatea mai adevărată a vieții din ceruri... împăratul a rămas până la sfârșit [căderea Constantinopolului, n.n.] în ochii bizantinilor locotenentul lui Dumnezeu, căpetenia sacră a popoarelor pământului. **Era o concepție care nu avea un echivalent altundeva** [s.n.]. Sfântul Imperiu Roman de Apus⁹², cel care, așa cum afirmase cu mult timp în urmă Voltaire, nu era nici sfânt, nici roman și nici imperiu, a păstrat destul de vag această idee a locotenenței divine a împăratului, dar era prea adânc înrădăcinat în tradiții feudale și rasiale pentru a o aplica; iar împăratul apusean avea un rival mai capabil în pontiful roman [papii de la Roma, n.n.]...*

⁹² Imperiu realizat de papi și anumiți conducători germanici ca surogat – total nereușit – al României, prăbușită în Apus sub loviturile feluriților migratori (inclusiv germanici!). Deși imperiul *nu* era latin și *nu* continua România nici ca istorie, nici ca tradiție politică, nici ca legislație, cultură sau credință, s-a încercat aplicarea denumirii de „Imperiu roman” sau „Imperiu roman de națiune germană”. Această denumire s-a folosit pentru a se uzurpa moștenirea română și drepturile pe care le avea România care mergea mai departe în răsăritul Europei, liberă și față de autoritatea papală și față de lăcomia tot mai puternică a germanicilor.

*Teoria era clară și simplă. Practica era mai complicată. **Imperiul Bizantin era de fapt Imperiul Roman** [s.n.]. **Constantin cel Mare i-a dat un nou chip prin mutarea capitalei sale în Răsărit și prin transformarea lui într-un imperiu creștin** [n.n.]. Dar nu s-a putut desprinde de trecutul lui roman. Mai ales, nu a putut uita legea romană... (Steven Runciman, *Teocrația bizantină*, p. 25-26)*

Și, adaugă istoricul străin,

*Un comentariu prudent trebuie inserat cu privire la cuvântul „Biserică”. Pentru creștinii din Răsărit, cuvântul... a însemnat întotdeauna **întregul trup al credincioșilor, vii și morți** [s.n.]. Aceasta este Biserica menționată în Crez. Dar, în realitate, în special în Apus [și, din păcate, nu numai, n.n.], folosim cuvântul „biserica” din ce în ce mai mult pentru a descrie ierarhia preoțească în opoziție cu autoritățile laice... Totuși, punând în opoziție Biserica și Statul **facem o distincție care, pentru bizantini, ar fi fost un nonsens; și, astfel, comitem o eroare istorică și filologică** (ibidem, p. 27)*

Și, am adăuga noi, comitem și o eroare **teologică**, regăsită de altfel, cu tristețe, la mulți ortodocși care nu cunosc istoria Bisericii...

În esență, este vorba despre faptul că *nu există separare între Statul roman și Biserică* de la Constantin cel Mare și până după 1848. Aici însă trebuie făcute două lămuriri.

În primul rând, Imperiul roman, sau Imperiul bizantin, sau Romania, sau cum vrem să-i spunem, nu „s-a

sfârșit” atunci când a căzut Constantinopolul. De altfel, dacă ar fi fost de ajuns să cadă Cetatea⁹³ ca să putem spune că s-a sfârșit țara, 1204 ar fi data sfârșitului, nu atât de vehiculatul 1453, care este numai anul unei alte căderi a Orașului sub stăpânire străină. Țara numită Romania, care a fost și republică, și consulat și imperiu, a crescut și a scăzut de-a lungul veacurilor, dar nu a dispărut niciodată. Chiar și în 1453, când turcii au ocupat Constantinopolul, nu au ocupat prin aceasta **tot** Imperiul Roman. Părți din Romania au rămas mai departe în picioare, precum principatele și despotatele de Trapezunt, Sinope, Mangop, Sărună (Tesalonic) sau Moreea. Este adevărat că treptat și acestea au căzut. Una câte una, părțile supraviețuitoare ale Imperiului Roman au fost cucerite. Moreea a fost cucerită întâi de venețieni, prin vicleșug, atrăgându-i pe Românii de aici de partea Veneției și apoi subjugându-i. Atunci unii dintre Români au devenit neutri, alții, la cererea clerului grecesc, a trecut de partea turcilor... Până la urmă Moreea a intrat și ea în Imperiul Otoman, alături de Săruna, Sinope și Trapezunt. Principatul de Mangop a fost și el cucerit de armatele turco-tătare. Toate acestea au dispărut ca țări, pentru totdeauna. Dar! Dar două țări ale Imperiului Bizantin sau Romaniei sau Imperiului Roman au rezistat! Atunci când Mangopul a fost cucerit, ultimii apărători de pe zidurile ei, eroi ai căror nume nu se cunoaște, martiri ce au luptat până la ultimul pentru a apăra cetatea creștină de asediatorii păgâni, ultimii ei luptători au fost cei cincizeci de moldoveni ai lui Ștefan cel Mare. Acesta era moștenitorul Mangopului și țara lui nu a putut fi cucerită de turci. Moldova și Muntenia, care țineau din vechime de Constantinopole, atât religios cât și politic, nu au dispărut niciodată. Domnitorii români s-au știut totdeauna ca

⁹³ Constantinopolul mai era – și este – numit adesea ca „Cetatea” sau „Orașul” prin excelență (așa cum era cândva, înainte de Sfântul Constantin cel Mare, Roma).

adevărații continuatori ai Romaniei străbune. Iar unii dintre ei, ca marele Vasile Lupu, au spus-o atât de răspicat încât au tulburat foarte mulți dintre dușmanii Credinței lui Hristos și ai Romaniei. Cei care vor avea curiozitatea de a cerceta încoronarea domnitorilor români vor vedea că, dincolo de orice uzanțe diplomatice formale ce se practicau în relație cu marile puteri, încoronarea se făcea totdeauna după tipicul încoronărilor constantinopolitane. *Bizanț după Bizanț*, vestita lucrare a lui Nicolae Iorga, este un ecou al acestor realități⁹⁴.

Și, ca o ultimă notă la această lămurire, să consemnăm faptul extraordinar că ***atunci când scaunul domnesc este vacant, locțiitorul domnitorului este ierarhul cel mai mare al țării!***

Altfel spus, chiar dacă acum România nu mai are împărat – și asta de mai bine de o sută de ani – aceasta nu înseamnă nicio ruptură în continuitatea țării. Și nu doar pentru că România, ca Romania, a mai fost atât regat, cât și republică păgână – așa cum este acum – precum și imperiu păgân – sub Iulian Apostatul și alții. Ci mai ales pentru că

⁹⁴ Continuitatea Romaniei în România modernă și contemporană nu este arătată doar de Nicolae Iorga, ci și de mulți alți istorici și lingviști, chiar dacă această realitate este ocolită și ascunsă de către cei care dețin puterea în stat. Cităm doar un martor: *Noi, românii de astăzi, suntem nu numai urmașii romanilor din Dacia, ci, în aceeași vreme, ai întregii împărății romane de răsărit, care alcătuia o singură țară mare, de limbă latină. Aceste cuvinte îi aparțin lui Vasile Pârvan (în Începuturile vieții romane la gurile Dunării, Ed. Științifică, București, 1974, p. 39). În nota la acest text (10, p. 138 a lucrării citate), academicianul Radu Vulpe consideră această părere ca fiind justă și delimitează spațiul etnogenetic al Românilor, asemănător lui Nicolae Iorga în *Istoria românilor*, dar chiar mai larg decât acesta, la teritoriul întins „de la izvoarele Dunării până în Dobrogea și de la Adriatica până la Carpați”.*

existența fie și a unui singur episcop ortodox înseamnă, în același timp, continuitatea succesiunii imperiale. Căci a face distincție între Biserică și Stat este, pentru România **adevărată**, un nonsens, o eroare filologică, logică și teologică. De la greșeala lui Carol I de a asculta de masoni și a deveni *rege* în loc de *domnitor* – o retrogradare prezentată ca avansare! – locțiitorul *împăratului* este cel mai mare între episcopi. Pe atunci, mitropolitul primat, din perioada interbelică, Patriarhul României⁹⁵. Și oricând va socoti potrivit, acest întâi între egali episcop al României poate unge pe următorul nostru împărat. Doar... să fim vrednici să mai primim vreunul de la Dumnezeu.

A doua lămurire este legată de 1848. Acest an a fost văzut ca hotar în istoria noastră de către mulți înaintași. Masonii îl ridică în slăvi. Alții, cu mai multă minte și cu sufletul către Dumnezeu, îl privesc întristați, ca pe un început al unei adânci decăderi. Prăbușirea României sub ciuma bolșevismului a început atunci, în 1848. După cum spunea Mircea Vulcănescu, România a avut o cultură, 1848 a rupt-o. Căci până atunci România – fie că se numea Moldova sau Muntenia – mai era țară creștină, după străvechea rânduială a împăraților sfinți și eroi, după datinile rămase de la Constantin cel Mare, Marcian, Iustinian, Teodosie cel Mic și toți ceilalți. Mai era Romania lui Dumnezeu, împărăția ce căuta să oglindească, realist, Cerul. După 1848 păgânismul a cucerit puterea în România pas cu pas, până la dezastrul de astăzi. Dezastru

⁹⁵ Care, de altfel, conform tradiției canonice a Bisericii lui Hristos, ar trebui să fie *primus inter pares* între întâistătătorii bisericilor ortodoxe. Căci așa cum Constantinopolul a căpătat întâietate față de Roma devenind capitala Romaniei la fel și Bucureștiul față de Constantinopol și Roma, de când a devenit capitala Romaniei.

de care toți se plâng, de jos până sus de tot, și cu care totuși unii, aberant, se laudă, după cum am arătat, declarându-l... „progres”. Progres către dezastru?!? De fapt, aceasta a însemnat 1848 pentru români.

Însă, dincolo de aceste lămuriri, stă ca un adevăr istoric neclintit faptul că Biserica și Imperiul Roman Creștin *nu au fost două realități distincte*. Așa cum Biserica a avut și are părți care cuprind un anume teritoriu, a existat și o parte a Bisericii numită Imperiul Roman, sau Imperiul Roman de Răsărit, sau Imperiul Bizantin, sau Romania. Totdeauna, după cum arată toți bizantinologii adevărați, totdeauna de la Constantin cel Mare încolo, împărații romani s-au știut și au fost priviți *de către toți clericii, de către toate sinoadele și practicile bisericești, drept parte a Bisericii lui Hristos*. Și, împreună cu ei, la fel a fost întreaga țară, începând cu Orașul, cu Cetatea, cu sfântul oraș Constantinopole, astăzi încă sub ocupație otomană. Cei care cunosc sfintele cărți ale Ortodoxiei, precum *Mineiele* și *Proloagele*, vor putea găsi în ele nenumărate amintiri ale unității părților Bisericii lui Hristos care încercau să realizeze în Romania ceea ce s-a numit cândva *simphonia*. Adică adevărata armonizare între mireni, clerici și călugări, între rosturile duhovnicești și lumești ale oamenilor, luați atât ca indivizi cât și în grup, ca obști locale, ca țări și provincii, ca *omenire* unită, ideal spre care tindea Împărăția Romană.

Acestea sunt realitățile pe care și Steven Runciman și alți istorici străini le-au constatat studiind istoria Europei răsăritene, Europa matcă, din care tot restul Europei își trage existența și seva, și fără de care tot restul Europei se va prăbuși (din nou) în barbarie. Acestea sunt, totodată, realitățile care dau mărturie despre folosirea armelor, a artelor marțiale, a războiului, în lumina Adevărului. Nu spre jefuire și colonizări sălbatice, cum au făcut și apusenii, și orientalii, și amerindienii, și africanii... atunci când au

avut ocazia. Ci spre apărarea păcii, a unității între neamuri diferite, a *simphoniei* între limbi și culturi diferite, între țări și popoare diferite, unite în iubirea lui Hristos.

și ce voi mai zice?

Și ce voi mai zice? Căci timpul nu-mi va ajunge, ca să vorbesc de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftae, de David, de Samuel și de prooroci, care prin credință, au biruit împărății, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au împuternicit, din slabi ce erau s-au făcut tari în război, au întors taberele vrăjmașilor pe fugă... (Evrei 11.32-34)

Și, asemenea Sfântului Apostol Pavel, îndrăznesc și eu să spun.

Și ce voi mai zice? Căci de la Sfântul Împărat Constantin cel Mare și până astăzi parcă nesfârșit este șirul binecredincioșilor împărați care, urmând acestuia, au dat lupta cea bună, și pe câmpurile de bătălie, și în războiul nevăzut. Cu mai multă pricepere sau mai puțină, cu izbânzi mari sau mici, cum s-au priceput, dar îndeajuns ca să fie înscriși în Ceruri. Iar alături de ei, nenumărați ostași, boieri mari, mijlocii și mici, voievozi, juzi, căpitani, armatoli, târgoveți, țărani, ciobani, pescari, vânători și mulți alții. Toți, practicanți – mai buni sau mai slabi – de *arte marțiale*. În înțelesul adevărat al acestor cuvinte, de *pregătire de luptă* la nivel înalt. Care *arte marțiale* nu i-au oprit de la a fi buni, ba chiar foarte buni creștini, de la a mărturisi pe Hristos în viața lor și, la nevoie, sub chinurile dușmanilor păgâni, până la moarte și dincolo de ea.

O mare ruptură în istoria Romaniei apare odată cu secolele VI-VII. Imperiul Roman de Răsărit sau Imperiul

Bizantin, cum este poreclit astăzi, era încă, la anul 500, Romania străveche. Dar feluritele grupări eline și elinofile, despre care am amintit în treacăt, luptau de multă vreme să pună mâna pe putere. Nu atât pentru pretextul răzbunării pentru cucerirea Greciei de către Roma, răzbunare de altfel nedreaptă și tipic păgânească, de vreme ce atacurile și cuceririle de Greci au fost începute – în Italia, Sicilia și alte insule italice – iar nu de Romani. Motivul adevărat al luptei era însă altul: stăpânirea Romaniei însemna accesul la foarte multă putere, foarte mulți bani, foarte multă avere.

Campania filelistă sau ultra-naționalistă – și radical șovină – a Grecilor extremiști pentru cucerirea puterii poate fi înțeleasă mai pe larg în *Geneza conștiinței naționale la macedoromâni*, de Constantin Papanace. Episoade dramatice ale acestei campanii se găsesc în foarte multe surse istorice – multe din ele indicate și de lucrarea citată, sau de *Studii istorice...* de Ioan Caragiani.

Ultimul din șirul acestor împărați este Binecredinciosul Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi și sfetnicul Ianache⁹⁶. Împărat⁹⁷ care, stăpân peste o

⁹⁶ Pentru continuitatea Imperiului în Țările Române – deci implicit și statutul de împărați al domnitorilor români – a se vedea și N. Iorga, *Ancien art et vieilles modes en Roumanie*, Paris, 1926 p. 5 ș.c.l. sau N. Iorga, *Byzance apres Byzance*, Bucharest, 1935 în întregime, ca și *Istoria Românilor* de același autor (în parte postumă). Geograful Anonim notează aceeași continuitate între Imperiu și Români atunci când îi socotește pe „Blazi” sau „Blachi” sau „Panoni” (dinainte de venirea Ungurilor!) „foștii păstori Romani” (G. Popa-Lisseanu, *Izvoarele istoriei Românilor*, vol. II, București, 1934). A nu se uita că vechiul termen de *Dux* atribuit unora dintre țările românești vechi desemna o parte de largă autonomie – întemeiată pe o noblețe de origine imperială a familiei conducătoare! – a unui Imperiu. Acest Imperiu era, desigur, Imperiul roman. Iar

mică fărâmbă din ceea ce fusese Imperiul roman – fărâmbă numită Muntenia – a dus însă mai departe tradițiile strămoșești, pregătind armata cât s-a putut de bine, ba chiar reînviind *pregătirea militară a poporului* și toate cele trebuincioase întăririi militare a țării, de la aducerea de instructori militari străini și până la înființarea de ateliere pentru arme și muniție. Așa cum, desigur, s-a ocupat și de întărirea Bisericii, a culturii și economiei, a întregii vieți naționale. Ceea ce, desigur, nu l-a împiedicat să mărturisească deplin pe Hristos, atunci când a trebuit, cu o vitejie mai presus de cuvinte.

De-a lungul acestui șir de împărați, în tot acest amar de vreme, Biserica nu a stat niciodată împotriva practicării *artelor marțiale*, a folosirii armelor, a războaielor ce *trebuiau a fi duse pentru apărarea Țării*. Deși a stat împotriva persecuțiilor religioase, împotriva folosirii armelor sau armatei pentru asuprirea poporului și împotriva multor alte acte nedrepte pe care unii împărați – chiar și dintre cei care până la urmă s-au sfințit – le-au făcut. Biserica a binecuvântat pe împărați rugându-se

domnitorii români, ca parte a acestuia, au păstrat după căderea Constantinopolului toată rânduiala Imperiului și au fost neîncetat urmașii împăraților din A doua Romă. Putem pe scurt să-i amintim pe Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab, Petru Rareș, Matei Basarab, Vasile Lupu sau Dimitrie Cantemir și alții asemenea – toți recunoscuți ca urmași de drept și în fapt ai împăraților de la Constantinople. Iorga declară că acești domnitori sunt „**adevărații succesori ai împăraților din Bizanț**” (*Bizanț după Bizanț*, Ed. Encicl. Rom., București, 1972, p. 9).

⁹⁷ Nu vom stăruia aici asupra ceremoniei de încoronare, titulaturii și heraldicii care, toate, arată foarte apăsător statura împărătească a domnitorilor români din Moldova și Muntenia.

pentru întărirea și luminarea lor în lupta cu dușmanii, a binecuvântat ostașii ca să fie pregătiți de luptă și să fie cu izbândă în războaie și, într-un cuvânt, a mers întru totul pe linia arătată și de Vechiul Testament, dar și de Noul Testament: dincolo de răbdarea personală a necazurilor și persecuțiilor, Poporul lui Dumnezeu trebuie apărat și trebuie să se apere cu armele atunci când este atacat ca entitate. Și dacă sunt împrejurări în care creștinul trebuie să rabde persecuțiile *ca un miel fără de glas*, de asemenea sunt altele în care are datoria sfântă de a fi mâna prin care *stăpânirea pedepsește cu sabia, căci de aceea i-a dat-o Dumnezeu*. Așa cum am spus și mai sus – și trebuie să stăruim în aceasta foarte mult – este nevoie de multă dreaptă-socoteală, este nevoie de mult discernământ. Simplismul, atât de drag superficialității de astăzi, este falsificator al Credinței, este ucigător de suflete. Biserica nu a practicat acest simplism și a știut să hrănească vitejia tuturor: și a celor care aveau datoria de a purta armele, și a celor care aveau datoria de a nu folosi armele.

cuvintele unui sfânt

Ni se pare prea mult a încerca să limpezim pe de-a-ntregul felul în care se face deosebirea între folosirea armelor și răbdarea răutăților. Însă, pentru a da măcar alte câteva repere în afară de cele deja înfățișate, vom alergera la *cuvântul proorocesc mai întărit, la care bine facem luând aminte ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos* (II Petru 1.19), al Sfântului Ioan Gură de Aur.

Pentru cei care nu știu, amintim că Sfântul Ioan Gură de Aur, fiu al romanității extrem-orientale⁹⁸, urmaș al

⁹⁸ Știm că unii se vor mira – și chiar încrunta – citind că Sfântul Ioan Gură de Aur era roman. Filetismul grecesc a creat mitologia prin care au fost grecizați cei mai mulți

ostașilor de frunte ai armatelor romane din Siria, a fost un mare răbdător de asupriri și nedreptăți. Viața sa nu doar că a fost închinată Credinței, dar a fost închinată ei în chipul ostășiei desăvârșite a călugăriei. Și atât de mult a strălucit Ioan în această duhovnicească ostășie, încât a fost pentru Adevăr – și nu, ca unii, pentru cine știe ce lumești interese – pus episcop al Constantinopolului. De unde a fost izgonit, pentru credința sa neclintită și curajul mărturisirii, de mai multe ori. Și a răbdat izgonirile și nedreptățile cu o răbdare sfântă. A fost un om duhovnicesc, pe care îl știm bine ca lipsit de orice violență, despre care știm că a avut nespus de multă răbdare în greutăți, că nu s-a răzbunat niciodată, ba chiar și-a salvat când a avut prilej și cei mai mari dușmani. De aceea, cuvântul său în ceea ce privește folosirea sau nu a armelor și forței sau violenței ar trebui să fie mai mult decât convingător pentru orice creștin.

Dar ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur în această privință?

Pe de-o parte, avem îndemnuri la o răbdare ce poate părea supra-omenească, dar care, în fapt, sunt o sfântă datorie a creștinului:

*... dacă, fără să te roage cineva, și
fără să vină la tine dușmanul tău și să te*

sfinți din vechime, de la Constantin cel Mare (despre care Eusebiu de Cezareea și alte surse arată limpede că era vorbitor de latină iar greaca a învățat-o puțin și târziu și nici nu a scris vreodată în greacă ci doar în latină) și până la Sfântul Ioan Gură de Aur (căruia i-au fost distruse sistematic toate scrierile în latină fiind înlocuite cu traducerea grecească, practică folosită de filetiștii greci adesea și în Sfântul Munte Athos față de cărțile de cult de limbă română și, în general, față de orice scriere care nu era în greacă).

roage, tu însuși, alungându-ți din suflet orice rușine și orice șovăială, alergi la dușmanul tău și pui capăt dușmăniei, toată fapta cea bună e a ta și vei primi toată răsplata... dacă ți-aș spune: „Nu-l mai urî pe dușmanul tău!”, ce-ai mai putea să-mi spui? N-ai mai putea să-mi spui nici că ți-e trupul bolnav [ca la post subl.n.], nici că ești sărac [ca la milostenie subl.n.], nici că ești slab la minte [ca la înțelegerea învățăturilor duhovnicești subl.n.], nici că ai treburi! N-ai mai putea spune nimic!

De aceea, mai mult decât toate celelalte, păcatul acesta este de neiertat. Cum vei mai putea ridica mâinile la cer? Cum vei mai putea mișca limba? Cum vei mai putea cere iertare? Chiar dacă Dumnezeu ar vrea să-ți ierte păcatele, nu-L lași tu, pentru că nu ierți păcatele semenului tău. Vrei să-mi spui că e om crud, violent, sălbatic, dornic să pedepsească și să se răzbune? Tocmai pentru aceasta, mai cu seamă, iartă-l! Vrei să-mi spui că ți-a făcut mult rău, că ți-a luat dreptul tău și bunul tău, te-a vorbit de rău, te-a păgubit în ceea ce-ți era mai drag și vrei să-l vezi pedepsit? Și în aceasta, iarăși, ți-e de folos să-l ierți! Că dacă vrei ca tu să te răzbuni și să-l pedepsești fie cu cuvântul, fie cu fapta, fie rugându-te împotriva lui, Dumnezeu nu-l va pedepsi, că l-ai pedepsit tu. Și nu numai că nu-l va pedepsi Dumnezeu, dar te va pedepsi pe tine pentru că prin fapta ta ai ocărât pe Dumnezeu.⁹⁹

⁹⁹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la statui*, EIBMBOR, București, 2007, p. 330-331. Trebuie să spunem că deși noi

Cutremurător este acest cuvânt. Și poate ar părea cu neputință de îndeplinit, dacă nu am ști că sunt atât de mulți cei care l-au îndeplinit. Printre ei, și Sfântul Ioan Gură de Aur, cel care le-a spus.

Dar, ca să ne întoarcem la cuvântul nostru, după acesta atât de zguduitor, oare cele spuse de Ioan Gură de Aur înseamnă că nicio violență, nicio folosire a forței sau armelor, nicio pedepsire nu este îngăduită creștinului?

Totuși, cel care a grăit cele de mai sus, și multe altele asemenea, nu a găsit că ar fi nelegiuire sau nedreptate ca împăratul și dregătorii să pedepsească orașul și pe cei care se răzvrătiseră, ci a luptat și s-a rugat pentru a fi pedepsiți doar cei vinovați, nu și cei nevinovați și ca pedeapsa să fie spre viață, iar nu spre nimicire¹⁰⁰. Acest lucru ar trebui să ne dea mult de gândit, întrucât și împăratul și dregătorii erau creștini, de asemenea și ostașii prin care venea pedeapsa. Mai mult, Sfântul Ioan Gură de Aur îl laudă mult pe împărat, de mai multe ori dar mai ales în Omilia XXI, fără a privi închiderea și torturarea (pedepsirea fizică a) vinovaților ca pe o nedreptate, sau ca pe o faptă nevrednică de un împărat creștin.

Dar și aceste cuvinte despre împărat, dregători și ostașii lor pot părea unora mai puțin limpezi și pot fi răstălmăcite. De aceea să vedem un cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur neașteptat de deosebit de cel mai sus... cel puțin la o primă vedere. Ce spune sfântul de această dată:

*Dar pentru că a venit acum vorba de
hulirea lui Dumnezeu, vreau să cer de la voi*

doar câteva rânduri am dat, Sfântul Ioan Gură de Aur mult vorbește despre iertare și stăruie asupra ei multe pagini.

¹⁰⁰ Aceeași carte, la p. 37-38 ș.cl.; 120 ș.u.; 219-220 ș.cl.; 248-249 ș.u.; 262; 347 ș.a.m.d..

toți o singură mulțumire pentru predica și cuvântarea aceasta: să-i cumințiți pe toți cei din oraș care hulesc pe Dumnezeu. Dacă auzi pe cineva pe stradă și în piață hulind pe Dumnezeu, blasfemiind adică, și defăimându-L pe Dumnezeu, apropie-te de el și ține-l de rău! Dacă e nevoie, lovește-l, nu te da în lături! Lovește-l peste obraz, zdrobește-i gura, sfințește-ți mâna cu lovitura ce-o dai! De te dă în judecată, de te târăște la tribunal, urmează-l! De-ți cere socoteală judecătorul la scaunul de judecată, spune-i cu îndrăznire că a hulit pe Împăratul îngerilor. Dacă trebuie pedepsiți cei ce hulesc pe împăratul pământesc [și atunci aceasta era datoria oricărui cetățean al Imperiului și pasivitatea însemna complicitate și se pedepsea la fel de cumplit ca și făptuirea subl.n.] apoi cu mult mai mult cei care-L hulesc pe Împăratul ceresc. Păcatul acesta îl face toată lumea! Nelegiuirea asta este obștească. Să afle însă și iudeii și elinii că ei, creștinii, sunt mântuitorii, purtătorii de grijă, apărătorii și învățătorii statelor. Să afle aceasta și stricații și desfrânații, că trebuie să se teamă de robii lui Dumnezeu, pentru ca, dacă ar începe să rostească un astfel de cuvânt, să se uite în jurul lor, să tremure și de umbra lor de frică să nu-i fi auzit cumva vreun creștin și să sară să-i pedepsească crunt. N-ai auzit ce a făcut Ioan Botezătorul?... Eu nu te duc să mustri pe un împărat, nici pe un judecător!... ci îți cer să bagi mințile în cap unui om de același rang cu tine care hulește pe Dumnezeu. Dacă ți-aș fi spus: „Pedepsește și îndreaptă pe împărații sau pe judecătorii care calcă Legea!”, oare n-ai fi spus că-s

*nebun? Și doar Ioan a făcut aceasta, așa că nici [chiar] o astfel de faptă nu-i peste puterile noastre! Nu-ți cer aceasta, ci atât: Îndreaptă pe semenul tău, pe cel de același rang cu tine, chiar de-ar trebui să mori! Să nu șovăi să înțelepțești pe fratele tău! Aceasta să-ți fie mucenicia! Că și Ioan a fost mucenic. Nu i s-a poruncit lui Ioan să jertfească idolilor, nici să se închine lor, și totuși și-a dat capul său pentru legile lui Dumnezeu, când au fost nesocotite și hulite. Luptă dar și tu până la moarte pentru adevăr, și Domnul va lupta pentru tine.*¹⁰¹

Credem că cititorul nostru este uimit de aceste cuvinte, dacă nu chiar zguduit de ele. De aceea, înainte de a merge mai departe cu vorbirea noastră, îl îndemnăm să le citească iar, și poate și a treia sau a patra oară, ca să le țină bine minte în întregul lor. Altfel va fi greu să le înțeleagă.

Și, cu adevărat, aceste cuvinte par greu de înțeles și de purtat. Cum se poate ca un sfânt, ca un răbdător de prigoane și chinuri, ca un om plin de răbdare și dragoste chiar și față de dușmanii lui cei mai crunți să rostească așa ceva? Cum se poate ca Sfântul Ioan Gură de Aur să îndemne pe creștini nu doar la a certa pe cineva, ci chiar la a-l lovi? Auzi ce spune! „*Lovește-l, nu te da în lături! Lovește-l peste obraz, zdrobește-i gura, sfîntește-ți mâna cu lovitura ce-o dai!*” Sunt acestea vorbele unui sfânt? Și totuși, din 387, când s-au rostit acestea, și până astăzi, Biserica niciodată nu le-a prihănit, nu le-a găsit vină, nu le-a dat deoparte. Nici măcar sinoadele mincinoase ce s-au făcut de dușmanii Sfântului Ioan Gură de Aur spre a-l încununa și cu strălucitoarea cunună a martiriului nu i-au

¹⁰¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la statui...*, p. 34-35 (ș.u.).

putut găsi vină în aceste cuvinte! Ori, ceea ce Biserica a ținut mereu și pretutindeni ca adevărat, adevărat este! Or fi aceste cuvinte greu de înțeles și greu de purtat, dar sunt adevărate! Aceasta este mărturia Bisericii despre ele.

Știu că, dacă vor citi aceste rânduri, sunt unii care se vor bucura foarte mult. Căci sunt în zilele noastre oameni care, în loc de a se osteni cu zdrobirea inimii, curățarea de păcatele pe care le au și izgonirea patimilor din sufletele lor se îndeletnicesc aproape doar cu vânarea greșelilor și păcatelor celorlalți. Ascunzându-se în spatele unor cuvinte ca cele de mai sus – căci nu sunt singurele de acest fel ale Sfântului Ioan Gură de Aur, dar nici el nu este singurul sfânt ce vorbește astfel – ei se cred îndreptățiți la vânarea oricărei alunecări a celorlalți. Fie aceștia mireni, preoți sau episcopi. Și se umple internetul de judecarea și osândirea acestora, de muștrări tăioase, cuvinte de ocară, blesteme, batjocuri și anateme. Făcute în numele „apărării credinței”. Și oare nu au dreptate?

Ei bine, nu! Nu au dreptate! Nu acesta este înțelesul cuvintelor!

Cum! Nu spune sfântul „lovește-l, nu te da în lături! Lovește-l peste obraz, zdrobește-i gura, sfințește-ți mâna cu lovitura ce-o dai!”? Ba da! Însă mai spune și altceva. Ceva pe care l-am lăsat deoparte, tocmai pentru ca să nu se treacă peste el cu ușurătate:

... nu este aici în biserică decât cea mai mică parte din locuitorii orașului, da, cea mai mică în ce privește numărul, dar cea mai bună în ce privește credința... Cel care hulește pe Dumnezeu, cel care ocărăște pe Dumnezeu și-L blasfemiază este tot un animal de povară! Nemaiputând duce povara mâniei și a supărării, a căzut. Apropie-te de el, ridică-l și cu cuvântul, și cu fapta, și cu blândețea, și cu asprimea! Ai felurite leacuri! Dacă ne vom

*rândui așa viața noastră, încât să ne ocupăm
și de mântuirea semenilor noștri, vom ajunge
iute dragi și scumpi celor pe care i-am
îndreptat...*¹⁰²

Din nou am spune cititorilor noștri să nu se mulțumească a citi o singură dată cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur. Căci între ele și felul nostru de a fi este o așa deosebire, încât greu este să le ținem minte și să le înțelegem cum se cuvine.

Să vedem ce spune de fapt această omilie (cea dintâi dintre omiliile la statui).

Înainte de toate, vedem că sfântul se adresează *celeii mai bune părți din locuitorii orașului în ce privește credința*. Dintr-o dată, cei care și-ar dori să urmeze cuvintelor sfântului ar trebui să se oprească. De ce? Pentru a se cerceta pe ei înșiși cu multă grijă și a vedea dacă sunt într-adevăr din *cea mai bună parte a orașului lor în ce privește credința!* Iar aceasta nu înseamnă că au îndrăznirea de a judeca, osândi și bălăcări pe internet – de multe ori ca anonimi! – pe unii și alții, ci înseamnă că merg mereu la sfintele slujbe, se roagă și postesc, au înlăturat din viața lor mânia, judecarea și osândirea aproapelui și altele asemenea, pentru a nu mai vorbi de patimile grosolane, ca desfrânarea, lăcomia și altele dintre acestea, care mai ușor pot fi supuse.

Și de ce trebuie supuse întâi aceste patimi, atât cele grosolane cât și cele subțiri? Pentru că fără această supunere nu se câștigă dreapta-socoteală, discernământul duhovnicesc! Iar fără dreaptă-socoteală, fără discernământ duhovnicesc, nimeni nu poate împlini cuvintele acestea:

*„Apropie-te de el, ridică-l și cu
cuvântul, și cu fapta, și cu blândețea, și cu*

¹⁰² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la statui...*, p. 36

asprimea! Ai felurite leacuri! Dacă ne vom rânduia așa viața noastră, încât să ne ocupăm și de mântuirea semenilor noștri, vom ajunge iute dragi și scumpi celor pe care i-am îndreptat”.

Din aceste cuvinte se vede cui spune Sfântul Ioan **și** „*lovește-l, nu te da în lături! Lovește-l peste obraz, zdrobește-i gura, sfințește-ți mâna cu lovitura ce-o dai!*” Nu le spune celui care are chef să facă pe judecătorul celorlalți, care face pe sheriff-ul ortodoxist sau pe apărătorul Credinței, deși în viața sa personală o calcă în picioare (Credința). Sfântul se adresează celor care și-au biruit patimile și au ajuns la iubirea aproapelui, ba chiar și a dușmanului!

Aceștia sunt cei care înțeleg într-adevăr ceea ce spune sfântul. Căci un om stăpânit de patimi nu știe când să folosească, pentru îndreptarea celui alt, cuvântul sau fapta, blândețea sau asprimea. Și, mai ales, chiar de i-ar spune cineva ce să folosească, nu poate să le folosească, așa cum cere Sfântul Ioan Gură de Aur, cu dragoste față de cel căzut. Se vede limpede, și pe internet, și în viața de toate zilele, că mulți, poate cei mai mulți din care se cred apărători a Credinței, au mai mereu vorbe jignitoare, osânditoare, smintitoare, căutând nu mântuirea semenilor, ci îndreptățirea proprie. Ei nu luptă împotriva răătăcirilor – așa cum se amăgesc singuri – ci împotriva oamenilor, ba chiar și împotriva propriilor suflete. Căci, nereușind în lupta cu păcatele și a patimilor proprii, ba de multe ori nici băgându-le în seamă, ei se năpustesc asupra greșelilor altora crezând că astfel se vor mântui mai ieftin. Dar nu vom mai stăruia asupra acestei îngrozitoare și pierzătoare de suflet – ba chiar de multe suflete – răătăciri, căci altul este subiectul nostru. Dacă am stat puțin asupra ei este pentru că știm că sunt destui cei care, foarte greșit, ar crede precum membrii Inchiziției și alții asemenea, că ar putea

avea dreptul de a îndrepta cu violența pe cel greșit. Însă asemenea drept nu este dat oricui, ci doar celui care este gata să își pună viața sa pentru cel aflat în greșală. Și folosirea violenței nu se face ca pedeapsă pentru greșală, cum greșit înțeleg mulți, ci ca mijloc de îndreptare. *Căci nici nu este îngăduit creștinilor să stârpească rățacirea cu sila și cu constrângerea, ci să lucreze la mântuirea oamenilor cu convingerea, cu cuvântul, cu bunătatea.* Și aceasta tot Sfântul Ioan Gură de Aur o spune¹⁰³, arătând astfel iar și iar adevărul lămuririi noastre.

Deci, „*lovește-l, nu te da în lături! Lovește-l peste obraz, zdrobește-i gura, sfințește-ți mâna cu lovitura ce-o dai!*” dar și „*nu este îngăduit creștinilor să stârpească rățacirea cu sila și cu constrângerea, ci să lucreze la mântuirea oamenilor cu convingerea, cu cuvântul, cu bunătatea*”. Năucitor, nu-i așa?

Parcă ne aducem aminte de Sfântul Apostol Petru, care vorbea la templu cu atâta dulceață ucigașilor lui Hristos: „*fraților, știu că din neștiință ați făcut rău ca și mai-marii voștri*” (Faptele Apostolilor 3.17 ș.cl.). Iar în alt loc se arată cum a ucis doar prin cuvânt pe cei care minșiseră Duhului Sfânt (Faptele Apostolilor 5.1-11). Și același ucenic și următor al Domnului era el și când a făcut una, și când a făcut cealaltă.

Chiar dacă pentru oamenii pătimiși și păcătoși aceste lucruri par de neînțeles, în fapt ele țin de ceea ce se cheamă economie, dreptă-socoteală sau discernământ.

De aceea spune Sfântul Ioan Gură de Aur:

*Animalele necuvântătoare își au
armele lor în trupul lor; de pildă: boul,
coarnele, porcul sălbatic, colșii, leul, ghearele.*

¹⁰³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, IBMBOR, București 2006, p. 305.

*Mie [omul] nu mi-a pus Dumnezeu în trup armele, ci în afară de trup, arătând cu aceasta că omul este o ființă blândă și că nu trebuie să mă folosesc totdeauna de ele: uneori le pun jos, alteori le folosesc.”*¹⁰⁴ căci „După cum un ostaș viteaz își arată vitejia sa orice armă ar lua în mână, tot așa cel fricos și fără de curaj se împiedică având orice armă.”¹⁰⁵

Și, ca să nu lungim peste măsură cuvântul, să mai arătăm că sfântul a lăudat pe ostașii deveniți martiri, fără a prihăni vreodată meseria armelor. Și când laudă pe împărați pentru credința lor, el arată că biruințele duhovnicești sunt mai strălucitoare și mai vrednice de slavă decât cele din războaie¹⁰⁶. Deci și acestea sunt de laudă, chiar dacă sunt mai mici decât celelalte. Mai mult, el arată că folosirea armelor, existența ostașilor și ducerea războaielor sunt chiar o îndatorire a împăraților creștini, de care aceștia nu pot nicidecum scăpa¹⁰⁷. Și multe altele asemenea arată sfântul, ce pot fi văzute de oricine dorește să cerceteze acestea.

Deci, după Sfântul Ioan Gură de Aur, ostășia este vrednică de cinste și este o pildă pentru toată viața creștinului. Creștinul poate și chiar trebuie să folosească armele, dar aceasta numai atunci când într-adevăr se cuvine a fi folosite. Nu este voie a se folosi armele oricând, ci doar atunci când nu se poate altfel și doar atât cât este nevoie, fără nimic mai mult, fără nimic din mânie sau răutate. Vrednice de laudă sunt și ostenele și biruințele oștenilor, însă mai vrednice de laudă sunt ostenele și biruințele duhovnicești. Un ostaș viteaz poate ușor fi un

¹⁰⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la statui...*, p. 196.

¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 256.

¹⁰⁶ *Ibidem*, p. 354.

¹⁰⁷ *Ibidem*, p. 296.

creștin desăvârșit, iar creștinii – și cu atât mai mult monahii, care se cuvine să fie cei mai viteji dintre oameni!¹⁰⁸ – trebuie să ia ca pildă viața ostașilor osârduitori și curajoși.

Am arătat aici doar părerea Sfântului Ioan Gură de Aur, dar această părere o găsim la toți Sfinții Părinți. Și, ca să mergem doar puțin mai departe pe calea pildelor, să vedem

cuvintele altui sfânt

Adică ale Sfântului Ambrozio al Mediolanului. Și acesta un mare sfânt, din părțile nu răsăritene, ci apusene ale Bisericii lui Hristos. Și a cărui mărturie, chiar prin această deosebită așezare geografică, ne arată ceea de pretutindeni și totdeauna a crezut Biserica.

Sfântul Ambrozio a trăit într-o vreme în care tulburările, luptele și războaiele au fost numeroase. Și, ca un om al lui Dumnezeu trăind *în lume*, chiar dacă *nu al lumii*, a atins de multe ori și în multe puncte uriașa problemă a domeniului marțial. Poate părea uimitor pentru pietisto-pasiviști, dar în toate scrierile sale Sfântul Ambrozio nu osândește vreodată existența armatelor, ostașilor, artelor marțiale, armelor ș.a.m.d.. Însă, nu o dată, ci de multe ori, osândește *nedreapta lor folosire*. Și, de asemenea, mustră sau osândește *limitarea la arme*, sau la pregătirea *tehnică* de luptă, arătând că ostașul creștin trebuie să fie mult mai mult decât un simplu mânuitor de armă.

Astfel, credem că putem începe mica noastră prezentare de la poemul numit *În vreme de război* (PSB 53, P.409-410). Cei care cunosc folclorul românesc și citesc

¹⁰⁸ *Ibidem*, p. 279-282.

acest poem vor fi izbiți de asemănarea dintre ele¹⁰⁹. În traducerea Lector Dr. Dan Negrescu, cităm aici o parte din poezia aceasta a Sfântului Ambrozio:

ÎN VREME DE RĂZBOI

Privește-acum Hristoase popoarele-ntristate
Cerându-Ți Ție pacea, cu sufletele sfâșiate,
Ascultă-le gemetele și cântul de înmormântare
Și celor năpăstuiți, de sus trimite-le ajutoare.

A noastră brazdă e amenințată
De fremătânda furie-nvecinată,
Cu murmur barbar și cruntă mână
Lovește ca lupul mieii din stână.

Măritorul, oricum ne-om apăra,
Trimite-ne ceva din mila Ta,
Ne vină al Tău ajutor ceresc,
Să mântuiască răul omenesc.

Odinioară, Avraam ce veacul a întemeiat,
Spre tronul Tău cinci regi a înălțat;
Desigur, pe părintele cu mulți copii,
Nu l-au învins dușmanii-ntunecimii.

Pe apele-ntăritei mări, Moise încrezătorul,

¹⁰⁹ Asemănare ce se regăsește, de fapt, între folclorul românesc și foarte multe din creațiile poetice ale sfinților din vechime, de la Sfântul Niceta de Remesiana la Sfântul Ambrozio al Mediolanului. Acest lucru este ușor de înțeles câtă vreme a existat o mare unitate culturală și religioasă între Italia și Dioceza Traciei – cu Macedonia, Iliria, Dacia, Dardania, Dalmația, Epir ș.a.m.d. – câtă vreme Roma a păstrat Ortodoxia.

După pustia înfruntată, și-a dus întreg poporul,
Și-apoi talazul iarăși a mișcat,
Ducând dușmanul pe veci înmormântat.

Pentru amaleciți, trei sute de bărbați,
A dat poruncă Ghedeon să fie adunați;
Neamul ce de fier era apăsător,
Cu bogăția credinței l-a eliberat.

Dar, Preaputernice, toate acestea revărsate,
Numai de mâinile-Ți pot fi aflate,
Căci Tu ești mântuirea, slavă-i în Tine,
Căci răul ce-l ucizi se-ntoarce-n bine.

Poemul continuă cu slăvirea lui Dumnezeu, cererea ocrotirii Lui, dorința de sfărâmare a armelor și scuturilor dușmanilor etc. Ceea ce ni se pare cu deosebire că merită subliniat este faptul că, în fața războiului cu migratorii, Sfântul Ambrozie al Mediolanului vorbește așa cum au vorbit și străbunii noștri, atât despre *brazda noastră* și răutatea năvălitorilor, cât și despre ajutorul lui Dumnezeu în luptă și despre *pilda luptătorilor din Vechiul Testament*, care sunt modelul luptătorilor de astăzi (fie că acest astăzi înseamnă secolul IV, secolul XVI sau secolul XXI). În această ultimă perspectivă, putem vedea că Sfântul Ambrozie socotește firesc să se folosească armele și să existe pregătire de luptă, pentru ca astfel să se poată apăra pacea, viața oamenilor, brazda pămîntului.

Vom trece peste folosirea de către sfânt a unor imagini ostășești simbolice, ca să nu (pară că) ne agățăm de orice amănunt. Totuși, socotim că *Scrisoarea către Syagrius* (PSB 53, p.43-48) nu este doar simbolică. Înfățișând cumplita întâmplare din Vechiul Testament în care a fost aproape cu totul nimicit tribul lui Veniamin, Sfântul Ambrozie socotește cu dreptate ca vinovații și

complicii violului să fie pedepsiți cu moartea, dar extinderea pedepsei la întreg tribul o socotește nebunie. Este exact poziția Bisericii și Romaniei în toate timpurile. Atunci când Goții, încălcându-și tratatele cu Romania, au atacat-o, au fost întâmpinați cu armele și pedepsiți cu război. Dar aceia dintre ei care au voit să devină din nou – și mai deplin – parte a Împărăției romane, au fost primiți și tratați cu toată dreptatea, nu persecutați doar pentru că erau de neam got. Și la fel s-a întâmplat în toate veacurile, cu multe neamuri. Vedem aici că dreapta folosire a armelor este îngăduită; se vede totodată, atât în Scripturi cât și în epistola amintită, cât de importantă este pentru creștini pregătirea de război, *atât ca meșteșug al armelor cât și ca apropiere de Dumnezeu*.

Atât de mare este importanța pregătirii duhovnicești pentru războiul cu armele încât în *Scrisoarea a XV-a* (PSB 53, p. 81-83) face o adevărată apologie Sfântului Aholius din Sărună, cel care a învins oștile Goților prin rugăciune, asemănându-l cu Sfântul Proroc Elisei. Este de observat aici și că Sfântul Ambrozio face aici precizarea că odată cu plecarea Sfântului Aholius la Domnul nu mai are cine să izgonească pe Goți – sau alți năvălitori – prin rugăciune. Și multe altele ar fi de învățat din această scrisoare, atât despre Macedonia cât și despre starea preoției macedonene în acea vreme¹¹⁰.

¹¹⁰ Foarte pe scurt, credem că trebuie știut că în Macedonia secolului IV Tracii și Ilirii formau majoritatea populației, urmați de coloniștii Romani, iar apoi de coloniștii Greci și alte neamuri (Evrei, Capadocieni, Sirieni etc.). Tracii, Ilirii și Romanii erau cei care formau temelia provinciei în tot ceea ce însemna producție economică, ordine, impozite, organizare militară ș.a.m.d.. Totuși Grecii, deși relativ puțini, aveau avantajul dominației culturale și financiare, pe care avantaj îl foloseau din plin pentru a încerca să-i elenizeze pe Macedoneni. De aici numeroase conflicte –

Dar, dincolo de această epistolă și de altele asemenea, putem aduce înaintea multor altele cuvinte ale Sfântului Ambrozie, ca cel prin care spune „*în puterea ostașilor stau trofeele victoriilor*” (PSB 53, p. 93) și multe altele asemenea. Dar poate cel mai însemnat cuvânt este acesta:

„Toți oamenii care sunt sub stăpânire romană luptă pentru Voi, împărași și principii ai pământului, așa cum Voi înșivă luptați pentru Atotputernicul Dumnezeu și pentru Sfânta Credință în El.” (PSB 53, p. 85).

Vedem aici exact aceași idee pe care Steven Runciman a găsit-o ca fundament al Romaniei creștine! Împărații Romaniei sunt chipul Împăratului Hristos în lume, așa cum preoții și ierarhii sunt chipul Arhiereului Hristos în lume, așa cum teologii, învățătorii și profesorii creștini sunt chipul Învățătorului Hristos în lume ș.a.m.d..

mai ales că Macedonenii preferau de mii și mii de ori latinitatea elenismului – și manevre politice, în care Grecii foloseau din plin banii și relațiile. Printre aceste manevre era și numirea de clerici greci, cât mai mulți, adesea în ciuda păcatelor grele ale acestora și în disprețul virtuților celor de alte neamuri. De aici și starea pe care Sfântul Ambrozie o zugrăvește sintetic atunci când, laudându-l pe Sfântul Aholius zice „*a fost înălțat la cel mai înalt rang preoțesc de către popoarele macedonene și ales de preoți, pentru ca acolo unde credința șchiopăta prin preoți, acolo să se întărească după aceea prin preot zidurile de temelie a credinței*” (PSB 53, p. 83). Pentru propaganda elenistă în Macedonia și în alte părți ale Romaniei – cu abuzurile și corupția ce au însoțit-o – a se vedea și Constantin Papanace, *Geneza conștiinței naționale la macedoromân*, Ed. Brumar, 1995, o operă documentată și lămuritoare a unui Român macedonean.

La rândul lor, oștirile împărătești sunt chip al oștirilor cerești. Și așa cum îngerii folosesc la nevoie sabia împotriva diavolilor și a oamenilor care săvârșesc răul, la fel și ostașii împărătești folosesc sabia împotriva celor care săvârșesc răul. Dar *cine* sunt *ostașii împărătești*? Sfântul Ambrozio, redând situația vremii lui, spune clar: **toți oamenii care sunt sub stăpânire romană!** Căci, într-adevăr, în veacul al IV-lea nu o dată, ci de multe ori au fost adunați sub arme **toți** bărbații uneia sau alteia dintre provincii spre a sta în fața barbarilor năvălitori. Această realitate a vremurilor de atunci a rămas neschimbată în fapt până foarte aproape de noi, iar din punct de vedere juridic, după cum vom dovedi mai jos, nu s-a schimbat nici astăzi. Doar că statul, care în trecut se sprijinea pe cetățeni și sprijinea pregătirea de luptă a cetățenilor și Credința în Hristos, astăzi, dincolo de forme și formule, nu le mai sprijină nici pe una, nici pe cealaltă, ba chiar le împiedică și lovește cum poate. Echilibrul dintre teologie și ostășie, prăbușit cu totul în zilele triste de astăzi, este arătat în același loc de Sfântul Ambrozio atunci când îi spune împăratului Valentinian *dacă este vorba despre o consfăturie de interes militar, este necesar să fie cerută părerea și aprobată hotărârea bărbaților încercați în războaie; iar dacă se dezbate ceva din domeniul religiei, gândește-te la Dumnezeu* (PSB 53, p. 86).

Acest echilibru îl apără Sfântul Ambrozio al Mediolanului în faptele și cuvintele sale, de multe ori în încercări grele, cum se vede și din scrisoarea către sora sa Marcelina (*Scrisoarea a XX-a*, PSB 53, p. 108-113). În aceasta se istorisește despre împotrivirea pe care sfântul a ridicat-o față de hotărârea împăratului arian de a pune stăpânire pe unele biserici ortodoxe din Milano. Departate de a se supune, episcopul drept-credincios a slujit în ele și a înfruntat pe ostași, muștrându-i pentru că s-au pus *în slujba tulburărilor publice*. Mai mult, a muștrat – cu blândețe și

diplomație, dar nu mai puțin hotărât – și pe împărat, spunând:

Mi se cere: Predă biserica. Răspund: N-am eu dreptul s-o predau, nici tu, împărate, s-o primești. Nu poți cu nici un drept să iei casa unui particular și socoți că vei pune stăpânire pe Casa Domnului? Se pretinde că împăratului toate i se îngăduie, că totul este al lui. Răspund: Nu ajunge, împărate, până acolo încât să socotești că ai vreun drept imperial asupra celor ce sunt dumnezeiești. Nu te înălța prea mult, ci, dacă vrei să conduci multă vreme, fii supus lui Dumnezeu. Scris este: „Dă Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu” (Matei 22.21). Împăratul este cu palatele, iar preotul cu biserica. (PSB 53, p. 111)

Și, prin hotărârea, credința și cuvântul său, a atras la Credință și pe soldații Goți sau dintre alte neamuri trimiși să răpească biserica și a izbutit astfel să apere biserica și să-l împiedice pe împărat să o ia. Și aici, și în alte multe scrieri, Sfântul Ambrozie apără dreapta cumpănire dintre puterea armată și puterea duhovnicească a Împărăției romane. Vedem aici că nicio clipă sfântul – care nu șovăie să-l înfrunte pe împărat când face nelegiuire! – nu socotește păcat sau greșeală faptul că ostașii sau cetățenii se pregătesc de luptă, practică arte marțiale și alte sporturi, se înarmează ori ies la război. El osândește însă folosirea *nedreaptă* a armelor, abuzul de putere, răutatea înarmată, utilizarea forței pentru uzurparea dreptului, justiției, Credinței ș.a.m.d.. O poziție nuanțată și, de altfel, tipică Bisericii lui Hristos din toate timpurile.

O altă scrisoare a Sfântului Ambrozie care se potrivește cercetării noastre este *Scrisoarea a XIX-a*, scrisă către preotul Vigiliu, de curând hirotonit. În această scrisoare, printre altele, sfântul vorbește despre dreapta socoteală pe care trebuie să o aibă cei care primesc har de la Dumnezeu. Și povestind pe larg despre Samson, îl muștră pe acesta pentru că, odată ce „*cu strălucita lui putere a câștigat o luptă plină de glorie*” (PSB 53, p. 105) nu i-a mulțumit lui Dumnezeu pentru aceasta, ci și-a atribuit-o. Căci, spune sfântul, „*bine era să fi fost așa de modest în victorie pe cât a fost de viteaz împotriva dușmanului*”. În toată tâlcuirea acestei întâmplări vedem că Sfântul Ambrozie socotește deplin potrivit faptul că Samson a nimicit pe vrăjmași, socotește absolut normal să folosești forța împotriva celor ce îți asupresc poporul, îți distrug legile strămoșești și îți calcă în picioare credința. Doar că acest lucru trebuie făcut în frica lui Dumnezeu, cu dreptate – nu ca răzbunare sălbatică, precum păgânii – și mulțumind lui Dumnezeu și pentru biruință, și pentru înfrângere. Iar încheierea acestei scrisori este o muștrare pentru întreg pietismul-pasivist și o laudă pentru cei care țin Dreapta-Credință și în privința armelor:

Acolo [unde Samson, orbit, a prăbușit casa pierind împreună cu toți palestinienii ce îl robiseră și îl batjocoreau, n.n.] au murit amestecați unii cu alții o mare mulțime de bărbați și de femei și prin sfârșitul lui brav și luminos [Samson] și-a dobândit un triumf mai strălucit decât toate victoriile de până aici. Căci deși a fost neînvins și fără asemănare în această viață, datorită puterilor lui dovedit în lupte, touși și în moarte s-a învins pe sine însuși și a avut un suflet nebiruit, neluând în seamă și disprețuind sfârșitul vieții atât de înspăimântător tuturor. Dovezi de virtute

sunt acelea că a închis ochii după un număr de victorii și că sfârșitul nu i-a fost de rob, ci de biruitor. Că a fost înșelat de o femeie, faptul trebuie pus mai mult pe seama firii omenești decât pe seama lui personal. Căci condiția omenească, supusă greșelii, este slabă și cade în mrejele ticăloșiilor. Și de vreme ce Scriptura este martoră că el a ucis mai mulți prin moarte, decât prin viața sa, se vede că a fost prins mai degrabă spre pierirea dușmanilor decât pentru a se dovedi mai slab sau mai mic. Pentru că nu se dovedește mic cel a cărui moarte a fost mai strălucită decât puterea însăși. A murit nu de armele vrăjmașilor, ci înăbușit de leșurile lor, acoperit de glorie, lăsând urmașilor o luminoasă pildă, prin aceea că a condus timp de douăzeci de ani sub sceptrul său, în deplină libertate, poporul pe care-l găsisese rob și, înmormântat în pământul patriei, l-a lăsat moștenitor al libertății. (PSB 53, p. 107-108)

Față de acest cuvânt sublim al Sfântului Ambrozie ar trebui să tacă toți cei care socotesc nedreaptă folosirea forței împotriva celor nedrepti, care spun că nu se cuvine a ne apăra familia sau poporul chiar și cu armele, care înlătură pregătirea marțială, înarmarea, curajul de a pleca la război când este nevoie. Iată, Samson este dat pildă creștinilor, nu de către un oarecare preot neînsemnat din marginea Capitalei, ci de către unul din cei mai mari sfinți din istoria Bisericii lui Hristos. Samson, care a fost întărit de Dumnezeu ca să se ridice la luptă pentru Israel atunci când Israel se plecase robiei.

Dar pentru că sunt destui cei care foarte greu se pleacă mărturiilor, și caută nod în papură, suntem siguri că sunt unii care vor trece dincolo de toată lauda Sfântului

Ambrozie pentru Samson și faptele lui, dincolo de faptul că îl dă ca pildă celor din Romania vremii sale. Și vor zice că este „pildă” sau „simbol” așa, teoretic, nu practic, în ciuda faptului că textul mărturisește altceva. Ei bine, suntem gata să le arătăm acestora un cuvânt încă și mai limpede și mai zguduitor al Sfântului Ambrozie al Mediolanului, din scrisoarea pe care a trimis-o „*către Preabunul Principe și Preafericitul Împărat Teodosie August*” (PSB 53, p. 186-193). Căci spune acestuia, din partea lui Dumnezeu:

Eu [Dumnezeu] ți-am pus sub stăpânire nații barbare, Eu ți-am dat pacea, Eu ți-am făcut pe dușmanul tău rob sub puterea ta. N-aveai cu ce să-ți hrănești armata și am deschis cu mâinile Mele porțile dușmanilor și hambarele lor. Dușmanii tăi ți-au dat ție proviziile lor pe care și le strânseseră pentru ei. Eu am încurcat planul dușmanului tău, făcându-l să se predea dezarmat. Eu l-am înlănțuit pe cel care voia să-ți ia domnia... Eu pe tovarășii lui și armata care era de partea lui și pe care mai înainte o împrăștiaseam, ca să nu se grupeze pentru război, am adunat-o în ajutorul tău ca să-ți asigur victoria. Eu am rânduit în așa fel ca armata ta, strânsă din multe neamuri neîmblânzite, să-ți devină credincioasă, liniștită și supusă. Eu, când era mare primejdia să nu treacă peste Alpi stăpânirea barbarilor necredincioși, ți-am asigurat biruința prin apărarea Alpilor chiar, pentru ca să-nvingi fără pierderi... (PSB 53, p. 190-191)

Iată un text pe care nici un om nu-l poate declara simbolic fără să pară ieșit din minți. Căci aici Sfântul Ambrozie vorbește despre fapte de arme reale și concrete,

chiar din vremea lui, punând biruința și purtarea de grijă pentru împăratul drept-credincios și pentru armatele acestuia în seama lui Dumnezeu. Acest Dumnezeu este arătat, deci, de Sfântul Ambrozie al Mediolanului, ca unul ce poartă de grijă ostașilor și armatelor împăraților binecredincioși. Nu doar că nu se osândește existența armelor, artelor marțiale, armatelor! Mult mai mult, ele sunt socotite ca unelte ale lucrării lui Dumnezeu spre pace și spre bunăsporire a Împărăției Romaniei!

Și punând alături și celelalte cuvinte ale sfântului arătate mai sus, vedem că aceasta a fost gândirea lui totdeauna, nu o singură dată. Iar gândirea lui a fost pecetluită de Biserică de-a lungul veacurilor, fiind urmată mereu, niciodată contrazisă, cel puțin până când au intrat în Biserică învățăturile mincinoase ale unor rătăciți apuseni, fii ai unor rătăciri desprinse din alte rătăciri, dezbinare din dezbinare, neadevăr din neadevăr. Între cuvintele Sfântului Ambrozie și cele ale pietist-pasiviștilor de astăzi este o prăpastie uriașă, ca aceea dintre Sânul lui Avraam și focul în care se chinuia bogatul nemilostiv. Căci în vreme ce acești pietiși îndeamnă la abandonarea armelor, a instruirii de luptă, a întăririi sufletului pentru război, Sfântul Ambrozie, dimpotrivă, socotește că este de laudă și multslăvită lupta pentru apărarea brazdei străbune, pentru apărarea păcii și a Romaniei, a legilor și datinilor strămoșești, a moștenirii sfinte lăsată de sfinți și eroi.

Dar asemenea au făcut nenumărați sfinți și nu avem niciunul care să fi cerut împăraților să renunțe la armate, sau armatelor la arme și pregătirea ostășească. Dimpotrivă, toți au socotit ca o nevoie și armatele și ostășia, ca pe o jertfă mare pentru binele comun, și încă atât de mare că a fost și a rămas peste veacuri pildă tare pentru ceea ce trebuie să fie și creștinii (a se vedea și Sfântul Tihon din Zadonsk, *Dumnezeu în împrejurările vieții de zi cu zi*, Ed. Sophia și Cartea Ortodoxă, București,

cap 52, *Ostășia*, la p. 89-91). Și nu doar la ei luați fiecare în parte, ci și la Biserică în întregul ei. Și la aceasta vom merge acum¹¹¹!

părerea Bisericii sau... părutu-sa Duhului Sfânt și nouă

Atunci când Sfinții Apostoli s-au adunat la Ierusalim, pentru a înlătura tulburările făcute de iudaizanți, au arătat că hotărârea pe care au luat-o în acel sfânt sinod apostolic nu este doar a lor, ci și a Duhului Sfânt. Și dacă sunt sinoade locale care pot greși, sinoadele numite ecumenice sunt cele prin care, fără putință de tăgadă pentru creștini, Duhul Sfânt împreună cu oamenii a mărturisit și așezat toate. Prin urmare, să vedem ce mărturisesc sinoadele ecumenice, care sunt canoanele Bisericii în privința purtării armelor: oprire sau binecuvântare?

Să amintim înainte, însă, că la Sinoadele ecumenice au fost două feluri de canoane: cele care atunci au fost exprimate, și cele care, exprimate mai înainte de unele sinoade locale sau de unii sfinți, au fost pecetluite ca adevărate. Așa au fost unele canoane ale Sfântului Vasile cel Mare, canoanele numite Apostolice și altele asemenea.

De asemenea, Sfânta Tradiție a mai adunat mărturia Duhului Sfânt și în anumite rânduieli, care se țin de toată Biserica din tot locul și din toată vremea, ceea ce pecetluiește astfel Adevărul învățaturii dumnezeiești.

Deci, ca să începem cu începutul, oare ce spun aceste dumnezeiești canoane despre purtarea și folosirea armelor, despre dreptul sau oprirea creștinilor de a fi ostași?

¹¹¹ Dacă nu mai punem înainte alte cuvinte ale Sfântului Ambrozio nu o facem pentru că nu mai sunt, ci pentru că socotim de ajuns cele date, căci mai sunt și altele, multe.

Canonul 41 Apostolic arată firescul plății simbrii ostașilor; este evident că dacă trebuie plătită simbria ostașilor, este primită de către Sfinții Apostoli *ostășia* ca toate cele pe care le presupune: arme, arte marțiale, armate etc.;

Canonul 83 Apostolic (în completarea Canonului 81 Apostolic) arată că nu pot clericii a ține și episcopie sau parohie și funcție militară, ci trebuie să aleagă între clericat și militarie – după cum trebuiau să aleagă între celibat și căsătorie, de altfel –; *ostășia* apare astfel ca ceva cu totul primit de Biserică (la fel ca în Canonul 41) și care cere o deplină dăruire, fiind o altă parte a Bisericii decât partea clericală;

Canonul 84 Apostolic dă caterisirii sau afurisaniei pe clericul sau respectiv mireanul ce ar bârfi fără dreptate pe împărat sau dregători, lucru ce privește direct tema noastră întrucât împăratul era comandantul suprem al armatei romane iar pentru dregători trebuie subliniat că nu sunt înlăturați din canon dregătorii militari;

Canonul 12 Sinodul I Ecumenic dă epitimii¹¹² pentru ostașii creștini *care în vremea persecuțiilor au ținut mai mult la rangurile militare decât la Credință*; între aceste epitimii *nu intră ieșirea din armată*, ci ostașii căzuți din Credință primesc epitimia în armată fiind; iar ostașilor creștini *care nu s-au lepădat* și celor *care nu au fost supuși prigoanei* ***nu li se cere a ieși din armată***; din nou se dovedește faptul că Biserica primește *ostășia* ca atare, că nu osândește nici existența armatei, nici a pregătirii militare – în care artele marțiale sunt o latură fundamentală – și nici a armelor sau celorlalte lucruri ce țin de domeniul militar;

¹¹² Epitimie = canon (sau „pedeapsă” sau nevoință) pentru pocăința și îndreptarea de păcatele făcute.

Canonul 7 Sinodul al IV-lea Ecumenic oprește ca cei ce au devenit clerici ori monahi să (re)între în armată sau în dregătorii lumești (în completarea canoanelor 81 și 83 apostolice și altelor asemenea); din nou armata este privită ca ceva firesc, dar diferit (mult) de clericat și monahism;

Canonul 93 Sinodul al IV-lea Ecumenic rânduiește cele privitoare la soțiile ostașilor care crezându-și bărbații morți s-au recăsătorit; și aici se vede limpede firescul ostășiei în Ortodoxie, precum și grija deosebită a Bisericii față de ostași și familiile lor;

Canonul 13 al Sfântului Vasile cel Mare – întărit de mai multe sinoade ecumenice ca inspirat de Duhul Sfânt – arată că „*uciderea celor din războaie nu au fost socotite ucideri de Părinți*” și arată că, dacă duhovnicul socotește de trebuință, *poate totuși opri pe ostașii întorși de la război 3 ani de la Împărtășire atunci când i se pare a fi nevoie*¹¹³, dar nu dă – Sfântul Vasile cel Mare – epitimia aceasta ca pe un lucru *general ci particular*.

Avem deci, într-o scurtă prezentare, șapte canoane **ale sinoadelor ecumenice** care arată că Biserica a primit, în Duhul Sfânt, armata, cu toate ale ei, ca pe o latură firească a vieții creștine în această lume.

Mai putem adăuga la toate acestea și *Slujba de sfințire a steagului ostășesc* și *Slujba de binecuvântare a ostașilor și armelor lor în vremuri de apărare a Patriei*. Aceste slujbe s-au făcut, de-a lungul istoriei, nu numai pentru armatele permanente ale Armeniei sau Imperiului roman, ci și pentru alte grupări ostășești, așa cum, de pildă,

¹¹³ De pildă atunci când se știe că ostașul s-a bucurat de prilejul de a ucide, ori a fost umbrat de (alte asemenea) simțăminte neîngăduite (ca, de pildă, ura).

erau la noi sătenii aflați sub conducerea unui *voievod*¹¹⁴ sau căpitan, ori felurite forme de *miliții populare*. Existența unor asemenea slujbe în toate bisericile locale este același lucru cu primirea lor de către un sinod ecumenic: ceea ce Biserica a crezut totdeauna și pretutindeni este adevăr dumnezeiesc. Iar astfel de slujbe sau rugăciuni s-au făcut pentru armatele țării, de către fiecare Biserică locală, din cele mai vechi timpuri.

Atunci când credincioșii și clericii tuturor Bisericilor locale – ce alcătuiesc împreună Biserica cea Una a lui Hristos – se roagă pentru *binecredincioșii ostași* – ori pentru *iubitoarea de Hristos oaste*, ceea ce e același lucru – ei mărturisesc prin această rugăciune mai multe lucruri. Printre care și sfințenia îndatoririi bărbaților de a se pregăti pentru apărarea Credinței, Neamului și Țării.

Existența clericilor „militari”, adică a diaconilor, preoților și episcopilor ce se îngrijesc de starea duhovnicească a ostașilor, este și ea o realitate din cele mai vechi timpuri ale libertății Bisericii. Fie că vorbim despre Armenia, India sau Romania, din clipa în care Biserica a fost liberă și ostașii creștini au fost pe față puși sub ocrotirea unor clerici¹¹⁵. Acest lucru reprezintă în sine o mărturie vrednică de tot respectul creștinilor adevărați. A o da la o parte înseamnă a disprețui toate sinoadele locale, adică a disprețui însăși Biserica lui Dumnezeu.

¹¹⁴ Existenți în Transilvania și Pind chiar până pe la începutul secolului XX, *voievozii* erau conducătorii militari ai unui sat sau unui grup de sate de moșneni ori răzeși. La Românii din Epir, Tesalia sau Macedonia purtau felurite alte nume (de pildă, *capidani* – căpitani).

¹¹⁵ Formele acestei ocrotiri duhovnicești diferă și de la un loc la altul, și de la o situație la alta, și de la o epocă la alta, astfel încât o descriere chiar și scurtă ne-ar lua prea mult timp și, de aceea, am preferat să renunțăm la ea.

Mai mult, din mare vechime, atât în Muntenia și Moldova cât și în alte țări ortodoxe – inclusiv astăzi în Republica România și Republica Moldova, Georgia și alte țări – este cinstit ca ocrotitor al armatelor naționale Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, cu binecuvântarea liber și repetat exprimată de sfintele sinoade ale bisericilor locale din aceste țări. Și alți sfinți militari sunt în această poziție, întărindu-se astfel o străveche legătură între Biserica lui Hristos și armatele naționale ale popoarelor creștine.

Deci, toată această pe scurt istorie a Bisericii și înșiruire a canoanelor și mărturiilor ei ne arată cu limpezime câteva lucruri:

- *artele marțiale* (romane, tracice, evreiești, armeniești etc) au fost practicate de foarte mulți dintre creștinii primelor secole, fără nicio oprire din partea Bisericii, *cu excepția spiritualității idolatre* ce însoțea unele dintre aceste arte.

- *ostășia* sau *milităria* au fost îngăduite totdeauna creștinilor și au fost binecuvântate de Biserică dacă s-au folosit după cuviință.

- *pregătirea militară* sau *marțială* personală, indiferent de treapta socială, a fost întotdeauna îngăduită creștinilor.

- *binecuvântarea oștirilor împăraților* sau *dregătorilor drept-măritori*, precum și a *milițiilor populare* – acceptate de împărat sau alte autorități, direct sau tacit¹¹⁶

¹¹⁶ Despre milițiile locale sau populare și însemnătatea lor pentru apărarea imperiului amintește chiar și Michel Kaplan în scurta sa prezentare a armatei din Imperiul roman de răsărit târziu din *Bizanț*, Ed. Nemira, București, 2010, p. 140-148 și mai ales la paginile 141 și 143-144. Aici se arată implicit și procesul prin care țăranii au ajuns ostași „în rezervă permanentă”, ca să spunem așa, iar ostășia devine ereditară.

– a fost o practică permanentă a Bisericii lui Dumnezeu; binecuvântarea s-a dat și *in corpore*, cât și personal, precum și steagurilor unităților ostășești ori milițienești (pentru care steaguri există și slujbă specială).

- *Sfintele Canoane* mărturisesc *firescul* ostășiei în Ortodoxie (ostășie care adesea, într-o formă sau alta, cuprindea și populația „civilă” a Imperiului, nu doar armata permanentă).

- dintre practicanții de *arte marțiale* din Armenia sau Imperiul roman – dar și din Persia și alte părți –, fie ei ostași ori „civili”¹¹⁷, s-au ridicat mulți sfinți, ba chiar și unii dintre cei mai mari sfinți și martiri ai Bisericii lui Hristos.

și totuși... de unde atâta osândire?

Și totuși sunt foarte mulți dintre credincioșii, monahii și preoții de azi, mai ales în România, dar pe alocuri și în țări ca Serbia, Grecia sau Rusia, care vorbesc hotărât și autoritar împotriva practicării *artelor marțiale*. Cum se împacă acest lucru cu poziția istorică a Bisericii?

Nu se împacă.

Fără să dorim a jigni pe cineva, ci doar mărturisind adevărul, să spunem că, de fapt, mulți dintre acești părinți sunt contradictorii în vorbe și în fapte, mărturisind astfel o

¹¹⁷ Am pus termenul de *civili* în ghilimele deoarece în vremea aceea nu exista o delimitare limpede între oastea permanentă și ceilalți cetățeni de sex masculin ai Imperiului, aceștia fiind de obicei priviți ca un fel de rezerviști ai acelor timpuri. Civili în înțelesul de azi se ivesc după Revoluția Franceză și sunt la început înarmați, dar se află în afara structurilor militare premanente, pentru ca mai târziu să fie și dezarmați (către sfârșitul secolului XIX – începutul secolului XX).

confuzie interioară. Pentru că ei vorbesc și acționează în această privință pe temeiul unor principii ce evident se anulează reciproc.

De pildă, unii dintre ei *vorbesc* împotriva *artelor marțiale*, dar au fii duhovnicești care le practică. Am cunoscut eu însumi multe asemenea cazuri. De pildă, Părintele X.Y.¹¹⁸ declara ocazional că „*artele marțiale*” sau „*karatele*” (punând semnul egal între ele!) ar fi, în întregime, „*de la diavolul*”. Cu toate acestea, a avut *zeci de fii duhovnicești* care practicau felurite arte marțiale, ba unii erau instructori sau maeștrii de arte marțiale. Și cărora le-a dat binecuvântare pentru asta, după cum am verificat eu însumi, uimit de neconcordanța dintre vorbă și faptă. Întrebat de mine asupra acestei izbitoare – dacă nu revoltătoare – nepotriviri, a început să spună întâi că „*sunt cazuri și cazuri*” – lucru pe care îl socotim pe deplin adevărat! – dar a refuzat apoi să vorbească *la principiu* ori despre *criteriile* de diferențiere necesare și contradicția între „*sunt cazuri și cazuri*” și osândirea generală. Și, sincer spus, nu este nici pe departe singurul duhovnic aflat într-o astfel de situație ambiguă, cel puțin nepotrivită. Sunt mulți preoții care în anumite cercuri pietiste își asumă „anatemizarea” artelor marțiale, dar au mulți fii – sau fiice – duhovnicești care le practică, având binecuvântare pentru aceasta¹¹⁹.

¹¹⁸ Am fost rugați să nu dăm nume, pentru a nu fi folosite spusele noastre în chip nepotrivit.

¹¹⁹ Un asemenea părinte îmi spunea, ca explicație pentru atitudinea sa duplicitară, că „nu are rost să te pui cu proștii, că te bat cu experiența”. Dincolo de exotismul exprimării, trebuie să reținem ideea, care este falsă în acest caz. Un preot poate fi rezervat în tot felul de împrejurări, dar când este vorba despre Credință **trebuie** să mărturisească adevărul ca atare, nu să fie duplicitar. Poziția unui duhovnic față de *principiile* vieții creștine

O asemenea stare tulbure nu este însă proprie Ortodoxiei. Și, ceea ce e foarte grav, lasă pe mulți, chiar pe foarte mulți, pradă feluritelor ispite, de la radicalism „pro” sau „contra”, neîntemeiate pe nimic statornic, ajungându-se chiar și până la disprețuirea și uneori părăsirea Bisericii ca un loc lipsit de răspunsuri limpezi și de sinceritate.

Am întâlnite toate aceste cazuri, și multe altele, ca urmare a lipsei unor criterii bine așezate pentru poziția – „pro” sau „contra” artelor marțiale – a unor duhovnici, teologi, credincioși... Dacă adăugăm la acestea și absolutizarea unor experiențe personale – proprii sau străine – care devin pentru câte cineva „criteriu absolut”¹²⁰, putem înțelege și mai bine cât de trist stau lucrurile.

Esențial ni se pare că cei mai mulți dintre preoții, călugării ori mirenii care afurisesc sau chiar dau anatemei – la propriu, de multe ori! – artele marțiale și practicarea lor, nici nu cunosc înțelesul expresiei!

trebuie să fie constantă și bine întemeiată scripturistic și canonic. A declara corecte poziții contrare – de teama guri lumii sau pentru alte socoteli lumești – este, oricât de aspru ar părea, o cădere din Credință.

¹²⁰ Iarăși cazuri foarte des întâlnite! Dacă un călugăr a fost înclinat spre violență în tinerețe și, pentru această înclinație, s-a apropiat de arte marțiale, ajunge adesea apoi să le osândească total, luând drept criteriu doar experiența sa. Alții le condamna numai pe baza unor filme violente, sau a confuziei personale între bătauși și practicanții de arte marțiale, alții pentru că au auzit ei că cine face arte marțiale face și yoga sau altceva asemănător. În aceeași notă, alții sunt de acord cu artele marțiale pentru că vor să fie/să pară progresiști, pentru că sunt sincretiști și includ artele marțiale în „lărgimea lor de spirit” (a se citi „lipsă de coloană vertebrală”), pentru că au avut prieteni care practicau așa ceva și erau „de treabă” ș.a.m.d..

Ei înțeleg prin *arte marțiale* doar ceea ce au văzut – chiar ei sau prin unii care le-au povestit... – în filmele violente occidentale sau în *unele* săli de arte marțiale. Pentru ei *arte marțiale* înseamnă doar *arte marțiale orientale*, și mai ales *bătaie*, eventual *extrem de violentă*. Sau doar practici „ezoterice” păgâne și violente. Că așa este în filme! Sau că așa a făcut cutare ori cutare persoană... Sau că așa le-a spus cineva că stau lucrurile... Culmea este că mulți dintre acești clerici și monahi au, totodată, mare evlavie la Sfântul Constantin cel Mare, la Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, la Sfântul Mare Mucenic Gheorghe sau la alți sfinții care au fost *practicanți de arte marțiale*, unii până în ziua martiriului.

Alții pun semnul egal între *artele marțiale* și *yoga*, *zen* sau alte practici religioase orientale. ***Dacă acest semn ar fi real, într-adevăr artele marțiale ar fi cu totul interzise creștinilor.***

Totuși, după cum am văzut și în *definiția de dicționar*, dar mai ales în incursiunea noastră istorică, prin *arte marțiale* se înțelege altceva!

Biatlonul, de pildă, scrima europeană, tirul cu arcul sau cu armele de foc, sau cu alte arme, dar și toate tehnicile de luptă corp la corp sau cu armamentul individual practicate de soldați, jandarmi sau polițiști ori milițieni, și multe, foarte multe altele asemenea, ***sunt arte marțiale!***

Dar dacă am întreba pe cei care anatemitizează artele marțiale și practicanții dacă au dat anatemei pe biatloniști, pe floretistele noastre, pe scrimeri, pe cei care fac tir, pe toți soldații, jandarmii sau polițiștii și alții asemenea, ar fi chiar indignați de întrebare... deși au făcut-o!

După cum am spus la începutul lucrării noastre, înțelegerea greșită a termenului poate să ducă la alte multe și grave neînțelegeri.

Mai amintim doar, ca o mică paranteză, faptul că termenul de *artă* apare, chiar și în plină eră comunistă, ca

atribut al scrimei, cum se întâmplă în lucrarea *Scrima cu floreta* de Angelo Pellegrini (e.g. pagina 17 și 18), lucrare în care artele marțiale din întreaga lume sunt prezentate unitar. *Kendo* este prezentat ca „*scrima cu bastoane în Japonia*” (p. 8), fiind așezată alături de scrima cu bastoane din Europa, Africa și alte părți ale Asiei. Între popoarele și țările prezentate aici ca parte a tradiției universale a scrimei și mînuirii armelor sunt romanii, germanii, grecii, slavii de răsărit, China, India, Asiria etc. Este de observat că și Angelo Pellegrini consideră că există o legătură directă între calitatea scrimei practică de un scrimer și starea lui spirituală, fapt dezvoltat și de I. T. Hozikov, autor sovietic, în lucrarea sa *Scrima*, în mai multe puncte ale lucrării (începând de la p. 3) cu un accent deosebit în capitolul *Educarea calităților morale și de voință – condiție principală a pregătirii și creșterii sportive a scrimerului* (paginile 68-70). Sunt în această ultimă lucrare termeni și expresii pe care practicanții artelor marțiale orientale le vor putea recunoaște ușor, poate cu mirarea de a constata că nu aparțin – nici ca paternitate, nici ca exclusivitate – lumii orientale: „scrima este o luptă sportivă complexă în care iese învingător cel pregătit multilateral și care posedă calități morale și de voință înalte”; „asaltul modern este foarte complex și presupune stăpânire de sine, capacitatea de a duce lupta perseverent și cu o maximă intensitate a forțelor, o pregătire fizică generală excelentă, o stăpânire multilaterală și ireproșabilă a procedeelelor și acțiunilor de luptă, bazată pe o tehnică corectă și rațională dusă până la perfecțiune, un orizont tactic larg și multilateral, care să asigure libertatea gândirii tacticii și o maximă eficacitate a acțiunilor de luptă”; „statornicie morală, simțul colectivității, spiritul de organizare și de disciplină, inițiativa în luptă și încrederea în victorie”; „școala de inițiere are o importanță hotărâtoare pentru creșterea ulterioară a scrimerului”; „în cazul unei insuficiente pregătiri tehnice, tactice și a lipsei de maturitate a

scrimerului trecerea la asaltul liber duce la acțiuni tehnice incorecte care devin deprinderi. Prin aceasta se va dăuna formării măiestriei tehnice și tactice a scrimerului” etc., etc., etc.

Pentru un neavizat asemenea exemple nu spun mare lucru. Pentru cei care au studiat serios artele marțiale orientale asemănarea principiilor fundamentale este izbitoare. Și dovedește că spiritualitatea reală a artelor marțiale (orientale, apusene, de miazănoapte sau de miazăzi) nu este dată, în general, de principiile lor fundamentale – care sunt tehnice! – cât de practicanții lor, și mai ales de către practicanții de nivel înalt.

Am spus „în general” pentru că există și excepții. Există, suntem întru totul de acord, *arte marțiale religio-păgâne* și, **firește**, asemenea *arte nu vor fi practicate* de nici un creștin adevărat! Și iar spunem: asemenea *arte marțiale nu vor fi practicate de nici un creștin adevărat!* Orice artă marțială ce presupune implicit, ca parte a tehnicilor fundamentale, ca parte a ceea ce este esența aceluia sistem, fie meditații și/sau exerciții yoga sau zen, fie rugăciuni aduse zeilor, spiritelor sau învățătorilor păgâni, dar și orice artă marțială care presupune fundamental „adunare de qi” sau de alte energii necunoscute¹²¹, care

¹²¹ Adesea demonice și care s-au dovedit a pieri – cu tulburări mari aduse practicanților – atunci când aceștia s-au stropit cu aghiasmă, ori s-au făcut rugăciuni de dezlegare ș.a.m.d.. Înainte de a primi orice tehnică, învățătură, tratament sau alt ceva necunoscut, ***trebuie să cercetăm foarte, foarte, foarte bine dacă sunt de la Dumnezeu sau de la diavolul.*** Dacă nu ne dăm seama de răspuns, ne abținem de la ele! Cel puțin până când găsim un răspuns – competent duhovnicește! – pozitiv. Desigur, dacă răspunsul este de la început că acele practici nu sunt de la Dumnezeu, este inutil să mai spunem că respingerea

cere jertfe sau ofrande – fie ele închinat în temeiul păgâni ai școlii, unor zeități sau spirite – și orice alte asemenea practici, *este cu totul oprită creștinilor*¹²². Acest lucru este de bun-simț!

Însă există și alte, foarte multe, feluri de *arte marțiale*. Care sunt tehnice, sportive, eficiente și nu presupun abdicare de la Credința creștină. Arte marțiale care, după Tradiția Bisericii, pot fi practicate de orice creștin care nu dorește să devină, de pildă preot sau călugăr. Căci, într-adevăr, nici preotul nici călugărul nu au voie să lovească – de unde și lipsa ordinelor monahale cavalești sau militariste din Ortodoxie.

Ulucitor într-un fel, și vrednic de îngrijorare, este că mulți dintre cei care acceptă concepțiile pietiste neo-protestante sunt oameni care vor din toată inima să fie trăitori și mărturisitori ai Ortodoxiei. Totuși nu izbutesc să vadă prăpastia dintre concepțiile neo-protestante și Istoria Bisericii lui Hristos în această privință¹²³. Cei mai mulți nici măcar nu se întreabă asupra originii acestor concepții, așa încât nu ajung niciodată să-și dea seama că sunt de sorginte eterodoxă.

trebuie să fie hotărâtă (chiar dacă însoțită de mila față de cei căzuți în practicarea lor).

¹²² Aici intră foarte multe stiluri de arte marțiale chinezești – dar nu numai! – în care practicanții sunt obligați pur și simplu de principiile fundamentale ale stilului să se supună dogmelor budiste, ori taoiste, ori ale altor religii păgâne. Un creștin nu se va supune niciodată unor asemenea învățături.

¹²³ Așa cum sunt mulți cei care, dorind să fie cu adevărat ortodocși, cinstesc „icoane” care sunt de fapt anti-ortodoxe, ori „sfinți” din alte religii, care nu sunt sfinți prin nimic, ci dimpotrivă ș.a.m.d..

Din păcate, unii dintre ei sunt atât de influențați de acest pietism neo-protestant pseudo-pacifist, încât ajung să devină foarte agresivi – asemenea pseudo-pacifiştilor neoprotestanți – față de ortodocșii care, clerici sau mireni, au altă părere pe această temă. Fără nici un temei patristic, fără nici un temei scripturistic, fără nici un temei canonic, îi declară anatema sau rătăciți sau eretici pe practicanții de arte marțiale sau pe cei care încuviințează așa ceva. Deși, repetăm, concepția aceasta nu este ortodoxă, ci neo-protestantă. Mai mult, aceași fervenți luptători împotriva artelor marțiale sunt, de foarte multe ori, iubitori ai țării lor și spun cu evlavie rugăciunile pentru soldații țării. Care soldați, și în Grecia, și în Serbia, și în România, și în Rusia, *sunt cu toții practicanți de arte marțiale!*¹²⁴ Iar pentru acești *practicanți de arte marțiale* Biserica s-a rugat totdeauna, din cele mai vechi timpuri și până astăzi. Lucru pe care l-am arătat și despre care am vorbit și mai sus. Și pe care, uimitor, mulți dintre acești râvnitori îl uită cu desăvârșire. Căci, așa cum am mai spus, neștiind cu adevărat ce înseamnă *arte marțiale* este firesc să nu-și dea seama că acestea sunt practicate de toți ostașii – din armată, poliție, jandarmerie și orice alte asemenea structuri. Așa că ajung să binecuvânteze și să blesteme totodată pe aceeași oameni, pentru exact același merit sau aceeași vină... depinde din ce parte a părerilor lor privim.

¹²⁴ Dacă ar fi să acceptăm „anatemizarea artelor marțiale și practicanților lor” in corpore, așa cum cer unii, ar însemna să anatemizăm in corpore și soldații care le practică, adică toți soldații români, greci, ruși ș.a.m.d.. Ceea ce înseamnă că anatemizăm și pe preoții și episcopii militari – care îi primesc și îi binecuvântează pe aceștia – și pe noi, cei care îi pomenim, și pe Sinodul care a rânduit totul, și Biserica în întregul ei... Este o înșelare mult mai gravă decât poate părea la prima vedere căci, pas cu pas, duce la despărțirea de Biserică.

În râvna lor de a apăra Ortodoxia – și luându-se după idei neo-protestante în această privință... – ei uită câteva lucruri esențiale:

- ceea ce nu este oprit este îngăduit;
- nu există nici un canon împotriva pregătirii ostășești sau militare;
- nu există nici un canon împotriva ostășiei sau milităriei (doar împotriva abuzurilor ostășești sau militare, ceea ce arată că domeniul în sine este primit de Biserică);
- sunt, dimpotrivă, canoane care arată *firescul* existenței armatei și pregătirii militare a creștinilor;
- numeroși sfinți, de la cei ai Vechiului și Noului Testament și până la cei din zilele noastre, au apreciat ostășia sau au fost ei înșiși purtători de arme în luptă¹²⁵;
- în toată Biserica, din toate timpurile și locurile, acolo unde împrejurările au îngăduit, au fost preoți și episcopi militari;
- nu este nici un canon împotriva pregătirii militare a civililor;
- civilii din foarte multe țări sunt de fapt, legal vorbind, *militari în rezevră*, astfel încât continua lor pregătire militară este nu doar un drept, ci o datorie;
- tradiția națională a multor popoare – care are greutate juridică acolo unde legea oficială nu prevede altceva – impune pregătirea militară personală a tuturor bărbaților și chiar și a femeilor; așa este și la Români, și la Evrei, și la Sârbi etc etc; această tradiție a fost *totdeauna* respectată de Biserică de-a lungul istoriei și a stat la temelia izbânderelor unor binecredincioși și sfinți împărați ca

¹²⁵ De la Sfântul Proroc David și Sfântul Patriarh Avraam la Sfântul Tihon din Zadonsk ori Sfântul Evghenie, Noul Mucenic (ostaș rus martirizat de islamisti ceceni).

Iustinian, Constantin Brâncoveanu¹²⁶, Neagoe Basarab, Nichifor Focas¹²⁷ sau Ștefan cel Mare.

Toate acestea ar trebui măcar să îi pună pe gânduri, să îi facă mai pregetători în a-i osândi pe alții, dacă nu izbutesc să le schimbe părerile.

***cui îți dă o palmă peste obraz, întoarce-i-l și pe
celălalt***

Am spus mai devreme faptul că există astăzi în Ortodoxie o vicleană înșelare, o subtilă influență neo-protestantă. Aceasta se manifestă și prin tablouri religioase care, venite din Apus, au cucerit unele suflete neîntărite duhovnicește, prin culorile și emotivitatea lor, întâlnită, de altfel, și în multe curente artistic-religioase catolice. Dar dacă cineva care *știe Credința Ortodoxă* ar privi aceste tablouri, ar vedea îndată destule înșelări care l-ar face să se despartă de ele. Asemenea sunt și anumite feluri de gândire și exprimare neo-protestante, ba chiar unele principii fundamentale neo-protestante, strecurate subtil în inimile ortodocșilor. Prin filme, presă, radio, societate și alte mijloace, ele au ajuns a se răspândi în întreaga lume. Și mulți le iau de bune, și nu găsesc nimic rău în ele. Ba chiar

¹²⁶ Cel care, printre altele, a reorganizat armata muntenească, ocupându-se în chip deosebit de instruirea ei – arte marțiale! – și a refăcut peste tot unde a putut milițiile populare.

¹²⁷ Acest împărat a ctitorit Marea Lavră din Athos și a fost prieten cu Sfântul Athanasie al Athonului, a eliberat Creta de sub arabi ș.a.m.d. și este pictat, cu aură de sfânt, în biserica mare a Marii Lavre, în naos, la îmbinarea navei cu absida dreaptă. [n.M.M.]

sunt destui ce le socotesc a fi ortodoxe și îi cred în înșelare pe cei care nu le primesc.

Dar toți aceștia uită că sunt destui *apostoli mincinoși, lucrători vicleni, care iau chip de apostoli ai lui Hristos*, ba chiar și *satana se preface*, uneori, în *înger al luminii* (II Corinteni 11.13-14). Așa încât se cuvine *să priveghem, să stăm treji și, cercetând toate, să păstrăm ce este bine*¹²⁸.

Deci, oare este, precum spun multe din grupurile neo-protestante, cu totul oprit creștinilor să folosească forța împotriva dușmanilor?

Am amintit de cuvintele pe care ei le ridică cel mai des împotriva folosirii forței în fața dușmanilor. Cuvinte din Scripturi!

Le înfățișăm din nou:

Nu vă împotriviți celui rău; iar cui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt. (Matei 5.39)

Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. (Matei 26.52)

Să nu ucizi! (Deuteronom 5.17)

Par copleșitoare, nu-i așa?

Și totuși, Cel care a dat porunca „*să nu ucizi*” este același care a trimis plăgile peste Egipt și a ucis pe mulți dintre asupritorii lui Israel, ba chiar și pe toți cei întâi născuți ai egiptenilor...

Stai! – vor striga neo-protestanții¹²⁹. „Aceasta a făcut-o Dumnezeu, ca Dumnezeu! Asta nu-i dă omului dreptul să facă la fel!”

¹²⁸ I Corinteni 16.13; I Petru 4.7; I Petru 5.8; I Tesaloniceni 5.21 etc.

¹²⁹ Știm aceasta, căci am avut asemenea discuții cu ei.

Bine, să spunem că aceste fapte ale lui Dumnezeu nu ne-ar lămuri, deși au însemnătate mare. Căci știm bine că Dumnezeu ***nu face răul***, iar dacă Dumnezeu a socotit potrivit a pedepsi cu moartea, înseamnă că e bine și acest lucru, oricât ne-ar înspăimânta pe noi această idee. Dar, iarăși zicem, să spunem că *ar putea* fi ceva pe care numai Dumnezeu l-ar putea face. Cum știm că este sau nu așa?

Înainte de a ne întoarce la istoria Bisericii lui Hristos, putem zăbovi o clipă tot asupra Scripturilor!

Căci Dumnezeu poruncește „*Să nu ucizi!*” (Ieșirea 20.13).

Și tot Dumnezeu poruncește:

Pe vrăjitor să nu-l lăsați [voi, oamenii mei] să trăiască. (Ieșirea 22.18)

Tot cel ce se împreună cu dobitoc să fie omorât [de voi, cei din Poporul Meu]. (Ieșirea 22.19)

Cel ce jertfește la alți dumnezei, afară de Domnul, să se piardă [prin mâna voastră]. (Ieșirea 22.20)

Sau am putea aminti de poruncile lui Dumnezeu prin care Israel a biruit atâtea popoare, a trecut prin sabie pe toți ai lor și atâtea pedeapsă a făcut încât se înspăimântă gândul omului modern.

Stai! – vor striga neo-protestanții. Aceasta a fost în Vechiul Testament și nu mai poate fi în Legea îndurării a Noului Testament.

Greșit! – vom spune noi. Și porunca „*Să nu ucizi!*” a fost dată tot în Vechiul Testament. Iar Dumnezeu al îndurării a fost și este Dumnezeu totdeauna¹³⁰, căci Dumnezeu Același este (Evrei 13.8). Și este doar o

¹³⁰ Ecclesiastul 9.7; Ieșirea 20.5-6; Psalmi 50.2, 68.19; 77.42 etc.

înșelare neo-protestantă ideea hulitoare că Dumnezeu e într-un fel în Vechiul și altfel în Noul Testament¹³¹.

Mai mult decât atât, problema aceasta a uciderii trebuie privită și dintr-o perspectivă a morții *alta* decât cea neo-protestantă. Pentru neo-protestanți, dincolo de orice alte *vorbe*, rămâne ca *fapt* frica îngrozitoare, nemărginită, înfiorătoare, față de moarte. Pentru apuseni *viața* este bunul cel mai de preț, și în imensa majoritate a literaturii și cinematografiei contemporane apusene se vede limpede acest lucru¹³².

¹³¹ Pentru cei care nu înțeleg și se smintesc de aceste lucruri – deși de mult lămurite de Sfinții Părinți – să amintim totuși că pedeapsa cu moartea despre care am amintit ține de un anume context istoric, irepetabil. Prin ceea ce spunem nu încurajăm nici pe departe ideea războiului religios – cu totul străin Bisericii lui Hristos –, a prigonirii celor de altă credință sau altceva de acest fel. Repetăm, acele fapte țin de un context istoric irepetabil, cu rosturile lui, astăzi cu totul împlinite și, am putea spune, chiar depășite. Ceea ce voiam să arătăm era doar faptul că folosirea armelor și – în anumite împrejurări ce trebuie foarte bine înțelese – chiar a pedepsei capitale, a fost mereu îngăduită de Dumnezeu. Și iar ne repetăm, *în anumite împrejurări ce trebuie foarte bine înțelese!*

¹³² Cu toate că până și atitudinea foarte binevoitoare a unora dintre ei față de lașitatea și urâtenia care este eutanasia ar trebui să-i facă mai nuanțați în această privință... ceea ce, totuși, nu se întâmplă. Poate părea ciudat cum occidentalii „înțeleg” dorința unui bolnav sau bătrân de „a termina cu chinurile”, dar sunt cu totul îngroziți de ideea de a li se întâmpla lor același lucru. De fapt nu de bolnav sau bătrân le pasă lor, ci de propria comoditate, unii, și de pofa și trufia de a face pe dumnezeii și a putea ucide legal, alții.

Pentru creștini, pentru creștinii adevărați, *moartea este viață*. Ce spune Sfântul Apostol Pavel?

Pentru mine viața este Hristos și moartea un câștig... doresc să mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos, și aceasta e cu mult mai bine [decât a mai trăi aici, în acest trup] Filipeni 1.21-23

Dar și Hristos a spus aceasta!
Căci zice

Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață. (Ioan 5.24)

și

Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. (Ioan 11.25)

De aceea sfinții mucenici cu bucurie au primit și chinurile – de care fug plini de groază cei necredincioși – dar și moartea. Nu stăruim mai mult asupra acestui lucru, pentru că suntem încredințați că cine vrea să înțeleagă înțelege:

Moartea nu este de frică prin ea însăși, ba chiar este de dorit atunci când înseamnă trecerea la Hristos.

Stai! – vor striga neo-protestanții. Dar numai Dumnezeu are dreptul să ia viața.

Cum? Doar tocmai v-am arătat de câte ori Dumnezeu a dat moartea prin mâna aleșilor săi. Cum spuneam, *timpul nu-mi va ajunge, ca să vorbesc de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftae, de David, de Samuel și de prooroci, care prin credință, au biruit împărății, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au împuternicit, din slabi ce erau s-au*

făcut tari în război, au întors taberele vrăjmașilor pe fugă... (Evrei 11.32-34). Iată câți sfinți amintește Sfântul Apostol Pavel dintre cei care *au ucis în luptă pe dușmani!* Și pe Ghedeon, și pe Barac, și pe Samson, și pe Iftae, ca să nu mai vorbim de David, cel atât de vestit în războaie. Și însuși Apostolul Neamurilor îi laudă că *au biruit împărății* – și de multe ori cu sabia, cum a făcut-o și Avraam! – că din slabi ce erau s-au făcut tari în război, că au întors taberele vrăjmașilor pe fugă ș.a.m.d..

Stai! – vor țipa iar neo-protestanții. Aceasta a fost în Vechiul Testament.

(Căci le place neo-protestanților să se învârtă în cerc, mereu învățând și niciodată ajungând la cunoașterea Credinței.)

A fost în Vechiul Testament? Deschideți ochii! Cel care îi laudă este Sfântul Apostol Pavel, care este al Noului Testament! Și îi laudă chiar în Noul Testament! Și îi laudă pentru ceea ce voi spuneți că este interzis, pentru că au învins *în luptă, în războaie*, pe dușmanii Adevărului, pe dușmanii lui Dumnezeu.

Da, da' nu-i așa! – vor... protesta, desigur, neo-protestanții. I-a lăudat că așa trebuia făcut în Vechiul Testament și au făcut ce trebuia atunci, dar acum este altfel. Nouă, creștinilor, ni s-a spus:

Celui ce te lovește peste obraz, întoarce-i și pe celălalt; pe cel ce-ți ia haina, nu-l împiedica să-ți ia și cămașa; oricui îți cere, dă-i; și de la cel care ia lucrurile tale, nu cere înapoi (Luca 6.29-30) și altele asemenea.

Și ce înseamnă asta? Oare se ia *ad literam* și fără nicio nuanță?

Da! – strigă bucuroși neo-protestanții. Creștinii trebuie să fie literalmente ca niște oi duse la tăiere, fără de

glas împotriva celor ce le junghie, să nu se apere niciodată, să nu se împotrivească niciodată, să nu răspundă niciodată la agresivitate decât cu rugăciuni, psalmi și altele asemenea.

Am putea să le răspundem că peste tot unde unii răătăciți au făcut așa – unii chiar sub pretextul că „se încred în Dumnezeu” – au fost nimiciți. Istoria Bisericii este martor neclintit în această privință¹³³.

Dar mai de folos este să arătăm că Însuși Hristos are altă părere. Ce spun Sfintele Scripturi despre cum se tâlcuiește partea cu pălmuitul?

Arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Lui și despre învățătura Lui. Iisus i-a răspuns: *Eu am vorbit pe față lumii; Eu am învățat întotdeauna în sinagogă și în templu, unde se adună toți iudeii și nimic nu am vorbit în ascuns. De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă pe cei ce au auzit ce le-am vorbit. Iată aceștia știu ce am spus Eu. Și zicând El acestea, unul din slujitorii, care era de față, I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: Așa răspunzi Tu arhiereului? Iisus i-a răspuns: Dacă am vorbit rău, dovedește ce este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați? (Ioan 18.19-23)*

Iată, deci, că Domnul Iisus nu a întors capul într-o parte și în alta, ca să tot fie pălmuit, ci l-a muștrat prin cuvânt pe cel care Îi făcuse această nedreptate! Deci nici vorba ca Hristos să-Și fi înțeles propriile cuvinte *ad literam*, ci simbolic!

¹³³ Desigur, nu vorbim aici de martiri, ci de cei care au făcut din învățătura „non-violenței” o „dogmă”. Foarte mulți martiri au fost ostași și ne-au arătat că e vreme de luptat cu armele și vreme de martiriu.

Dar și Sfântul Apostol Pavel, cel care nu odată L-a văzut pe Hristos Înviat, l-a fel a făcut, ba și mai aspru!

Pavel, fixând sinedriul cu privirea, a zis: Bărbați frați, eu cu bun cuget am viețuit înaintea lui Dumnezeu până în ziua aceasta. Arhiereul Anania a poruncit celor ce ședeau lângă el să-l bată peste gură. Atunci Pavel a zis către el: Te va bate Dumnezeu, perete văruit! Și tu șezi să mă judeci pe mine după Lege, și, călcând Legea, poruncești să mă bată? (Faptele Apostolilor 23.1-3)

După învățătura neo-protestanților, nici Iisus Hristos, nici Pavel Apostolul nu au făcut bine! Sau, după pildele Domnului nostru Iisus Hristos și Sfântului Apostol Pavel, neo-protestanții înțeleg greșit Scripturile!

Să mergem însă și mai departe. Este oare oprită orice violență a creștinului, în orice împrejurare, de către Noul Testament? Ce spune Noul Testament?

Iisus S-a urcat la Ierusalim. Și a găsit șezând în templu pe cei ce vindeau boi și oi și porumbei și pe schimbătorii de bani. Și, făcându-Și un bici din ștreanguri, i-a scos pe toți afară din templu, și oile și boii, și schimbătorilor le-a vărsat banii și le-a răsturnat mesele. (Ioan 2.13-15)

Sunt unii care se amăgesc față de acest cuvânt al Evangheliei. Și încearcă să se înșele singuri – ba și pe alții – cum că Hristos nu ar fi folosit biciul față de oameni, ci față de vite, cel mult, și deci nu ar fi folosit în această împrejurare nici un fel de violență. Greșit însă! După ce face biciul îi scoate afară pe cei care vindeau, cu toții. Pentru ei făcuse biciul! Și că Hristos Însuși a folosit violența, se arată limpede prin aceea că a vărsat banii și a răsturnat mesele! Și era atât de înfricoșător în dreapta Sa mânie, că nici cei pedepsiți, nici slugile lor, nici altcineva

nu a îndrăznit să-L oprească în vreun fel. Păzitorii templului, înarmați cu bâte și cuțite, nu au curaj nici măcar să deschidă gura, atât sunt de înspăimântați de Iisus! Aici Hristos Iisus se arată pe față ca Împărat și Domn al Oștilor cerești!

El, care de obicei se învățasează ca Învățător, ca Mare Arhiereu, ca Mângâietor și Vindecător, de această dată se arată ca Împărat, plin de putere și stăpânire, ***pedepsind*** pe cei răi. ***Pedepsindu-i fizic! Biciuindu-i pe ei și animalele lor, răsturnându-le mesele și risipindu-le banii!***

Știu că această imagine este străină pietismului neo-protestant ce a pătruns în Ortodoxie și a dat pietism-pasivismul eretic ce parazitează pe Români (și nu numai, din păcate). Deși, trebuie amintit, sunt și grupuri neo-protestante sau papiste care de la aceste texte biblice ajung la o apologie a violenței la fel de inacceptabilă Ortodoxiei ca și pietismul tâmp¹³⁴.

¹³⁴ Între poziția Bisericii lui Hristos față de război și folosirea forței sau violenței și, respectiv, pozițiile (neo)protestante și catolice (papiste) există o depărtare uriașă, ba chiar o adevărată opoziție. Vom încerca să revenim asupra acestei deosebiri, dar în aici notăm doar faptul, de altfel esențială, că *niciodată Biserica nu a îngăduit forța ca mijloc de propagandă religioasă*, în vreme ce pentru papism *forța a fost principalul mijloc de propagandă de-a lungul secolelor* (imensa majoritate a papiștilor/catolicilor din întreaga lume este câștigată prin arme, de la adepții Vaticanului din Filipine și până la cei din Irlanda, Britania, America de sud etc.). De asemenea, protestantismul a folosit *forța ca mijloc de propagandă religioasă încă de la începuturile lui*, din secolul XVI, când a purtat numeroase războaie religioase și, printre altele, *a impus cu forța supușilor unui nobil protestant religia protestantă*, după principiul *cujus regio ejus religio* (a cui este regiunea, a

Trebuie să înțelegem că Hristos Iisus a osândit toată violența *personală*, toată pedepsirea ori răzbunarea ce sunt invitate din interese personale, din orgoliu sau din altele asemenea. Dar, pentru apărarea Bisericii sau a Țării, Legea lui Hristos îngăduie, ba chiar binecuvântează folosirea armelor.

Nu înseamnă aceasta, ferească Dumnezeu!, că mai suntem sub legea talionului, că „dinte pentru dinte” trebuie aplicat, de pildă, la nivel de stat. Spunem „la nivel de stat” pentru că am arătat, credem noi, destul de limpede că în nici un caz nu se poate aplica la nivel personal. Și, revenind, să spunem iar: nu se aplică legea talionului nici măcar la nivel de stat. Ceea ce nu înseamnă că *la nevoie*, și iar spune, *la nevoie*, nu se pot lua armele.

În această privință credem că o pildă minunată ne-o dă unii din domnitorii noștri mai de demult, adică marele Basarab Întemeietorul. Acesta, atacat fiind de foștii aliați, adică de regele Ungariei și voievodul Transilvaniei, doar din trufia și răutatea acestora, a încercat cu vorbe bune a-i îmblânzi. Apoi, deși respins cu dispreț, a încercat și cu alte vorbe bune, ba chiar și cu daruri și cu toată smerirea. Dar când rău-credincioșii și trădătorii invadatori au început a ucide și jefui oamenii țării, Basarab a încetat cu soliile de pace. Și în loc le-a dat un război pe care, cei care au mai scăpat dintre invadatori, nu doar că l-au ținut minte toată viața, dar l-au și imortalizat pentru vrăjmași, în scris și picturi.

Același discernământ uluitor pentru noi a fost arătat și de marele Ștefan, sfântul domnitor al Moldovei, Lericiului, Mangopului și, pentru o vreme, al Munteniei și altor ținuturi. Acesta, atunci când a urcat pe tronul

aceluia este religia [regiunii]). Asemenea practici pur păgânești au fost întotdeauna respinse de Biserică.

Moldovei, ca primă faptă a sa ca domnitor... a iertat pe ucigașii tatălui său! El, care abia scăpase cu viață din acel atac mârșav și trădător, i-a iertat pe ucigași. Unii au primit iertarea și au venit alături de el. Și în marile bătălii ce au urmat au stat alături ca niște frați, împreună jertfîndu-se pentru apărarea Neamului și a Credinței străbune. Alții, fie cu prefăcătorie, fie pe față, nu au primit această iertare și au lucrat mai departe nelegiuirea. Și au fost pedepsiți de domnitor, fiind decapitați, spânzurați sau uciși în luptă, după cum s-a întîmplat. Și chiar dacă unul din urmașii trădătorilor a încercat să-și scuze înaintașul prihănind pe domnitorul binecredincios, istoria a dovedit care a fost adevărul și Dumnezeu a binecuvîntat pe cel ce L-a slujit cu credință.

Același discernămînt se cere de la fiecare dintre noi, dar cu atît mai mult de la cei care sunt conducătorii noștri: primari, polițiști, grăniceri, militari, jandarmi, prefecți, parlamentari, miniștri, domnitori... Și este un discernămînt foarte greu de câștigat, cîtă vreme ne ascundem după expresii biblice răstălmăcite.

A întoarce obrazul celălalt nu înseamnă să ne prefacem capul în sac de box, ci să răspundem cu dragoste celor care ne fac rău, chiar dacă acest răspuns cuprinde muștrare sau alt mijloc de îndreptare. Înseamnă să întoarcem spre cel care ne face rău obrazul sufletului nostru, așa încît să nu fim călăuziți în lucrarea noastră decât de Cuvîntul lui Dumnezeu și, pe cît putem, de Iubirea Lui, nu de furie, ură, mândrie rănită sau alte asemenea patimi. Sfîntul Apostol Pavel și, mai mult, Însuși Domnul nostru Iisus Hristos ne arată limpede, chiar în Scripturi, că acesta este înțelesul cuvîntului *a întoarce obrazul celălalt*, și nu ceea ce își închipuie pietismul fără discernămînt.

Iar dacă răul personal se rabdă pe cât este cu putință, răul făcut Bisericii sau Țării ori Neamului este unul ce trebuie îndepărtat, prin mijloacele rânduite fiecăruia de Dumnezeu. Cel care e așezat de Dumnezeu să folosească armele, cu armele, cel care este cu rugăciunea, cu rugăciunea, cel care este cu cuvântul, desigur, prin cuvânt, cel care este cu altă lucrare, prin lucrarea lui.

*Căci darurile sunt felurite, dar același Duh; și felurite slujiri sunt, dar același Domn; și lucrările sunt felurite, dar este același Dumnezeu, care lucrează toate în toți (I Corinteni 12.4-6). Și tot ce lucrăm, pentru Dumnezeu trebuie să lucrăm*¹³⁵.

Dați tuturor cinste, iubiți frăția, temeți-vă de Dumnezeu, cinstiți pe împărat

Pentru cei care cunosc istoria creștinismului primar, poate că este aproape de necrezut această poruncă a Sfântului Apostol Petru: *cinstiți pe împărat!* (I Petru 2.17)

Și totuși, iată, ea există!

Iar creștinii din primele veacuri au cinstit pe împărați în măsura în care li se cuvenea cinste după cum le rânduiseră lor Dumnezeu: ca reprezentanți și dregători ai Lui în cele pământești. Și, de asemenea, nu au cinstit pe împărați mai mult decât li se cuvenea. Adică, atunci când împărații au vrut să se proclame – ori au fost proclamați – zei, sau când împărații au vrut să intre în lucrarea Bisericii și să schimbe cumva Învățătura lui Hristos. În asemenea împrejurări creștinii nu i-au ascultat și nu li s-au supus.

Dar, totuși, ce însemna pentru creștinii din vechime a cinsti pe împărat?

¹³⁵ I Corinteni 10.31; Coloseni 3.17, 23.

Pe scurt, însemna a-l privi ca pe un trimis al lui Dumnezeu spre îngrijirea popoarelor în cele trupești. Deși împărații aceștia erau păgâni!

Creștinii plăteau dări și îndeplineau feluritele lucrări cerute de împărat, făceau ca și alți cetățeni romani – sau armeni! – pregătire de luptă, se înrolau în armată, luptau în războaie pentru împărat, i se plecau adânc atunci când îl întâlneau și i se adresau cu vorbele de cinste și de laudă cuvenite lui... Făceau toate acestea față de împărații păgâni, repetăm. Lucruri pentru care mulți din cei care își zic astăzi creștini ar socoti pe un creștin ca rățacit sau lepădat de Credință, dar care sunt, de fapt, porunci ale Credinței. De ce? Pentru că așa poruncește Duhul Sfânt: *cinstiți pe împărat, și dați Cezarului ce este al Cezarului, și dați tuturor cele ce sunteți datori.*

Iar între aceste datorii intra și cea militară sau ostășească.

De care astăzi mulți dintre creștini au uitat, sau vor să uite, atât în alte părți ale lumii, cât mai ales în România. De ce oare?

Fraților mincinoși, care veniseră, furișându-se, ... ca să ne robească... nici măcar un ceas nu ne-am plecat cu supunere Galateni 2.4-5

Insistând pe latura teologică, am accentuat în lucrare originea *religioasă* a acestei greșeli de a respinge în corpore artele marțiale și practicanții lor. Atât în textele de mai sus, cât și în cele de după acesta. Trebuie însă subliniat că ***există și o origine politică*** a acestei gândiri, iar această origine politică ține de ocupația mascată sub care trăiesc Românii de peste 300 de ani. Căci sunt peste 300 de ani de când Românii sunt conduși în primul rând de către agenții străini supuși, după vremuri, Fanarului, Istambulului, Vaticanului, Rusiei, Londrei, Vienei și altor state sau organizații străine. Acești agenți ai puterilor străine care ***se dau*** români au impus pe toate planurile o mentalitate de

colonie Românilor, unul dintre scopurile fundamentale fiind *pasivitatea* față de orice abuz sau agresiune străină. A se vedea pentru aceasta luarea Basarabiei, Herței și N Bucovinei în 1940, urmată în același an de luarea N Transilvaniei și mai apoi a S Dobrogei, a se vedea cedarea I. Șerpilor și altor insule după Al doilea război mondial, sau re-cedarea I. Șerpilor și celorlalte insule după 1989 – toate realizate fără nicio reacție serioasă a celor care aveau datoria sfântă de a-și apăra Țara și Neamul cu orice preț, care și *juraseră* a face acest lucru. Nu stăruim mai mult asupra exemplificărilor – deși se pot scrie multe volume doveditoare – ci arătăm doar că în această inducere în gândirea și trăirea Românilor a mentalității de colonizați, de populație aborigenă proastă, incapabilă și inferioară, de sclavi pe vecie, stă una din originile osândirii pregătirii militare individuale, altfel o datorie sfântă pentru oricine nu are de gând să se călugărească ori hirotonească.

Dar dacă nu stăruim asupra acestor exemplificări, stăruim însă asupra altor lucruri, mai însemnate.

De pildă, asupra faptului că în vremea unor domnitori creștini ca Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân și alții asemenea s-a încercat înarmarea întregului popor. Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a ajuns până acolo încât a sprijinit de la Domnie înarmarea tuturor, pedepsind însă, totodată, **cu moartea** pe cel care nu era gata să se înfățișeze, la cerere, cu armele primite. Pe care, se înțelege, trebuia să știe să le folosească! Era o pregătire militară ce cuprindea pe toți cei care astăzi, prea ușor și fără discernământ, suntem gata să-i numim „civili”.

Dar, dincolo de faptul că, până și după legile lașe ale statului România, cei mai mulți cetățeni nu sunt civili, ci *rezerviști* – rezerviști care, de obicei, nu-și fac datoria de rezerviști! – trebuie să ne punem o întrebare: pot fi civili – în sensul propriu – creștinii patrioți? Care este datoria statului față de ei, și care este datoria lor față de Țară?

Înainte de a răspunde specific pentru România la aceste întrebări, să vedem principiile generale, pe care le-au respectat la noi marii domnitori:

1) Statul are datoria de a-i înarma pe cetățeni sau a le asigura posibilități cât mai bune de înarmare și pregătire de luptă.

2) Cetățenii au datoria de a se înarma cât mai bine și a fi cât mai pregătiți pentru a-și apăra Neamul, Țara, Familia.

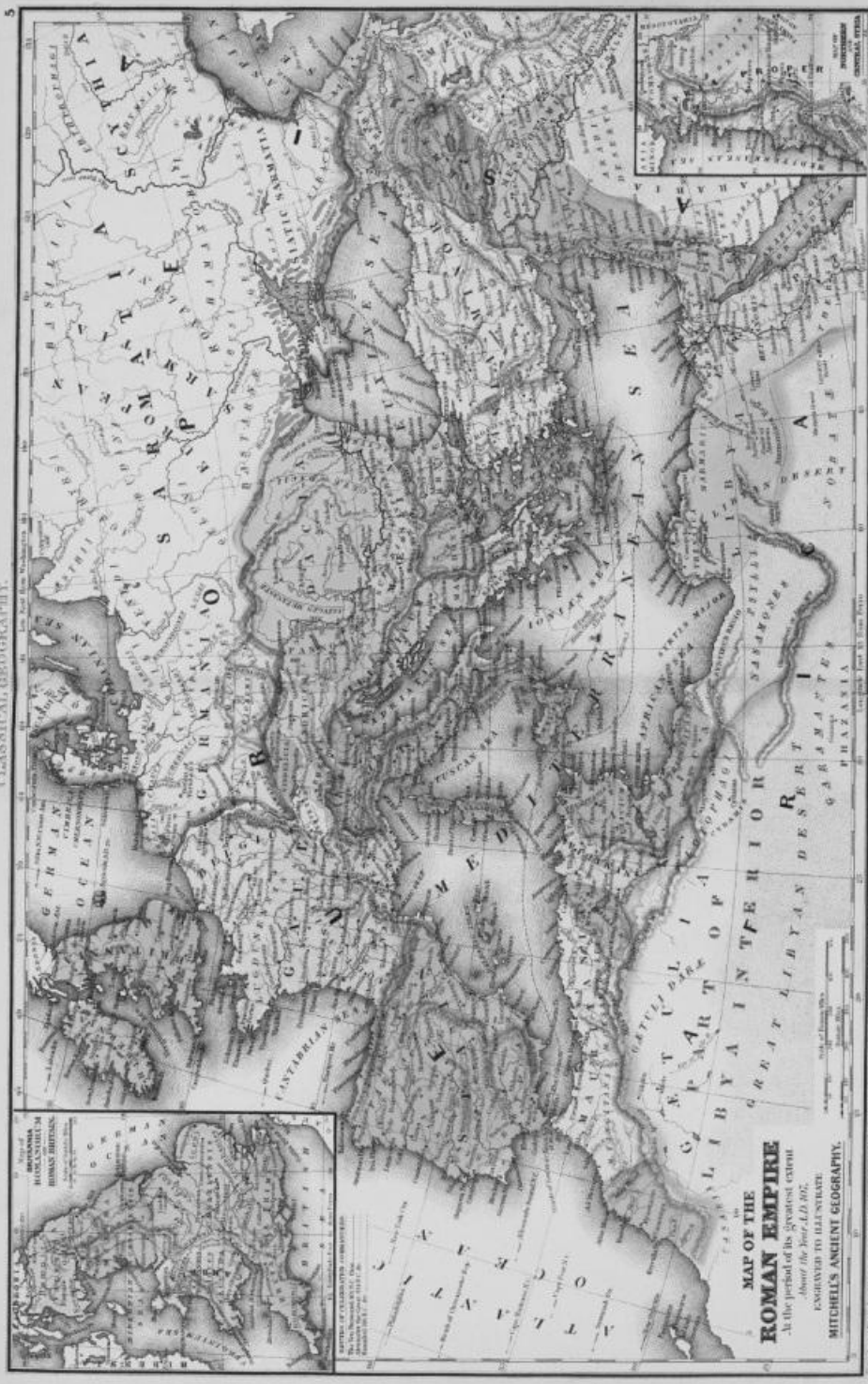
Aceste principii sunt primite de Biserică drept adevărate și apar ca adevărate pentru toți oamenii lumii, din toate țările și din toate timpurile... cu o excepție:

populațiile băștinașe aflate sub ocupație sau tiranie!

Statul care nu își înarmează și nu își pregătește de luptă cetățenii – și cu atât mai mult cel care împiedică aceste lucruri – este fie un stat totalitarist, fie o expresie a ocupației străine¹³⁶. Un stat care vrea ocrotirea cetățenilor îi va învăța să lupte cu și fără arme cât mai bine, îi va înarma și va scoate dintre ei pe cei mai buni dintre cei mai buni pentru a forma din aceștia trupele de elită. Faptul că altfel de atitudine este o trădare, o vom dovedi și mai jos, pe un temei juridic extrem de puternic.

Dar, mai înainte, să vedem care este treaba cu Românii, România, ostășia românească, artele marțiale la români...

¹³⁶ Nu fără rost Constituția SUA, alcătuită de niște fanatici ai libertății cetățenilor și statului care să garanteze libertatea cetățenilor, prevede dreptul la înarmare și alcătuirea liberă de miliții populare!

**MAP OF THE
ROMAN EMPIRE**
At the period of its greatest extent
About the Year A.D. 80.
ENGRAVED TO ILLUSTRATE
MITCHELL'S ANCIENT GEOGRAPHY.

Scale of Miles
0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 180 190 200 210 220 230 240 250 260 270 280 290 300 310 320 330 340 350 360 370 380 390 400 410 420 430 440 450 460 470 480 490 500 510 520 530 540 550 560 570 580 590 600 610 620 630 640 650 660 670 680 690 700 710 720 730 740 750 760 770 780 790 800 810 820 830 840 850 860 870 880 890 900 910 920 930 940 950 960 970 980 990 1000

Published by Mitchell's Ancient Geography, 10, Pall Mall, London, W. 1. The map is engraved by Mitchell's Ancient Geography, 10, Pall Mall, London, W. 1. The map is engraved by Mitchell's Ancient Geography, 10, Pall Mall, London, W. 1.

ultima legiune?

Apusenii au făcut un film, *Ultima Legiune*, în care se vorbește despre ultima legiune rămasă fidelă vechilor împărați de la Roma și tradiției romane la Valul lui Adrian, în Britania. Legiune care, de altfel, era o cohortă – dar sună mai bine „ultima legiune” decât „ultima cohortă”! – dacică (sau, mai corect, daco-romană)¹³⁷. Dincolo de părțile – foarte largi – născocite ale acestui film, există însă și o realitate istorică bine surprinsă: contopirea cu populația locală a unor largi părți a trupelor romane din provinciile pierdute sau părăsite de Imperiu și păstrarea, încă multă vreme după retragerea legăturii cu Imperiul, a conștiinței romane. Am amintit, într-o notă anterioară, despre consemnarea acestei realități de către Michael Kaplan. Dar nu este, nici pe departe, nici primul, nici ultimul, nici principalul consemnator.

Nicolae Iorga, de pildă, observa acest fenomen cu deosebire în părțile dunărene sau, dacă vrem, tracice, ale Imperiului roman.

¹³⁷ Desigur, în film nu se spune acest lucru, dar steagul distinct al ostașilor romani de la Valul lui Adrian este cel conform adevărului istoric, adică steagul sau balaurul dacic. Era steagul lui *Cohors I Aelia Dacorum miliaria* (a se vedea și D. Protase, *Autohtonii în Dacia*, vol. I, *Dacia romană*, E.Ș.E., București, 1980, p. 198-199). Pe Valul lui Adrian nu au fost staționate legiuni romane, ele au participat doar la construirea lui. Însă, într-adevăr, Cohorta I Aelia Dacorum miliaria a rămas în Britania chiar și după ce Imperiul a pierdut această provincie, dacii ei devenind parte a etnogenezei britanice. A se vedea pentru aceasta și *Istoria Angliei*, de André Maurois, publicată în România în 1970 de Camil Mureșan, sau pe scurt *Confluente daco-britanice*, de Dr. Petre I. David, în «Magazin istoric», XII, nr. 3 (132), la p. 33-35.

Ajunge până la niște cuvinte a căror însemnătate a fost și este prea puțin înțeleasă:

*...Apare astfel, între Adriatică și Marea Neagră, din Carpații Beșchizi și până în Pelopones, un popor care, deși trăind sub regimuri deosebite, se considera și se numea, în puterea unui trecut pe care nu-l uita, și a unei așteptări a Imperiului, necesar, inevitabil, logic și sacru, pe care nu o putea părăsi: **romani** [români].*¹³⁸

Acest cuvânt este o sinteză a ceea ce au fost – și mai sunt! – Românii: oamenii singurului Imperiu creștin – adevărat creștin – din istoria lumii, ostașii lui Hristos rămași la datorie și atunci când structurile văzute ale acestui Imperiu au căzut, pentru că Imperiul era și este necesar, inevitabil, logic și sacru, era și este oglindirea Împărăției cerului pe pământ.

Vorbim despre acel Imperiu roman ce a prigonit pe creștini, în care împărații și puternicii vremii ridicăți dintre traco-dacii păgâni au prigonit Biserica lui Hristos în cel mai cumplit chip¹³⁹ și care a fost, prin jertfele a sute de mii

¹³⁸ Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, II, Ed. Enciclopedică, București, 1992, p. 102.

¹³⁹ Unii își închipuie că vorbirea despre împărați traco-iliri pe tronul Romei este fantezie, alții că ei au descoperit acest adevăr istoric „ocultat” de nu se știe cine. Pentru împărații romani de origine traco-iliră se pot vedea istorici ca Nicolae Iorga, în *Istoria românilor*, II, Ed. Enciclopedică, București, 1992, p. 30-32 și următoarele (lucrarea a apărut inițial înainte de Al doilea război mondial...) și ca G. Popa-Lisseanu, în *Continuitatea românilor în Dacia. Dovezi noi*, Ed.

de martiri și luptele și ostenelele a milioane de alți creștini, *transfigurat*.

Vorbim despre acel Imperiu roman în care traco-romanii creștini au izbutit, cu voia și lucrarea lui Dumnezeu, și prin Sfântul Constantin cel Mare, să ridice lumina lui Hristos mai presus de orice. Vorbim despre acel Imperiu roman numit de toată lumea din el și din jurul lui *Romania*, refăcut din temelii de creștinii traco-romani și cei asemenea lor. Vorbim despre acea *Romanie* a cărei

Saeculum I.O., București, 2010, p. 40-41, susținută inițial drept comunicare la 8 noiembrie 1940.

Desigur, sunt și alți istorici din perioada interbelică și chiar ante-belică cea au consemnat existența acestor împărați. Însă, mai mult decât atât, existența împăraților traco-iliri era cunoscută demult tuturor celor care studiau istoria creștinismului din primele trei-patru veacuri. Nu de alta, dar cei mai mari prigonitori ai Bisericii lui Hristos din Imperiul roman au fost împărații traco-iliri din secolul III, și unul din secolul IV (asta apropo și de legenda, poate pioasă, dar sigur falsă, a „pre-creștinismului tracic”). Lactanțiu, în *De mortibus persecutorum*, Eusebiu de Cezareea, în *Istoria bisericească*, Iordanes și alți autori antici vorbesc despre aceste lucruri.

Doar că originea etnică a acestor împărați este prea puțin interesantă pentru cei care nu sunt români, pentru cei care ar fi vrut ca dacii și tracii să se evapore cumva din istorie, ca și pentru cei care și-ar dori un creștinism tracic înainte de Hristos. Totuși adevărul este că traco-ilirii s-au împărțit în două părți. Una, mai mare, a respins pe Hristos – adesea chiar violent – și a pierit din istoria lumii. Cealaltă a primit pe Hristos și, prin vârtutea împrejurărilor istorice, a dezvoltat un creștinism de limbă latină, devenind în timp Neamul Românesc.

capitală, Constantinopole, a fost întemeiată ca Cetate a lui Hristos și a fost sfințită la întemeiere de un întreg Sinod¹⁴⁰!

Românii sunt vechii cetățeni ai Romaniei lui Constantin cel Mare, devenită azi România. Numele cel vechi al Imperiului roman nu a fost „Imperiul roman”. De fapt ceea ce numim azi „imperiul” a fost foarte multă vreme republică, în diferite forme. Dar, fie ca *res Romana*, fie ca *imperium*, numele popular al statului era totdeauna *Romania*. De aici vin, de altfel, nume ca Romagna în apus, Rumelia în răsărit, sau România la noi.

Trebuie să ne amintim aici că odată cu extinderea dreptului roman și chiar a cetățeniei la toți oamenii liberi, s-au extins și obligațiile romane, printre care și cele militare. Mommsen, Bordet, Iorga, Kaplan și nenumărați alți istorici consemnează fenomenul prin care o foarte mare parte a obligațiilor militare trec în seama a ceea ce am putea numi „trupe locale” și „miliții populare” – de multe ori chiar așa numite! Serviciul militar devine ereditar chiar și la ofițeri, iar țăranii au datoria de a se înarma și pregăti militar pe propria cheltuială¹⁴¹.

¹⁴⁰ În *Viețile sfinților de peste tot anul*, Editura Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2003, la p. 569, citim: „La sfârșitul sinodului [I ecumenic de la Niceea] s-a terminat de zidit și Constantinopolul. Atunci Constantin cel Mare a chemat pe toți acei sfinți bărbați care, înconjurând cu toții cetatea și făcând rugăciuni pentru ea, au întărit-o îndeostul să fie împărăteasă tuturor cetăților și au închinat-o, la sfatul împăratului, Maicii Cuvântului”.

¹⁴¹ Rădăcinile acestor tradiții trebuie căutate încă în vremea când *Romania*, adică Statul roman (pe atunci republică) nu depășise hotarele Italiei. Chiar de pe atunci satisfacerea voluntară a unui stagiul militar ajuta enorm la câștigarea cetățeniei romane (adesea o garanta) și, pe de altă parte, veteranii (adică cei care satisfăcuseră stagiul militar) primeau o moșie și un stipendiu pentru a-și întemeia o casă. Adesea ei erau întemeietorii unor *vicus*-uri sau chiar ai

Continuitatea este ușor de văzut! Cătălin Hentea observa că „*obștea sătească a constituit celula de bază a societății daco-romane și mai apoi a celei românești...*” iar „*unul din principalele elemente de coagulare a obștii sătești a fost și cel militar*”, citându-l și pe Nicolae Iorga ce arată că „*cea mai veche* [s.n.] *alcătuire obștească a românilor se răzima pe datoria de a lupta a tuturor*”¹⁴².

Acest lucru este foarte ușor de înțeles pentru cine cunoaște unele aspecte ale vieții militare romane. Departe de a fi doar niște „măcelari îndemânatici”, cum îi descriu unii incuți sau rău intenționați, ostașii romani erau bine pregătiți și în construcții și agricultură. În asediul Aleziei, de pildă, ostașii romani, atacați neîncetat de gali, construiesc totuși fortificații multiple și complexe pe o lungime de 18.000 (optsprezece mii) de pași, în mai puțin de două săptămâni (Cezar, *Galii*, VII.68-74). Podul de la Drobeta este ridicat de legionari și auxiliari¹⁴³ în trei ani de zile – fără a socoti podul de lemn de pe brațul sudic și alte lucrări, ce se pare că fuseseră realizate anterior. În luptele dintre Traian și Decebal ostașii romani construiesc în câteva zile fortificații din lemn și pământ de aceeași

unor orașe, iar urmașii lor, mândri de asemenea părinți, le duceau mai departe tradițiile. (A se vedea și Vergil P. Andronescu, *Organizația comunelor și provinciei Dacia Traiană*, Tipogr. Ovidiu, Constanța, 1905.)

¹⁴² Cătălin Hentea, *Armata și luptele românilor*, Ed. Nemira, București, 2004, p.61.

¹⁴³ Să amintim aici și faptul că legionarii erau cetățeni romani și, ca revers al medaliei, că fiecare cetățean roman era purtător de arme la nevoie. Chiar și poetul Ovidiu luat parte la război, deși era un exilat („Citind a mele versuri, să ai îngăduință/Eu sunt încins cu arme atuncea când le fac” – conf. Eugen Panigianț, *Poetul la asediul cetății Aegyssus?*, M.I., VIII, Nr. 4 (85), aprilie 1974, p. 66-67).

înălțime cu zidurile cetăților asediate¹⁴⁴. Și pildele pot continua, nenumărate. Amintim doar faptul că foarte multe din drumurile romane au fost făcute nu de sclavi, cum își închipuie unii scriitori, ci de aceiași ostași romani. Dar, în afară de construcții, ostașii mai aveau alături și fierari, medici și alții asemenea. Și, totodată, cunoșteau și practicau, atunci când staționau mai multă vreme într-un loc, agricultura. Aceasta era o a doua natură a multor unități romane. Mai ales atunci când se știa că sunt așezați într-un loc pentru multă vreme, ostașii romani ajungeau nu doar la a avea în grijă grădini sau câmpuri, ci chiar la întemeierea de familii. Garnizoanele dacice – și nu numai – de pe Zidul lui Adrian, din Britania, garnizoanele dacice – și nu numai – dinspre Persia și multe altele sunt mărturie a acestei practici. Atunci când Imperiul a pierdut o provincie, mulți dintre ostași au rămas alături de familiile și câmpurile lor. Iar când provincia a fost recâștigată, acești ostași nu au fost tratați ca dezertori, ci au fost reintegrați în trupele romane – fie în cele de tipul legiunilor sau alelor, fie în miliții. Și de aici a rezultat o transmitere din tată în fiu a moștenirii ostășești, a așteptării Imperiului – amintită de Nicolae Iorga și alții – și a multor tradiții ce par astăzi obscure celor care nu cunosc istoria. Oamenii pământului și ai Țării, *țărani*, erau întotdeauna și purtători de arme. Iar armele și învățarea mînuirii lor se dădeau din neam în neam ca o datorie sfântă, ceea ce și este. Oamenii nu se socoteau ca simpli supuși ai stăpînirilor trecătoare, ci ca parte, conștientă și responsabilă, a Imperiului Sfîntului Constantin cel Mare. Parte aflată o vreme sub stăpînire străină, dar mereu în așteptare pentru clipa scuturării

¹⁴⁴ Și totuși sunt unii care pretind o superioritate a Dacilor față de Romani în domeniul construcțiilor, chiar pe baza acestor cetăți dacice din părțile Orăștiei, care nu egalează ca realizare nici măcar construcțiile romane din Dacia Apulensis...

jugului și revenirii la starea firească. Stare numită în vechime Romania, iar mai apoi – România.

Prin această „încorporare militară” a întregului popor Românii, fie din hotarele politico-administrative ale Imperiului, fie din afara lor, duceau mai departe rânduielele ostășești ale Romaniei. Românii sunt, deci, ostașii care au apărut acest Imperiu sfânt vreme de sute și sute de ani, și care i-au rămas credincioși chiar și atunci când împărații au pierit, dregătorii s-au pierdut, averile s-au spulberat, iar chipul i-a fost ascuns de felurite imperii și puteri lumești. Căci Românii au știut că Imperiul este veșnic, fiind până la urmă chipul de aici al Împărăției veșnice¹⁴⁵.

Dar și lumește vorbind, Imperiul avea toată aparența veșniciei, chiar și pentru Românii pe care, de obicei, îi privim ca fiind în afara hotarelor sale.

Ca să înțelegem acest fapt – de mare însemnătate! – trebuie să ne amintim întâi că și dacă Aurelian retrage legiunile de la nord de Dunăre, aceasta nu înseamnă nici desființarea milițiilor populare, dar nici retragerea Imperiului!

De ce? Pentru că ținuturile nord-dunărene sunt lăsate de Aurelian în administrarea goților, ca foederati ai Imperiului. Am putea spune, ca *mandatari ai Imperiului roman*!¹⁴⁶ Acești goți aveau și ei o administrație, aveau

¹⁴⁵ Faptul că străbunii noștri - cei care prin Sfântul Constantin cel Mare au renăscut Romania păgână ca Împărăție creștină - au privit Romania drept chipul pământesc al Împărăției cerurilor este consemnat și de specialiști străini de renume. O pildă o constituie Steven Runciman, în *Teocrația bizantină*, Ed. Nemira, București, 2012, p. 25-27 ș.a..

¹⁴⁶ Se poate vedea aceasta și la Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, vol. I, Ed. Enciclopedică, București, 1992, p. 16-17

nevoie de ordinea pe care *milițiile populare* o asigurau, aveau nevoie de produsele țăranilor-ostași, minerilor, ciobanilor ș.a.m.d.. În temeiul acestor produse ei făceau negoț și cu străinii dar și cu celelalte părți ale Imperiului – de care țineau și ei, goții, ca *foederati*, nu întotdeauna de încredere dar mereu legați de bogăția și strălucirea acestuia.

Și, mai mult decât atât, Romania, ca stat, revine mereu la nord de Dunăre!

Chiar după ce aceste ținuturi sunt cucerite de popoare nu aliate Imperiului – cum au fost goții sau gepizii – ci de popoare fundamental dușmănoase Imperiului – ca, de pildă, hunii sau avarii – Imperiul se întoarce. Fie de-a dreptul, cum se întâmplă în vremea Sfântului Constantin cel Mare sau a Binecredinciosului împărat Iustinian, fie prin alte popoare aliate sau confederate Imperiului.

Această revenire părea cu atât mai implacabilă cu cât avea loc până și după cele mai cumplite invazii barbare. Chiar și după invaziile slave, ungare, pecenege și cumane, Imperiul revine. Menumorut, la 800 (opt sute) de ani de la „retragerea aureliană”, se laudă cu faptul că este vasal și parte a Imperiului Roman! Iar dacă Menumorut avea acest statut, cu atât mai mult statele românești sau româno-slave aflate între el și Dunăre. Ceea ce înseamnă că și în vremea lui, încă odată, Romania revenise la nord de Danubiu, și nu puțin, ci până în părțile Carpaților Nordici. Ceea ce se va întâmpla, **din nou**, și după ce Ungurii cuceresc țările românești de la nord de Dunăre. Căci îndată ce Muntenia și Moldova își câștigă independența față de Ungaria, se întorc spre Constantinopole, ca spre centrul firesc al existenței lor. După cum am spus, este o întoarcere neîncetată a Imperiului către ținuturile pe care le-a stăpânit cândva, o

sau la Constantin C. și Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. 1, E.Ș.E., București, 1975, p. 118, dar și la mulți alți istorici.

năzuință la care și *oamenii pământului* au răspuns totdeauna.

Ori această parcă neîncetat repetată, această parcă veșnică revenire a Imperiului la nord de Dunăre – dar și în alte provincii romane – a întărit urmașilor populației romanizate încrederea în veșnicia Împărăției lui Constantin. Și, ca niște ostași de nădejde, credincioși până la moarte și chiar dincolo de ea, Românii au stat mereu – așa cum arată și Nicolae Iorga – în așteptarea acestei Împărății, transfigurată în sufletul lor aproape până la chipul pământesc al Împărăției cerurilor. Deosebirea între Romania și Biserica lui Hristos nu există, prima fiind numai o manifestare sau o latură a celei de-a doua, dar inseparabilă de ea.

De aceea Românii au dus mai departe Imperiul în „*Romaniile*” lor, în „*Țările românești*” sau „*Vlahiile*” pe care le-au avut în câmpie și la munte, la deal și pe țărmurile mărilor, în văi, podișuri, codrii și bălți. Aceste „*Romani*” se găsesc, desigur, nu numai la Români, ci mai pretutindeni unde Imperiul și-a retras structurile administrative și militare. Le regăsim în Spania și Galia, în Raetia sau Noricum, ba chiar și în Italia însăși, atunci când ajunge sub stăpânirea popoarelor barbare – și când privirea și nădejdea italicilor se îndreaptă spre Constantinopole, Roma cea nouă. Doar că în aceste părți s-a pierdut în Evul Mediu papist moștenirea constantiniană și a rămas mai mult numele, însoțit adesea doar de unele bucăți ce amintesc de ceea ce a fost cândva¹⁴⁷.

Procesul, care leagă pentru totdeauna pe romanici de Imperiu și Biserica lui Hristos, este consemnat astfel de Stelian Brezeanu:

¹⁴⁷ Așa cum sunt obiceiurile cunoscute ca Morris Dance, Morisque etc, care sunt forme foarte alterate ale străvechiului Căluș traco-roman din primele secole creștine.

Romanii nu au format în edificiul politic al cezarilor o categorie etnică, cu atât mai puțin una rasială, la contactele lor cu cuceritorii germanici. La intrarea în noile regate, ei și-au pierdut însă câteva dintre trăsăturile noțiunii de **Romanus** din **respublica Romana** și, mai presus de toate, dimensiunea de „cetățeni”. Ei sunt „romani” prin cultura lor, ce se exprimă, întâi de toate, prin latină, pe care o vorbesc ca limbă maternă, în urma părăsirii limbii străbunilor lor. Latina a fost cea mai importantă moștenire pe care Roma le-a lăsat-o, devenită semnul distinctiv al lui **homo Latinus** în contactele cu neamurile migratoare. E drept, unii continuau să fie bilingvi, alții, în insule de populație din Gallia, Spania ori Britannia, vorbeau încă limba strămoșilor lor. Cultura romană, sărăcită în ultimele secole antice și mai ales sub noile stăpâniri germanice, este cultivată în construirea noilor identități medievale. Alături de limbă și cultură, Roma le-a lăsat vechilor ei locuitori **lex Romana**, care le definea statutul juridic în cadrele juridice barbare, diferit de cel al cuceritorilor, supuși legilor proprii. ... Dar cea mai însemnată latură a identității Romei, luată de fiii ei și în regatele germanice, a fost apartenența lor la comunitatea lui Christos, după ce creștinismul a devenit religie de stat. Sub forma confesiunii ortodoxe, stabilită la Niceea, în 325, credința în Christos îi distinge, la început, atât de clanurile germanice păgâne, cât și de cele ce împărtășeau creștinismul sub forma confesiunii ariene. Deși ultimă componentă a identității lumii romane, creștinismul ortodox a devenit semnul definitoriu al romanilor din regatele barbare, încât Grigorie de Tours putea să afirme la apusul veacului al VI-lea că noțiunile de romani și creștini se confundă în regatul vizigot... Dintr-o atare perspectivă interesează faptul că bisericele creștine din noile regate sunt focare de cultivare a identității romane, iar servitorii lor, cei mai mulți romani prin

*origine și cultură, aparțin noilor elite medievale. Romanii din noile regate create de clanurile cuceritoare încetează să mai fie, așadar, membrii unei comunități politice universale. Ei formează acum „națiuni” în accepțiunea dată cuvântului de Isidor de Sevilla... [care națiuni] se definesc prin origine și, mai cu seamă, prin „limbă și mod de viață”.*¹⁴⁸

Putem da încă multe pilde și citate, putem înfățișa încă multe alte documente istorice care atestă acest fenomen.

Desigur, din perspectiva citată mai sus, și din multe alte mărturii, putem vedea că Românii nu au fost, **inițial**, singurii continuatori ai Imperiului în și dincolo de hotarele sale. Dar, și aici ni se pare că este punctul în care Români se deosebesc esențial de celelalte popoare de origine romană, Românii **sunt singurii care au păstrat până în secolul XX, ba chiar până astăzi, tradiția Imperiului, vie și neschimbată în tot ceea ce are esențial**. Celelalte neamuri au pierdut-o¹⁴⁹.

¹⁴⁸ Stelian Brezeanu, *Identități și Solidarități Medievale. Controverse istorice*, Ed. Corint, București, 2002, p. 34-35 (ș.u.).

¹⁴⁹ Merită notat că Steven Runciman amintește de pretenția absurdă papisto-germanică de „romanitate” a statului numit pe nedrept „Sântul Imperiu Romano-German” sau „Imperiul Roman de națiune germanică”. Și, față de această pretenție, împărtășește poziția lui Voltaire după care acest „Sfânt Imperiu Roman de Apus” nu era „nici sfânt, nici roman și nici imperiu” (Steven Runciman, *Teocrația bizantină...*, p. 26). De fapt orice legătură între apuseni și Imperiu se rupsese de mult, atât din punct de vedere politico-administrativ, cât și din punct de vedere cultural și juridic. Iar apoi, prin lucrarea Papalității, ruptura s-a desăvârșit și la nivel religios, nenumărați ortodocși din Galia, Iberia și mai ales din Hibernia/Irlanda

Nicolae Iorga, în *Bizanț după Bizanț*, arată limpede acest fenomen¹⁵⁰. În vreme ce Apusul se schimbă, se transformă, înlocuiește Împărăția lui Constantin cu un imperiu papist, apoi și acesta este înlocuit în mare parte de noi religii și culturi, Românii rămân credincioși moștenirii străbune și sfinte până la capăt¹⁵¹.

Atunci când Mircea Vulcănescu – a cărui canonizare o așteptăm cu nerăbdare – observă că „*România a avut o cultură – 48 [1848 n.n.] a rupt-o*”¹⁵², vorbește de fapt tocmai despre prăpastia dintre România ca Romania și

și Britania plătind cu sânge și chinuri cumplite păstrarea Credinței lui Hristos în fața papismului. Printre cei care au apărut Ortodoxia față de pretențiile papilor se numără și Sfântul Patric, pe care – tipic pentru insolența Vaticanului – Catolicismul și-l revendică astăzi, alături de numeroși alți mărturisitori ortodocși.

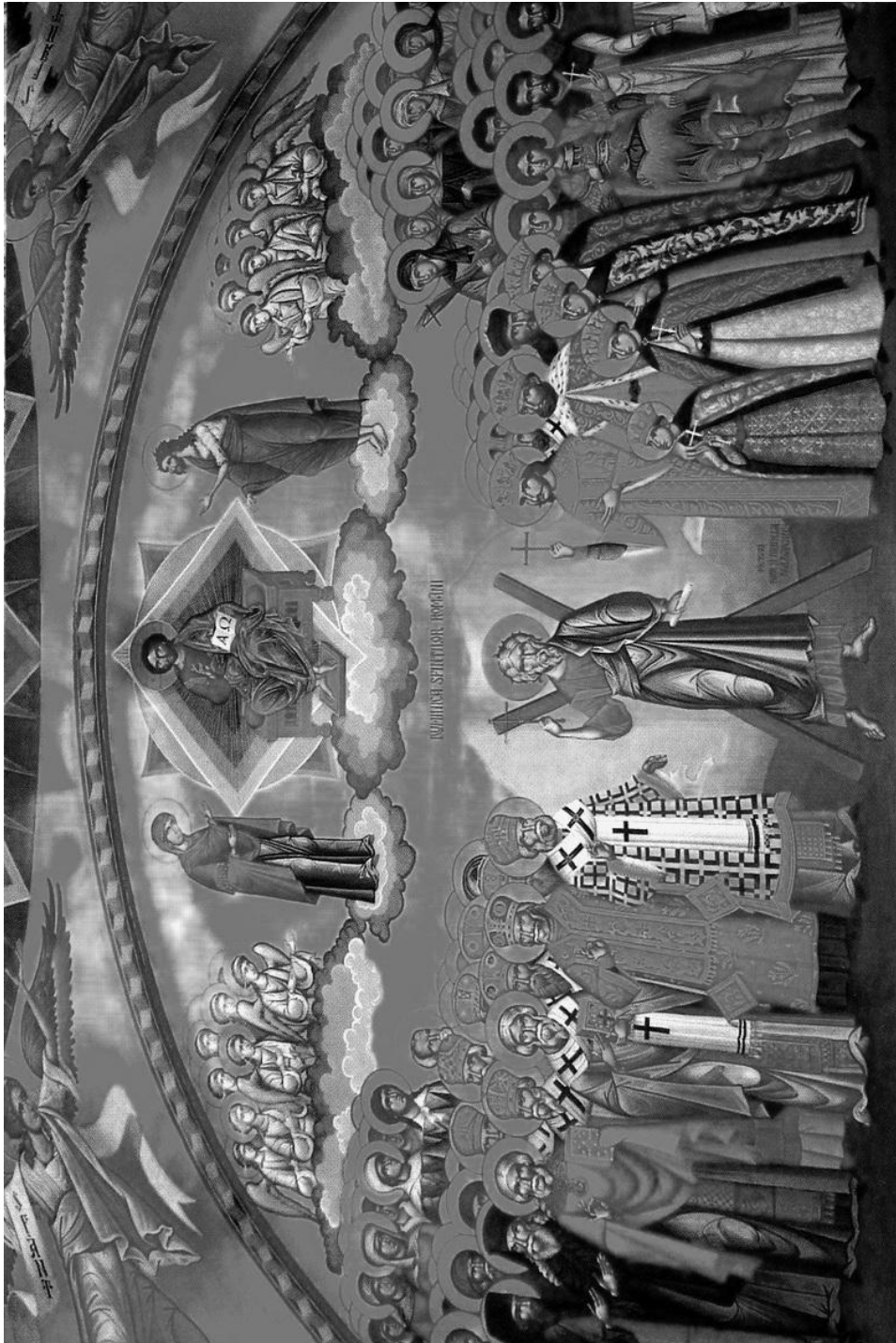
¹⁵⁰ A se vedea Nicolae Iorga, *Bizanț după Bizanț*, Ed. Encicl. Rom., București, 1972.

¹⁵¹ Atragem atenția că folosim termenul de „moștenire sfântă” în cel mai deplin și teologic sens, nu într-unul formal sau general, literar sau retoric. Sfințit de Sinodul I Ecumenic, Imperiul roman al lui Constanti cel Mare devine o extensie tot mai deplină și organică a Împărăției lui Hristos, o formă de manifestare în lume a Bisericii lui Dumnezeu, mult mai mult decât un stat sau altă organizare omenească. Dimensiunile adânc teandrice ale Împărăției romane cu capitala la Constantinopole sunt incontestabile, ca unele ce au fost prezentate în nenumărate lucrări ortodoxe ca și în nenumărate lucrări eterodoxe – chiar dacă aici de multe ori cu foarte multă dușmănie, cu foarte multe prejudecăți, cu foarte multă lipsă de înțelegere.

¹⁵² Mircea Vulcănescu, *Dimensiunea românească a existenței*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1991, p. 35. De altfel, imediat, la următoarea pagină, adaugă: „*De refăcut cultura*”!

România ca Franța – sau ca oricare altă țară apuseană. România cea veche era Împărăția lui Constantin, câtă rămăsese ca întindere, dar neschimbată ca duh. România cea nouă, pe care o voiau masonizații pașoptiști, era Franța, sau poate Prusia, ori poate Britania, dar nu România cea adevărată și nu Imperiul roman. Totuși, chiar și după ce ideologia masonică devine ideologia oficială a conducătorilor României, poporul duce mai departe aceeași tradiție străveche a Imperiului. Această continuitate, fie că este privită cu ură, dispreț, interes ori dezinteresat, este recunoscută și astăzi de foarte mulți specialiști străini în istorie, antropologie, politologie.

Mișcări precum Oastea Domnului sau Mișcarea Legionară, dar și multe altele asemenea, sunt mărturia unei necesități interioare, genetice, implacabile a Românilor de a fi așezați în rânduielile străvechi ale Imperiului. Și în primul rând în cele bisericești și ostășești, prin care ei s-au definit totdeauna. Celelalte – administrative, economice, livrești etc – fiind, evident, schimbătoare și secundare.

ИЗДАНИЕ СЕРБИИ, 1900

chipuri ale moștenirii constantiniene

Așa cum am arătat, găsim aceste rânduielel împărătești în viața populară a Românilor, din cele mai vechi timpuri și până astăzi. Nu vom stărui asupra celor liturgice, deși sunt foarte frumoase și foarte folositoare, nu doar pentru că au fost descrise de sute de scriitori de mare talent, dar și pentru că nu sunt principala temă a studiului nostru. Dar vom aminti încă o dată de permanența ostășiei populare la Români.

În locul vechilor legiuni și milițiilor populare conduse de ofițeri atestați de Împărăție Românii au găsit alte chipuri de a-și face datoria. Așa au fost „Călușarii”, „Junii” sau „Șoimarii” și alte frății în care se dădeau mai departe *artele marțiale traco-romane*, dar și învățătura despre războiul nevăzut și dansurile sacre primită de la Sfinții Apostoli și ucenicii acestora¹⁵³. Așa au fost „surățiile” și Drăgaica în care, printre altele, femeile se pregăteau, încă de la vârsta fragedă a copilăriei, să-și ia

¹⁵³ A se vedea și Sabina Ispas, *Cultură orală și informație transculturală*, Ed. Academiei Române, București, 2003, p. 148-184 ș.c.l. unde se arată limpede dimensiunile creștine ale Călușului (ignoreate intenționat, sistematic și neștiințific de cei care *vor* să păgânizeze cultura și istoria Românilor). Rosturile militare ale *Călușului* și *Drăgaicei* – aceasta ca tradiție ce grupa școlile de arte marțiale ale Româncelor! – sunt observate și de Mihai Coman în *Studii de mitologie*, Ed. Nemira, București 2009, p. 355-357, cu rezerva că speculațiile religioase ale D-sale – nu doar din acest punct, ci din întreaga lucrare citată – sunt cu totul fanteziste. Dansurile războinice tracice sunt atestate și la Xenofon (*Anabasis*) fiind făcute însă cu cuțitul și nu cu sabia, ca la Românii de la sfârșitul Evului Mediu (Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*).

viața mai curând decât să se lase batjocorite. Iar tradițiile acestea sunt din vremea primelor veacuri creștine ale Imperiului roman.

Să ne amintim întâi și întâi că evreii aveau și dansuri sfinte, și dansuri de luptă încă dinainte de David, încă din vremea Ieșirii din Egipt, ori poate și mai de demult. Scripturile mărturisesc despre ele, dar și multe alte scrieri. Aceste dansuri sfinte și ostășești s-au întâlnit în armata romană, în care evreii au fost și ei prezenți, cu artele marțiale romane, cu cele tracice, germanice, galice sau armenesci, cu dansurile de luptă ale tracilor, ilirilor și armenilor... A ieșit ceva nou, în care dimensiunea creștină era cea care dădea valoare întregului¹⁵⁴. Un sistem

¹⁵⁴ Asemenea dansuri străvechi au fost primite de Biserică și s-a limitat doar prezența lor în sfintele locașuri, ele fiind scoase în general din acestea, cu excepția celor trei hore de la Botez, Cununie și Hirotonie. Însă aceste dansuri sau jocuri nu au fost interzise în sine – cum s-a întâmplat cu obiceiurile păgânești – ci au fost puse sub *acoperirea streșinii bisericilor*. Preoții binecuvântau steagul *Călușarilor*, *Junilor* sau altor cete românești, tot așa cum binecuvântaseră în trecut steagurile legiunilor, cohortelor și alelor Imperiului. Moștenirea străbună, românească și creștină, mergea mai departe, fără a putea fi oprită... până când... Până când în secolele XVIII-XIX, când Papalitatea, Fanarul secolului XVIII (căzut sub stăpânirea unor „mafii” grecești dar și a masoneriei), Imperiul țarist (de la Petru „cel mare” despărțit de Biserică și duhul Credinței) și alte puteri anti-creștine au conlucrat întru nimicirea Neamului Românesc – dar și a altor popoare, desigur. Atunci s-au distrus și temeliiile creștine ale multor tradiții vechi românești, ele ajungând astfel la dispariție totală în multe părți (de pildă, Călușul în Moldova, atestat ca prezență universală la începutul secolului XVIII și dispărut cu desăvârșire la începutul secolului XIX) sau devenind obiceiuri marginale

complex, care a fost practicat de către toți ostașii din unitățile traco-ilire, dând valoarea superioară a acestor trupe ale Imperiului. Și care sistem a rămas în viața Românilor atunci când multe alte forme ale Imperiului s-au prăbușit. Artele marțiale românești, acum aproape complet dispărute...

În unele părți ale apusului, în care unitățile traco-ilire sau dalmato-tracice – cum vrem să le spunem – au fost prezente, au rămas până astăzi, ca o mărturie însemnată a acestor realități, „*The Morris dance*” sau alte forme ale Călușului. Și ele, cândva, dansuri cu sabia, și ele, astăzi, jucate cu bețele...

O moștenire, astăzi uitată de cei mai mulți, este cea a cântecului. Astăzi cântecul românesc aproape nu există. Sunt „cântece folclorice”, de multe ori cu totul străine

și cu o semnificație pervertită, de multe ori păgânizată (precum Călușul în unele părți din Oltenia, Drăgaica și altele). Semnificația tradițiilor populare a fost păgânizată și prin decăderea religioasă a țării în urma pustiirii sistematice, dar adeseori și programatic, de către intelectuali înstrăinați care credeau că astfel creează imaginea unei vechimi mai mari a obiceiurilor despre care adesea nu știau însă mai nimic *adevărat*. Despre dimensiunea creștină a vechiului Căluș, cu unele atingeri ale laturii sale ostășești, se poate vedea studiul realizat de Sabina Ispas în *Cultură orală și informație transculturală*, Ed. Academiei Române, București, 2003, p. 148-184 (postat pe net și pe foaienationala.ro). Pentru alterarea ideologică a folclorului se pot vedea lucrări precum Giuseppe Cocchiara, *Istoria folcloristicii europene. Europa în căutare de sine*, Ed. Saeculum I.O., București, 2004 sau Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii românești*, Ed. Enciclopedică Română, București, 1974, dar și multe altele. Asupra dezastrului fanariot și altor masacre anti-românești vom reveni și mai departe în lucrare.

tradiției românești, ce fac parte din repertoriul de petreceri, nunți și „spectacole folclorice”. Apoi mai este muzică străină, mai mult sau mai puțin retușată, și cântată în limba română. Și, în sfârșit, mai este și muzică străină produsă la noi și cântată în română sau direct într-o limbă străină. Cei care cântă românește – precum Grigore Leșe, Tudor Gheorghe și alții asemenea – nu doar că sunt puțini, dar sunt de multe ori – ba chiar și sistematic – marginalizați. În trecut însă cântecul era o parte esențială a vieții românești. Și puțini, foarte puțini, erau cei care nu știau să cânte, atât din gură cât și cu un oarecare instrument muzical. Pe primul loc fiind *fluierul*, în diferite forme. Erau așa numitele *fluierice*, mai mult pentru veselia copiilor. Era *naiul*, un instrument străvechi, se pare că născocit prima oară de Traci. Era *cimpoiul*, astăzi aproape uitat de Români, instrument pe care, foarte interesant, Românii îl „împărțeau”, dacă putem spune așa, cu Armenii și Scoțienii¹⁵⁵. Era *frunza*, un instrument muzical inedit și de mare valoare, nu doar artistică ci și strategică, putând fi folosită pentru anumite semnale ușor de confundat pentru străini cu sunetele pădurii. Erau *cornul*, *buciumul* și *tulnicul*, precum și alte instrumente de suflat asemănătoare, atât de împământenite încât moroșenii¹⁵⁶ nu s-au putut abține să adauge unul la vioară, producând astfel un instrument nou, unic în lume. Erau, de asemenea, *tobele* și *buhaiul*, apoi *cobza* și alte forme ale instrumentelor cu coarde, până la *psalterion*. Cu variații locale, toate aceste instrumente se găsesc în istoria tuturor Românilor, din

¹⁵⁵ Există ideea – care nu pare lipsită de temei – că trupele romane de origine traco-dacică sunt cele care au dus *cimpoiul* în Britania, unde a devenit instrumentul distinctiv al clanurilor scoțiene, așa cum a fost cândva al unora dintre clanurile sau triburile românești din Balcani și Carpați.

¹⁵⁶ Moroșenii = Maramureșenii.

Zaporojia în Muntenegru, din Moreea (azi Peloponez) în Munții Tatra. Și dacă unele instrumente apar încă din antichitate cu valențe religioase – precum *naiul* și *psalterionul*, *trâmbița* și altele – cele mai multe dintre ele **sunt și ostășești**, fiind folosite pentru comunicații în armată, dar nu numai. De altfel, atât *cornul*, cât și *buciumul*, *tulnicul* și *tobe*, *trâmbițele*, *buhaiul* și altele erau folosite pentru comunicare și la Românii rămași/ajunși/formați în afara hotarelor Imperiului Roman. Ca un amănunt interesant, *buhaiul* nu avea numai rol de semnal ci, asemenea *balaurului dacic*, și pe acela de a înspăimânta pe dușmani. Și poate merită menționat că, atât pentru marcarea teritoriului, cât și pur și simplu din plăcere, strămoșii noștri foloseau uneori ceea ce s-au numit mai târziu „instrumente de vânt”. Acestea erau *fluiere*, *șuierătoare*, *harfe*, *clopoței* sau *lire* astfel realizate încât la suflarea vântului (la anumite intensități dorite de constructor) să scoată anumite sunete. Fie aleatorii (la *harfe*, *clopoței* ș.a.), fie cele dorite pentru a înspăimânta „musafirii nepoftiți” (mai ales la *fluiere* și *șuierătoare*). Aceste practici, în mare parte, fie s-au pierdut cu totul, fie în anumite zone au rămas ca niște curiozități sau jucării pentru copii, al căror rost adevărat este, de multe ori, de mult uitat.

Desigur, valențele de comunicare – ostășească sau civilă – ale instrumentelor muzicale, precum și cele de intimidare, nu exclud în nici un fel linia artistică. Ea a existat totdeauna, atât la Romani cât și la Traco-Iliri. Însă existența la Români a tuturor celor trei laturi ale folosirii instrumentelor muzicale – religioasă, militară și civilă – este semnul unei civilizații străvechi, complexe și rafinate. Un samurai nu era socotit cu adevărat demn de statulul său dacă nu învăța anumite arte. Un războinic adevărat trebuia, în toate civilizațiile vechi, să fie și un om de cultură. Până la urmă, el trebuia să știe pentru ce luptă, ce valori reprezintă pe câmpul de bătaie, să depășească – mult! –

nivelul bătaușilor și mercenarilor. Cândva se socotea firesc pentru fiecare Român să știe să doinească (și) din *fluiet*, sau *frunză*, ori *nai*... Și, într-adevăr, arta cântării adaugă omului o dimensiune ce cu greu poate fi înțeleasă de cel care nu s-a aplecate asupra ei.

Și în acest domeniu, Românii au dus mai departe tradițiile romane – și mai ales ale armatei romane – în care s-au unit cunoștințele și înclinațiile artistice ale Latinilor, Tracilor, Germanilor, Celților, Evreilor și altor popoare. Cu o precizare necesară: Românii au dus mai departe *tradițiile romane creștine* din domeniul cântării instrumentale (și nu numai).

Mai adăugăm aici, la moștenirile constantiniene, și pilda alcătuirii militare a Daciei Romane, atât de adesea uitată, și care ni se pare de cel mai mare folos în înțelegerea însemnătății milițiilor populare. În Panonia avem trei valuri romane, în partea de apus a Daciei avem trei lungi – de peste 200 și chiar peste 300 km fiecare – și câteva mai scurte – până în 100 de km. În Transilvania avem de asemenea cel puțin două valuri romane – sigure. În Muntenia și Oltenia avem trei valuri romane lungi și alte câteva mai scurte. În Moldova avem valul roman vechi, dintre Prut și Nistru, ridicat la începutul secolului I, apoi alte două lungi și câteva mai scurte ulterioare. Dimitrie Cantemir menționează unul care se întindea până dincolo de Nistru, departe în răsărit, urmărind granița Imperiului cu Sciția Mare dinspre Crimeea (Bosforul Cimerian, regat clientelar și apoi provincie romană). Aceste valuri sunt o parte a sistemului militar roman ce cuprindea și garnizoanele legiunilor, cohortelor și ale-lor, dar și numeroase castre și chiar castele¹⁵⁷. Dar pentru ceea ce

¹⁵⁷ A se vedea pentru aceasta și Dinu și Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1975, p. 85-91.

vrem să arătăm cele mai importante sunt aceste ziduri, aceste valuri de pământ, precum și la fel de însemnatele ziduri din jurul orașelor – numite în latină *civitas* – și întărituri (palisade) din jurul satelor – numite în latină *fossatum*. De ce? Pentru că cea mai mare parte a forțelor de apărare atât de pe valurile de pământ – și din turnurile lor – cât și din zidurile orașelor – și din turnurile lor – era formată din oamenii de rând, din popor, din milițiile populare! Ori aici este vorba despre mai multe *mii de kilometri* de valuri de pământ, apărate de țăranii-ostași din apropierea lor! De multe ori construite de acești țărani-ostași, care erau, de asemenea de foarte multe ori, trupe transformate în miliții populare sau urmașii acestora. Și mai este vorba de o asemenea legătură între popor și orașele lor – *civitas* –, despre o asemenea implicare a poporului în apărarea acestor sate și orașe în fața migratorilor, încât cuvântul *fossatum*, adică „sat întărit”, devine în română *sat*, iar cuvântul *civitas* devine în română *cetate*! Nu rămân la noi *arx*, *castellum* sau *castru*, după cum bine observă Dinu și Constantin C. Giurescu, ci rămân *cetatea*, romanul *civitas*, și *satul*, romanul *fossatum*. Avem aici, prin urmare, o întreagă lume, o întreagă țară, sau chiar mai multe „țări”, căci existau zone militare ce se vor transforma cu vremea în acele *țări* și *Romanii* populare, observate și de Nicolae Iorga, după cum am arătat mai sus.¹⁵⁸ Aceste valuri de pământ, aceste *cetăți* și obștile

¹⁵⁸ Dar Nicolae Iorga nu este nici pe departe singurul specialist care ajunge la această concluzie. P.P. Panaitescu, Constantin Giurescu, Teodor Capidan, Constantin Papanace, Silviu Dragomir și mulți, mulți alții, arată că „Românii sunt traco-ilirii latinizați”, părintele Dumitru Stăniloae – și alții – precizând, „prin creștinare” sau „prin primirea și trăirea Credinței Ortodoxe” și, am adăuga noi, prin implicarea oamenilor de rând – țărani, meșteșugari, ciobani și chiar târgoveți – în apărarea Imperiului, în

țărănești care le apărau se întind din Alpii provinciei Noricum (azi Austria și Slovenia) până în Sciția Mare și Crimeea, ba chiar și dincolo de Azov, către Caucaz. Limita nordică este foarte greu de stabilit. Urmele unui „val al lui Traian” se întâlnesc până și în Podolia, din Ținutul Hotinului medieval către N-E, creație evidentă a populației romanizate traco-scitice din Carpații Nordici și ținuturile de la poalele acestora (spunem „evidentă” căci stilul este tipic roman și nu există alt autor posibil). De asemenea, în Maramureșul Mare, în nordul Panoniei și chiar în Cadrilaterul Boemiei au existat alte asemenea valuri de apărare. Spre miazăzi, ele coboară departe, către Macedonia, Epir și celelalte ținuturi sudice, unde fărșeroții și alte ramuri românești păstrau amintirea și tradițiile legiunilor romane până acum un secol. Iar legătura dintre oamenii pământului – țărani, ciobani, „târgoveții” sau „cetățenii” *civitas*-urilor etc – și *apărarea pământului* este aceeași în Dacia nord-dunăreană ca și în Macedonia, Tesalia sau Epir, în Dalmația, Dardania sau Dacia Moesică, în Iliria, Tracia sau Moesia, în Panonia, Noricum, Sciția Mică, Sciția Mare (Zaporojia și Herson), în Cimeria, Sarmația (Cuban) ori Bosforul Cimerian (Crimeea de astăzi). Se poate vedea că din părțile Caucazului și până în

„milițiile populare”. Hotarele formării Românilor au fost – și sunt – extrem de disputate, atât din rațiuni politice, cât și pentru că mulți nu au înțeles până astăzi realitatea – și însemnătatea – *pânzelor de populație* observate și explicate de P. P. Panaitescu (*pânze* sau *pături* de populații de felurite etnii pot coexista și se pot dezvolta în același teritoriu; deci existența unei pături etnice, chiar și mai dezvoltată în domeniul culturii livești, sau a celei administrative, ori militare etc., nu împiedică existența altor pânze de populație, de altă etnie; o asemenea împiedicare apare doar când *se dorește* distrugerea altei sau altor pânze de populație de către una sau unele din cele existente).

inima Alpilor, de la miazănoapte de Carpați și până la Mediterana, Neamul Românesc se alcătuieste și trăiește pe temeiul aceleiași Credințe în Hristos, Credință mărturisită în aceeași *latină populară* devenită Limba Română, pe temeiul acelorași rânduieli ostășești, al aceleiași fidelității față de Împăratul Constantin, urmașii săi și Împărăția sa¹⁵⁹. Chiar și atunci când *imperiul*, adică statul condus de împărat, s-a restrâns, Românii rămași dincolo de hotare, ca și Români ajunși dincolo de hotare din alte împrejurări, au ținut rânduielile străbune, au ținut *Lex Romana*, adică *Legea Românească* și au așteptat creșterea Imperiului, unicul imperiu adevărat.

Și câtă vreme au știut că sunt urmașii Imperiului, Românii au putut ține fruntea sus.

***dar oare ce înseamnă că „Românii au putut ține
fruntea sus”?***

Ca doar două mărturii înălțimii Românilor din trecut, să vedem foarte pe scurt deosebirea între luptele

¹⁵⁹ Aceasta fiind pentru Români adevărata Împărăție romană, nu cea păgână ce avusese capitala la Roma. Pentru Români Roma a fost, multă vreme, una din cele două patriarii ale lor – alături de Constantinopole – și un loc drag lor, atât prin martiriul Sfinților Apostoli Petru și Pavel cât și prin alte legături străvechi. Dar când Roma a alunecat și s-a despărțit de Biserică, intrând în schismă și erezie, și Românii s-au despărțit de ea. Unii au fost „readuși” către Roma prin forță în secolul X (în Dalmația), pierzându-și alături de Credință și naționalitatea. La fel s-a întâmplat, apoi, cu Românii din Croația și Panonia care au fost trecuți la Catolicism, apoi și cu unii dintre cei din Maramureș, Podolia, Transilvania... Din păcate, lupta aceasta nu a încetat nici astăzi.

Românilor cu Imperiul otoman și luptele Poloniei sau Ungariei cu același imperiu și respectiv ce au însemnat *obștile sătești* în acele vremuri.

În secolele de după invazia turcească în Europa, mai ales de la sfârșitul secolului al XIV-lea pentru Muntenia și începutul secolului al XV-lea pentru Moldova, au venit vremuri de lupte crâncene. Războaiele și campaniile otomane împotriva Țărilor Române și ale acestora împotriva năvălitorilor veniți din Asia Mică sunt greu de numărat. Vorbim despre o perioadă cuprinsă între 1369 și 1878, adică de peste 500 (cinci sute) de ani de război! În toată această perioadă Românii au dat nenumărate lupte spre a-și păstra Credința, Neamul, Țara – lucruri pe atunci într-adevăr sfinte și vrednice de a fi scrise cu litere mari, mari ca sufletele luptătorilor români pentru libertate. Disproporția de forțe era halucinantă. Trupele turcești europene – fără a-i socoti și pe Tătari! – erau mai numeroase decât populația Munteniei sau Moldovei. Mai mult, devenise un obicei al vecinilor pseudo-creștini Unguri și Polonezi să mai atace și ei odată cu Turcii – sau după aceștia – doar, doar or putea ei să jefuiască și să supună cele două țări românești. Strategii știu bine că nu se poate ține o armată de peste un procent din populația unei țări. Dacă se depășește acest procent țara intră în faliment economic și după o vreme se prăbușește – ceea ce s-a întâmplat cu URSS și alte țări militariste în secolul XX. Totuși Muntenia și Moldova au adunat adesea în luptă nu 1%, nu 5%, nu 10%, ci chiar și peste 20% din populație. Procente care, în mod normal, ar fi dus la pustiirea țărilor, la prăbușirea lor economică și demografică. Ceea ce, totuși, nu s-a întâmplat. Prin contrast, Polonia și Ungaria, în afară de unele „vizite” de jaf ale Turcilor – care pentru Românii din Muntenia și Moldova erau ceva obișnuit, din păcate – au avut câte două campanii mai serioase anti-otomane. În cazul Ungariei, prima s-a terminat cu înfrângere iar a doua a dus la ocuparea întregii Ungarii, ea

supraviețuind numai simbolic, prin Ungurii din Transilvania și Austria. La fel a fost și pentru Polonia, singura deosebire fiind că ea a plătit tribut și a pierdut doar unele teritorii fie luate de Turci – ca părți din Podolia, de exemplu – sau de Români pe atunci într-o relație de armistițiu tensionat cu Imperiul Otoman – Zaporojia.

În vreme ce Țările Române Muntenia și Moldova rezistă o jumătate de mileniu în fața invaziei turcești Polonia și Ungaria sunt învinse definitiv – ultima chiar desființată – în două campanii.

Deosebirea dintre aceste două situații și miracolul supraviețuirii Țărilor Române în ciuda unei mobilizări fenomenale a populației se datorează *obștilor satești*. Acestea constituiau atât un sistem economic original, bazat pe într-ajutorare și concurență *prietenoasă*, cât și un sistem de pregătire militară a fiecărui bărbat și, în multe părți, și a fiecărei femei¹⁶⁰.

Acestui sistem i se datorează lipsa foametei și a molimelor existente în alte părți ale Europei și lumii, dar și o rezistență militară și economică uluitoare în condiții în care orice altă țară sau națiune ar fi fost nimicită sau înrobită (cum s-a întâmplat, în fața Turcilor, cu Tătarii, Bulgarii, Sârbii, Grecii, Ungurii, Curzii, Sirienii, Palestinienii, Coptii și Arabii Egipteni etc.). O rezistență vrednică de cea mai profundă admirație, o rezistență care dovedește că da!, „Românii au putut ține fruntea sus”.

¹⁶⁰ Sunt documente clare despre femeile care au luptat cu mult succes, în lipsa bărbaților plecați la război, împotriva unor cete de Tătari sau Turci. Desigur, aceasta s-a întâmplat acolo unde exista tradiția *surăștiilor* românești, în cadrul cărora se realiza și o pregătire de luptă specific feminină (păstrată pe alocuri în dansurile femeiești cu cuțitul sau secera numite și *Drăgaica*).

Dar au venit apoi cumplitele masacre fanariote din secolul XVIII, în care, printr-o trădare cumplită, au fost măcelărite nenumărate sate și orașe românești. S-au creat astfel bazele necesare pentru noi colonizări străine în România și pentru deznaționalizarea sistematică a Românilor. Fiii boierilor, și ai tuturor celor cu stare, erau îndoctrinați de profesori străini, acasă ori în pensioane și alte instituții asemănătoare, să-și disprețuiască Neamul, strămoșii, Credința. Nici măcar limba nu le-a fost lăsată. Elinismul, franțuzismul, germanismul, slavismul și altele asemenea au luptat din răzputeri să înlăture adevărata, vechea și atât de duhovniceasca limbă a urmașilor Imperiului lui Constantin cel Mare. Ortodoxia a fost numită superstiție, Biserica înapoiere, Tradiția închistare, dragostea de strămoși sentimentalism.

Atât de puternic a fost acest curent, încât și astăzi există voci care îndrăznesc să numească pe domnitorii fanarioți „progresiști” și să vorbească despre „realizările” și „reformele” acestora ca despre ceva bun. Unul dintre acești pe nedrept lăudați este Constantin Mavrocordat. El este principalul „autor de reforme” pe care unii și alții îl laudă. Nu vom sta aici să înfățișăm așa-zisele lui reforme și să intrăm în vreo dispută asupra lor, căci nu intră în tema noastră și pierdem vremea. Ascultând de cuvântul *după roadele lor îi veți cunoaște*, vom merge de-a dreptul la aceste roade în ceea ce este esențial pentru orice conducere de stat:

starea poporului!

starea poporului sub fanarioți și urmările ei

Deci, ce se întâmplă în vremea domniei lui Constantin Mavrocordat în Muntenia, unde a aplicat cel mai hotărât „marile” sale „reforme”? După F. G. Bauer și

Jeanu Luis Carra¹⁶¹, Constantin Mavrocordat găsește 147.000 familii de contribuabili în Țara Românească și, după patru ani și ceva de „reformă”, pleacă lăsând... 35.000! În Moldova, în același fel, găsește cca. 200.000 familii de contribuabili și lasă... 70.000! Această domnie mult lăudată a însemnat un asemenea genocid, cum nu s-a mai văzut în istoria Europei. Muntenia își pierde, după cum se poate calcula, 76,2% din populație, Moldova 65%¹⁶²! „Eliberați” de sub „exploatarea boierească”, Românii intră sub exploatarea statului, înrăită generație după generație și neîncetată până astăzi. Astfel, pas cu pas, moșnenii sau răzeșii își pierd rostul lor în stat și devenind aproape una cu clăcașii. Ciocoi, ca arendași ori slujbași ai statului fanariot, se reped asupra tuturor, jefuind, ucigând, torturând, violând, dând foc. Oamenii care scapă cu viață, mai mult sau mai puțin schilodiți, fug peste hotare, ajungând și până în Siberia sau America, de cele mai multe ori pierzându-și limba și neamul. Doar pentru Românii din Timoc și din alte câteva zone aceste fugi sunt un câștig, întărindu-le pentru câteva generații – sau chiar secole în cazul Timocului – rezistența în fața deznaționalizării impuse de „frații” filetiști¹⁶³ de altă limbă. În același timp, fanarioții colonizează – și tratează mult mai bine decât pe Români – populații alogene, precum Bulgarii sau Sârbii fugiți din Imperiul otoman (în Muntenia și Oltenia), Rutenii fugiți din Galiția (în Moldova).

¹⁶¹ Români ultra-naționaliști, bineînțeles! (Sper că ați înțeles că suntem ironici!)

¹⁶² N. N. Constantinescu, *Acumularea primitivă a capitalului în România*, Ed. Academiei Române, 1991, p. 65-72 ș.cl. (și mai ales la p. 69-70).

¹⁶³ *Filetism* – erezie care pune Neamul sau Naționalitatea deasupra Bisericii și Credinței lui Hristos. Osândită prima oară la bulgari de un sinod grecesc ea s-a întâlnit, din păcate, din plin și la greci, ca și la multe alte nații.

Am putea spune că, etnic vorbind, doar persecuțiile religioase din Transilvania salvează Muntenia și Moldova de la nimicire. Căci ardelenii care vin de acolo sunt ceva mai bine tratați decât românii munteni sau moldoveni¹⁶⁴, și asta mai ales după ce roadele cumplite ale „reformelor” lui Constantin Mavrocordat sunt resimțite de următorii domnitori fanarioți. Depopularea era atât de cumplită încât se impunea limitarea jafului și crimei, măcar pentru ca să se mai poată găsi cineva de jefuit și ucis. De aceea se ajunge chiar și la o bună primire a **ideii de colonizare a hughenoților francezi în cele două țări românești**, idee care s-a materializat în tratative diplomatice complexe între Franța și Imperiul otoman. Din fericire pentru noi, intervin pe ascuns și alte puteri – precum Imperiul austriac și Imperiul rusesc – ce aveau propriile planuri în privința celor două țări românești (evident, nu prietenoase, dar în acest caz interesele lor chiar au coincis cu ale Românilor). Ca urmare, Franța și Imperiul otoman nu ajung să se înțeleagă în ceea ce privește condițiile colonizării și statutul ulterior al formațiunii ce se va alcătui și, ca urmare, „Noua Franță” de la Dunăre, care ar fi nimicir Neamul Românesc, nu se mai naște. Ea rămâne însă un vis al multor boieri deznaționalizați – deși auto-socotiți patrioți – și, mai ales, al ciocoilor snobi și paraziți.

În schimb vin, și chiar vin!, sprijiniți de domnitorii fanarioți, oameni din Imperiul habsburgic, din Imperiul rus și chiar din Imperiul otoman: Kazari, Țigani, Ruteni, Găgăuzi, Evrei, Bulgari și mulți alții, de dragul cărora se îndulcește – o vreme – și purtarea statului. Nici nu mai înșirăm colonizările, parcă nesfârșite, organizate de Viena

¹⁶⁴ Ceea ce nu înseamnă, însă, că sunt tratați cu adevărat bine, ci doar nu la fel de rău ca ceilalți, sau ca în ținuturile de baștină.

și ungurime în Crișana, Transilvania, Maramureș, Pocuția, Bucovina și Banat... În paralel se impun Românilor, prin cele mai diverse presiuni, felurite religii și spiritualități străine: Greco-Catholicism, Romano-Catholicism, Protestantism, Masonerie etc. Tradițiile românești slăbesc sau chiar pier pe alocuri, înlocuite de tot felul de influențe alogene. Totodată, așa cum am arătat și mai sus, clasele superioare se lasă duse de curentul vremii, se modelează după tipare străine, își astupă nările față de ceea ce este românesc – le pute! Cultură este doar ceea ce e cultură străină, ceea ce e românesc are valoare doar dacă are accent și haină de import. De fapt „patrioții români” sunt, de atunci încolo, nu cei care țin Legea Românească și tradițiile strămoșești ci, dimpotrivă, cei care luptă împotriva lor și se străduiesc să impună, cu orice preț, rânduiești străine. Generație după generație, prin forță, corupție, propagandă și orice alte mijloace, Românii sunt învățați să își plece nu doar capul, ci mai ales sufletul în fața străinilor, în fața lor ca persoane, în fața legilor lor, cărților lor, ideilor lor...

dar lupta merge mai departe și...

Nu toți s-au supus!

Iar măcelărite de barbarii păgâni – de multe ori deghizați în „frați” și chiar în „frați întru credință” – legiunile, cohortele și milițiile Sfântului Constantin cel Mare au mers mai departe. Într-un chip sau altul, mai mult sau mai puțin la vedere, dar ducând mai departe o conștiință de neam deosebită de cea oficială, impusă de la centru în epoci mai noi¹⁶⁵.

¹⁶⁵ Ar fi nevoie, poate, să amintim că în vechime, atât în Moldova cât și în Muntenia, orice *dregător*, deci „slujbaş

Aceste cuvinte, ce ar putea părea o retorică naționalistă fără teme, sunt susținute prin mii și mii de dovezi istorice. Amintim aici doar de cuvintele sasului Johannes Tröster: *Românii de azi ce trăiesc în Țara Românească, Moldova și în munții Transilvaniei nu sunt decât urmașii legiunilor romane... sunt romanii cei nobili, cei mai vechi locuitori ai acestei țări*¹⁶⁶.

Deși au fost multe căderi, Dumnezeu a avut milă de poporul Său. Dintr-un Român s-au născut alții, uneori chiar din inimile împietrite ale urmașilor celor îndoctrinați ne-românește, anti-ortodox. Duhovnici și haiduci, fiecare cu rostul și jertfa sa, au ținut nădejdea și Credința în popor. Mulți au căzut, au fost întemnițați pe viață, au fost uciși într-un fel sau altul. Unii, precum călugării de la Neamț sau din alte mănăstiri, au scăpat doar fugind peste hotare¹⁶⁷. Din sângele martirilor s-au ridicat urmașii cei mai neașteptați; din atei, masoni, agenți străini, securiști și alții asemenea, jertfele sfinților au născut Români adevărați, covârșiți de iubirea și tăria unor oameni din care harul lui Hristos se revărsa neîncetat, dumnezeiește.

Tradiția ostășească populară a fost atât de puternică – și atât de obiectivă în utilitatea ei militară – încât până și armata reorganizată în vremea lui Cuza cuprindea *milițiile* – adică pe grăniceri și dorobanți – dar și *gloatele*, care erau de fapt întregul popor¹⁶⁸. Și atunci, ca până acum câțiva ani, toți bărbații erau chemați să știe

administrativ” era totodată și obligatoriu și ostaș în oastea permanentă a țării.

¹⁶⁶ În *Dacia. Das ist die neue beschreibung des Landes Siebenbürgen* (1666), p.338-342, apud Nicolae Stoicescu, *Continuitatea românilor*, București, 1980, p. 16.

¹⁶⁷ Așa apare, de pildă, Mănăstirea Noul Neamț.

¹⁶⁸ Călin Hentea, *Armatele și luptele românilor...*, Ed. Nemira, București, 2004, p. (134-)136.

folosirea armelor spre a-și putea face, la nevoie, datoria de a-și apăra Țara.

La fel s-au păstrat și alte tradiții fundamentale românești, ascunse mai mult sau mai puțin în haine noi, dar ducând națiunea mai departe. Și linia la care Neamul Românesc urma să înceteze a mai fi, linia la care orice țară românească urma să nu mai fie, a tot fost mutată. Spre dezamăgirea repetată a multora, care își închipuiau – și își închipuie mereu – că vor deveni minunați dacă aceasta s-ar întâmpla. Și care n-au înțeles – și mulți nici azi nu înțeleg – faptul că nu vor izbuti niciodată să desființeze Poporul Român. Și aceasta nu o spunem noi, ci Dumnezeu, prin sfinții Săi!

Exagerăm? Retică? Naționalism orb? Să vedem ce scrie în *Sfintele Scripturi*:

Căci Cel ce a început în voi lucrul cel bun îl va duce la capăt, până în ziua lui Hristos Iisus și vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El, fără să vă înfricoșați întru nimic de cei potrivnici, ceea ce pentru ei este un semn de pierzare, iar pentru voi de mântuire, și aceasta este de la Dumnezeu. (Filipeni 1.6 și 29-30)

Aceste cuvinte spuse de la Duhul Sfânt de Sfântul Apostol Pavel strămoșilor noștri din Filipi¹⁶⁹ sunt veșnice.

¹⁶⁹ A se vedea și Pr. Dumitru Stăniloae, «Besii» în *mănăstirile din Orient*, «BOR», XCIV(1976), Nr.5-6, p. 587-589, în care arată că începuturile istoriei Neamului Românesc sunt în Faptele Apostolilor, capitolul 16, la vestirea Evangheliei în Filipi, colonie romană și cea dintâi cetate a ținutului tragic al bistonilor și bessilor macedoneni. Acești traci se întindeau, în ramuri și triburi diferite, până la Dunăre, și sunt parte integrantă din etnogeneză

Înțelesul lor este acesta:

Românii care vor păstra Credința lui Hristos vor duce totdeauna Neamul mai departe, până în Ziua celei de-a doua venituri a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, oricât de mari vor fi valurile și furtunile ridicate împotriva noastră.

Trebuie, trebuie să avem necazuri, încercări și pătimiri de tot felul! Prin ele nu vom fi nimiciți, ci lămurii ca argintul în foc. Prin ele totdeauna s-au deosebit între ei cei care au ținut Credința lui Hristos, și care au dus Neamul Românesc mai departe, și cei care s-au plecat vremurilor, au neguțătorit Credința, și-au pierdut sufletul și au pierit din istorie împreună cu cei pe care i-au urmat

Iar moștenirea străbunilor cuprinde și viața ostășească a atât de mulți dintre sfinții creștini și urmașii lor, *veteranii* sau *bătrânii* cei buni din care toți, cel puțin după duh, ar trebui să ne tragem.

Pentru Apus poate cohorta dacică de la Valul lui Adrian a fost „ultima legiune”¹⁷⁰. Aici noi, chiar și singuri

Neamului Românesc, alături de tracii nord-dunăreni și ilirii, cu care de altfel s-au amestecat extraordinar de mult în Imperiul roman al secolelor I-IV (și după). Spunând aceasta nu înlăturăm nici elementul celtic, a cărui însemnătate a fost destul de mare – nu doar Galațiul fiind o mărturie a acestui fapt – dar care, totuși, rămâne secundar față de marea traco-iliră ce se va cerne prin primirea sau izgonirea lui Hristos. Cei care au primit Credința au rămas locului, și au înălțat laude lui Dumnezeu în graiul lor traco-latin (și după Paulin de Nola), stând ca Români până astăzi. Cei care au respins Dreapta-credință s-au amestecat până la urmă cu migratorii păgâni sau eretici și au plecat de aici împreună cu aceștia, dispărând împreună cu ei din istoria lumii.

¹⁷⁰ Am spus și altădată, nu era legiune, dar în filme sună mai bine „legiune” decât „cohortă”. Totuși, după cum

de am fi, suntem pentru totdeauna legiunile, cohortele și alele Imperiului lui Constantin cel Mare. Și, ca urmare, trebuie să ținem – și vom ține! – Legea Românească¹⁷¹ până la capăt, cu tot ceea ce cuprinde ea. Sau, mai bine zis, cei care o vom ține, vom duce mai departe și Neamul nostru, de vreme ce ne vom face datoria față de Dumnezeu. Iar cei care se vor lepăda de Legea Românească, vor pierde totul, oricât li s-ar părea, pentru puțină vreme, că ar câștiga. Acest lucru s-a repetat de destule ori în istorie, și se va repeta până la împlinirea proorociei biblice arătate.

să fim realiști... se mai poate face acum așa ceva?

Desigur, vechile forme de arte marțiale românești s-au pierdut. Călușul, Junii sau Șoimanii, așa cum erau înainte de fatidicul secol uniato-fanariot și de cele ale străinismului programatic nu mai sunt. Au fost transformate într-un biet spectacol folcloric¹⁷². Dar acest

arată cercetările britanice, într-adevăr dacii de la Valul lui Adrian **nu s-au retras** cu trupele romane, nu s-au întors în Moesia, Dacia, Iliria, Tracia sau Italia, ci au rămas acolo, amestecându-se cu localnicii și lăsând urmele vieții lor în tradițiile militare locale, în așa-numitul Morris Dance (o formă apuseană a Călușului), în stilul construcțiilor și agriculturii medievale locale etc.

¹⁷¹ Legea Românească nu este altceva decât felul în care trăiește Credința Ortodoxă Neamul Românesc. Atât de deplină este identitatea între cele două expresii, încât sunt multe ținuturi din Europa în care popoarele catolice sau protestante numeau Ortodoxia „*Legea Românească*” (pe atunci *lege* și *credință* însemnau cam același lucru...).

¹⁷² Ceea ce nu înseamnă că niște oameni adevărați, niște Români hotărâți să ducă mai departe moștenirea străbună, nu ar putea crea noi forme ale Călușului, Șoimanilor,

lucru nu înseamnă că Românii trebuie să devină niște oi proaste! Aici se cuvine să vedem și părerea Părintelui Nicolae Steindhart! De pildă:

Iarăși și iarăși: creștinismul nu înseamnă prostie... Dragostea implică iertarea, blândețea, dar nu orbirea și nu prostia: identificându-se de cele mai multe ori cu marea răutate, slăbiciunea față de prostie e tot una cu a da mână liberă canalelor¹⁷³.

sau

*Principiul armelor egale impune omului cinstit să nu se dea înlături de la folosirea unor procedee neplăcute, atunci când adversarul nu e corect... A nu folosi arme asemănătoare cu ale potrivnicului sub cuvânt de noblețe etc. nu este dovadă de superioritate **ci de prostie și de trădare** [s.n.] a principiilor pe care le aperi și a nevinovaților pe care-i lași pradă tâlharilor¹⁷⁴.*

sau, într-o mini-ierarhie duhovnicească,

Sfinții sunt limita. După ei, însă, vin eroii și apoi seniorii [nobilii, gentilomii subl.n.] și-n urmă, iată, șonticăiesc și îndrăzneții binelui, cam ridicoli, cam gâfâitori, care nici ei nu-s de lepădat¹⁷⁵.

sau

... Libertatea nu o poate garanta până la urmă nici o lege, nici o constituție, nici o curte de justiție, nici un

Junilor etc., folosindu-se atât de cunoștințele moderne de arte marțiale, tehnică, sport etc. cât și de cunoștințele folclorice **reale** (că sunt și sute de mii de fantezii mitologizante care lucrează din pșin la deznaționalizarea noastră).

¹⁷³ N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, p. 126.

¹⁷⁴ *Ibidem*, p. 283.

¹⁷⁵ *Ibidem*, p. 103.

procedeu juridic...¹⁷⁶ Ce rămâne până la urmă pentru asigurarea libertății? Care e chezașul sigur? Numai unul: curajul fizic al indivizilor... Marile spirite au aflat adevărul acesta (elementar, dar care cere atenție) de mult... În anii noștri se râde – influența hotărâtoare e a șmecherilor – de cei care merg la moarte. A protestat împotriva intelectualilor contaminați de șmecheri un Român, Eugen Ionescu...¹⁷⁷

și

Pe lista eroilor mei preferați figurează la loc de mare cinste acest nume puțin cunoscut [Charles Floquet subl.n.] al unui om care n-a fost decât un politician și n-a ocupat decât prea puțin exaltanta funcție de ministru al republicii a treia. Dar erou a fost – și ce tip formidabil!

Era președinte al Camerei când a venit țarul la Paris, pentru prima oară de la proclamarea Franței ca republică. I-au fost recomandați țarului înalții demnitari. Floquet i-a strigat de la obraz: „Trăiască Polonia, domnule!”

El, țivilul, n-a șovăit să-l provoace pe fercheșul general Boulanger la duel; și nu numai că l-a provocat la duel, dar l-a și provocat pe cavalerist la un duel cu spada; și nu numai că l-a provocat la un duel cu spada, dar s-a și priceput, țivilul, să-și rănească adversarul...¹⁷⁸

¹⁷⁶ Este ceea ce spune, cu alte cuvinte, și Sfântul Ambrozie al Mediolanului, unul din marii apologeți ai libertății: „[legile omenești] de obicei reușesc să sperie pe cei fricoși, dar nu pot insufla credința” (PSB 53, p. 114). Iar libertatea, evident, este doar acolo unde cineva crede în ea destul de mult ca să fie gata să și moară pentru ea.

¹⁷⁷ *Ibidem*, p. 108-110.

¹⁷⁸ *Ibidem*, p. 111-112.

sau, ca să mergem până la capăt, iată **Testamentul politic**¹⁷⁹ al Părintelui Nicolae de la Rohia:

Pentru a ieși dintr-un univers concentraționar – și nu e neapărat nevoie să fie un lagăr, o temniță ori altă formă de încarcerare; teoria se aplică oricărui tip de produs al totalitarismului [subl.n.] – există soluția (mistică) a credinței. Despre aceasta nu va fi vorba în cele ce urmează, ea fiind consecința harului prin esență selectiv [subl.n.].

Cele trei soluții la care ne referim sunt strict lumești, au caracter practic și se înfățișează ca accesibile orișicui.

Soluția întâi: a lui Soljenițin

În Primul cerc, Alexandru Isaievici o menționează pe scurt, revenind asupra-i în volumul I al Arhipelagului Gulag.

Ea constă, pentru oricine pășește peste pragul Securității sau altui organ analog de anchetă, în a-și spune cu hotărâre: în clipa aceasta chiar mor [...] ceva e sigur și ireparabil: de-acum încolo sunt mort. [...]

Soluția a doua: a lui Alexandru Zinoviev

Este cea găsită de unul din personajele cărții Înălțimile găunoase. Personajul este un om tânăr, prezentat sub porecla alegorică Zurbagiul. Soluția [s.n.] constă în totala neadaptare în sistem. Zurbagiul nu are domiciliu stabil, nu are acte în regulă, nu e în câmpul muncii; eu un vagabond, e un parazit, e un coate goale și o haimana. Trăiește de azi pe mâine, din ce i se dă, din ce pică, din te miri ce. E îmbrăcat în zdrențe. Muncește pe apucate,

¹⁷⁹ Ibidem, p. 6-9.

uneori, când și dacă i se ivește prilejul. Își petrece mai toată vremea în pușcării ori lagăre de muncă, doarme e unde apucă. Hoinărește. Pentru nimic în lume nu intră în sistem [...]

Soluția a treia: a lui Winston Churchill și Vladimir Bukovski

Ea se rezumă: în prezența tiraniei, asupririi, mizeriei, nenorocirilor, urgiilor, năpastelor, primejdiilor, nu numai că nu te dai bătut, ci, dimpotrivă, scoți din ele pofta nebună de a trăi și de a lupta.

În martie 1939, Churchill îi spunea Marthei Bibescu: „Va fi război. Praf și pulbere se va alege din Imperiul britanic. Moartea ne pândește pe toți. Iar eu simt că întineresc cu douăzeci de ani”. Cu cât îți merge mai rău, cu cât sunt greutățile mai imense, cu cât ești mai lovit, mai împresurat ori mai supus atacurilor, cu cât nu întrevezi vreo nădejde probabilistică și rațională, cu cât cenușiul, întunecul și vâscosul se intensifică, se puhăvesc și se încolăcesc mai inextricabil, cu cât pericolul te sfruntează mai direct, cu atât ești mai dornic de luptă și cunoști un simțământ (crescând) de inexplicabilă și covârșitoare euforie.

Ești asaltat din toate părțile, cu forțe infinit mai tari ca ale tale: lupți. Te înfrâng: le sfidezi. Ești pierdut: ataci [...]

Soluția aceasta, firește, presupune o tărie de caracter excepțională, o concepție militară a vieții, o formidabilă îndârjire morală a trupului, o voință de oțel înnobilit și o sănătate spirituală adamantină [s.n.]. E probabil că presupune și un duh sportiv: să-ți placă bătălia în sine – încăierarea – mai mult decât succesul.

E și ea salutară și absolută, deoarece e bazată pe un paradox: pe măsură ce ei te lovesc și îți fac mai mult rău și-ți impun suferințe din ce în ce mai nedrepte și te

încolțesc în locuri mai fără de ieșire, tu te veselești mai tare, tu te întărești, tu întinerești!

Cu soluția Churchill se identifică și soluția Vladimir Bukovski. Bukovski povestește că atunci când a primit prima convocare la sediul KGB n-a putut închide un ochi toată noaptea. Firesc lucru, își va spune cititorul cărții sale de amintiri, cum nu se poate mai firesc; nesiguranța, frica, emoția. Dar Bukovski urmează: n-am mai putut dormi de nerăbdare. Abia așteptam să se facă ziuă, să fiu în fața lor, să le spun tot ce cred eu despre ei și să intru în ei ca un tanc. Fericire mai mare nu-mi puteam închipui.

Iată de ce n-a dormit: nu de teamă, de îngrijorare, de emoție. Ci de nerăbdarea de a le striga adevărul de la obraz și de a intra în ei ca un tanc!

Cuvinte mai extraordinare nu cred să se fi pronunțat ori scris vreodată în lume. Și mă întreb – nu pretind că e așa cum spun eu, nu, cătuși de puțin, mă întreb doar, nu pot să nu mă întreb – dacă nu cumva universul acesta, cu toate roiurile lui de galaxii cuprinzând fiecare mii ori milioane de galaxii fiecare cu miliarde de sori și cel puțin câteva miliarde de planete în jurul acestor sori, dacă nu cumva toate spațiile, distanțele și sferele acestea măsurate în ani-lumină, parseci și catralioane de mii de mile, toată viermuirea aceasta de materie, aștri, comete, sateliți, pulsari, quasari, găuri negre, pulberi cosmice, meteori, mai știu eu ce, toate erele, toți eonii, toate timpurile și toate continuumurile spațio-temporale și toate astrofizicile newtoniene ori relativiste au luat ființă și există numai pentru ca să fi putut fi exprimate aceste cuvinte ale lui Bukovski.

Concluzie

Tustrele soluții sunt certe și fără greș.

Altele pentru a ieși dintr-o situație-limită, dintr-un univers concentraționar, din mrejele unui porces kafkian, dintr-un joc de tip domino, labirint sau dintr-o cameră de anchetă, din teamă și panică, din orice cursă de șoareci, din orice coșmar fenomenal, nu știu să existe. Numai acestea trei. Însă oricare din ele e bună, suficientă și izbăvitoare.

Luăți aminte: Soljenițan, Zinoviev, Churchill, Bukovski. Moartea consimțită, asumată, anticipată, provocată; nepăsarea și obrăznicia; vitejia însoțită de o veselie turbată. Liberi sunteți să alegeți. Dar se cuvine să vă dați seama că – lumește, omeneste vorbind – altă cale de a înfrunta cercul de fier – care-i în bună parte și de cretă (vezi Starea de asediu a lui Camus: temeiul dictatului e o fantasmă: frica) – e foarte îndoielnic să găsiți.

Veți protesta, poate, considerând că soluțiile subînțeleg o formă de viață echivalentă cu moartea, ori mai rea ca moartea, ori implicând riscul morții fizice în orice clipă. Așa este. Vă mirați? Pentru că nu l-ați citit pe Igor Safarevici, pentru că nu ați aflat că totalitarismul nu e atât închegarea unei teorii economice, biologice ori sociale cât mai ales manifestarea unei atracții pentru moarte. Iar secretul celor care nu se pot încadra în hăul totalitar e simplu: ei iubesc viața, nu moartea.

Moartea, însă, cine, Singur, a învins-o? Cel ce cu moartea o a călcat.

Cred că acest text este zguduitor. Și, dacă nu ar fi o carte aceasta, ci un discurs, aici s-ar cuveni o pauză prelungă. Îndeajuns de prelungă pentru a da vreme sufletului, inimii și cugetului să asimileze ceea ce au primit, să se acordeze la înălțimea pe care aceste trei soluții o cer.

Duhovnicește vorbind, le putem asimila – pe aceste trei soluții – celor trei căi duhovnicești fundamentale: monahismul – care este *eu am murit acum* –, nebunia

pentru Hristos – care corespunde celei de-a doua soluții – și ostășia pentru Hristos – care, desigur, este a treia soluție.

Această ostășie a lui Hristos este oare strict spirituală, fără o manifestare fizică de felul box, tir cu arbaleta, taiho-jutsu¹⁸⁰, free-style sau altceva de felul acesta?

Părintele Nicolae Steindhart, după cum poate vedea oricine i-a citit *Jurnalul fericirii* – și poate și celelalte opere – are altă părere. El crede că nu poate exista această stare spirituală doar la nivel duhovnicesc, fără o manifestare fizică. Și eu cred același lucru, *pentru că suntem și suflet și trup*, nu doar suflet sau doar trup. Așa încât orice lucrare duhovnicească are corespondent material și invers. Până la urmă – cei care se agață de teologie ca de ceva strict teoretic, numit de ei strict duhovnicesc, ar trebui să nu uite asta niciodată – până la urmă materia, în toate formele ei firești, este chiar *plasticizarea rațiunilor divine*! Deci legătura între duh și materie nu este ruptă decât de păcat, de unirea cu diavolul. Ori, câtă vreme *chiar și îngerii au sabie*, este de așteptat s-o aibă și creștinii care au ales a treia cale. Chiar dacă nu o vor folosi – dea Domnul! – niciodată.

Mai putem da și multe alte citate, din autori creștini contemporani, care arată că sunt obligații creștine demnitatea, responsabilitatea față de ceilalți și curajul și priceperea de a-ți îndeplini această responsabilitate chiar și cu prețul vieții, chiar și cu arma în mână. Sau poate, pentru a dovedi că aceste lucruri țin de adevărata gândire și trăire creștină, este de ajuns să amintim respectul și dragostea pe care toți marii duhovnici români le-au avut față de „*luptătorii din munți*”¹⁸¹, față de Rezistența Română anti-sovietică și anti-comunistă.

¹⁸⁰ Vom reveni asupra acestui nume ceva mai încolo.

¹⁸¹ Denumire foarte răspândită pentru luptătorii români anti-sovietici și anti-bolșevici, deși destui dintre ei au

Deci, încă odată, Românii, chiar dacă au pierdut mult din ceea ce au avut, nu au voie să se lase adormiți și amorțiți, nu au voie să devină niște oi proaste, gata să fie duse la tăiere și junghiere de oricine și în orice împrejurări.

Pe când Sfântul Dimitrie era în temniță mulți creștini s-au lăsat uciși de Lie, dar când ceilalți creștini au văzut că mărturia mucenicilor este socotită lașitate, s-a ridicat *un oștean*, Nestor, care, deși părea neînsemnat, *l-a ucis pe Lie*, arătând puterea creștinilor în lupta ostășească, *după care s-a lăsat el însuși ucis*, arătând și mai mult puterea Credinței. *Este o vreme pentru toate lucrurile de sub cer*, ba chiar *orice vreme-și are vremea*, după cum spunea, cândva, Românul... Și se cuvine ca omul să fie pregătit pentru toate, nu să înlăture unele la sfatul prefăcut pios al celui viclean. Care, desigur, știe a cita și din Biblie, spre răstălmăcire însă, ca atunci când amintește de îndemnul...

supuneți-vă stăpânirilor

Încercăm să atingem aici o mare temere, adesea foarte bine ascunsă, a multor creștini: practicând arte marțiale, și mai ales cele care presupun folosirea armelor de foc, militând pentru răspândirea (responsabilă!) a instruirii militare și armamentului individual, pentru rezistența față de asupritori, nu ne situăm cumva, necreștinește, ***împotriva stăpânirii?***

Întrebarea este îndreptățită. Trist este că mulți din cei care sunt frământați de ea nu o pun deschis, temându-se a fi socotiți fricoși sau înregimentați politic. Este însă, repetăm, o întrebare îndreptățită.

luptat și în părțile de deal, câmpie sau luncă (baltă) ale țării.

Părintele Nicolae de la Rohia atrage atenția că, după Scripturi și Tradiția Bisericii, trebuie să ne supunem stăpânirilor în tot ceea ce nu vine împotriva poruncilor lui Dumnezeu. Deci, spun eu, să facem acest lucru! Să ne supunem stăpânirilor; desigur, în tot ceea ce nu stă împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta, însă, avem o mare datorie, pe care prea puțini creștini și-o îndeplinesc:

să cunoaștem bine care sunt drepturile și îndatoririle noastre și care sunt drepturile și îndatoririle stăpânirii!!!

Nu voi sta aici asupra acestui subiect, întrucât ar însemna să scriem o carte foarte mare. O să ne mărginim însă la a observa ***situația juridică fundamentală în ceea ce privește pregătirea militară a cetățenilor români în conformitate cu Constituția României!***

Constituția României în vigoare în clipa în care am scris aceste rânduri stipulează:

Art. 54 (1) Fidelitatea față de țară este sacră.

Art. 55 (1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

Mă opresc o clipă după aceste două texte de maximă însemnătate.

Urmează

Art. 55 (2) Condițiile privind îndeplinirea datoriilor militare se stabilesc prin lege organică.

(3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, *cu excepția voluntarilor* [s.n.], în condițiile legii organice.

Este de observat că limita de vârstă din alineatul (3) vine la prima vedere în contradicție cu alineatele (1) din Art. 54 și Art. 55 mai sus prezentate. Este, de fapt, o lacună de exprimare, întrucât se referă la *serviciul militar comun*,

iar nu la *dreptul și obligația de a apăra România*, pentru care nu există limită de vârstă. Acest lucru este limpezit și de *exceptarea voluntarilor* de la această prevedere, care arată că într-adevăr limita de vârstă se referă la participarea în *serviciul militar comun*. Același lucru este arătat și de situația militară a tinerilor sub 20 de ani din liceele militare și alte școli de profil, de activitatea militarilor de vârste înaintate etc.

Deci, dincolo de limitele de vârstă pentru *serviciul militar*, dincolo de existența trupelor profesioniste – permanente – **rămâne vie obligația sacră a tuturor cetățenilor de a apăra România**. Dar...

Dar cum? Cum ar putea un Român adevărat, care însă nu dorește o carieră militară, să își îndeplinească această datorie? Evident, asigurându-și o pregătire militară, sau marțială, *în cadrul legal existent*.

Iar acest cadru cuprinde și cluburi de arte marțiale, și cluburi de tir sau biatlon¹⁸², de scrimă, box, tir cu arcul¹⁸³, de vânătoare etc, cursuri de tir, de alpinism, de supraviețuire¹⁸⁴, de autoapărare, de *airsoft* ș.a.m.d..

¹⁸² Principala sursă pentru acest sport fiind la noi Federația Română de Schi și Biatlon, cu un site dedicat, <http://www.frschibiatlon.ro/>, pagina pentru biatlon fiind <http://www.frschibiatlon.ro/#>. O legătură interesantă se poate stabili prin <http://eyowf2013.ro/oficialii-ibu-impresionati-de-facilitatile-de-biatlon-din-fundata?lang=ro> cu centrul de la Cheile Grădiștei – Fundata.

¹⁸³ Se pot vedea pentru aceasta site-uri românești precum <http://www.arcuri-sageti.ro/>, <http://tircuarcul.me> (la <http://tircuarcul.me/cluburi-tir-cu-arcul/> o listă de cluburi de tir cu arcul), <http://www.citadel-archery.ro/> sau <http://www.archeryshop.ro/>, <http://www.frta.ro/> și altele asemenea, sau site-uri străine, precum <http://www.worldarchery.org/> și <http://cec-archery.eu> ca organizații centrale, canalul <http://www.youtube.com/user/archerytv> ca sursă de filme și știri pe

Este de observat că toate acestea, pentru creștinul care vrea să își facă datoria de cetățean, după puterea sa, sunt *obligatorii*. Sunt, ca să cităm Constituția României, *o datorie sacră*. Și care poate fi îndeplinită!

Dar, evident, unii „se supun stăpânirii” doar cât convine comodităților, trăgând chiulul oriunde și oricum se poate. Eventual „în numele credinței”!

Desigur, se pot pune aici multe întrebări. De pildă, câtă vreme există asemenea îndatoriri constituționale, cum de statul nu lucrează pentru instruirea și înarmarea cetățenilor, astfel încât să și le poată îndeplini? Sau, dacă statul nu crede în instruirea și înarmarea cetățenilor, de ce a inclus asemenea prevederi în Constituție?

Răspunsul este simplu: Constituția trebuie să aibă aparența de normalitate, chiar și într-un stat dominat de trădare și corupție.

Constituția din 1923 stipula (Titlul V, Art. 119) „*Tot Românul, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, face parte din unul din elementele puterii armate, conform legilor speciale*”. Am arătat mai sus că această situație ***este situația firească pentru Români de la***

temă, sau <http://www.archery.bg> din Bulgaria, <http://www.dsb.de> din Germania, <http://www.fitarco-italia.org/> din Italia, <http://misz.hu/> din Ungaria, <http://www.archery.pl/> din Polonia, <http://www.archery.su/> din Federația Rusă, <http://www.archery.org.ua/> din Ucraina ș.a.m.d. Aceste site-uri se constituie atât într-o sursă de informare cât și într-o mărturie a prezenței tirului cu arcul în viața oricărei națiuni sănătoase.

¹⁸⁴ Mai cunoscute sunt site-urile <http://www.verticaladventure.ro/ro/>, <http://www.outdoor-events.ro/ro/categories/supravietuire/> sau <http://adventurelife.ro/>, dar mai sunt și multe altele.

începuturile istoriei lor și până astăzi. Atât în vremea Imperiului roman – și mai ales de la împăratul nostru creștin Constantin cel Mare încolo – cât și în vremurile ce au urmat fiecare bărbat român a făcut parte fie dintr-o armată regulată, fie din miliții sau alte organizări ostășești.

Această realitate este atestată chiar și într-o constituție dată sub ocupație străină, Constituția din 1948! La Art. 36 ea prevede: „*Apărarea patriei este o datorie de onoare a tuturor cetățenilor*”. Apoi însă, pentru prima oară de la Constituția lui Cuza, *dispare orice referire la miliții!*¹⁸⁵

¹⁸⁵ Cineva ar putea spune că lipsește o atare referire și în Constituția din 1938, dată de trădătorul rege Carol al II-lea, întrucât Art. 88 stipulează doar „*Toți cetățenii români sunt datori a face parte din unul din elementele oștiei, conform legilor*”. Dar milițiile erau socotite parte a „oștirii” în acea vreme, și răspândirea lor sub Carol al II-lea s-a încercat a se impune până și copiilor, prin *Străjeri*, organizație (para)militară pentru copii și tineret înființată de uzurpatorul dictator. Deci, chiar dacă referința nu este expresă, este implicită. În cazul Constituției din 1948 lipsește cu totul, în locul *milițiilor populare* ivindu-se *Miliția sovietică* ce ascundea prin numele ei dezarmarea poporului și era de fapt o poliție. Totuși reflexul milițiilor populare nu dispare cu totul. Regimul sovietic declarându-se popular **trebuia** să organizeze și forme militare „de masă”, cât mai „voluntare”. În fapt, ele erau controlate extrem de amănunțit și din conducerea lor făceau parte, în Republica România, în primul rând elementele pro-sovietice și agenții sovietici deveniți cetățeni români. Asemenea organizații, aflate sub conducerea directă sau parțial mascată a Moscovei, serveau atât ca mijloc de control a tineretului cu aptitudini de ostășie clasică ori de gherilă, cât și ca mijloc de racolare. La loc de frunte în anii '50 a fost „Asociația Voluntară pentru Sprijinirea Apărării Patriei” (A.V.S.A.P.), care avea ca scop „dezvoltarea

Deci, trebuie observat, lipsa milițiilor populare este o urmare directă a ocupației sovietice și a păturii politice instaurată de acea ocupație, pătură politică ce se menține la putere și parazitează România până astăzi. Acest lucru se accentuează și mai mult prin Constituția din 1952, din care, totuși, nu lipsește fraza „*Apărarea Patriei este datoria sfântă a fiecărui cetățean...*” (Art. 92). Aceeași frază o regăsim și în Constituția din 1965, din care de asemenea lipsește amintirea *milițiilor*. După 1989 se tinde către o frazare mai normală, dar fără a se ajunge la exprimarea normalității, fără ca milițiile populare să fie reconstituite, ba chiar trecându-se de la armata națională obișnuită la o mică „armată profesionistă”¹⁸⁶.

Pe de altă parte însă, chiar și constituțiile acestea comuniste și neo-comuniste mărturisesc *dreptul și datoria fiecărui Român de a-și apăra Patria*. Drept, dar și datorie, repetăm, ***constituționale*** și prezente ***în toate constituțiile românești din istorie!***

cunoștințelor tehnice și practice” militare – de la cele de infanterie sau supraviețuire la cele marinărești – ale „oamenilor muncii și în special a tineretului din țara noastră” (cf., printre altele, lucrării A.V.S.A.P., *Manual de marinărie...*, p. 10). Mai târziu regimul comunisto-naționalist ceaușist înlocuiește A.V.S.A.P. și alte organizații similare cu „P.T.P.A.P.” sau „Pregătirea Tineretului Pentru Apărarea Patriei”, cu „Garda Civilă” și alte asemenea structuri și programe. Este de observat oscilarea permanentă a regimului ceaușist între nevoia și reflexul existenței unor miliții populare, a unei populații pregătite și înarmate pentru un război de gherilă, element fundamental pentru siguranța națională, și respectiv frica de propriul popor, față de întoarcerea armelor împotriva regimului.

¹⁸⁶ Care în caz de război nu ar putea acoperi decât cel mult frontiera dintre România și Serbia.

Mai este oare nevoie să punem întrebarea? Ei bine, iat-o:

Cum să îți aperi Patria fără să înveți să lupti?

Evident, este imposibil.

Iar dacă apărarea patriei este un drept **dar și o datorie** a fiecărui cetățean, devine evident că pregătirea de luptă, pregătirea pentru apărarea Patriei, devine o obligație legală și morală pentru fiecare cetățean.

Ni se pare mai mult decât dovedit că, orice s-ar fi întâmplat până acum în istoria lor, Românii nu au voie să renunțe la pregătirea de luptă!

Dimpotrivă, trebuie găsite căi de a recupera dimensiunea ostășească a vieții românești, o dimensiune esențială a Neamului Românesc¹⁸⁷, o dimensiune atât de uitată, disprețuită și hulită astăzi. Iar *artele marțiale*, practicate corect, cu binecuvântarea duhovnicului, sunt o

¹⁸⁷ A se vedea și Pr. Mihai-Andrei Aldea, *Zbor prin vâltoarea vremilor. Românii între întunericul veacului și lumina lui Hristos*, Ed. Christiana, București, 2007, dar și nenumărate alte lucrări privitoare la istoria românilor care arată, fără excepție, faptul că ostășia a fost totdeauna o latură fundamentală a vieții românești. Chiar și Românii aflați sub ocupații străine, ca Imperiul otoman, Imperiul austriac sau Imperiul rus, nu au putut renunța, nu s-au putut feri de această dimensiune a culturii lor. Prezența Românilor în istoria militară a Rusiei, ca să luăm numai un caz, este extrem de pilduitoare. Din Caucaz în Siberia și din Asia Centrală în Ucraina, Românii din Rusia țaristă și din U.R.S.S. au fost, în ciuda poziției de minoritate etnică în imperiu, un element militar esențial și de o excepțională calitate (a se vedea pentru aceasta, în primul rând, excepționala lucrare a lui Anatol Leșcu, *Românii basarabeni în istoria militară a Rusiei...*, Ed. Militară, București, 2009).

asemenea cale¹⁸⁸. A le respinge *in corpore*, fără o selecție duhovnicească, fără o cercetare făcută în lumina Tradiției Bisericii, înseamnă mult mai mult decât o simplă greșeală teologică.

Vedem că mulți dintre cei care le prihănesc nu văd și nu înțeleg bucuria cu care dușmanii Credinței și ai Neamului sunt de acord cu ei. De asemenea, nu văd nici ce se întâmplă cu tinerii de astăzi. De ce, oare? Poate pentru că au uitat că, până la urmă, *condiția umană e o condiție teologală...*¹⁸⁹. Dar despre ce vorbim?

Vorbim întâi și întâi despre tinerii care, în vremea în care Partidul Comunist Român, în ciuda propriei Constituții, interzisesse artele marțiale, le practicau. Pe ascuns, urmăriți de Securitate, uneori hărțuiți, arestați, bătuți, persecutați... Culmea este că nu erau atât de urmăriți de autorități hoții sau tâlharii și alții asemenea, care învățau arte marțiale. Securitatea¹⁹⁰ nu se temea de ei, căci rosturile lor erau limpezi și *intrau în mecanismul social al statului comunist*. Securitatea se temea de cei *cuminți*, de cei care făceau arte marțiale nu pentru a bate, jefui sau viola, ci pentru... Chiar, pentru ce? Aici e locul în care ofițerii de securitate și cadrele de partid se

¹⁸⁸ Cineva ne atrăgea atenția asupra pregătirii mai complete pe care o oferă, pe lângă artele marțiale și sporturile de luptă, unele discipline noi, precum *paintball* și, mai ales, *airsoft*-ul (a se vedea și <http://ro.wikipedia.org/wiki/Airsoft>). Credem că și în cazul lor, pentru un creștin adevărat, este absolut necesară îndrumarea duhovnicească, asupra căreia vom reveni și mai jos.

¹⁸⁹ N. Steindhart, *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 111.

¹⁹⁰ Atenție, nu vorbim de Miliție, ci de Securitate! Miliția nu avea asemenea preferințe decât dacă primea anumite ordine din partea Securității..

îmbolnăveau de nervi. „De ce să facă nebunii ăia arte marțiale?” Concursuri nu erau, ca să râvnească la medalii sau diplome, la cupe sau la celebritate. Cu Ministerul de Interne nu colaborau, ca să obțină funcții și/sau bani ori alte avantaje. Și, bomboana pe colivă, ca niște „nebuni sadea”, nici nu săreau la bătaie, ba chiar fugeau de ea, nu se dădeau mari cu îndemânarea lor marțială, nu făceau nimic din ceea ce le-ar fi putut aduce o răsplată „de înțeles”. Și nici nu voiau să devină cadre ale aparatului de stat! Deci, pentru ce învățau, cu atâta dârzenie și discreție, arte marțiale? Singura concluzie logică, pentru comuniști, era că vor să învețe arte marțiale ca să lupte împotriva regimului bolșevic! Datoria sfântă de apărare a Neamului și a Țării, ori străvechea tradiție ostășească a Românilor, nu puteau intra în gândirea unora care erau – dacă nu prin origine, sigur prin educație – străini de neam¹⁹¹.

Din nenorocire, mulți creștini gândesc astăzi la fel de simplist. Îndoctrinarea comunistă și-a pus amprenta asupra vieții de zi cu zi și lozincile sau șabloanele bolșevice, nu doar verbale, ci și ideologice, au devenit parte a gândirii comune. La aceasta se mai adaugă și faptul, de asemenea trist, că foarte mulți creștin pur și simplu nu știu ce înseamnă *arte marțiale* și le confundă cu tot felul de „ezoterisme orientale” (existente și ele, în multe domenii, dar și exacerbate de mass-media și de unii și alții).

Totuși un om duhovnicesc ar trebui să privească mai în adânc.

¹⁹¹ Și chiar dacă ar fi intrat, ar fi fost privită tot ca o amenințare cumplită. Căci, evident, *ei erau o ocupație împotriva căruia Românii adevărați aveau datoria sacră de a lupta!* Și chiar păstrarea tradițiilor românești era o formă de împotrivire (inacceptabilă), după cum simpla pomenire a numelui „Basarabia” în secolul al XIX-lea era o protestare împotriva ocupației rusești.

Românul e născut... oștean

Uriașa popularitate a artelor marțiale la Români izvorăște nu din atracția față de orientalism și ezoterism – care sunt cel mult „condimente” la felul principal pentru cei mai mulți Români. Ca să înțelegem această popularitate ar trebui să vedem și galeriile de fotbal cu toată viața pe care o au. Nu doar bătăile dintre ele – care spun și ele mai mult decât evidența grosieră la care se opresc mulți. Ci *toată viața* pe care o au galeriile de fotbal. Care, până la urmă, este una foarte apropiată de cea ostășească, de la pregătirile împreună, de multe ori istovitoare și riguroase, până la „timpul de recreere” împreună și „bătăliile” care sunt meciurile, în care se concretizează pregătirea dinainte. Ar trebui să vedem și asociațiile vânătoarești, adevărate frății ostășești, în care se intră destul de greu – și cu verificare – și se stă prin respectarea unor rânduieli care, în anumite privințe, sunt foarte stricte.

Toate acestea, și multe, multe altele, sunt, dincolo de alte laturi, ***felul în care răspund Româniilor la ostășia la care sunt chemați prin însăși ființa lor!***¹⁹² S-ar putea zice că răspund adesea în forme nepotrivite. Dar până și aceste forme dovedesc existența chemării.

Poate cineva să neghe lucrul acesta până i se face rău, *realitatea nu se va schimba!* Românul este chemat să fie ostaș din naștere. Ce fel de oștean va fi, ar putea, desigur, să își aleagă liber, dacă ar mai avea parte de o creștere și o învățătură cu adevărat românească, nu de o educație imbecilizantă, care încearcă să-l facă o marionetă a statului mizerabil mafiot-masonic¹⁹³ ce administrează (a

¹⁹² Și de care ostășie sunt lipsiți prin „grija” statului și pierderea tradițiilor adevărate.

¹⁹³ Credem că nu mai este nevoie să dovedim că statul nostru este dominat de mafii politice, e un lucru dovedit chiar de aceste mafii, care se demască reciproc în fiecare

se citi „jefuiește”) România. Dar cum această creștere și asemenea învățătură lipsesc, tinerii români își manifestă înclinațiile înnăscute cum izbutesc. De pildă, terorizează Italia sau alte țări. Sau cartierul în care sunt. Sau propria familie... Sau fac sport – ce bine! – sau dansuri, sau arte marțiale... Sau intră în galerii de fotbal...

Ideal ar fi ca, dincolo de *Armata profesionistă*, să existe iarăși, eventual chiar sub îndrumarea acesteia, *milițiile populare românești*. Nu, nu vorbim aici despre o înarmare haotică și dăunătoare a poporului, în stil american. Avem în vedere mai curând modelul elvețian, care constituie ultimul bastion european al unei tradiții milenare¹⁹⁴.

Trebuie să înțelegem foarte bine faptul că *un stat care lucrează pentru cetățenii săi îi va înarma și pregăti de război*. Țara nu poate fi apărată doar cu funcționarii! Nici cu o armată de mercenari! O țară nu poate fi apărată decât dacă poporul este pregătit de război, sufletește, intelectual și fizic. Un stat care refuză înarmarea și pregătirea de luptă a cetățenilor săi este un stat anti-democratic, dictatorial, un stat care lucrează împotriva cetățenilor și care, ca urmare, se teme de ei întrucât se știe cel dintâi dușman al lor. Din nou repetăm valoarea modelului elvețian, dar și al modelului mai vechi al Marii Britanii – acum mai mult uitat – în care toți cetățenii socoteau necesar să învețe scrimă, box, tir cu altul și altele asemenea. Sunt exemple care trebuie urmate, dacă vrem să ridicăm tineretul român din starea de ameteală și deznădejde în care se găsește acum.

campanie electorală, dar și între ele. Iar că statul este și masonic se laudă chiar lojile masonice, pe site-urile și în cărțile lor oficiale.

¹⁹⁴ A se vedea acest model la http://en.wikipedia.org/wiki/Gun_politics_in_Switzerland.

și totuși se poate mai mult!

Artele marțiale ar trebui să fie cernute printr-o sită dublă: tehnică și duhovnicească. Și să fie predate așa cum se cuvine, alături de alte învățături și discipline esențiale pentru ceea ce Părintele Nicolae de la Rohia numea *erou* sau *cavaler*: morala creștină (cu un mare accent pe demnitate și responsabilitate), tactică, strategie, adevărata Istorie a Bisericii și adevărata Istorie a Românilor (și, pe cât se poate, și a lumii) și altele asemenea (dacă mergem pe linia tradițiilor românești, ar mai fi atâtea de învățat!¹⁹⁵).

Alături de artele marțiale ca tehnică de luptă individuală fiecare Român ar trebui să învețe tactica și strategia militară, precum și alte asemenea discipline, cel puțin la nivelul de bază.

Cărți precum *Arta războiului*, de Sun Tzu, *Arta războiului*, de Sun Bin, *Despre război*, de Clausewitz¹⁹⁶, *Tactica*, de Leon VI Înțeleptul, *Strategikon*, de Kekaumenos, *Despre Theme*, de Constantin al VII-lea

¹⁹⁵ De la *tămăduire* – artă în care fiecare Român din vechime era inițiat măcar la un nivel elementar – la *cântatul* dintr-un instrument muzical, de la *sculptura în lemn*, pe care cândva orice Român o practica cel puțin la nivelul facerii unor jucării, fluierașe etc. și până la cunoașterea urmelor, călăuzirea după stele ș.m.a..

¹⁹⁶ Știm! Autorii sunt păgâni! „Puriștii ortodoxiști” vor sări în sus de indignare că îi recomandăm! Dar scris este *cercetați toate, păstrați ce este bun*. Și Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigore de Nazianz și mulți alții au aplicat același principiu, cu mult folos pentru zeci și sute de milioane de suflete. Iar aceste tratate de tactică și strategie sunt printre cele mai bune din lume. Deci trebuie cunoscute. Chiar și opere profund imorale, ca *Principiile* lui Machiaveli, trebuie cunoscute, măcar pentru a cunoaște gândirea păgânească și a fi pregătit pentru ea.

Porfirogenetul, *Învățăturile* lui Neagoe Basarab și altele asemenea, războaie și bătălii ca cele de la Pons Milvius, Oituz, Turtucaia, Mantzikert, Oarba de Mureș, Mărăști, Galipoli, Călugăreni, Munții Tatra ș.a.m.d. ar trebui cunoscute și „disecate” de fiecare Român¹⁹⁷.

Această instruire ar avea avantaje multiple. Evident, prin ea s-ar îndeplini o parte din dezideratul de pregătire a cetățenilor pentru apărarea Patriei. De asemenea, această instruire ar avea aplicații multiple în economie, politică, administrație etc, determinând creșterea eficienței și câștiguri vaste pentru Țară și pentru cetățeni. Dar, mai presus de acestea, ar ajuta creștinii să fie mai realiști, să înțeleagă realitatea, concretețea războiului, inclusiv a celui nevăzut, și realitatea și concretețea strategiilor. Esențială este punerea în paralel a acestei pregătiri cu o altă pregătire, duhovnicească, ce ar cuprinde neapărat lucrări precum *Războiul nevăzut* de Sfântul Nicodim Aghiorățul, *Omilii la statui* și *Omilii la Matei* ale Sfântului Ioan Gură de Aur, *Patericul*, *Limonariul* și altele asemenea. De prea multe ori creștinii noștri uită că o comparație are nevoie de doi termeni reali! Nu poți fi ostaș

¹⁹⁷ Din acest punct de vedere, cei care ne-au amintit de *paintball* și mai ales de *airsoft* au absolută dreptate. Există posibilitatea refacerii unor asemenea bătălii, dar și aplicării unor scenarii de apărare a propriului sat, propriei comune, propriului cartier, în fața unor invazii străine, în cadrul oferit de cele două discipline amintite. Trecerea de la această pregătire la practica militară, în caz de război, s-ar putea face mult mai rapid și mai bine decât printr-o pregătire militară pripită și incompletă ce ar arunca pe recruți, total nepregătiți, în focul inamic. Desigur însă, o asemenea activitate rămâne, ni se pare nouă, idealist-utopică, de vreme ce nu ar putea fi realizată fără colaborarea ori cel puțin acordul autorităților locale sau de stat...

al lui Hristos dacă ostășia este un lucru rău! Și nu poți fi ostaș al lui Hristos fără să înțelegi ce este războiul și cum se duce lupta! Instruirea aceasta ostășească, alături de disciplină și știința de a lupta, ar aduce și tăria, curajul și setea de libertate de care orice creștin are absolută nevoie în războiul duhovnicesc¹⁹⁸.

Desigur, există și oameni atât de treji, atât de curați sufletește, atât de bine-văzători ai lumii, încât înțeleg realitățile ei mult înaintea altora. Sunt oameni care au înțeles războiul văzut, ba chiar și o mare parte din cel nevăzut, din ceea ce au văzut, uneori doar în pruncie, la ceilalți oameni. Și aceasta este o școală, o școală deschisă tuturor, dar pe care puțini, foarte puțini, o pot parcurge iute. Sunt totuși oameni care au făcut-o, tineri deveniți de mici mari ostași ai lui Hristos, așa cum, pe de altă parte, sunt tineri care au fost foarte devreme luptători și/sau strategii de excepție. Desigur, există asemenea oameni, o repetăm cu tărie. Dar sunt câțiva, câțiva din foarte mulți! Și Hristos nu s-a lăsat răstignit numai pentru ei, nu doar pentru câțiva din mulțime, ci și pentru toți ceilalți!

Sute de mii, ba chiar milioane, au fost ostașii creștini care, în fiecare generație, i-au urmat pe sfinții împărați ai României, de la Constantin cel Mare la Constantin Brâncoveanu. I-au urmat în viață, dar și în moarte, în drumul pe care acești împărați au urcat – cu atâția pe umerii lor! – către ceruri. Amintirea domnitorilor aceștia a fost totdeauna sfântă în sufletele Românilor. Și sfântă a fost și amintirea străbunilor ce au ținut armele în mâini pentru acești împărați – fie că erau în această lume sau se mutaseră demult. Această amintire sfântă a însuflețit generație după generație și a ținut aprins focul libertății în

¹⁹⁸ Și care acum sunt foarte greu de găsit în Republica România...

inimile Românilor chiar și în vremea celor mai mari și mai rele înfrângerii. Așa a fost, cel puțin, până după 1948. Căci după acest an de dureroasă amintire, 1948, ocupația sovietică și gândirea bolșevică – și alături de ea ideile neo-protestante, new-age-iste și masonice – au îmbolnăvit Neamul Românesc. Strămoșii au fost aproape uitați, la fel împărații, la fel jertfele de zi cu zi, ostășia, luptele, războaiele, înfrângerile și biruințele, nesfârșita luptă pentru Credință și Neam. Ba chiar s-a ajuns la batjocorirea lor fățișă, blasfemie pentru care cândva se plătea foarte scump.

Se cuvine, credem noi, să înțelegem aceasta. Și, desigur, să ne întoarcem la ostășia care ne caracterizează etnic, la ostășia care este nu doar o *datorie constituțională* ci, mai mult decât atât, o datorie sfântă a fiecărui Român față de Neamul Românesc, din vremea Sfinților Apostoli, ba chiar și mai dinainte¹⁹⁹. Se cuvine ca toți Românii ortodocși să înțeleagă aceasta și să înceteze a-i disprețui sau huli pe aceia care își fac datoria care este obștească. Și, mai mult, să-i prețuiască, să-i sprijine, să-i urmeze.

Căci mai sunt și azi urmași ai vechilor ostași. Care, acolo unde sunt, luptă să ducă mai departe moștenirea părintească, să apere măcar un colț sau altul de invazia care ne apasă.

Cunosc, de pildă, antrenori de arte marțiale care, în asociațiile lor, s-au ridicat cu tărie împotriva încercării de infiltrare a spiritualităților străine – ca, de pildă, „meditația zen” sau altele asemenea. Argumentele lor? Tradiția românească ostășească și creștină; Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Neagoe Basarab, Mircea cel Bătrân și așa mai

¹⁹⁹ Căci legați prin Hristos de Avraam (Romani 9.7-8) suntem urmașii acestuia, și ai părintelui nostru David, ai patriarhilor și proorocilor. Și precum aceștia zideau Ierusalimul cu mâna pe arme, așa am zidit și noi România. Și altfel nici nu o vom putea ține mai departe.

departe. Și prin tăria și cuvântul lor au oprit infiltrarea păgânismului la nivel de asociație, la nivel oficial, chiar dacă asta nu i-a împiedicat pe antrenorii amatori de ezoterisme să le aducă în sălile proprii. Așa cum nici antrenorii creștini nu au putut fi împiedicați să aibă duhovnic, să țină pe pereți icoanele sfinților militari, să facă rugăciune înainte și la sfârșitul antrenamentului sau luptei. Sunt realități ce pot fi ignorate doar de către cei care vor să ignore Adevărul. Hristos nu are pe nimeni de pierdut, și cu atât mai mult nu pe cei care Îl caută. Iar simplismul nu este Ortodoxie, în nici un caz.

Este drept că această cale nu este ușoară, mai ales pentru noi, cei atât de comozi și înspăimântați de orice osteneală. Suntem prinși aici între două rătăcirii grele: juridismul sau legea talionului și respectiv pietismul sau pasivismul. Prima rătăcire s-a manifestat cel mai adesea în catolicism, dând, între altele, Inchiziția, crimele cumplite ale cruciaților, masacrele conquistadorilor și nenumărate prigoane, pe care Românii le cunosc – sau ar trebui să le cunoască – foarte bine. A doua rătăcire, a pietismului sau pasivismului, s-a arătat mai mult în protestantism – și, mai ales, neo-protestantism. Nu discutăm aici latura fariseică a acestui curent eterodox²⁰⁰, ci doar arătăm originea lui. Ortodoxia nu a primit nicicând folosirea armelor sau torturii sau a altor asemenea mijloace ca mijloc de

²⁰⁰ Putem arăta că în foarte multe grupări în care se „propovăduiește” așa-zisa „non-violență totală”, precum într-o serie de grupări și secte milenariste, cei de la conducere au avut totdeauna grijă să fie bine înarmați și să posede chiar gărzi și mini-armate de asemenea înarmate până în dinți. „La luptă pentru pace!”, cum spuneau comisarii bolșevici. Dar acest aspect, al fariseismul grupărilor „non-violente” neo-protestante, este secundar în analiza de față.

convertire – spre deosebire de Catolicism. Dar nici nu a renunțat la arme sau la pedeapsa fizică, așa cum au făcut-o și o fac unele secte neo-protestante. De ce ar face acum oricare dintre acestea două? Să ne ferească Dumnezeu de una ca asta! Amândouă curente sunt abateri de la calea de mijloc, de la linia discernământului.

și iar: a mai rămas ceva?

Dar să ne întoarcem la întrebarea de căpătâi: *a mai rămas ceva?* Din tot ce au fost Românii, din toată tradiția noastră ostășească, *a mai rămas ceva?*

Da.

A rămas sufletul românesc. A rămas, deși adesea Românii de astăzi nu și-l mai înțeleg. Nu și-l mai înțeleg pentru că societatea contemporană nu mai este, în esențele ei, românească, educația nu este, evident, românească și astfel copiii cresc, în școală și în societate, înstrăinați de ceea ce sunt²⁰¹. Dezrădăcinarea se vede pretutindeni și în nenumărate forme. Este o realitate pe care unii o constată sec, alții cu tristețe, alții cu bucurie. Este un fapt, această dezrădăcinare. Dar dincolo de ea, mai e ceva. Sufletul, care este nemuritor.

Pare idealist, romantic, nerealist?

Și totuși!

²⁰¹ Aduc drept mărturie, alături de multe altele, și experiența fiicei mele, Alexandra Aldea, care a suferit, alături de colegii ei, bombardamentul disprețului față de Români și istoria lor chiar la orele de istorie din școala generală. Și care a avut uimirea și bucuria de a-și vedea colegii, atât de înstrăinați cultural de propria tradiție, ridicându-se indignați, contrazicându-se cu profesoara și apărându-și demnitatea națională, apărând istoria și eroii neamului lor, denigrați de la catedră.

Am fost la revoluție, în decembrie 1989. Am fost pe străzile Bucureștiului în martie 1990, am fost în 13-14 iunie, am fost pe listele de voluntari pentru Transnistria – deși, din pricini dincolo de mine, nu am ajuns acolo. Spun aceste lucruri nu ca să mă laud – abia dacă aş putea spune că mi-am făcut datoria, deci nu-i nimic, absolut nimic de laudă în aceste fapte – ci vorbesc despre ele ca mărturie proprie. Căci am văzut, eu, cu ochii mei, de fiecare dată, tinerii. Tinerii de cartier, băieții de cartier, „golani”, băieții de băieți, băieții „buni”, derbedei și cum vreți să le mai ziceți. I-am văzut, cu ochii mei, ieșind în fața baionetelor, mitralierelor, lunetiștilor și tancurilor. I-am văzut rămânând în stradă în decembrie 1989 și după ce a început să se tragă, și după ce unui om de lângă mine glonțul i-a săpat o brazdă în obraz. I-am văzut cum stăteau noaptea pe străzi, cu mâinile goale, să apere cartierul de teroriști. Cum? Cu viața lor. Nu aveau cum altfel. Se trăgea în noapte, pe alocuri se vedeau dărele trasoarelor, mai cădeau pe alocuri și oameni, zvonuri înspăimântătoare apăreau și se stingeau. Teroriștii reținuți și duși la Miliție erau eliberați într-un sfert de oră²⁰². În întuneric pândeau moartea, pândeau frica. Românii erau acolo. Cu mâinile goale, nepricepuți, dezorientați, dar la datorie. Dincolo de lipsa armelor, dincolo de lipsa pregătirii de luptă, dincolo de lipsa unor conducători. Ceva dincolo de ei îi mâna să fie în stradă, să lupte, chiar și cu mâinile goale. Știu că mulți își închipuie că s-a murit degeaba atunci. Am fost acolo, am văzut că s-a încercat vânzarea României și am fost în acele zile chiar la marginea desființării noastre ca stat. Și ar fi urmat și nimicirea Neamului Românesc, fără discuție. Salvarea a venit de la mulțimile de tineri ieșite, inconștiente, nebune, superb de frumoase și curate, pe

²⁰² Cunosc cazuri concrete, muncitorii care apărau *Arta Grafică* sau alte instituții cu armele *Gărzii Civile* – din care făceau parte – știu ce spun.

străzi. De la strigătul lor cutremurător, vrednic de armatele creștine ale Sfântului Constantin cel Mare: *vom muri și vom fi liberi!* De la rugăciunile pe care tinerii ateî, pionieri și uteciști, le-au adus lui Dumnezeu, în genunchi, în Piața Universității, în Piața Romană și oriunde s-au adunat. Această ieșire care nu a fost planificată, care nu a fost prevăzută, pentru care conspiratorii nu s-au pregătit, nu s-au putut pregăti, a schimbat mersul istoriei. România – spre deosebire de Cehoslovacia, URSS, Iugoslavia – a rămas pe harta lumii.

Încercarea distrugerii României în martie 1990, prin mascarada securisto-kgbisto-avoistă de la Târgu Mureș, a fost oprită tot așa. În câteva ore se strânseseră pe străzile cartierelor bucureștene, în Sălăjean și Pantelimon, în Rahova, Berceni, Drumul Taberei și alte cartiere „noi”, muncitorești, mii și mii și mii de tineri. Unii deja își luaseră din bucătării cuțite, alții aveau sape, bâte sau alte arme albe, alții erau cu mâinile goale. „*Să mergem în Ardeal*”, „*Să-i apărăm pe Românii din Ardeal*”, „*Murim pentru Ardeal!*” acestea erau cuvinte pe care mulți le repetau parcă la nesfârșit pe străzile Bucureștilor. Și atunci, ca și în decembrie, planul s-a schimbat. Nici de această dată un război cu poporul nu era acceptabil, și din aceeași pricină – nimeni nu știa cum și cât se vor extinde flăcările, unde, când, cum și dacă se vor opri. Așa că au oprit ei, din nou, executarea planului. Și România a rămas, încă odată, în hotarele ei – așa ciuntite cum sunt din vremea blestematului Stalin.

În 1991, când s-au tras primele focuri de armă pe Nistru, Moldova era osândită. Fie devenea integral un nou Kaliningrad²⁰³, fie era ruptă în bucăți care să îngăduie

²⁰³ Vechi teritoriu baltic, Kaliningradul a fost cucerit de cavalerii teutoni de la prui (a nu se confunda cu prusacii), iar mai târziu a fost ocupat de sovietici care au deportat **toată populația locală**, aducând în loc ruși. Ca urmare,

manevrele mafiei rusești. S-au aprins focurile pe Prut, ca în vremea lui Ștefan cel Mare. S-au adunat iar Românii, gata să treacă în Basarabia, mii și mii și mii în toate orașele Moldovei apusene, dar și în alte orașe ale țării. Doar la București, într-un singur loc, într-o jumătate de oră, peste 1000 (o mie) de oameni au semnat, dându-și și datele de buletin, pentru a fi înscrși ca voluntari pentru ajutorarea fraților din Moldova atacată. Din nou s-au schimbat planurile, mai-marii de la Moscova și București au jucat scena pregătirii păcii, s-a anunțat o rapidă retragere a Armatei a 14-a... Trenurile care făceau legătura dintre București și Moldova nu doar că au avut întârzieri foarte mari, dar unele au fost suspendate iar în gări au fost aduse unități ale Armatei care să împiedice deplasarea oricăror grupuri către Prut. Republica Moldova a avut totuși vreme să se apere. Mai mult prin nebunia voluntarilor de acolo, decât prin grija celor de la centru, nici ei prea departe de tot felul de servicii secrete și de trădarea cerută de acestea. Dar, cum-necum, doar ceea ce avusese deja sub control Armata a 14-a a putut păstra, iar Republica Moldova nu a devenit un nou Kaliningrad, nu a fost ștersă de pe hartă.

În toate aceste întâmplări de grație, cei care au salvat Țara au fost tinerii. Din păcate, nu atât maturii și bătrânii, pentru că cei mai mulți dintre aceștia au fost de partea (neo-)comuniștilor. I-au votat pe trădători, i-au adus la putere pe cei care i-au împușcat și le-au împușcat copiii, pe cei care, apoi, au vândut din țară tot ce au putut. Tinerii însă, așa cum erau ei, s-au ridicat de partea dreptății și au dovedit un eroism pe care este prea puțin a-l numi demn de cel mai adânc respect.

De ce s-au ridicat tinerii?

chiar și după 1991 Kaliningradul – aflat astăzi între Polonia și Lituania, cu ieșire la Marea Baltică, a rămas în stăpânirea Moscovei, un ghimpe micuț, de mare utilitate strategică.

Pentru că în ei încă mai ardea chemarea sufletului românesc. Acea chemare care, cu timpul, este înăbușită de societate, griji, patimi...

Și sunt încredințat că această chemare mai arde încă în sufletele copiilor și tinerilor de astăzi. Doar că, și mai mult acum decât atunci, lipsește orice îndrumare către Adevăr, către ceea ce înseamnă a fi Român.

Și generațiile, tot mai răzgâiate, tot mai dezorientate, slăbesc. Private de conștiința națională, de propria identitate, drogate de televizor și jocuri pe calculator, de „rețele de socializare” (a se citi „de însingurare, amăgire și înrobire”), de magia drăcească a poftelor și plăcerilor cele mai diverse – și deseori cele mai murdare – generațiile sunt tot mai slabe. Tot mai nepractice, tot mai bolnăvicioase...

Artele marțiale românești ar fi, pentru Românii de astăzi, un ajutor fundamental în regăsirea propriei ființe, propriei identități. Ele ar aduce și un plus de ordine și disciplină, de redresare din declinul moral în care se zbate România azi. Însă trebuie să ÎNȚELEGEM CĂ NU ARTELE MARȚIALE ÎN SINE NE SCOT DIN PROBLEME, CI VIAȚA ÎN DUHUL SFÂNT, CARE MODELELAZĂ ALTFEL OMUL! *Artele marțiale*, corect înțelese și practicate de creștin, **pot fi o unealtă folositoare** în lupta vieții și urcușul către Împărăția cerurilor – cea care se ia cu năvala! – **dar pot fi și o unealtă spre osândire** și distrugere atunci când sunt greșit sau rău înțelese și practicate.

Cercetați toate, țineți ce este bine!

Am spus și în altă parte că sunt arte marțiale ce pot fi practicate de creștinii ortodocși, dar și unele ce sunt în contradicție radicală cu Învățătura Creștină. Aici vom încerca să arătăm puțin mai pe larg cele trei feluri sau tipuri de arte marțiale pe care le găsim în raport cu principiile creștine.

Ca pildă, vom porni de la unul din cele mai „suspecte”, duhovnicește vorbind, grupuri de arte marțiale, artele marțiale orientale. Mai precis, începem de la artele marțiale japoneze. Vom alege ca pildă pentru prima categorie de arte marțiale *juken-jutsu* sau *taiho-jutsu*, pentru a doua *shotokan-karate* sau *takenouchi-ryu*, iar pentru a treia *sumo* sau *karate-shinto*.

Ce sunt *juken-jutsu* și *taiho-jutsu*?

Juken-jutsu este o artă marțială japoneză apărută în secolul al XVIII-lea, odată cu răspândirea armelor de foc cu baionetă. Această artă marțială se concentrează pe folosirea armei (pușca cu baionetă) în lupta corp la corp.

Taiho-jutsu este o artă marțială japoneză care a început să fie sintetizată prin 1946, iar un an mai târziu a început să fie predată, în primele sale forme, *polițiștilor japonezi*. Un lucru foarte puțin cunoscut în România este acela că polițiștii japonezi, asemenea celor din Marea Britanie și alte țări nordice europene, **nu** poartă arme de foc, ci câteva feluri de arme albe (fără tăiș!). *Taiho-jutsu* cuprinde tehnici eficace de apărare, atac și imobilizare din mai multe feluri de arte marțiale, în primul rând japoneze, dar și străine, organizate într-un sistem cât mai complet. Cea mai dinamică parte a istoriei sale a fost în 1946-1968, când i s-au adus cele mai multe și mai însemnate schimbări, însă îmbunătățirea sa continuă și astăzi.

După cum se poate vedea, aceste două feluri de arte marțiale japoneze sunt concepute exact pentru o

eficiență maximă în luptă, dimensiunea spirituală fiind limitată la elemente de bun-simț, comune oricărei discipline fizice și oricărui sport: perseverență, muncă serioasă, disciplină, respect etc. În rest, totul ține de tehnica de luptă și de însușirea ei, de ceea ce am numi cea mai tipică pregătire ostășească.

Asemenea arte marțiale, din care dimensiunea religioasă (păgână) lipsește, pot fi practicate de orice creștin.

Ce sunt *shotokan-karate* și *takenouchi-ryu*?

De fapt numele de *Shotokan* a fost numele unui centru (*dojo*) de karate-do fondat la Tokyo, în 1938, de către Funakoshi Ghinchin. Numele a trecut asupra mai multor stiluri de karate ce s-au răspândit în Japonia și în întreaga lume. Aceste stiluri sunt de două feluri, chiar și atunci când sunt grupate, ca în unele țări, sub umbrela aceleiași asociații. Unele sunt, să le zicem, strict sportive, urmărind eficiența stilului și dezvoltarea practicantului după cele mai generale principii sportive marțiale. Altele au o latură mai mult sau mai puțin accentuată de spiritualitate păgână, mergând de la sălile în care antrenamentele încep și se termină cu plecăciuni față de spiritele unor maeștri de arte marțiale sau/și cu meditații ș.a.m.d. și până la săli ori stiluri de tipul *shotokai*, în care dimensiunea spiritualității păgâne este esențială.

Takenouchi-ryu este o veche formă de *ju-jutsu* și *ko-budo*, adică o combinație de luptă fără arme sau cu arme scurte împotriva unor adversari mai puternici și/sau mai bine înarmați. Înfiițată în secolul XVI ca un mijloc de luptă împotriva samurailor apărați de armuri ușoare, s-a dezvoltat mai târziu într-o largă serie de stiluri și școli. Au fost mulți oameni „de rând” care au contribuit la dezvoltarea acestui stil ce ajunsese cândva să aibă mai mult de 600 de procedee de luptă. În zilele noastre s-au păstrat cam un sfert dintre acestea. Ceea ce este esențial este faptul

că unele dintre școlile sau stilurile *takenouchi-ryu* se apropie ca principii fundamentale foarte mult de arta marțială *taiho-jutsu* descrisă mai sus, în vreme ce altele, ca și în cazul *shotokan-karate*, au o latură de spiritualitate zen, shinto, budistă etc mai mult sau mai puțin accentuată.

Un creștin care vrea să practice o artă marțială din această a doua categorie trebuie să fie cu foarte, foarte mare băgare de seamă. Închinăciunile față de spiritele celor morți nu sunt îngăduite creștinilor decât dacă cei morți sunt vii întru Hristos, adică sfinți. Ceea ce, evident, nu este cazul feluriților maeștri japonezi de arte marțiale²⁰⁴. Deci *nu se pot accepta* aceste închinăciuni! Dacă aceste închinăciuni lipsesc, *dar* există „meditații” în cadrul antrenamentelor, *trebuie neapărat* o sfătuire cu duhovnicul. Sunt oameni care pot să fie de față la aceste „meditații” făcând însă Rugăciunea lui Iisus, spunând Tatăl Nostru, Cuvine-se cu adevărat sau alte rugăciuni ortodoxe. Deprinzând apoi tehnicile care îi interesează *și retrăgându-se apoi*, la vremea potrivită, spre a nu fi vătămați. Totul, cu îndrumarea strictă a duhovnicului. Dar sunt destui, ba chiar de departe cei mai mulți, aceia care sunt prea slabi în rugăciune pentru a putea folosi eficient această metodă. Pentru aceștia, schimbarea sălii sau a stilului de arte marțiale practicat este obligatorie și imediată. Duhovnicul are cuvântul hotărâtor în această privință, ca unul ce privește mult mai obiectiv starea interioară a celui care vrea să practice arte marțiale.

Într-un cuvânt, în această parte a artelor marțiale ne aflăm într-o zonă foarte ambiguă, în care se cere practicanților creștini un mare discernământ și multă

²⁰⁴ Vorbim, desigur, din perspectivă creștină, singura care ne interesează. Pentru japonezii necreștini s-ar putea ca maestrul X să fie socotit sfânt, dar acest lucru nu ne privește pe noi în nici un fel, așa cum nici pe ei nu îi privește pe cine socotim noi sfânt.

sfătuire duhovnicească. Și puterea de a respinge tot ceea ce este împotriva Credinței creștine, tot ceea ce ține de altă religie. Sau, dacă există îndoieli față de priceperea ori statornicia proprie, să aibă măcar înțelepciunea și puterea de a se retrage îndată.

În sfârșit, să vedem ce sunt *sumo* și *karate-shinto*.

Sumo este o străveche artă marțială japoneză. Legenda spune că ea se trage dintr-o luptă între doi demoni – *kami* – care s-ar fi luptat pentru stăpânirea țării. Unii istorici cred că ar fi fost vorba, de fapt, despre două căpetenii, unul japonez și altul coreean, care ar fi dat o asemenea luptă la începuturile istoriei nipone. Mărturii limpezi nu există. Ceea ce este limpede este faptul că *sumo* este o artă marțială fundamental religioasă, evident păgână. Luptele nu pot începe înainte de a se săvârși *dohio-matsuri* și *shikiri*. *Dohio-matsuri* este o slujbă shintoistă săvârșită de arbitrul principal în calitate de mare preot shinto, cu invocații către demonii-kami, cu cântece în cinstea lor, cu jertfe de castane, alge, orez, sare și sake pentru acești demoni (*kami*) etc. *Shirikiri* este o ceremonie săvârșită de cei doi luptători de *sumo* ce urmează să se înfrunte, ceremonie prin care de asemenea sunt cinstiți demonii – *kami* – și, în numele lor, se aruncă drept jertfă sare „pentru purificare”. La sfârșit se săvârșește și *yumitori-shiki*, la origine un dans cu arcul în cinstea seniorului luptătorilor – sau al sponsorului competiției – dar devenit de asemenea și o formă de cinstire a „zeilor”.

Karate-shinto este un stil de karate japonez înființat de Gogen Yamaguchi pe la 1955. Acest stil este socotit de mulți ca un fel de „religie karatistă”, ce combină *karate-do* (în forme apropiate de *shotokan* și *shotokai*!) cu zen, yoga, shinto etc. Practicarea *karate-shinto* fără rugăciunile și jertfele stilului este imposibilă.

Este evident că asemenea stiluri de arte marțiale, în care nu se poate face separare între religiozitatea păgână

și *latura practică nu pot fi practicate de creștini*. Mai precis, a practica asemenea arte marțiale este totuna cu a te lepăda de Hristos. Câtă vreme orice practicare a lor *este* un gest religios păgân, creștinii nu pot accepta să le practice nici dacă plătesc refuzul cu viața.

După cum se poate vedea, noi am găsit trei clase de arte marțiale.

Cele care sunt fundamentale religioase, și nu pot fi practicate de creștini.

Cele care sunt predate de unii instructori / maeștri în combinație cu elemente spirituale iar de alții fără aceste elemente, caz în care creștinii trebuie să-și aleagă instructorii sau maeștrii care fie sunt creștini, fie nu își impun convingerile religioase odată cu predarea artei marțiale în cauză.

Și, în sfârșit, artele marțiale neutre din punct de vedere religios, având o conotație exclusiv tehnică și/sau practică, și care pot fi practicate de creștini.

Din această ultimă clasă am amintit de *taiho-jutsu* și *juken-jutsu*. Este însă cazul să subliniem faptul că aceste două arte marțiale (extrem-)orientale nu sunt singurele de același tip. O altă artă marțială foarte potrivită pentru practicare pentru orice creștin este arta marțială chinezească *Sanda-Qinna*. Aceasta este o artă marțială realizată de forțele armate chineze printr-o sinteză *atee*, deci *a-religioasă*, a elementelor eficiente din foarte multe stiluri de wushu²⁰⁵. Cel puțin o lucrare pe temă există în

²⁰⁵ Wushu este numele general dat în R.P. Chineză artelor marțiale autohtone. Ele sunt cunoscute europenilor mai puțin familiarizați cu istoria și cultura chineză mai ales sub numele de *kung-fu*, o derivare a termenului de *gong-fu* care înseamnă *abilitate* sau *măiestrie*.

limba română și poate fi consultată spre a se vedea dimensiunea exclusiv tehnică a acestui stil²⁰⁶.

O atenție deosebită o merită *judo* și *ju-jutsu*. Stilurile de *judo* practicate înainte de 1989 în România (pe atunci R.S.R.) și U.R.S.S. erau „pieptănate”, ca să spunem așa, de dimensiunea misticii orientale²⁰⁷. Din această pricină *judo-ul* era acceptat pe scară largă în U.R.S.S., mai mult, de pildă, decât tirul cu arcul²⁰⁸, deși mai puțin decât cel cu arme de foc²⁰⁹. Desigur, exista și o tradiție mai veche de *sambo* și alte trânte rusești și asiatice, care a fost baza pentru ca, odată devenit sport olimpic, *judo-ul* să treacă în URSS de la mijloc de pregătire a trupelor Ministerului de Interne la cel de sport de masă.

²⁰⁶ Du Zhengao, *Lupta de stradă*, Ed. Antet, Oradea, 1998. Prefața lucrării, semnată de General de divizie Dr. Gheorghe Arădăvoaicei este extrem de utilă spre a dovedi tuturor celor care nu sunt informați practicarea artelor marțiale de către trupele „Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne – poliție, jandarmi, grăniceri –, Serviciului de Protecție și Pază – celor din Formațiunea de Intervenție Antiteroristă și nu numai –, Serviciului Român de Informații – personalul Brigăzii de Intervenție Antiteroristă” (*op. cit.*, p. 4). Trupe care sunt denumite în limbaj cultic „iubitoarea de Hristos armată” și pentru care se fac rugăciuni la fiecare Sfântă Liturghie, inclusiv de către unii care dau anatemei, pe de altă parte, practicantii de arte marțiale... *Sancta simplicitas*, cum spunea cineva.

²⁰⁷ De observat că același fenomen se întâmplă cu felurite arte marțiale orientale și în Franța atee.

²⁰⁸ Privit ca un sport „regional”, tipic pentru țări ca Bașchiria, „R.S.S.A. Buriată”, Chirghizia etc.

²⁰⁹ De observat că, spre exemplu, competițiile regionale de tir au început să se țină în URSS încă în 1923, iar cele de talere în 1934, spre deosebire de tirul cu arcul, care începe să capete unele proporții regionale abia din 1957-58.

În România, *judo* este predat prima oară de prof. Keishichi Isiguro, din 1928, dar se răspândește prea puțin. Principalul promotor rămâne, multă vreme, profesorul Emilian Teacă, urmat după Al doilea război mondial de antrenori precum Avram Ioan (Ion), Botez Mihai, Frazzei Florian, Urmă Liviu, Crișan Ion etc. Dezvoltându-se în condițiile regimului comunist, *judo-ul* predat de acești antrenori și urmașii lor nu putea conține nimic din elementele de religiozitate păgână existente în formele inițiale.

Din 1990 însă, lucrurile se schimbă, deoarece reluarea legăturilor libere cu Japonia a adus și o repăgânizare a multor dojo-uri românești. În unele dintre aceste dojo-uri au început să se practice meditații zen, „cinstirea maeștrilor morți” prin practici păgâne, exerciții yoga etc. Alte dojo-uri au rămas mai departe pe linia tradițională românească (sau franțuzească, sau rusească etc.), predând *judo-ul* ca sport și/sau artă marțială de apărare, nu ca parte a unei spiritualități păgâne.

O situație similară o constatăm și în ceea ce privește *ju-jutsu*.

Acesta a fost predat, de obicei pe ascuns, de aceeași instructori sau antrenori de *judo*, în paralel cu acesta, elevilor de încredere. De asemenea, a fost predat trupelor de Securitate – care aveau „acces” și la *karate* – și uneori și de Miliție sau Grăniceri. Și aici dimensiunea tehnică sau, altfel spus, eficiența practică, erau singurele urmărite sistematic. Și, iarăși la fel ca în cazul *judo-ului*, după 1989 s-a realizat în multe locuri o repăgânizarea a *ju-jutsu-lui*, în vreme ce în altele acest lucru nu s-a întâmplat. Forme diferite ale *ju-jutsu-lui* au venit și de peste ocean, mai ales din Brazilia, unde în chip deosebit celebra familia Gracie a dezvoltat forme specifice ale acestuia, deosebit de eficiente din punct de vedere tehnic. După cum se poate deduce, *ju-jutsu-l* sau *jiu-jitsu-l* brazilian este axat pe însușirea tehnicii și a calităților tipice unui luptător și

sportiv, fără bagajul de ezoterism pe care îl aduce cu sine ju-jutsu-l japonez tipic.

Totuși, trebuie subliniat, practica de introducere, mai mult sau mai puțin forțată, a unei religiozități păgâne s-a manifestat în mai toate artele marțiale practicate în România după 1989.

Instructorii care nu au acceptat această tendință au fost, de multe ori, nevoiți să iasă în afara structurilor oficiale. Ceea ce predau ei, deși tehnic extrem de corect, nu a mai putut purta numele original.

Totuși, mulți instructori și maeștri talentați au transformat această ostracizare într-un avantaj, ajungând să dezvolte propriile stiluri de luptă și auto-apărare, de multe ori extrem de valoroase.

Au fost, evident, și grupuri sau federații în care s-a păstrat un principiu de minim bun-simț, *instructorul (maestrul) hotărăște linia*. Cei care și-au asumat și păgânismul, au predat artele marțiale în această atmosferă, cei care au rămas creștini, evident, au mers fie pe o predare tehnică, fie chiar pe o atmosferă creștină. Iar elevii, desigur, au ales după liberul-arbitru.

Trecând acum peste aceste nuanțări, pe care le-am considerat necesare, să revenim la problema discernerii artelor marțiale!

Cele trei clase de arte marțiale prezentate mai sus le întâlnim pe toate continentele, fie că sunt locale, fie că sunt importate. Așezarea unui stil sau altul într-o anume clasă este extrem de greu de făcut în lipsa unei pregătiri de cea mai bună calitate și a unei seriozități deosebite. Cernerea în cazul țării noastre trebuie făcută, prin urmare, de Români care, specialiști în arte marțiale fiind, au și dragoste de Dumnezeu, cu ajutorul viu al duhovnicilor lor și altor teologi.

Trebuie foarte bine înțeles că nu este o problemă pe care să o poată limpezi un singur om sau

doar câțiva, pe temeiul unor experiențe personale subiective!

Dimpotrivă, este nevoie de o lucrare obștească, temeinică, făcută prin cercetarea sistematică a *principiilor și formelor de aplicare*. Cercetând totul, păstrând însă doar ce este bun. Noi nu avem pretenția de a fi în stare să facem o asemenea cernere, cu excepția cazurilor (rare) foarte limpezi – cum sunt în sensul bun taiho-jutsu și în cel rău sumo. Pentru toate celelalte este nevoie de un studiu foarte serios, în același timp documentat tehnic și argumentat teologic.

Există totuși arte marțiale europene, a cărei origine ușor de identificat face clasificarea ușoară.

În Europa avem *savat*-ul, sau *boxul franțuzesc*, o artă marțială galică ce cuprinde și lovituri cu piciorul (mai ales prin biciuire), precum și, uneori, folosirea unor „arme minore”, de felul box-ului sau cuțitului. Savatul modern s-a născut în secolul XVIII, combinând vechile „lovituri de picior” marseieze cu boxul englezesc. Avem în Europa, de asemenea scrima spaniolă, italiană, franțuzească, englezească ori germană, atât militară cât și sportivă. Avem tirul cu arcul, o artă marțială extrem de veche și practică în armata britanică până în secolul XIX ca parte a pregătirii militare (și încă foarte populară ca sport în insulele britanice). Avem tirul cu arbaleta, trântele românești, luptele greco-romane, luptele libere și, desigur, boxul. Și multe altele, europene sau nu, aflate pe aceeași linie. Practicarea acestora nu presupune adoptarea unei religiozități ne-creștine decât dacă instructorul – caz particular – are dorința unei asemenea impunerii. Pe de altă parte însă, există și în Europa tot felul de forme de arte marțiale „*spirituale*”²¹⁰, de obicei de origine străină (americană, africană, asiatică) în care se amestecă principii

²¹⁰ Inclusiv unele dintre cele deja prezentate de noi.

non și anti ortodoxe dintre cele mai diverse. Evident, acestea trebuie ocolite de orice creștin.

Și dacă la noi ceea ce prezentăm poate părea uimitor, nou, chiar șocant, pentru foarte mulți, trebuie să spunem că în Apus preocuparea pentru moștenirea marțială vest-europeană a devenit nu doar ceva firesc, ci o mișcare ce tindă să devindă de masă. Ar fi extrem de sănătos ca și Românii să se pună în mișcare pe linia valorificării propriei moșteniri marțiale, care este deosebit de bogată. Pentru occidentali am amintit mai sus de poziția lui John Clements care face un apel de trezire la acei „*followers of Asian martial arts, who are sadly ignorant of their own Western martial heritage*” („discipoli ai artelor marțiale asiatice care, foarte trist, sunt ignoranți față de propria moștenire marțială apuseană”)²¹¹. Această poziție este împărtășită de mulți vest-europeni care, spre deosebire de Români, deja s-au trezit din somnolența dependenței de imaginarul mediatic și s-au întors la moștenirea lor marțială. Ca urmare, ei practică artele marțiale europene – forme de scrimă cu spada, sabia, floreta, sulita, toporul etc., dar și tir (cu arcul, arbaleta, praștia, sulita și arme de foc), echitație marțială (inclusiv duelul cu lăncile) ș.a.a. Concursuri de acest fel, adesea numite *turniruri* (*cavaleresti*), au loc în multe țări, din Croația, Ungaria sau Polonia în Irlanda și Scoția. Există și o Academie de Arte Marțiale Europene Medievale, felurite asociații și grupări preocupate de acest subiect ș.a.m.d. Încă odată, credem că ar fi bine și normal ca și Românii să se trezească și să lucreze pe aceeași linie, a valorificării tradiției și moștenirii proprii. Altfel ne vom afla, curând, în fața unei situații repetate de multe ori în ultimele secole: aceea de a lua de la străini nu doar modelul sau principiul sănătos, general

²¹¹ John Clements, *Renaissance Swordmanship...*, Ed. Paladin Press, Boulder, Colorado, 1997, p. 7.

valabil, ci chiar specificul național alogen. Ne vom trezi că, sub influența mișcărilor occidentale, copiii noștri vor descoperi ce „cool” este să practici artele marțiale vest-europene (fie ele medievale sau nu) dar vor fi ne-conștienți, sau chiar rasist-disprețuitori, față de artele marțiale românești (fie ele vechi sau noi).

Din toate cele scrise în această parte a lucrării noastre încercăm să tragem linie și să sintetizăm:

- sunt arte marțiale în care gândirea și religiozitatea ne-creștine nu sunt prezente principial, ci doar, eventual, prin aportul personal al practicanților (indiferent de grad); asemenea arte marțiale pot fi practicate de creștini fără un risc suplimentar de război nevăzut față de orice activitate desfășurată într-un mediu social obișnuit, ba poate chiar mai mic²¹²;

- există arte marțiale în care gândirea și religiozitatea păgână sunt esențiale; evident, asemenea arte marțiale **nu pot fi practicate de către nici un creștin ortodox**;

- există arte marțiale aflate într-o zonă de ambiguitate; pentru a vedea în ce măsură pot sau nu fi practicate creștinul trebuie să dea dovadă de un maximum de discernământ și să se sfătuiască mult cu cei care îl pot îndruma duhovnicește.

Trebuie să arătăm aici că nu ne-am propus să facem o cernere a tuturor artelor marțiale, nici măcar a artelor marțiale orientale, nici măcar a celor japoneze. Comparația făcută mai sus, întemeiată pe cunoștințe strict teoretice, este insuficientă și are valoare doar de exemplu de analiză. Este nevoie de creștini cu o pregătire teologică,

²¹² Ca urmare a disciplinei sporite din multe centre sportive, care împiedică manifestări „extravagante” (ca să fim delicați) altfel permise în societate.

sportivă și ostășească serioasă pentru o cernere de calitate. Doar asemenea specialiști ar putea alege ceea ce este de păstrat și ceea ce este de lăsat deoparte dintr-un stil sau altul de arte marțiale; fie că vorbim de unele extrem-orientale, indiene, persane, central ori sud africane, sud-americeane ș.a.m.d. Precizăm încă odată că ceea ce am încercat să oferim noi este doar o pildă, un model, un început. De la care, desigur, trebuie mers mai departe.

Totuși, trebuie să o spunem, sunt și *arte marțiale* despre care știm sigur că au fost practicate de către sfinții noștri, așa încât pot fi dintru început socotite ca potrivite pentru creștini:

- tragerea cu arcu;
- tragerea cu arbaleta;
- tirul cu arme de foc;
- scrima europeană cu sabia, spada, floreta, bastonul sau bâta, ghioaga, buzduganul ș.a.m.d.²¹³;
- lupta (europeană) cu sulita, lancea și alte arme asemenea;
- trântele sau luptele libere²¹⁴;

²¹³ Folosindu-se site-uri ca <http://www.truefork.org/DragonPreservationSociety/Petter.php> și altele asemenea se pot culege informații utile în completarea celor din bibliotecile românești. Am amintit mai sus de site-urile de arte marțiale europene, care sunt deosebit de utile pentru trecerea de la scrima sportivă – cu multe tare într-o situație de luptă reală – la scrima de duel și mai ales la scrima de război, amândouă adevărate arte marțiale pentru lupta – reală – cu unul sau mai mulți adversari, singur sau în grup de spadasini. Evident, trecerea se realizează foarte greu doar pe baza cărților – un instructor de scrimă militară fiind aproape imposibil de găsit astăzi în România – dar tot constituie un pas înainte. O mare problemă o constituie și aberațiile din scenele de luptă cu sabia, adesea atât de romanțate coregrafic încât sunt total fanteziste.

- „lupta cu pumnii” (care la Românii din vechime cuprindea, precum *savatul* franțuzesc, și lovituri cu picioarele);

- lupta cu ghioaga (asemenea luptători au format gărzi domnești în istorie, atât în vremea Sfântului Ștefan cel Mare cât și a altor domnitori);

- călușul, junii, șoimanii... (în formele curate de influențe păgâne, nu în cele des-creștinate apărute în ultimele secole în anumite locuri)²¹⁵.

Sunt și altele asemenea, dar credem că această mică înșirurie este de ajuns, ori mai mult decât de ajuns, pentru a face să se înțeleagă ceea ce este de înțeles.

Desigur, alături de aceste arte marțiale practicate de sfinții militari, mai sunt și altele, foarte asemănătoare.

²¹⁴ De observat că străbunii noștri nu foloseau la trântă nici dezbrăcarea – ca turcii sau alte popoare necreștine – nici „hainele” extrem de multate folosite astăzi, ci hainele de zi cu zi. Poate părea un amănunt, însă nu ni se pare că este așa, ci că reflectă o anumită stare, o anume trăire creștină. Renașterea unor școli de trântă ar trebui să țină seama de această străbună decență. Chiar dacă astăzi unii, sclavi gândirii străine, o socotesc exagerată sau depășită.

²¹⁵ Baba Novac și luptătorii lui de frunte erau călușari, români din Timoc și alte părți sud-dunărene. Asemenea ostași formau elita sau fruntea trupelor românești atât la miazăzi de Dunăre cât și în Muntenia, Moldova și Transilvania, sau în alte părți ale României. Ei au format, se pare, și fruntea trupelor din Moravia (azi în Cehia) în luptele pe care țărani și ciobanii „*valahi*” de acolo le-au dat cu armatele imperiale austriece care voiau să-i silească să devină catolici. Dându-și viața pentru apărarea Neamului de cei care voiau să-l facă să se lepede de Hristos – fie acești dușmani ai sufletelor austrieci, tătari, turci sau altceva – luptătorii călușari s-au adăugat sfinților militari dinaintea lor.

Care, deși noi pentru noi, chiar prin această asemănare se pot dovedi la fel de folositoare ca și cele vechi.

O pildă pe care am mai dat-o este biatlonul, acea combinație atât de grea și admirabilă între schi și tir. Alta este *savatul*, acel box franțuzesc amintit și el mai sus, ca o artă marțială lipsită de spiritualitate păgână. Sunt felurite forme de *autoapărare*, care, în fapt, sunt selecții eficiente din multe stiluri și școli de luptă, *curățite de ideologie* și limitate la aspectele practice, concrete, fizice. Aceasta este, de fapt, o cernere foarte apropiată de cea despre care am vorbit și noi mai sus. Și care poate constitui un bun punct de plecare. Reamintim și *paintball*-ul și *airsoft*-ul, din păcate mult prea scumpe pentru foarte mulți dintre cetățenii Republicii România... cel puțin deocamdată²¹⁶.

Să visăm?

Poate va veni vremea în care Românii, în loc să se uite hipnotizați la filme cu arte marțiale străine, sau la spectacole marțiale date de străini, vor trudi din greu în propriile școli. Unde își vor începe și termina pregătirea cu rugăciune, în care vor avea aproape icoanele sfinților militari – și nu numai – și în care vor primi, alături de pregătirea ostășească, și măcar ceva elemente de istorie a Neamului și de Teologie luptătoare²¹⁷. Iar de aici pornind,

²¹⁶ Cu toate că, dacă ne gândim mai bine, credem că nu sunt așa de scumpe. Până la urmă, o „partidă” este, în unele locuri, echivalentul a câteva pachete de țigări. Dacă un împătimit al fumatului poate scoate cumva bani pentru șapte – sau mai multe! – pachete de țigări pe săptămână, un Român într-adevăr iubitor de viață liberă, bărbătească, poate – eventual renunțând la fumat! – să scoată bani pentru măcar o partidă de *paintball* sau *airsoft* la una-două săptămâni.

²¹⁷ Un vis, nu-i așa? Dacă este să nădăjduim așa ceva la nivel național, e un vis. Dar chiar și acum **chiar există** oameni care *așa* au sălile în care *așa* pregătesc pe elevii lor.

vor învăța să dea cu demnitate lupta vieții, vor învăța valoarea unui comandant bun, se vor feri de cei slabi, vor ști să facă alegeri și să răspundă pentru alegerile făcute, vor fi în stare să își apere (principial) principiile, să își respecte și să își cinstească strămoșii etc. Prin toate aceste valori practice se va pune un bun început și vieții creștinești, atât personale cât și de familie și de stat.

***și totuși mulți gândesc altfel, deși sunt creștini, și
aduc argumente împotriva***

Este adevărat. Mulți sunt cei care, fără să cerceteze serios, au preluat – uneori cu fanatism – tot felul de lozinci ne-ortodoxe în privința artelor marțiale și a ostășiei. Lozinci fie comunist-utopice, fie masonice, fie new-age-iste, fie ale unor secte... Putem vorbi chiar de o adevărată doctrină pietist-pasivistă, pe cale să se închege într-o erezie propriu-zisă, ale cărei percepțe se regăsesc în lozincile amintite. Și care, ca orice rătăcire, este răspândită și susținută de credincioșii ei cu multă agresivitate²¹⁸.

Cu rugăciune la începutul și sfârșitul pregătirii, cu icoane ale sfinților militari, cu frumoase cuvinte despre datoriile unui oștean al lui Hristos și ale unui Român adevărat. Există. Câteva. Poate vor fi mai multe, și vor fi ceva mai mulți Români în România...

²¹⁸ Mi s-a părut hazliu și pilduitor, totodată, când câte unii dintre cei care vorbeau – foarte agitat, de altfel – împotriva artelor marțiale și a părerii mele în domeniu, m-au amenințat... cu bătaia! Dintr-o dată, acești susținători ai ideii că violența este neîngăduit pentru un creștin erau gata să mă bată ca să mă convingă de părerea lor! Logic, nu-i așa?

Am spus lozinci, nu argumente, căci argumente împotriva încă nu am auzit sau citit, deși ne-am străduit mult să le găsim. Din nenorocire, la aceste lozinci preluate de obicei inconștient din mediul social, mulți au adăugat și obișnuința de a vorbi despre ce nu știu. Această obișnuință, foarte răspândită astăzi, se manifestă și în mediul creștin. După foarte puțin studiu teologic, și după foarte puțină trăire creștină, mulți se cred îndreptățiți a se pronunța despre orice. Și, la fel cum cetățenii obișnuiți ai României greu rabdă să își recunoască neștiința în vreo privință, la fel fac și creștinii noștri.

Aici se încadrează, de pildă, criticile de tipul

„desăvârșirea creștină are la bază o întreagă teologie, desăvârșirea în practicarea artelor mariale are la bază o întreagă filosofie budistă etc”

După cum am arătat de mai multe ori în această lucrare, există arte marțiale din cele mai vechi timpuri și la toate popoarele lumii. Este adevărat că în ultimele decenii *artele marțiale orientale* au devenit o obsesie a multor apuseni și s-au răspândit mult și în România. Este adevărat că azi, pentru foarte mulți, sunt singurele de care știu. Dar, dincolo de modă și de neștiința unora artele marțiale orientale (sau extrem-orientale), nu sunt, nici pe departe, singurele arte marțiale. Lucru pe care l-am arătat chiar la începutul lucrării. Și chiar și cele orientale, sau cele ale unor țări mustind de tradiție budistă precum Japonia sau China, nu sunt totdeauna și exclusiv budiste. Mai mult, existența a sute de mii de sfinți militari care *au practicat arte marțiale* ar trebui să arate oricui că nu există incompatibilitate între *desăvârșirea creștină* și *practicarea artelor marțiale*. Că există și o altă perspectivă în practicarea artelor marțiale decât cea budistă în particular sau păgână în general. Aceasta este, obiectiv vorbind,

mărturia sfinților. Și orice om rațional s-ar cuveni s-o ia în considerare. Desigur, cu excepția ateilor și protestanților, care nu cred în existența sfinților, nici în necesitatea de a le urma pilda.

Totodată, se cuvine să știm și că „*desăvârșirea în practicarea artelor marțiale*” este înțeleasă foarte diferit chiar în școlile de arte marțiale orientale, fie ele și ale unei singure țări. A vorbi despre ea global, ca despre o concepție unică, este la fel de absurd ca a vorbi despre „Religie” la nivel global, ca și când toate religiile ar avea aceeași concepție, ar spune același lucru (sau aceleași lucruri). Ceea ce, evident, este total fals.

De pildă, în foarte multe școli de arte marțiale *desăvârșirea* presupune o creștere în ceea ce privește calitățile fizice – sănătate, agilitate, putere, îndemânare etc – și tehnice – aprecierea distanțelor, greutateților, eforturilor, tehnici de luptă ș.a.m.d. – și a acelor puteri sufletești direct trebuitoare unui luptător: disciplină, demnitate, curaj, stăpânire de sine etc. În asemenea școli *desăvârșirea în arte marțiale* nu are o semnificație religioasă în sine, această latură fiind lăsată în seama voii fiecărui practicant în parte²¹⁹.

Vedem, prin urmare, în critica de la care am pornit, preluarea fără discernământ a unor stereotipii, a unor șabloane foarte parțiale și inaplicabile întregului, care duc la o viziune automat diabolizantă a artelor marțiale și practicării lor. Din păcate, stereotipiile de aici nu sunt, nici pe departe, singurele.

Am întâlnit, de pildă, și această gândire... ciudată – ca să fiu delicat – după care artele marțiale sunt

²¹⁹ Am dat în lucrare exemple ale unor asemenea școli sau cluburi, precum cele de scrimă, de tir cu arcu (exclusiv *kyudo*) sau arbaleta, de lupte libere, savat, karate sportiv, systema ș.a.m.d.

dăunătoare și (ca urmare?) justificate doar... pe timp de război!

Spunea cineva

„degeaba ne straduim sa legitimizam [corect: legitimăm] practicarea artelor marțiale în vremuri de pace, atata timp cat ele sunt izvorate din necesitatea apararii în caz de razboi”.

De-a dreptul halucinant! Ar trebui oare să așteptăm să începă războiul ca să învățăm artele marțiale de care avem nevoie în război?! Ar trebui să așteptăm să începă războiul pentru a ne pregăti de război?! O asemenea gândire illogică și necreștină, care încalcă orice bun-simț, orice rânduială firească, este rodul îndocrinării masono-new-age-iste, este o imbecilitate sau o nebunie. Este evident pentru oricine gândește *real* – nu în lozinci – că folosirea artelor marțiale *în război* se poate face *doar dacă le-ai învățat în timp de pace*. Că în război, dacă nu le cunoști deja, nu mai ai vreme să le înveți²²⁰.

În 1916, când am intrat în Primul război mondial, trupele române s-au dovedit a fi de o mare vitejie dar și de o mare lipsă de pregătire pentru războiul modern și de înzestrare tehnică. Un regiment de infanterie românesc avea, în cel mai bun caz, câteva mitraliere – deși erau și care nu aveau deloc. Un regiment german, austriac sau unguresc avea între 20 și 30 de mitraliere, în unele regimente străine toți ostașii fiind înarmați cu arme automate. Un regiment românesc avea maximum... 24 de

²²⁰ De amintit aici ridicolul tragic al trupelor de tineri trimise pe front, în amândouă războaiele mondiale, după 2-3 săptămâni de „pregătire” și care erau masacrate fulgerător... Și la noi, dar mai ales la germani, francezi, italieni și alții. Dar cine nu știe istorie... nu știe. Și este osândit să o repete.

grenadierii, în vreme ce la germani, austrieci, unguri și chiar bulgari *toți soldații aveau grenade*. Cei mai mulți dintre soldații români, chiar dacă ar fi găsit o mitralieră sau o grenadă, *n-o puteau folosi*, pentru că nu știau cum! Cei care au supraviețuit, au învățat aceasta de la dușmanii care le măcelăreau camarazii, sau de la instructorii francezi veniți în iarna lui 1916-1917. Soldații români ***nu aveau deloc*** măști de gaze, puști mitraliere, căști de oțel, telefoane și cablu telefonic ș.a.m.d.! Artileria românească era alcătuită mai ales din piesele... din vremea Războiului de Independență, extrem de uzate și de o putere și rază de trageră extrem de mică pentru nivelul tehnic al Războiului mondial. Multe dintre ele aveau tevilă sau alte piese deformate ori chiar fisurate, ieșind din folosință după câteva lovituri, sau având un tir deosebit de imprecis. În aceste condiții, în multe bătălii, Românii au fost măcelăriți de mitralierele și artileria inamică fără a apuca să ajungă în luptele corp la corp. În aceste bătălii corp la corp, singurele în care Românii erau cu adevărat la înălțime²²¹, dușmanii nu aveau șanse decât la o superioritate numerică de cel puțin 5:1. Dar, spre nenorocirea României, dușmanii aveau mijloacele tehnice și priceperea de a le folosi pentru a ajunge mai mereu la o asemenea superioritate numerică. Rezultatul? Au fost ocupate de dușmani Dobrogea, Oltenia și Muntenia. Invadatorii – inclusiv „civilizații” germani – au făcut focul cu arhivele, cărțile și mobila mănăstirilor, chiar dacă mănăstirile erau în mijlocul pădurii, de pica

²²¹ Nu vrem să spunem că artileriștii români, de pildă, nu erau buni. Sau că mitralierii români nu erau buni. Dar erau, și unii și alții, foarte puțini și dotați cu armament în cel mai bun caz de calitate inferioară, adesea depășit cu generații, iar aprovizionarea cu muniție era la pământ (producția de cartușe a României în 1916, la intrarea țării în război, asigura soldaților cca. 6 – șase – cartușe pe zi... ceea ce, credem noi, este cel puțin zguduitor).

lemnul în curte singur. Au jefuit, au violat și ucis, au comis abuzuri indescriptibile. Au fost femei aruncate în stradă împreună cu pruncii și lăsate să moară de foame sau prin îngheț. Au fost sate întregi înconjurate de trupele străine și în care au fost violate și ucise toate femeile, de la copile la bătrâne. Ani de zile asemenea victime, ale unor torturi bestiale, cu mințile rătăcite, au bătuit drumurile țării. Și erau cele, puține, care supraviețuiseră. S-a ajuns la un asemenea jaf încât sute și mii de vagoane germane au fost umplute cu pământ românesc și duse în Germania, ca să îngrășe pământul secătuit de o agricultură intensivă prost gândită. Până și pământul ni l-au furat!²²² Despăgubirile primite de România după război nu au acoperit nici măcar lemnul furat de soldații Puterilor Centrale în vremea ocupației. Nici nu mai vorbim de sutele de mii de morți din pricina tifosului exantematic răspândit ca focul din pricina condițiilor mizerabile în care fuseseră siliți să trăiască Românii – și din ocupație, și din Moldova liberă. Și toate aceste nenorociri cumplite s-au întâmplat ***pentru că România nu se pregătise de război în vremea păcii.***

O situație și mai cumplită a avut loc în vremea celui de-al doilea război mondial. Lipsa de pregătire militară a fost îngrozitor de mare. Și asta cu toate că semnele războiului erau evidente, ura țărilor vecine față de România Mare exprimată fățiș, direct, repetat. Mai mult, erau deja războaie în alte părți, în Spania, în China și în alte locuri și oricine putea vedea că sunt doar o prefață a unui nou mare război. Dar nu și cei mai mulți dintre

²²² Cine crede că imaginea este exagerată este invitat să citească lucrarea unui diplomat martor ocular și cronicar al ocupației Puterilor Centrale asupra Olteniei și Munteniei în primul război mondial, *707 zile sub cultura pumnului german*, de Virgiliu N. Drăghiceanu, Editura Saeculum Vizual, București, 2012. Avertizăm că este o lectură greu de răbdată pentru cei sensibili și nerecomandată copiilor.

Români! Cu toate că au fost unii – și nu puțini! – care au avertizat asupra a ceea ce urma, pregătirile militare au fost făcute numai de formă și chiar în bătaie de joc. Generalii serioși, *toți* oamenii serioși ai țării, au încercat să asigure o armată pregătită, un popor pregătit, dar au fost împiedicați de partidele politice – preocupate doar de bani și putere – și de corupția generalizată. În armată oamenii învățau mai mult să rabde răutatea și bătaia unor „Moș Teacă” decât să lupte cu adevărat. Un strateg adevărat din acele timpuri – bineînțeles, ignorat la nivel practic, deși laudat la nivel teoretic – nota greșelile fundamentale de strategie din pregătirea ofițerilor români și oferea soluțiile strategice reale (Cpt. Mircea Tomoiu, *Manevra strategică în trecut și astăzi...*). Lucrarea sa a fost premiată de Marele Stat Major, însă cu „toate rezervele” asupra unor concluzii (fundamentale) ale autorului: „manevra subordonată inamicului”, „așteptarea strategică” și „micul război în zonele de frontieră” (*lucrarea citată*, p. 5). Este interesant de văzut că România a pierdut Basarabia, nordul Bucovinei și Herța, apoi Transilvania și Cadrilaterul, iar apoi războiul, *exact pe aceste puncte*. Nu s-a mers pe manevra subordonată inamicului, nu s-a mers pe așteptarea strategică iar micul război de frontieră – cunoscut azi ca război de partizani sau de gherilă – nu a fost absolut de loc pregătit sau practicat de România. În schimb a fost practicat pe scară extrem de largă de Franța (unde partizanii sunt cunoscuți sub numele de *Rezistență* sau *Rezistența franceză*), de Uniunea Sovietică (unde partizanii evrei, ruși, ucraineni etc. s-au dovedit de o maximă eficiență), de Polonia (unde partizanii au scris pagini de mare eroism), de Cehia, Serbia, Marea Britanie și toate celelalte țări²²³. Nu și de România, în 1940 sau în alți ani ai

²²³ Pentru cei care nu cunosc subiectul și care s-ar întreba când a folosit Marea Britanie, în al doilea război mondial, războiul de gherilă, să spunem că din clipa în care oricare

războiului. Iar aceste greșeli sau ignorări de strategie, alăturate lipsei blindatelor, mitralierelor, avioanelor de luptă și bombardament ș.a.m.d., ar fi fost de ajuns să distrugă România, chiar și fără diplomația jalnică și politica mizerabilă a acelor vremuri.

Rezultatele pierderilor diplomatice și militare – și, implicit, teritoriale – au fost cumplite. Numai în nordul Transilvaniei cuceritorii unguri au masacrat sate întregi, cu femei, copii, bătrâni, bolnavi, au torturat cu o bestialitate ce covârșește închipuirea nenumărați oameni, au furat, jefuit și violat, au organizat izgonirea sistematică a Românilor, deportarea sistematică a Țiganilor, Evreilor și Românilor în lagărele de concentrare germane etc., etc²²⁴. Același comportament l-au avut „frații ruși” sau bulgari, iar România a fost exploatată de sovietici, cu o rapacitate și o bestialitate uluitoare, vreme de doisprezece ani *după război*. Nenumărați Români au fost deportați în Siberia, Cazahstan, Caucaz etc., fiind lipsiți de orice drepturi etnice sau naționale până astăzi, purtând generație după generație crucea suferinței. Românii din Ungaria – cca. 300.000 în 1945 – au fost deznăționalizați cu forța, astăzi fiind în jur de... 5000. Aceeași politică a existat – și există! – față de Românii din Ucraina, Bulgaria, Grecia, Albania, Jugoslavia, Serbia de astăzi etc. Teritorii românești străvechi au rămas sub ocupație străină directă sau

teritoriu stăpânit de ea și aliații ei a fost cucerit de dușmani, fie că este vorba de teritorii din Indochina, Indonezia sau alte părți ale Asiei și Africii.

²²⁴ Ca să nu se creadă că exagerăm, invităm la citirea unor cărți document, precum *Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul Transilvaniei. septembrie 1940 – octombrie 1944*, Ed. Politică, București, 1985 sau, pentru alte epoci de teroare în Transilvania, *Suferințele din Ardeal*, de Vasile Stoica, Ed. Vicovia, Bacău, 2008 și altele asemenea (inclusiv indicate în *Bibliografia* de la sfârșitul acestei lucrări).

indirectă până astăzi. Și toate aceste nenorociri cumplite s-au întâmplat ***pentru că România nu se pregătise de război în vremea păcii.***

Mai mult nu credem că are rost să spunem.

Revenim la ideile greșite, promovate sub măști ortodoxe. O asemenea gândire, la fel de falsă ca cea combătută de noi mai sus, o găsim, la același comentator, și în textul:

„Unul din principalele aspecte... era impactul negativ [negativ] al artelor marțiale asupra vieții duhovnicești. Se pare ca toti cititorii nostri care cocheteaza cu artele marțiale fac abstractie de lucrul acesta.”

Nu putem să nu menționăm nerealismul afirmației, căci au fost, chiar pe acea pagină, comentatori care „cochetând cu artele marțiale” au tratat și aspectul „impactului” asupra vieții duhovnicești. Dar cine nu vrea să vadă adevărul ajunge să nege orice faptă care l-ar putea trezi. Însă ceea ce ni se pare și mai grav, ba chiar extrem de grav, este categorica declarare a „*impactului negativ al artelor marțiale asupra vieții duhovnicești*”. Declarație ale cărei implicații teologice sunt uriașe. Uluitor este că *același comentator* ce spune acestea a recunoscut ceva mai devreme – în alt comentariu la același articol! – că și sfinții „*care au fost soldati in armatele pagane*” au practicat arte marțiale. Ceea ce ar însemna, conform textului citat, că sfinților din armatele păgâne le-a „scăzut nivelul duhovnicesc”! Afirmația vine într-o totală contradicție cu istoria Bisericii, care arată că ostașii creștini au dat un uriaș contingent de martiri, de multe ori mari făcători de minuni, deci având o înaltă viață duhovnicească. „În ciuda practicării artelor marțiale”... sau poate tocmai datorită practicării. Despre acest lucru am vorbit însă și mai sus în

lucrare, așa încât credem că nu-i nevoie să revenim asupra lui. Precizăm însă că declarația categorică de mai sus **nu** izvorăște doar din confuzia între artele marțiale în genere și artele marțiale orientale. Așa cum am arătat, însuși comentatorul în cauză recunoaște existența unor arte marțiale, inclusiv în armatele (romane) de care țineau sfinții militari amintiți. Confuzia aceasta este legată în primul rând, din câte am văzut noi, de influența pseudo-teologiei pietist-pasiviste, care duce la o poziție tulbură și contradictorie asupra ostășiei. Pe de-o parte, e bine că există „ostașii” – soldați, polițiști, jandarmi etc – care să apere pacea externă și internă, pe de altă parte instruirea lor marțială este anatemitată, disprețuită, osândită. Influența propagandei masonice și neo-protestante ni se pare evidentă în asemenea împrejurări²²⁵. Iar ușurătatea cu care comentatorii (pretins?) ortodocși aruncă la gunoi istoria Bisericii ni se pare cutremurătoare (dacă acei comentatori sunt într-adevăr ortodocși, căci dacă nu, îi înțelegem, cu tristețe).

O mare lipsă de logică se poate vedea și în afirmațiile următoare:

„[unii] s-ar putea... să ridice problema faptului ca fiecare dintre noi ar trebui sa stim arte martiale ca sa ne aparam pe noi, sa[u] pe cei dragi de necinstire (siluirea

²²⁵ De remarcat, fie și în treacăt, un fapt nu lipsit de însemnătate. Deși învață „masele” că trebuie să fie non-violente, nici conducerea grupărilor protestante și neo-protestante, nici cea a grupărilor masonice nu s-au dat în lături de la folosirea violenței atunci când a convenit intereselor lor, mergând de la tortură și arderi pe rug până la războaie religioase și masacre cumplite. Dar, în ciuda acestei situații deplin atestate istoric, mulți încă se grăbesc să creadă în lozincile lor „pacifiste”.

trupului). *Dar problema este pusa gresit* [s.n.], *facand analogia cu segmentul medical: medicamentul cel mai eficient nu este tratarea efectelor bolii ci tratarea cauzelor bolii. Si cea mai buna medicamentatie este profilaxia. Tot asa, cand vine vorba de violuri, jafuri, etc, invatatura Bisericii este profilactica, deoarece preintampina lucrurile rele caci merge direct la cauza bolii: pacatul. Daca pacat n-ar fi in lume, nici inchisori n-ar fi, nici paznici, nici frica de semeni.*”²²⁶

O urmă de adevăr este aici: problema chiar este pusă greșit! Da! Însă nu de cei care ar spune că ar trebui să știm arte marțiale ca să ne apărăm pe noi, ci de comentator! Necesitatea profilaxiei, absolut reală, nu elimină necesitatea tratării bolii ce, în ciuda profilaxiei, se întâmplă să apară! De altfel, chiar în cadrul *măsurilor profilactice* intră și existența mijloacelor de tratare a bolii! Autorul ignoră, uluitor pentru mine, aceste aspecte. Dacă mergem pe comparația lui și o credem adevărată, ar trebui să oprim cercetările și producțiile de medicamente, să desființăm sălile de operație, bisturiile și orice alte mijloace de tratare a bolilor și să ne ocupăm *numai de profilaxie, în sensul ei de prevenire a apariției bolilor*. Ceea ce este instigare la genocid! Căci, evident, oricât de bune ar fi măsurile profilactice, atât materiale cât și duhovnicești, până la venirea în slavă a lui Hristos *mereu vor mai apărea boli*. Și fără tratament vor fi mortale! Comparația făcută de comentator nu doar că nu-i dă dreptate, ci îl contrazice categoric. Faptul că nici el, nici alți cititori ai paginii în cauză, nu văd acest lucru, este o mărturie tristă a unei îngrijorătoare lipse de discernământ.

²²⁶ Ca și citatul anterior, și acesta este de pe www.ortodoxiatinerilor.ro/tinerii-in-societate/ispite-barbatesti, articolul citat și mai sus.

De asemenea, trebuie spus categoric și faptul că **învățătura Bisericii față de „violuri, jafuri, etc” nu este doar profilactică!** Biserica spune, chiar din Noul Testament,

„Voiești, deci, să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea. Căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău. Iar dacă faci rău, teme-te; căci nu în zadar poartă sabia; pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu și răzbunătoare a mâniei Lui, asupra celui ce săvârșește răul” (Romani 13.3-4).

Oricât ar fugi unii Români ortodocși de acest cuvânt – fie din frică de legături cu stăpânirea, fie din frică de legături cu sabia – cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă (II Timotei 2.9) și rămâne în veci (I Petru 1.25). Și el ne arată că nu există doar profilaxie ci și tratament. Că sunt datori creștinii să folosească nu doar lupta prin cuvânt și pilda vieții îmbunătățite împotriva păcatului, ci și sabia împotriva celui ce săvârșește răul și nu poate fi oprit altfel.

Este adevărat că „*Jandarmii, agenții de protecție și pază doar „tratează” efectele păcatului*”, dar făcând aceasta deja împlinesc porunca lui Dumnezeu și fac, fie și prin frică, și profilaxie. Căci și de frica acestor pedepse păcătoșii devin pregetători în lucrarea răului, iar aceasta le dă răgaz să audă și să gândească și cele spre îndreptarea lor. Căci dacă nu ar fi pedeapsa – cum nu era în Sodoma și Gomora – nu ar mai fi nici șovăire față de păcat și s-ar ajunge la cea mai cumplită cădere. Vedem și aici, dar și în alte părți, că Însuși Dumnezeu a folosit pedepsele directe, nu doar o „profilaxie” pietistă. Și, mai mult, a poruncit și omului să facă aceasta, atât în Vechiul cât și în Noul Testament.

Deci, încă o dată, bună este profilaxia, și de folos, dar bun și salvator este și tratamentul. Iar un bun creștin trebuie să se îndeletnicească și cu una, și cu cealaltă, după

cuvântul ce zice *acestea să le faceți și pe celelalte să nu le lăsați*. Până și Hristos, care a venit în primul rând să învețe – și care a fost cu adevărat un Fiu al Păcii – a lăsat, odată, acestea deoparte și a pus mâna pe bici. Bici făcut chiar de El! Deci Însuși Hristos ne arată că, uneori, și cu părere de rău, dar cu maximă pricepere, se folosesc și mijloacele cele mai aspre – biciul sau sabia – atunci când altfel răul nu poate fi oprit din înaintarea sa.

Revenind la logica sau ilogica osânditorilor artelor marțiale, ca o culme a lipsei de consecvență, să observăm că însuși comentatorul citat spune că trebuie reacționat la necinstirea proprie sau a altcuiva, că „*nimeni nu învăta sa fii las si sa nu aperi pe cel asuprit*”. Dar, Dumnezeu să aibă milă de noi!, cum ai putea să-l aperi când nu știi cum? Cum ai putea să-l aperi când ești lipsit de orice cunoștințe de arte marțiale? Sunând la 112 și așteptând să intervină, eventual prea târziu pentru cel atacat, cei care știu arte marțiale? Deși le declari „*rele pe timp de pace*”? Rele, dar să le facă alții ca să mă apere pe mine... pe timp de pace. O asemenea poziție este, evident, contradictorie, absurdă, rușinoasă și neortodoxă.

Altă gravă lipsă de logică o găsim într-un comentariu asemănător, dar mult mai patetic, de pe alt blog. Cineva, care evident nu a cercetat prea mult problema, dar se grăbește să se pronunțe, ne strigă extrem de surescitat – și foarte neortodox²²⁷ – ca să ne oprească de la practicarea artelor marțiale:

„sa zicem ca te apuci sa inveti artele martiale... sa zicem ca intr-o zi esti plecat la adunat vreascuri in padure,

²²⁷ Stăruim asupra faptului că aceste lozinci, formule, tipare de gândire *nu sunt ortodoxe*. Din foarte multe puncte de vedere. Și preluarea lor de către ortodocși este o mare greșeală.

timp in care violatorii iti ataca familia si nimeni nu le aude strigatul. Ce faci omule in situatia asta? Cine iti mai apara familia? CORECT: DUMNEZEU TI-O APARA”²²⁸.

După aceeași logică, nu are rost să existe spitale și tratamente medicale, deoarece familia ți se poate îmbolnăvi când ești într-un loc în care acestea nu există și atunci... „*Ce faci omule in situatia asta? Cine iti mai apara familia? CORECT: DUMNEZEU TI-O APARA*”. Deci, să nu mai existe spitale și tratamente medicale! La gunoi cu ele! La fel, nu are rost să mai arăm, să mai semănăm, să adunăm roade, să facem mâncare sau provizii, căci se poate când suntem plecați undeva să fie toate distruse și atunci... „*Ce faci omule in situatia asta? Cine iti mai apara familia? CORECT: DUMNEZEU TI-O APARA*”. Deci să nu mai facem agricultură! Să desființăm cămările și magazinele! Și morile! Și cuptoarele! Și magazinele! Putem continua la nesfârșit șirul de „reduceri la absurd” care dovedesc rățacirea totală a unei asemenea concepții, dar cine are minte a înțeles falsitatea unei asemenea „logici” tipic sectante (neoprotestante).

Din păcate această concepție – care este în fapt eretică, mergând pe un intervenționism absolut al lui Dumnezeu, tipic ne-ortodox – este răspândită la mulți care au fost într-un contact prea strâns cu mediile protestante. Sunt chiar și grupuri catolice – ca de pildă în Irlanda – care au căpătat această privire pietist-pasivistă asupra existenței.

²²⁸ Comentariu de pe www.razbointrucuvant.ro/2011/11/19/2-ani-de-la-asasinarea-parintelui-daniel-sisoev-pentru-ce-socotim-a-fi-dreptul-nostru-sa-urim-sa-barfim-neincetat-si-sa-faurim-scandaluri/; nu cităm mai departe comentariul deoarece trece la injurii – necenzurate, ba chiar asumate de moderatorii site-ului – față de cei de altă părere („om nebun”, „om nătâng”, iar „om nebun” ș.a.m.d.).

Iar una din consecințe este, foarte adesea, învinuirea (radicală a) lui Dumnezeu pentru tot ceea ce se întâmplă rău.

În realitate însă, creștinul este dator să facă tot ce poate, în toate privințele în care poate face ceva; așteptând totodată ca Dumnezeu să plinească ceea ce el nu poate și fiind pregătit să rabde cu credință dacă Acesta rânduieste altfel decât și-ar dori el, omul, să se petreacă lucrurile.

Care este linia Ortodoxiei? Desigur, noi nu putem să ne păzim familia zi și noapte. Și chiar dacă ne-am păzi-o, nu avem cum să facem față tuturor primejdiilor. Aceasta nu înseamnă însă că trebuie să renunțăm a ne face datoriile. Dacă nu putem preveni, nici trata toate bolile, înseamnă că trebuie să renunțăm la încercările de a duce o viață sănătoasă, noi și ai noștri? Înseamnă că trebuie să renunțăm la controalele medicale, la folosirea medicinei și farmaceuticii, a ceaiurilor și altor mijloace de prevenire sau tratare a bolilor? Nici vorbă! La fel și în această privință. Faptul că nu putem să ne păzim neîncetat familia nu înseamnă că trebuie să renunțăm la încuietori, ba eventual și la ușă. Nu înseamnă că trebuie să renunțăm la mijloacele de apărare, între care intră și artele marțiale. Este total absurd, iar discursul patetic și agresiv al comentatorului citat de noi este un sofism anti-ortodox de toată urâtenia.

Nici nu mai vorbim de faptul că într-o familie în care se studiază real artele marțiale nu este pregătit de luptă numai unul dintre membri, ceilalți fiind, la grămadă, neputincioși. Nici nu mai vorbim că într-o familie în care se studiază real artele marțiale pregătirea pentru martiriu este mai înaintată decât în alte familii. Acestea devin aproape secundare față de falsitatea fundamentală a textului analizat de noi. Discursurile de acest fel sunt extrem de primejdioase, îndemnând la un fatalism fanatic,

absurd, ne-ortodox, și în deplină contradicție cu învățătura și istoria Bisericii lui Hristos²²⁹.

Același comentator, într-un chip de asemenea tipic protestant, începe, în același loc, să citeze din Psalmi locuri în care se vorbește despre apărarea lui Dumnezeu pentru cei ai Lui. Și, precum protestanții – și mai ales quakerii și penticostalii – care sunt cuprinși de „simțenii” provocatoare de tremurături și râsete la citirea Bibliei, și acesta concluzionează entuziast:

„pai cand citesti asemenea slove ce-ti intra in inima cu putere, ajungi sa razi fericit in inima ta si sa te simti [nota bene!] in cea mai mare siguranta. Ajungi sa vezi toata fuga si temerile oamenilor (si chiar ale tale) simple desertaciuni si masuri inutile. Daca ar fi fost gasit un singur om credincios in Sodoma, Dumnezeu ar fi crutat cetatea. Daca tu il ai pe Hristos cu tine, atunci cum nu se va indura El si pentru familia ta? Daca-l ai pe Hristos tovaras de drum, atunci ce-ti mai trebuie altceva?????”

Ceea ce este primul lucru foarte trist la acest comentariu 100% neo-protestant²³⁰ e că a fost postat în

²²⁹ De altfel, acest discurs amintește izbitor de înșelarea a doi călugări ce s-au dus în pustie hotărâți să nu primească mâncare decât dată de Dumnezeu prin minune. Cei care citest *Patericul* și *Limonariul* știu ce s-a întâmplat și cu acela dintre ei care nu a renunțat la rătăcire, și cu acela care s-a pocăit.

²³⁰ L-am auzit, aproape identic, la adventiști și penticostali, ca parte a argumentației împotriva Ortodoxiei (în acea parte a discursului anti-ortodox ce încerca să condamne existența preoților militari și, în general, orice legătură între Biserica lui Hristos și armată, folosirea armelor, învățarea folosirii armelor etc).

numele Ortodoxiei și, de altfel, **asumat** și de administratorii, în alte privințe profund ortodocși, ai site-ului... Identitatea sa cu discursul neo-protestant este pur și simplu uluitoare, de la simplismul și falsitatea gândirii la sentimentalismul triumfalist și ignorarea unor adevăruri evidente.

Ca o primă pildă, incontestabilă, a depărtării²³¹ de Ortodoxie, luăm aserțiunea „*daca ar fi fost gasit un singur om credincios in Sodoma, Dumnezeu ar fi crutat cetatea*”. De fapt, în Sodoma *chiar era un drept*! Se numea Lot! Și mai avea și două fete credincioase²³², ceea ce face ca numărul celor drepte să fie de *trei persoane*. Doar că Dumnezeu hotărâse – și asta ca un pogorământ pentru Avraam – că va cruța Sodoma dacă va găsi în ea... *zece drepte*. Deci de unde vine comentatorul citat cu ideile lui despre *un drept* pentru care ar fi putut fi cruțată Sodoma? Din închipuirea lui! Și încă odată se potrivește cuvântul „*Vă rătăciți neștiind Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu*” (Matei 22.29). Iar aceasta nu este o greșeală peste care să treci cu ușurință! Căci în ce fel de înșelare este cineva care se apucă să facă **public** pe teologul – ba să mustre și preoții care spun altfel decât el – când nu cunoaște nici măcar textele elementare ale Scripturii?

²³¹ Suntem siguri, involuntară această depărtare. Și precizăm aici că în critica noastră față de cuvintele și atitudinea unor ortodocși *nu punem la îndoială bunele lor intenții, râvna lor*, de care suntem încredințați. Doar că le lipsește priceperea în această privință și ar fi fost foarte bine ca înainte de a se fi aventurat la propovăduiri și verdicte publice (și extrem de categorice!) să fie foarte siguri că au cercetat toate și au păstrat, într-adevăr, ce este bun...

²³² O scădem pe soția lui Lot, de vreme ce s-a întors să privească înapoi și a fost pedepsită de Dumnezeu, deși, cel puțin la început, ar fi putut fi socotită și ea cu cei drepte.

Uriașă! Și să nu uităm că această imagine falsă este adusă ca „argument biblic” al discursului pietist-conclisiv...

O altă greșeală îngrozitoare, o confuzie teribilă, o face autorul comentariilor amintite – și textului citat mai sus – între lucrarea lui Dumnezeu de apărare a poporului Său și respectiv o intervenție totală și exclusivă a lui Dumnezeu în plan istoric. El crede că texte ca „*Tu, Doamne, ne vei păzi și ne vei feri de neamul acesta în veac*” (Psalmi 11.7) și altele asemenea înseamnă că omul nu mai are nevoie să învețe să lupte, că omul nu mai trebuie să lupte, că îl va ocroti Dumnezeu... Bietul comentator nici nu-și amintește că alcătuitoarea psalmilor, Sfântul Proroc David, cel care mereu și-a pus nădejdea în Dumnezeu, a fost totodată un mare războinic. Scris este „*Saul a biruit mii, iar David zeci de mii!*” (I Regi 18.7) și sunt scrise și altele asemenea, care arată cum a purtat David, cu ajutorul lui Dumnezeu, lupte și războaie nenumărate. Și înainte de a le purta, înainte de a se lupta cu Goliat și ceilalți dușmani, s-a pregătit, după tradiția iudaică, în luptele cu fiarele sălbatice (I Regi 17.34-36). După gândirea celui care citează Psalmii fără a-i înțelege, a greșit David și când a luptat cu armele împotriva dușmanilor, și când a luptat cu fiarele. Trebuia să-l lase pe Dumnezeu să-l apere, nu? Că dacă, atunci când el fugea după urs, ori după leu, sau se lupta cu Goliat, venea cineva și îi ataca familia ori turma, și nimeni nu le auzea strigătul, ce mai făcea – „omule!” – în situația aceasta? Dar și mai uluitor ni se pare că David, cel care a scris Psalmii, nu a simțit și el că trebuie „*să râdă fericit în inima lui și să se simtă în cea mai mare siguranță*” la auzul Psalmilor pe care însuși îi cânta, și să renunțe la înarmare și luptă. Dimpotrivă, cel care a scris Psalmii a luptat cu arma în mâini, ba a înarmat, pregătit de luptă și condus în războaie și poporul! Câtă nepricepere și lipsă de duhovnicie! Dar din partea cui? A Sfântului Prooroc David sau a celor care îi răstălmăcesc Psalmii?

Zice Românul: „Dumnezeu îți dă, dar nu îți bagă în traistă”. Teandria, adică împreună-lucrarea dintre Dumnezeu și om, este un concept pe care mulți dintre apusenii eterodocși nu-l prea înțeleg. La ei ori lucrează Dumnezeu, ori omul. Ortodocșii știu că omul trebuie să facă tot ce poate și să aștepte, în același timp, hotărârea și lucrarea lui Dumnezeu pentru ceea ce face el. După cum este și scris: Apostolii, „*plecând, au propovăduit pretutindeni și Domnul lucra cu ei și înțărirea cuvântul, prin semnele care urmau*” (Marcu 16.20). Din păcate, gândirea apuseană extremistă – „ori Dumnezeu, ori omul” – a cucerit părți din sufletul multor creștini, despărțindu-i de adevărata cunoaștere a lucrării lui Dumnezeu în lume și a conlucrării omului cu El. Și nu este singura influență eterodoxă adoptată de (unii) ortodocși!

Mai se spune în textul postat pe net „*Daca tu il ai pe Hristos cu tine, atunci cum nu se va indura El si pentru familia ta?*”. Întrebarea, în text retorică, este de asemenea tipic neo-protestantă. Și pleacă de la două idei preconcepute: „*Știu eu că „il am” pe Hristos cu mine*” și, evident, „*știu eu ce va face Hristos*”. Și dacă, de fapt, crezând că Îl ai pe Hristos, te înșeli? Doar sunt atâția eretici în istorie ce s-au dus în Iad încredințați că Îl au pe Hristos! Autorul comentariului – comentariilor – nu își pune problema. Așa cum nu își pune problema că ar putea greși când bate câmpii despre Sodoma și numărul dreptilor sau despre înțelesul unor versete din Psalmi. Și cum nu își pune și problema ce ar însemna întru Adevăr „*să se îndure Hristos de familia ta*”. Din punctul lui de vedere, asta ar însemna, de fapt, ca Hristos să îi facă treaba, inclusiv în ceea ce privește apărarea familiei de atacatori! Comentatorul respectiv, desigur, nu își dă seama de asta. Dar își închipuie că Hristos este dator să-i păzească familia de orice dușman, că este firesc să se aștepte la asta. Că Hristos ține loc de îndeplinirea datoriilor omenești. Ceea ce este cu totul greșit! Și, de fapt, înseamnă să te aștepți ca

Dumnezeu să îți facă toată treaba, sau și ceva mai mult... Mai rău, chiar perspectiva unei vieți creștine apărută de ispite, încercări, necazuri și prigoane este, fundamental, necreștină. Chiar dacă „*îl ai pe Hristos cu tine*”, asta nu înseamnă că vei fi ferit de supărări²³³. Dimpotrivă, chiar Hristos spune „*dacă pe Mine m-au prigonit și pe voi vă vor prigoni*” și „*în lume necazuri veți avea*” și „*păziți-vă de oameni*” și multe altele asemenea. E interesant – pentru cine are ochi de văzut și urechi de auzit și minte de înțeles... – este interesant, spuneam, că Hristos zice „*păziți-vă de oameni*” (voi, creștinilor!) și nu, precum comentatorul de mai sus, „*Hristos vă va păzi de oameni*”²³⁴.

Desigur, spusele noastre nu trebuie înțelese simplist!

Lucrarea *de păzire* pe care trebuie să o facă fiecare creștin începe de la cunoașterea Sfințelor Scripturi și a Sfintei Tradiții și de la primii pași în trăirea lor. Aici intră și postul, și rugăciunea, și milostenia sau altele asemenea, dar și munca și ostășia. Niciuna dintre ele nu este de lepădat. Fiecare are rostul său, și, chiar dacă unele sunt mai

²³³ Am putea aminti aici de Iov și de felul în care, după ce l-a păzit o vreme, Dumnezeu l-a lăsat în puterea diavolului o altă vreme, pentru ca apoi iar să-l izbăvească. Și de nu s-ar fi întărit Iov mereu în frica lui Dumnezeu în vremea în care îi mergea bine, ar fi căzut cum a căzut femeia lui. Dar nu vom stăruia asupra lui, ca să nu se spună că ne oprim la cei din Vechiul Testament, cu toate că Dumnezeu același este totdeauna.

²³⁴ Să mai amintim, oare, de familiile martirizate din primele secole și până astăzi? Familii care stau ca puternică mărturie împotriva pietismului triumfalist și obtuz al comentariului pe care îl analizăm... Sau să mai amintim pe sfinții împărați care au condus oștiri, le-au înarmat și instruit, în loc să-l lase pe Dumnezeu să apere poporul, fără să mai ridice ei, împărații și ostașii, vreun deget?

de cînte decît altele, toate au fost lăsate de Dumnezeu spre a fi folosite cu înțelepciune. Iar această lucrare poate fi, într-adevăr, binecuvîntată de Dumnezeu, căci *dacă Dumnezeu nu ar păzi cetatea în zadar s-ar osteni cel ce o păzește* (Psalmi 126.1). Dar nici Dumnezeu nu va păzi pe cei care nu-i păzesc poruncile lui! Teandria, conlucrarea între Dumnezeu și om, iată principiul care stă la temelia oricărei lucrări în Ortodoxie. Un principiu care este cu desăvârșire uitat atunci când se presupune că trebuie să nu facem nimic așteptând ca Dumnezeu să facă totul.

În sfârșit, mai dăm un text în afara adevărului al aceluiași comentator. Ca un amănunt în sine, dar revelator pentru superficialitatea celor care, creștini fiind, nu se sfiesc a vorbi despre ce nu se pricep.

„Vad ca multi s-au apucat de dezbatut la infinit despre aceste arte cand tot ce trebuie sa facem este sa le vedem prin prisma dreptei credinte [...] Chiar daca multi nu se asteapta, artele martiale au o singura origine: India. De acolo provin si au fost preluate si dezvoltate de celelalte tari [...].”

Nu are rost să dăm mai departe „demonstrația” dezvoltată dintr-o premisă atât de falsă și, cu tristețe spus, atât de incultă. Este la fel de rușinos precum un comentariu de pe alt site, în care se spunea că scrima este, la nivel practic, la fel de neprimejdioasă ca și șahul... Scrima, care a fost folosită pe câmpurile de bătălie de către milioane și milioane de soldați, care și astăzi este însușită de ofițerii de carieră – și nu numai – în școlile militare serioase, pusă la nivelul șahului ca eficiență de luptă corp la corp²³⁵!

²³⁵ Trecem peste faptul că șahul dezvoltă gândirea tactică și nu este deloc de disprețuit ca pregătire spirituală pentru luptă.

Evident, cel care a vorbit este total neștiutor în privința crimei și istoriei ei, dar vorbește, făcându-se de râs și pe sine, și credința pe care pretinde că o apără. La fel ca și cel care spune că toate artele marțiale vin din India... Inepții peste ineptii!

Inepții care nu ar fi atât de întristătoare, dacă nu ar veni din partea unor oameni care se vor a fi – și deseori se socotesc pe ei înșiși a fi – (mari) mărturisitori ai Ortodoxiei. Dar Ortodoxia nu se poate niciodată mărturisi prin cuvintele unor oameni care vorbesc despre ce nu știu, oricât ar fi de bine intenționați! Căci, să fim bine înțeleși, suntem siguri că toți cei ale căror texte le-am prezentat aici sunt bine intenționați, oameni care vor să fie mărturisitori și apărători ai Dreptei-credințe. Doar că, din prea multă râvnă, se grăbesc să se pronunțe – și încă foarte categoric, foarte autoritar, foarte competent – în domenii în care nu se pricep deloc. Precum autorul de mai sus, care își închipuie că „*artele marțiale au o singură origine*”, ignorând total istoria sporturilor și artelor marțiale, dar vorbind cu o nonșalanță uluitoare. Și, în temeiul acestei fanteziste origini, dezvoltă o aberantă argumentație anti-arte marțiale. Deși, dacă judecăm după principiile creștine, lucrurile trebuie cercetate nepărtinitor, indiferent de originea lor presupusă ori reală, în ceea ce au bun și rău²³⁶. Un discurs de alt fel – ca, de pildă, cel cu „originea unică a artelor marțiale” – este rușinos prin el însuși, chiar dacă nu ar fi plecat de la o premisă istorică falsă. Și îmi amintește de un părinte ce spunea că toate lucrurile care vin din Japonia sunt satanice, spusele lui fiind înregistrate cu un reportofon japonez, cu binecuvântarea sa...

²³⁶ Deoarece am arătat în lucrare că există multe feluri de arte marțiale, și nu doar cele de origine indiană, nu mai reluăm subiectul.

O afirmație la fel de uluitoare, pe același site și la aceeași pagină, sună astfel:

„Nu am auzit sau citit nicaieri la Hristos, la Apostoli sau la Sfintii Parinti, un indemn la lupta armata (sau corp la corp) a creștinilor cu dusmanii credinței, fie ei prigonitori romani, ocupanti straini sau masoni, sau „vanzatori de neam si tara””

Nu a(u) auzit sau citit așa ceva! Extraordinar argument! Deci nu există? Ei bine, noi am auzit și am citit, ba chiar am și citat în lucrarea de față asemenea îndemnuri! Nu unul, ci nenumărate. Dar probabil că Sfântul Ambrozio cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Daniil Sihastrul – care l-a îndemnat și întărit în luptă pe Binecredinciosul Domnitor Ștefan al Moldovei! – sau Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir și ceilalți, nenumărați, asemenea lor, nu sunt cunoscuți autorilor afirmației citate. Nu există, sau n-or fi, pentru ei, Sfinți Părinți? Răspunsul nostru poate părea aspru, însă este o asprime cerută de autoritarismul și falsitatea frazelor pe care le cităm. În acest caz, printr-o singură frază neadevărată, dar extrem de categorică, este aruncată în neant o parte uriașă a istoriei Bisericii.

Am amintit mai sus de Sfântul Împărat Constantin cel Mare, de Binecredinciosul Împărat Iustinian, de Sfântul Împărat Teodosie cel Mare, de Binecredinciosul Împărat Marcian, de Binecredinciosul Împărat Teodosie cel Mic, de Binecredinciosul Împărat Mihail, de Sfântul Împărat Ioan Duca Vatatis și alții asemenea, la care putem adăuga și alți împărați, mai apropiați de noi²³⁷, precum

²³⁷ Și nu am înșirat în această scriere alți regi și împărați creștini, cu viață sfântă, din Etiopia, Armenia, Gruzia sau India, începând cu Avdar(Abcar), regele armean al Edesei sau împăratul etiopian Elezvoi.

Binecredinciosul Ștefan al Moldovei, Sfântul Neagoe Basarab, Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu cu cei patru fii ai săi... Este vorba de aproape 15 secole în care Biserica a binecuvântat lupta armată – și corp la corp – a creștinilor cu dușmanii Credinței și alți prigonitori²³⁸. A binecuvântat-o și a lăudat-o, înfierând totodată abuzurile care ar fi putut avea sau chiar aveau loc. Ceea ce autorii textului, din păcate, nu știu să se fi întâmplat.

Și, ca încă o mărturie a adevărului împotriva neștiinței în domeniu, să ne amintim de viața Sfintei Mucenițe Teodora din Peloponez. Aceasta era o țărancă din Vasta care, în secolul al XI-lea, a luptat împotriva tâlharilor care prădau satele din ținut. Pentru a nu fi oprită de la intrarea în mica oaste a țăranilor – miliție populară, ba și auto-alcătuită, alt lucru inadmisibil pentru pasiviștii pietiști! – s-a îmbrăcat în haine bărbătești, ostășești. În această deghizare a luat parte la bătălie, luptând alături de bărbați și a fost rănită de moarte. „Violență, ucidere!” ar striga cei lipsiți de discernământ. „Ar fi trebuit să-L lase pe Dumnezeu să-i apere satul!” ar striga alți rătăciți. Dar Biserica lui Dumnezeu a recunoscut-o îndată ca sfântă muceniță! Iar biserica smerită ridicată în Vasta în cinstea ei nu doar că este un loc în care se fac minuni, dar este ea însăși o minune. Căci peste ea, deși este mică și foarte veche, cresc 17 copaci, chiar din acoperiș. Totuși rădăcinile nu trec prin acoperiș, nici prin pereți, nici nu-l dărmă, oricât de puternice ar fi furtunile, deși străvechiul acoperiș are doar câțiva centimetri grosime. Este o minune atestată de numeroși ingineri constructori și arhitecți, care au declarat sub semnătură că nu există nicio explicație pentru rezistența bisericii în asemenea condiții... în afara intervenției directe a puterii lui Dumnezeu! Iată mărturie nebiruită că și cunoștințele de arte marțiale ale Teodorei, și

²³⁸ Spre a nu mai stăruie asupra ostașilor creștini din România păgână, dinainte de Sfântul Constantin cel Mare.

participarea la luptă – deghizată ca bărbat! – au fost nu scădere duhovnicească ci, dimpotrivă, înălțare duhovnicească și sfințenie. Și, totodată, iată un îndemn la luptă și la pururi pregătire de luptă. Pe care nu îl înțelege doar cel care nu vrea să vadă adevărul. Fiindcă, pentru oricine altcineva, trebuie să fie limpede că, dintre toate femeile care trăiau în Vasta odată cu Sfânta Teodora, doar ea, cea care a pus mâna pe arme împotriva tâlharilor și a murit în luptă cu ei, este singura care a intrat în calendar, singura devenită făcătoare de minuni. Ceea ce, credem noi, spune totul.

Și am putea da sute și mii și zeci de mii de asemenea pilde, cu toate că, după cum am văzut, mulți dintre ortodocșii de astăzi le ignoră total sau, în cel mai bun caz, le declară, pe fiecare în parte, „excepție”.

Alt cuvânt al lor, care îl contrazice pe primul, dar care cuprinde, în afara unor alte greșeli, și o nuanță folositoare, este acesta:

„Desigur, cu totul altceva este cand vorbim de o armata regulata a unui popor care lupta pentru apararea teritoriului sau [de ce, nu ni se explică], fara sa insemne, prin aceasta, ca uciderea in razboi e mai putin ucidere. [asta deși Sfântul Vasile cel Mare și sinoadele ecumenice au altă părere!²³⁹] Astazi traim in sa alte imprejurari si aici

²³⁹ Canonul 13 al Sfântului Vasile cel Mare spune – uimitor, nu? – că „uciderea celor din războaie nu au fost socotite ucideri de Părinți”, adică exact invers decât autorii textului pe care îl analizăm acum. Să fi greșit și el, și sinoadele ecumenice – vreo șapte – care i-au întărit acest canon? Noi credem că nu. Mai curând autorii textului nu cunosc îndeajuns de bine Dogmatica și Istoria Bisericii... sau un cred în adevărul lor (ceea ce înseamnă, de fapt, erezie...).

*toti parem a fi de acord*²⁴⁰. *In absenta unei asemenea astfel de armate, ce se cuvine a fi facut? Unii considera ca*

²⁴⁰ Nu știm de unde se scoate afirmața aceasta, de unde această *păreră*, dar, oricum, *eu nu sunt de acord cu ea* (și mulți alții alături de mine). Sunt însă de acord că *oamenii de azi nu știu pe ce lume trăiesc*. Mulți cred că Românii au pace de foarte multă vreme. Greșit. În decembrie 1989 mulți Români au plătit cu viața lipsa lor de pregătire militară. În 1991 au început luptele din Transnistria, în care voluntarii români și trupe de miliție din dreapta și stânga Nistrului au apărat cu greu pământul străbun, plătind un scump și sfânt tribut de sânge. Este adevărat că grupările (anti-românești) ce stăpânesc România nu au îngăduit tratarea acestui război româno-rus în manualele școlare, dar măcar ortodocșii practicanți ar fi trebuit să fie mai conștienți de realitate. Conflictele dintre ultra-naționaliștii ucraineeni (grupați adesea în organizații paramilitare, adesea sub binecuvântarea Bisericii Ortodoxe din Ucraina!) și Românii din sudul Basarabiei, din Hotin, Herța și Nordul Bucovinei sau alte teritorii românești ilegitim stăpânite azi de Ucraina sunt de asemenea o realitate. O realitate de asemenea ocultată de oficialități, dar care ar trebui să fie binecunoscută creștinilor români. Nici nu mai stăruim asupra neîncetărilor declarații ucraineene prin care se atribuie României intenții de invadare și război, asupra *actelor de război* pe care flota militară și grănicerească ucraineeană le-a săvârșit asupra navelor și teritoriilor românești, asupra a ceea ce a însemnat, de fapt, gestul „Canalul Băstroe”... Să mai adăugăm doar la această scurtă înșiruire trupele române din Namibia, Angola, Kosovo, Bosnia-Herțegovina, Irac și Afganistan. Vedem dintr-o dată că în aceste „vremuri de pace” Românii au fost implicați în mai bine de 10 zone de conflict și război, *ca parte combatantă*. Faptul că România nu este încă implicată *total* într-un război este doar o minune. O minune care nu va dura la nesfârșit. Cine are urechi de auzit... P.S. *Între*

trebuie depusa o rezistentă chiar și para-militară față de structurile statului care nu mai poate fi considerat național, ci ocupant. Așa să fie oare? [...] Creștinii au reușit, ce-i drept, să doboare Imperiul Roman Pagan. Evident, nu prin forța armelor, nici prin subversivitate, ci prin... credință. Cam banal, dar așa au stat lucrurile. Noi parca am compensa lipsa de vlagă și ravna duhovnicească a creștinilor din primele veacuri cu tot felul de substitute care nu merg la esență – una din ele fiind și această idee a rezistenței para-militare.”

Acum, o primă observație ar fi că probabil autorii au vrut să spună „*Noi parca am compensa lipsa de vlagă și ravna duhovnicească a creștinilor de azi față de creștinii din primele veacuri cu tot felul de substitute*”. Altfel, după gramatică, ar însemna că ei, autorii, consideră că la creștinii din primele veacuri era o lipsă de vlagă și râvnă duhovnicească pe care noi „parcă am compensa-o” cu tot felul de substitute.

Însă, dincolo de greșelile de logică a discursului și dincolo de greșelile față de Dogmatica ortodoxă semnalate chiar pe text, comentariul citat lansează o discuție interesantă. Că statul actual este tot mai mult anti-național, este limpede. Că armata națională este într-un proces de alterare – intenționată – este de asemenea limpede. Deci, „*ce se cuvine a fi făcut*”?

perioada în care am scris această notă și aceste zile de iulie 2013 s-au aprins focuri primejdioase în multe țări, inclusiv din apropierea României. În Siria creștinii sunt prigoșiți, izgoșiți, masacrați. În Turcia sunt tulburări, la fel în Bulgaria și în alte părți. S-ar putea ca lucrurile să se liniștească. S-ar putea să se înrăutățească. Evident, pentru cine este rațional, este însă faptul că e mai bine să fi pregătit și să nu ai nevoie, decât să ai nevoie și să nu fi pregătit. (P.P.S. Între timp a intrat „în horă” și Ucraina...).

O să începem în răspunsul nostru chiar de la problema „doborârii Imperiului Roman Păgân”. Care nu a fost în sens propriu o doborâre sau o dărâmare, cât o metamorfozare, o transformare, o sfințire a lui. Dar, ca să nu fie dispută și pentru acest cuvânt, putem să-i zicem și „doborâre”. Care a fost realizată... cum?

Autorii spun „*prin... credința*”. Exprimare foarte vagă. Știut fiind că, de fapt, credința se vedește din fapte. Deci care ar fi lucrarea credinței, care ar fi faptele credinței care „au dărâmat Imperiul Roman Păgân”?

Oare martiriul creștinilor? Dar am avut și în Persia mulțime de martiri, iar Persia a rămas tot păgână, ba chiar, pentru multă vreme, a izbutit să nimicească toți ortodocșii din cuprinsul său. Oare rugăciunile? Dar și în Persia, și în Hanatul Crimeii, și în alte părți în care statul a rămas păgân au fost mulți rugători. Deci, care sunt *faptele concrete* care au dus la trecerea de la un păgânism militant la creștinism militant în Imperiul Roman?

Proclamarea generalului din Galia, Constantin, drept împărat, de către trupele din această provincie, victoria de la Pons Milvius și celelalte acțiuni – militare, religioase, administrative, economice, culturale etc – ale Sfântului Constantin cel Mare.

Și care a fost primul temei al acestor fapte?

Existența unui număr mare de creștini în viața și mai ales în trupele din jurul lui Constantin cel Mare!

Existența unui număr mare de creștini stră-români, de creștini celți (proto-francezi) și germanici în trupele din Galia, a fost în contrast cu numărul mare de păgâni traco-romani din jurul împăraților prigonitori din aceeași epocă – Maximian, Maximin Daia, Galerius etc. Datorită acestor ostași creștini nu doar că și viitorul împărat Constantin a aflat câte ceva despre Credința lui Hristos, dar și la Pons

Milvius a putut primi lămuriri atunci când minunea l-a înspăimântat, și ostașii păgâni au putut fi lămuți de creștinii din armată despre adevăratul înțeles al Crucii (pentru păgâni, semn de nenorocire). Mai mult, acești creștini militari i-au fost cei mai credincioși camarazi și în luptele din Italia, și în cele care au urmat, precum și în păstrarea bunei rânduieli a Imperiului și în alte asemenea lucrări. *Deci chiar existența și implicarea creștinilor în armatele romane și activitățile ostășești a fost baza pe care și-a clădit lucrarea Sfântul Împărat Constantin cel Mare, Cel întocmai cu Apostolii.*

Aceasta este soluția pe care o propunem și noi!

Propunem ca Românii să meargă mai departe, ca urmași ai armatelor Sfântului Constantin cel Mare, totdeauna pregătiți de luptă. Și atunci când se va arăta un conducător legitim – asemenea lui Constantin – și, totodată, vrednic de a fi slujit, să îl slujească, să lupte pentru el, să moară pentru el, să trăiască pentru el, întru Hristos Domnul nostru.

Este ceea ce, de altfel, și Împăratul Ștefan al Moldovei ne-a poruncit:

„Dacă dușmanul vostru va cere legămintе rușinoase de la voi, atuncia mai bine muriți prin sabia lui, decât să fiți privitori împilării și ticăloșirii țării voastre. Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale și va ridica dintre voi pe cineva, care va așeza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte”.

Totuși, trebuie spus, acum nu se poate pune problema unei lupte cu armele pentru libertatea țării. De ce? Din două mari pricini!

Întâi, că n-ar avea cine să o ducă. Toți sunt viteji la insultat, bârfit, făcut pe grozavii, blestemat și înjurat pe

internet, din spatele nick-urilor. În viața de toate zilele însă, toți vitejii aceștia se dovedesc a fi, prea adesea, nevolnici. Dacă dau de hoți pe autobuz își pleacă ochii în pământ și tac mîlc, de plini de curaj duhovnicesc ce sunt. Nici nu se pune problema implicării lor într-o luptă reală. De aici vin și „duhovniceștile” lor batjocoriri ale artelor marțiale, ca o acoperire a nevolniciei și lașității proprii. Iar cei care sunt astăzi într-adevăr curajoși – și poate chiar și pregătiți, lumește vorbind, de bătaie – sunt, de foarte multe ori, depărtați de credință, slabi în credință și cu prea puțin discernământ duhovnicesc. Deseori ei sunt îndepărtați de Biserică, de la primele contacte cu ea, de răutatea, invidia și agresivitatea insultătoare a celor din prima categorie²⁴¹. Aceasta ar fi prima pricină.

A doua pricină este că n-ar avea cine să conducă lupta cu armele pentru eliberarea țării. Nu pot fi conducători tot felul de apucați, care se cred luminați fără nici un temei. Nu pot fi conducători corupții și vânduții. Nu pot fi conducători romanticii lipsiți de pregătirea tehnică necesară. Nu pot fi conducători tehnicienii lipsiți de credință și idealuri. Și așa mai departe! Este nevoie de un conducător adevărat. Iar acesta nu se va ivi **până când nu va avea un popor pregătit.**

Pentru aceea, se cuvine ca Românii să se ostenească, într-adevăr, cu rugăciunea și postul, cu învățarea Istoriei Bisericii și Neamului, a Dogmaticii, a tacticii și strategiei militare și duhovnicești, a artelor marțiale și a celorlalte care sunt de datoria oricărui Român. Și să se roage, neîncetat, pentru *buni conducători ai Bisericii, ai Neamului și ai Țării*. Așa încât Dumnezeu fie

²⁴¹ Desigur, se poate replica și faptul că ar trebui să treacă peste și să meargă mai departe, în Credință, cu vitejie. Dar câți pot face așa ceva atunci când de la primele apropiieri de cineva sau ceva sunt disprețuiți, insultați etc.?

îi va face buni pe cei ce sunt, fie va ridica, așa cum El știe, pe alții vrednici.

Dar fără o pregătire a poporului, un domnitor vrednic nici că va mai fi!

În același loc despre care am vorbit până acum, autorii amintiți încearcă să discute asupra rezistenței armate față de autoritățile de stat trădătoare sau străine (de acum sau din viitor).

Nu vom discuta aici acest lucru.

De ce?

Deoarece o asemenea discuție cere o maturitate și un discernământ pe care nu le-am întâlnit decât extrem de rar. Consemnăm doar două aspecte, care sunt doar o parte din baza de pornire a unei discuții pe temă – discuție pe care, repetăm, nu o facem aici.

Întâi, că existența unei asemenea rezistențe este, din punct de vedere creștin, primită și vrednică de laudă **doar în anumite condiții extrem de greu de identificat pentru cineva nepregătit**. Avem luptători români de acest fel care au fost o binecuvântare a lui Dumnezeu, o întărire, o nădejde și o eliberare pentru mulți – nu doar Români, ci și străini. Printre alții putem aminti pe Iancu Jianu, Avram Iancu, Ioan Buteanu, Ioniță Tunsu, Pinteza Viteazul, Baba Novac, frații Caciandoni, Adam Duma, Gheorghe Coroi, ba chiar și pe unii ajunși pe tron, ca cei din neamul Asăneștilor. Sau pe Dumitru Negrescu, zis Baltă, zis și „*ultimul haiduc din Moldova*”. Sau îi putem aminti pe cei din timpurile prigoanelor comuniste, precum frații Arnăuțoiu, Elisabeta Rizea, generalul Aldea, Gavrilă Ogoranu, Ion Vatamaniuc ș.a.m.d.²⁴². Dar au fost și

²⁴² Să amintim că toți acești eroi ai Neamului Românesc nu ar fi avut eficiența și poate nici temeritatea necesară fără pregătirea ostășească de care au beneficiat. Dacă ar fi să amintim numai multiplele aplicații tactice și strategice al

luptători în bălți, în codri și în munți care au fost doar niște tâlhari, niște hoți, niște răpitori și violatori, o pacoste pe capul oamenilor, o lucrare a diavolului. Am prefera să nu dăm nume în această privință, după cum și Dumnezeu Însuși îi șterge din Cartea Vieții pe cei care sunt astfel. Aceste două forme de luptă „para-militară”, asemănătoare ca formă dar opuse ca rost, ne avertizează asupra complexității și primejdiei acestui fenomen, asupra faptului că nu are voie să fie tratat cu ușurătate. Pricină pentru care nici noi nu stăruim *aici* asupra lui.

Al doilea lucru pe care dorim să îl consemnăm este ***necesitatea ca o asemenea mișcare*** – de rezistență armată – ***să aibă o ținută morală ortodoxă, un scop limpede definit, un sprijin popular și o finalitate***. În lipsa acestor patru stâlpi mișcarea fie va fi înăbușită de autoritățile asupritoare – cum s-a întâmplat cu Rezistența Românească din 1944-1962 – fie se va transforma în ceva extrem de rău – cum s-a întâmplat cu Mafia italiană, pornită ca rezistență și devenită ceea ce este astăzi. Iarăși, nicio ușurătate nu este îngăduită în asemenea privință și a vorbi necugetat despre astfel de lucruri e foarte rău.

Încă odată, amintim că doar am punctat aceste două aspecte. Aspecte care nici măcar nu deschid cu adevărat discuția asupra subiectului, și cu atât mai puțin o încheie. **Orice alte concluzii asupra spuselor noastre sunt străine de intenția și părerile noastre și trebuie privite ca răstălmăciri.**

Revenind la firul discuției, notăm aici o altă idee absurdă, exprimată și de unii duhovnici, de pildă în forma:

„Dacă [un creștin] va face karate va crede că poate să se apere singur și nu va mai crede în Dumnezeu.”

fraților Arnăuțoiu și tot ar fi de ajuns. Pentru cine știe despre ce vorbim, desigur.

Iraționalitatea ideii este cutremurătoare. Pe același principiu, ar trebui să nu mai învățăm nimic, pentru că prin *tot* ceea ce învățăm am ajunge la necredință! De pildă, dacă învățăm să citim, „*vom crede că putem să învățăm și singuri și nu vom mai crede în Dumnezeu (ca Învățător)*”. Sau, dacă învățăm să muncim, „*vom crede că putem să ne întreținem singuri și nu vom mai crede în Dumnezeu (ca Atotțiitor)*”. Sau dacă învățăm să șofăm „*vom crede că putem călători doar prin puterea noastră și nu vom mai crede în Dumnezeu (Călăuzitorul nostru în toate)*”. Etc., etc., etc.

Este adevărat că sunt oameni care se trufesc atât de mult cu ceea ce au primit (ei spun „au realizat”), încât se despart de Dumnezeu. Acest lucru se întâmplă însă *în toate domeniile vieții umane*, și cere *paza gândurilor*, iar nu renunțarea la a face ceea ce trebuie! Ca mărturie a acestui **fapt** stau sutele de mii de sfinți care au fost ostași, ofițeri sau împărați și care au știut a mulțumi lui Dumnezeu pentru biruința pe care El le-a dăruit-o, pentru mila Sa și ostenele lor. Tot așa, adevăratul creștin, făcând arte marțiale, va știi că își face doar datoria de slugă netrebnică (Luca 17.10) și că Dumnezeu este Cel care dă biruința (I Corinteni 15.57). Iar dacă nu știe asta, vina este a lui, nu a artelor marțiale²⁴³.

În sfârșit, ca o ultimă idee greșită pe care o prezentăm aici – din păcate, nu și ultima din cele care se pot auzi ori citi pe temă –, avem afirmația conform căreia

²⁴³ Așa cum pentru că nu știe să mulțumească Domnului pentru ajutor și să-și pună încrederea în el, în cazul tâmplarului, fierarului, dulgherului, zidarului, marinarului, ciobanului ș.a.m.d. vina este a omului, nu a meșteșugului sau îndeletnicirii.

„Practicarea artelor marțiale îndeamnă la violență.”

Desigur, dacă vom spune că, deși nu o dorește, Ortodoxia nu exclude violența atunci când este necesară, vom supăra pe mulți. Deși afirmația aceasta este deplin și prea-deplin dovedită. Dar există o temere serioasă și îndreptățită: *că unii vor crede că au dreptul la violență personală în numele Credinței sau al lui Dumnezeu*. De aceea trebuie spus că toate cele arătate de noi în această lucrare *nu îndreptățesc pe nimeni* la folosirea violenței pentru satisfacerea propriului orgoliu sau a altor patimi. Ca persoană, ca ins, trebuie să ai răbdare creștină. Să te porți cu dragoste, înțelepciune și răbdare duhovnicească față de cei care îți fac rău. Violența este primită de Biserică *atunci când este absolut trebuincioasă pentru a apăra pe altul sau pe alții*.

Credem însă că este evident că cei care nu înțeleg această idee vor fi violenți oricum. Cei care, de pildă, răspund pe internet la postări cuviincioase cu violență verbală, ba chiar cu exprimări josnice și injurii mizerabile – și adesea chiar „în numele Ortodoxiei” – nu fac aceasta pentru că au practicat artele marțiale! Unii dintre ei – și am dat mai sus pildă – chiar se manifestă *violent* împotriva artelor marțiale și a celor care le susțin... Desigur, situația este ridicolă, dar nu mai puțin reală. În fapt, cei care practică arte marțiale sistematic, ani de zile, devin mult mai puțin violenți decât oamenii obișnuiți. Atât pentru că se disciplinează, cât și pentru că înțeleg primejdia violenței, dar și pentru că, fiind conștienți de propria pregătire, au o răbdare mai mare în împrejurări în care alții își pierd cumpătul²⁴⁴.

²⁴⁴ Rămâne pentru mine antologic un interviu luat unui actor american de filme, multe extrem de violente, cel mai mare campion mondial de arte marțiale – Don Wilson

„The Dragon” (după numele de scenă) (11 titluri la 3 categorii de greutate, campion fără întrerupere timp de 12 ani, retras fără înfrângere). Nu comentez aici starea lui duhovnicească și ceea ce l-a determinat să joace în filme de extremă violență. De vreme ce nu este ortodox cred că lucrurile sunt ușor de înțeles. Mă interesează însă *înclinația spre violență din viața reală* a unui asemenea sportiv și actor. Ei bine, în acel interviu, după tot felul de întrebări comune – titluri, filme, proiecte de viitor etc – se ajunge și la „viața reală” sau „întâmplările de pe stradă”. Și reporterul întreabă: „- Ce trebuie făcut dacă cineva, pe stradă, ne atacă folosind un cuțit?”. La care campionul de arte marțiale și eroul de filme violente răspunde categoric: „-Fugim!”. Reporterul rămâne cu gura căscată – la propriu! – apoi întreabă uimit: „- Fugim?!?”. Răspuns: „- Da, bineînțeles. Fugim cât putem de repede?”. Reporterul: „- De ce?”. Răspuns: „- Pentru că putem fi răniți sau îl putem răni pe celălalt. Ori și mai rău.” Această atitudine, de altfel, a fost dovedită practic de către actorul în cauză, în mai multe împrejurări.

Vedem astfel încă odată că cei care sunt violenți sunt violenți, repetăm, de felul lor, nu din pricina artelor marțiale. Mai mult, cei care sunt violenți foarte rar izbutesc să facă arte marțiale, pentru că acestea cer o disciplină severă și de lungă durată, insuportabilă pentru ei. Desigur, se poate întâmpla să facă „ceva” câteva luni, dar nu rezistă mai mult. (Nu discutăm aici de școlile de asasini ai serviciilor secrete, care sunt cu totul altceva, și care își adaptează metodele de predare la sociopați și alții asemenea, manipulându-i spre îndeplinirea unor misiuni criminale.)

Cei care își închipuie că artele marțiale înseamnă creșterea gradului de violență sunt victime ale filmelor violente de Hollywood, pline de imagini ireale, în care nimeni nu oprește violența dezlănțuită. În realitate niciodată practicanții de arte marțiale nu sunt implicați în

toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa stăpânit de ceva

În ultimii ani au fost foarte multe cazuri de fete care veneau de la școală sau de la serviciu și care au fost atacate de hoți sau violatori. Dintre fetele *care au scăpat cu bine* din aceste încercări, după datele pe care mi le-a furnizat un ofițer de poliție, peste 80% făceau sau făcuseră arte marțiale. Dintre ele, ***doar câteva*** au avut parte de o confruntare fizică directă! Cum au scăpat celelalte? Au fugit bine, s-au retras la vreme, i-au văzut și i-au ocolit pe agresori! Pregătirea lor le-a dat prezența de spirit de a se descurca într-o situație limită. În care situație însă, fetele lipsite de pregătire marțială au rămas paralizate de panică ori s-au mișcat foarte greu sau foarte greșit și, ca urmare, au avut de suferit, uneori cumplit. S-a dovedit astfel cât de mult poate ajuta pregătirea de arte marțiale în evitarea situațiilor de luptă și scăparea din primejdii neașteptate.

Oricât ar părea de neobișnuit, situația este cam la fel și în ceea ce privește atacurile hoților, doritorilor de violență sau violatorilor asupra băieților. Practicanții de arte marțiale au scăpat cel mai des și cel mai bine, *de foarte multe ori fără a ajunge la confruntare fizică*.

Această realitate concretă este legată de unele principii care par, din păcate, teoretice, dar care sunt, până la urmă, extrem de practice.

asemenea conflicte și, dacă ar fi, poliția ar interveni foarte repede, sau swat-ul ori alte trupe speciale. În filme nu se întâmplă așa ceva doar pentru că nu vor asta regizorul și scenaristul și, dincolo de răutatea duhovnicească a acestor filme, această non-intervenție este ceea ce se numește „convenție cinematografică” (un echivalent cinematografic al „licenței poetice” din literatură). Dar confuzia între film și viața reală nu ar trebui să fie făcută de creștini.

Pentru orice om care gândește, și cu atât mai mult pentru un creștin, practicarea artelor marțiale se face nu pentru a te bate, ci pentru a ști cum să te ferești de bătaii și pentru a putea lupta atunci când lupta nu poate fi evitată.

De pildă, atunci când **trebuie** să-ți aperi familia sau țara, atunci când nu ai cum să fugi ș.a.m.d.. Chiar și atunci lupta se mărginește, nu doar pentru creștin, ci pentru orice om cu mintea întreagă, la strictul necesar.

Creștinii cărora *le place* să se bată, care se știu înclinați spre izbucniri și nestăpânire și pe care sportul *nu-i disciplinează nu au voie să practice arte marțiale*. Creștinii care nu sunt integrați într-o viață liturgică reală, vie, într-o căutare sinceră a curățirii de păcate, într-o luptă duhovnicească pentru a deveni cu adevărat mai buni, *ar fi mai bine să nu practice artele marțiale*.

Artele marțiale sunt o unealtă și o armă care pot fi deosebit de primejdioase în mâinile unui om nepotrivit... în primul rând pentru el. Și duhovnicesc, dar și practic.

Îmi aduc aminte din copilărie că, deși artele marțiale erau oficial interzise de dictatura lui Ceaușescu, foarte mulți erau cei care le practicau. Și aceștia, în cea mai mare parte, nu se băteau cu nimeni, niciodată, nici dacă erau scuipați în față (*am văzut cazuri*). Dar am văzut și un puști care, după o lună de antrenament, s-a crezut atât de tare încât s-a luat la harță cu unii derbedei pe care, de altfel îndreptățit, avea pică de mult. Nu numai că, evident, a fost bătut, dar nici nu a mai fost primit la antrenamente. Niciodată. O hotărâre ce mi s-a părut mai mult decât corectă. De această dată el nu se apărase, ci căutase harță.

Astăzi, din păcate, există săli în care bătaușii se pot antrena liniștiți. Dintre ei se recrutează adesea „badigarzi” ai unor grupări la marginea sau în afara legii.

Dar creștinii nu sunt, nu au voie să fie bătauși!

De aceea, cei care vor să practice arte marțiale trebuie să se cerceteze bine pe ei înșiși, să vadă în ce măsură o fac pentru a deveni oameni mai buni, pentru a fi mai sănătoși și mai pregătiți pentru lupta duhovnicească sau o fac pentru pricini nesănătoase, anti-creștine. Și în această privință, ca și în toate celelalte, sfatul duhovnicului este esențial. De ce? Pentru că duhovnicul este antrenorul, senseiul, shifu-ul, maestrul duhovnicesc al războiului nevăzut. Un sportiv, un practicant de arte marțiale, va primi de la antrenor și muștrările și pedepsele, și încurajările, și îndrumările – tot ceea ce i se dă, pentru că prin ele și doar prin ele poate să crească, să devină, să ajungă a fi ceea ce își dorește în acel sport, în acea artă marțială. Dar arta marțială supremă, sportul cel mai înalt, ostășia desăvârșită este războiul nevăzut, cucerirea Cerului, devenirea întru har, sfîntirea și îndumnezeirea. Și, așa cum am arătat, în acestea doar duhovnicul este îndrumător, antrenor, maestru. De aceea sfatul duhovnicului este esențial. Cel care vrea să facă ceva, orice, cu prețul sufletului său, nu este creștin cu adevărat. Și nu a înțeles nici prețul sufletului, nici rostul vieții. Pur și simplu își ratează viața, oricât i s-ar părea că obține. Pentru că, dincolo de toate cele pe care le facem în această viață, există alte două lumi, care ne așteaptă cu nerăbdare dincolo de porțile pe care, de obicei, le numim moarte: Iadul și Raiul.

Am pus primul Iadul pentru că este lumea spre care se grăbesc, proteste, cei mai mulți. Ostașul lui Dumnezeu, luptătorul duhovnicesc, samuraiul lui Hristos, adică cel care *este* creștin, alege calea cea mai grea, plină de greutate, de spini, de dușmani și capcane. Răsplata este o încununare mai presus de orice premiu de pe pământ, este adevărata cunună de campion, este cea mai înaltă înnobilitare: devine împărat alături de Hristos.

Pentru aceasta, artele marțiale și orice pregătire ostășească trebuie să fie folosite și drept chip sau model al luptei duhovnicești, să fie întrebuințate pentru creșterea în Credință, pentru lupta împotriva ispitelor, pentru întărirea voinței întru Dumnezeu.

Dacă cel care face arte marțiale înțelege aceasta și folosește pregătirea lui pentru atingerea acestei biruințe sfinte, este pe drumul cel bun. Dacă nu, trebuie să se oprească și să vadă unde și ce greșește, ce are de îndreptat. Pentru că, să nu uităm, scris este...

fericiți făcătorii de pace

Pregătirea în *arte marțiale* este, pentru un creștin, în primul rând un mijloc de pregătire pentru războiul duhovnicesc.

Amândouă felurile de luptă cer pricepere, cer antrenamente, cer folosirea unor mijloace de dezvoltare trupească și sufletească, cer discernerea între dușmani și prieteni, cer dăruire și muncă stăruitoare, cer ascultare ș.a.m.d..

Asemănările între *artele marțiale* și *asceză* sunt atât de multe încât mulți, foarte mulți dintre sfinții Bisericii le-au folosit pentru a zugrăvi în ochii credincioșilor laturi ale războiului duhovnicesc altfel greu de pătruns.

Dar, așa cum ni se cere ca „*grija de trup să nu o faceți spre poftă*” (Romani 13.14) la fel și pregătirea militară a unui mirean nu trebuie să fie un scop în sine, ci un mijloc de creștere.

Destui dintre sfinții militari, ajungând la o anume înălțime a trăirii Credinței, s-au simțit îngreuiți, limitați, plafonați în devenirea lor de haina și viața militară și s-au

retras din ostășie. Așa au fost Corneliu Sutașul, Longhin Sutașul ori Mina din Cotiani, sfinți mucenici care au plătit această retragere cu prețul vieții lor. Alții, ca Andrei Stratilat și cei 2593 de ostași care erau cu el, s-au retras doar din armata oficială – în cazul lor, cea romană – atunci *când au fost siliți să aleagă între armată și Credință*, dar și-au păstrat armele și armurile până în ultima zi de viață. Alții au fost uciși pentru credință chiar în vremea în care își făceau datoria ostășească (așa cum a fost și Sfântul Mare Mucenic Gheorghe). Alții și-au dus până la sfârșitul vieții ostelile ostășești și duhovnicești, trecând în pace la Domnul, după o viață de lupte și încercări de multe feluri.

Asemenea **fapte** din istoria Bisericii ne arată că deși calea militară este îngăduită și chiar recomandată pentru mireni, ea nu trebuie să fie un scop în sine, ci doar un mijloc pentru a deveni mai buni ostași ai lui Hristos (II Timotei 2.3-4). Că trebuie să păstrăm în suflete, mai presus de arte marțiale, mai presus de dorința de glorie, de putere, sau de îndemănare, mai presus de orice altceva, ***credința față de Seniorul nostru – dacă este să ne socotim cavaleri –, față de Stăpânul și Împăratul nostru Iisus Hristos.***

Orice ostaș adevărat are un stăpân demn. Iar un stăpân mai demn ca Împăratul Iisus Hristos nu există! Nu doar că biruința este a Lui. Dar a câștigat-o nu cu sângele altora, ci cu Sângele Său. Luptând pentru El luptăm pentru noi. Fiindu-i credincioși până la capăt și până dincolo de capăt câștigăm în noi înșine războiul pe care în lume l-a câștigat El pentru noi.

De aceea, toate ale noastre sunt totdeauna mai prejos decât El. Și, dacă sunt bune, sunt bune ca mijloc de *a sluji* pe cel care este Împăratul Împăraților și Domnul Domnilor. De aceea, de altfel, un creștin nu este niciodată singur. Oriunde ar fi el este un ostaș al lui Hristos, Îl reprezintă și, prin urmare, Îl poartă în sine ca pe un Steag Sfânt, și mai presus de un steag. Oriunde este creștinul Îl are în sine, deasupra și alături pe Hristos Domnul! Acesta

îi este martor, îi este întărire, îi este stăpân, îi este muștrare când greșește și încurajare pe calea binelui. Acesta, Iisus Hristos, este TOTUL! Iar cel care are totul, nu poate fi nici singur, nici sărac, nici înfricoșat, nici deznădăjduit. Dimpotrivă, în cea mai mare sărăcie este mai bogat decât oricine, în încercări se bucură, în slăbiciune este tare – căci suferă cu Hristos – iar în fața dezastrului rămâne senin, văzând dincolo de hotarele lumii cerurile deschise, în care Dumnezeu, îngerii și sfinții îl așteaptă împreună să câștige cununile veșnice.

Această gândire, această trăire a ostășiei lui Hristos a fost mărturisită de nenumărați sfinți.

Împărații binecuvântați și ostașii binecuvântați nu au folosit puterea și știința armelor pentru poftele lor, ci pentru a-i apăra pe cei care aveau trebuință de apărare. Desigur, ar fi bine ca toți să fim totdeauna la o asemenea înălțime a trăirii în Hristos încât să ne apere de-a dreptul îngerii (IV Regi 6.8-17 ș.u.). Dar până vom ajunge toți a avea mereu harul Sfântului Proroc Elisei trebuie să folosim și mijloacele care ni se par mai pămânești, dar pe care Dumnezeu le-a îngăduit și binecuvântat pentru aceasta. Așa cum, de altfel, și Sfântul Proroc Elisei a făcut-o de câte ori a avut nevoie de aceste mijloace, firești pentru orice om. Și, dacă tot am vorbit despre îngeri și despre faptul că aceștia l-au apărut pe Elisei – ucigând pe cei care meritau această pedeapsă! – să înțelegem că singura deosebire esențială între ostașii-îngeri și ostașii-oameni este dată de natura lor. Răi sau buni pot fi și unii și alții. Aceasta nu pune pecetea răului, dar nici pe cea a binelui, pe ostășie. Dimpotrivă, aceasta arată că ostășia este bună sau este rea nu după natura sa, ci după felul în care este folosită. Îngerii lui Dumnezeu, *oștirile cerești*, o folosesc spre bine, îngerii lui Satan, *oștirile drăcești*, o folosesc spre rău.

Sunt foarte multe alte lucruri ce se pot spune pe această temă, însă cam îndeajuns de lung este ce s-a scris pentru cele „*câteva cuvinte*” promise la început. Într-adevăr, sunt *câteva* faţă de mărimea temei, dar multe pentru puterea noastră.

Două lucruri aş mai aminti în final, ba chiar trei.

Odată, că o ţară pregătită de luptă are mai bună pace, şi la fel şi omul. Şi *fericiţi făcătorii de pace* nu devine realitate pentru nimeni fără a da întâi lupta cea bună cu toate ostenele, ispitele şi meşteşugurile ei.

Al doilea, că ceea ce Biserica totdeauna şi pretutindeni a crezut şi a primit, adevărat şi primit este.

Al treilea, că tot omul este supus greşelii. Şi dacă ceva din ceea ce am arătat aici este greşit, aştept să mi se arate ce şi de ce este greşit şi cu bucurie voi îndrepta.

Pace!

Preot al lui Hristos,
Mihai-Andrei Aldea

CUVÂNTUL SPECIALIȘTILOR

I. Dipl. Ing Goncear Constantin – Gabriel, Antrenor Arte Martiale specializarea Ju-Jitsu, 2 dan Ju-Jitsu

Din perspectiva creștinului ortodox găsesc foarte folositoare această lucrare deoarece sparge un „zid”, pe acela al ignoranței celor care pretind că artele marțiale în general nu sunt bune, părere cu atât mai vătămătoare pentru creștini când este susținută de persoane cu greutate în Biserică (preoți, duhovnici). Prezentarea Păr. Aldea este elocventă în sensul prezentării adevărului că arte marțiale este un termen general și că nu poate fi pus semnul egal între acele arte marțiale orientale care conțin în specificul lor elemente, exerciții, noțiuni și abordări opuse învățaturii Mântuitorului Hristos și, respectiv, artele marțiale care au ca scop și rezultat eficiența într-o situație de necesitate, în care confruntarea fizică nu mai poate fi evitată; aceste ultime arte marțiale sunt sistematizate strict sub forma de tehnici fizice, cu abordări tactice și strategice.

Analizând cartea din punctul de vedere al antrenorului de arte marțiale pot concluziona că abordarea conform căreia „toți cetățenii unei țări trebuie să cunoască arte marțiale” este un lucru ideal...

Artele marțiale, pe lângă partea tehnică specifică, este obligatoriu să conțină exerciții de îmbunătățire a mobilității, forței, rezistenței, îndemnării și mai ales a calităților moral-volitive. Aceste calități moral-volitive, cum sunt stăpânirea de sine, punctualitatea, perseverența, curajul și dârzenia, precum și o serie de trăsături de caracter ca cinstea, corectitudinea, modestia, se pot dezvolta la un nivel ridicat într-un mediu în care se

practică arte marțiale sau sporturi provenite din arte marțiale și pot fi desăvârșite printr-o practică paralelă creștin-ortodoxă permanentă.

Într-adevăr, artele marțiale de origine orientală sunt prezente în spațiul românesc mult mai pregnant, de aceea trebuie ca în momentul în care cineva dorește să practice un sport de luptă, pe lângă partea strict fizică trebuie să considere și să analizeze în ce măsură partea teoretică sau spirituală intră sau nu în contradicție cu ortodoxia. De aceea, ideal este ca, după o analiză personală, să cerem sfatul duhovnicului.

Cartea Ortodoxia și artele marțiale este de un foarte mare ajutor creștinilor ortodocși care practică, au practicat sau doresc să practice un stil de arte marțiale, fie el european sau de origine orientală, în sensul că sunt expuse în lucrare acele foarte importante probleme care contravin credinței ortodoxe, care pot fi vătămătoare pentru suflet, oferindu-se exemple punctuale dar și anumite rezolvări sau abordări în problemele ce se pot ivi. De asemenea, orice specialist în arte marțiale va putea observa că folosirea termenilor tehnici și prezentarea istoriei artelor marțiale în lucrare este extrem de corectă.

*Informațiile cu privire la continuitatea existenței Imperiului Bizantin sau Romaniei pe teritoriul actualei țări Romania, detaliile referitoare la amploarea **Rezistenței armate anticomuniste românești**, și multe alte informații istorice, mai puțin cunoscute de publicul larg dar extrem de importante atunci când dorim să înțelegem natura războinică a poporului român le găsim în această carte care este unică, pot spune, în spațiul ortodox european prin faptul că cercetează problema practicării artelor marțiale într-un mod profesionist, prezentarea datelor istorice și scripturistice fiind deosebit de detaliată și bogată.*

II. Prof. Bogdan Scărlătescu

Lucrarea Ortodoxia și artele marțiale mi s-a părut o lucrare excepțională, o lucrare realizată la nivel de doctorat. Prezentarea istoriei artelor marțiale este extrem de logică și clară, clasificarea sistemelor de luptă și a stilurilor este foarte bine realizată.

Țin să spun că în sălile de antrenament și în stagiile de pregătire la care am luat parte de-a lungul anilor nu mi s-a întâmplat să mi se impună partea spirituală a stilurilor respective. Mi s-au predat totdeauna elementele care țin de latura de luptă și sportivă, chiar dacă unii dintre antrenori și maeștri erau adepți ai unor spiritualități orientale. Eu am admirație față de stilurile de arte marțiale care au tradiții spirituale, cum sunt cele chinezești, japoneze, filipineze, malaeze, tailandeze etc., pentru că cei care le predau și păstrează forma spirituală sunt oameni patrioți, oameni care țin la cultura lor. Ceea ce ar trebui să facem și noi! Nu înțeleg de ce nu ne păstrăm propriile tradiții, de ce sunt disprețuite artele marțiale europene și românești! Nu înțeleg de ce nu putem lua ceea ce vine din afară adaptându-l la cultura și credința noastră, așa cum fac toți ceilalți. Rușii, un popor mare, plin de patriotism, pronunță până și numele străinilor în formă rusească. Toate popoarele fac acest lucru, și noi l-am făcut cândva, dar nu mai este așa. Păstrându-și tradiția lor, Rușii au realizat în ultimele decenii Sistema, o formă de arte marțiale, foarte eficientă, cu rădăcini în spiritualitatea ortodoxă (de la Alexandru Nevski la Sfântul Serghie de Radonej). Nu am auzit vreun cleric rus care să vorbească împotriva acesteia, împotriva practicării de către ruși, tineri sau bătrâni, a artelor marțiale sau a sporturilor. Împotriva abuzurilor sau violenței, da, însă abuzurile sau violența sunt cu totul altceva. La noi parcă se dorește amorțirea poporului și

renunțarea la tot ceea ce este demnitate și bărbăție, la tot ceea ce este românesc.

Totuși eu văd o asemănare între artele marțiale laice și cele duhovnicești. Cum să nu îți folosească, dacă ești creștin, practicarea artelor marțiale? Crearea unor noi deprinderi, corecte, crearea concentrării, deprinderea sportivului cu munca, efortul, disciplina, bărbăția, sunt lucruri ce folosesc și în viața creștină. Cât de greu este să îți concentrezi mintea la rugăciune? Artele marțiale te învață să te concentrezi la ceea ce ai de făcut, îți arată cât de mult pierzi prin neatenție, prin împrăștierea minții. Această deprindere este foarte folositoare și în rugăciune. La fel te învață artele marțiale să te cunoști mai bine, să știi ce slăbiciuni ai și dacă le poți depăși prin muncă, stăruință și îndrumare. Este ceea ce face cu tine și duhovnicul, când te ajută să realizezi aceleași lucruri pe plan spiritual. În artele marțiale trecem de la pervertirea în care ne aflăm, de la comoditatea în care trăim, la mișcările naturale ale omului. Strămoșii noștri trăiau sănătos, nu pregetau să iasă afară din casă ca să taie lemne, să facă focul și să gătească ceva. Noi apăsăm pe buton sau vrem să apăsăm pe buton pentru absolut orice. Ori cineva care practică artele marțiale este mult ajutat în deprinderile sale sănătoase, naturale, în ieșirea din comoditate și întoarcerea la o viață sănătoasă. Și trebuie înțeles că nu toți devenim călugări, că pentru cei mai mulți dintre noi este o altă cale a vieții, în care practicarea artelor marțiale este de mare ajutor. Nici nu mai vorbesc de situația în care trebuie să îți aperi familia sau prietenii, sau alte situații foarte bine prezentate în cartea aceasta.

Artele marțiale tradiționale nu sunt violente în sine. Nu este necesar să fi violent ca să faci arte marțiale, dimpotrivă. Așa cum se studiază orice activitate umană la fel se studiază în artele marțiale violența, cauzele ei și felul de rezolvare a unui conflict. La televizor și în mass-media se promovează ideea de violență și în artele marțiale

pentru ca producătorii să își vândă filmele. În realitate nu este așa. În realitate chiar în sporturile cele mai dure de contact (vezi MMA, K1 etc.) sportivii sunt prieteni între ei, nu au nicio ură împotriva celuilalt, se luptă și atât, au admirație și respect unul față de altul. După întâlnire fiecare înțelege, chiar dacă a pierdut sau a câștigat, ce are de învățat și ce pregătiri trebuie să facă mai departe. Ei nu încalcă regulile impuse de arbitraj. Iar în concepția artelor marțiale orientale uciderea adversarului în cazul unui duel sau conflict este considerată ultima soluție și cea mai proastă, evitându-se acest lucru prin toate căile. De altfel unii mari maeștrii de arte marțiale japonezi și chinezi spun că cea mai bună luptă câștigată este cea care nu a avut loc. Și unde este violența aici?

Revin și spun că avem propriile noastre arte marțiale românești, propriile noastre tradiții militare. Sunt născut la 25 ianuarie 1945, la Câmpulung Moldovenesc, oștean de-al lui Ștefan cel Mare. Așa m-am considerat totdeauna. În copilărie și în tinerețe am practicat mai multe sporturi, atât de contact cât și de forță, precum lupte libere și greco-romane, haltere, box, apoi judo și jiu-jitsu și multe altele. Am studiat și câteva stiluri de luptă cu arme albe, orientale și europene. Am devenit profesor de thaiboxing și kickboxing, antrenor secund al Lotului Național care, sub conducerea d-lui Mircea Boldea a câștigat în 1997 Cupa Mondială iar în 1999, tot sub aceeași conducere, sportivul român Sora Ciprian a câștigat Premiul I la Campionatul Mondial de MuaiThai din Bangkok. Sub îndrumarea Shihan Mircea Boldea am obținut și gradul de 4 dani în thaibox – kickboxing. De asemenea, am dezvoltat propriul stil de autoapărare, iar din anul 2000 până în prezent m-am axat mai ales pe Eskrima sau FMA, artele marțiale filipineze. Aceste arte marțiale sunt născute prin amestecul realizat între artele marțiale europene aduse de spanioli în Arhipelagul Filipine și artele marțiale locale. Cea mai înaltă formă

este considerată în domeniu Espada y Daga, „Sabie și cuțit”, formă bazată esențial pe artele marțiale europene, pe scrima militară spaniolă. Am devenit foarte interesat de Eskrima datorită, pe de-o parte, a originii sale europene, dar, pe de altă parte, datorită asemănării sale cu vechile arte marțiale românești. Sunt încredințat că așa cum spiritualitatea catolică s-a putut exprima prin Eskrima și alte sisteme marțiale, așa cum în trecut și spiritualitatea ortodoxă s-a manifestat prin stilurile de luptă dezvoltate în Imperiul bizantin și Țările Române, în Rusia și în alte spații ortodoxe, la fel se poate continua și dezvolta și astăzi această exprimare.

Noi avem propria noastră moștenire și tradiție în arte marțiale. Cei care neagă aceasta stau împotriva răzeșilor lui Ștefan cel Mare, a moșnenilor lui Mircea cel Bătrân și ostașilor lui Mihai Viteazul, împotriva haiducilor și luptătorilor care, cu credință în Dumnezeu, au știut să învețe să lupte și și-au învățat și copiii, mai departe. Atunci când s-a ridicat problema spiritualității artelor marțiale în România au fost voci care au propus adoptarea de forme culturale și religioase străine, orientale. Noi ne-am opus, căci avem tradițiile noastre, avem cultura noastră, avem Credința Ortodoxă, avem sfinții noștri militari. Nu avem nevoie de spiritualități străine. Putem învăța de la străini ceea ce aduc ei nou și bun în tehnica de luptă și în alte asemenea domenii, dar păstrându-ne cultura noastră românească, adaptând totul la ceea ce suntem noi. Obişnuința de astăzi a unora de a se pleca în fața străinilor, de a lua la grămadă tot ceea ce aduc străinii cu ei, este o bătaie de joc față de istoria noastră, este o trădare a istoriei noastre.

Tocmai de aceea m-am bucurat să citesc această carte, în care se arată tot ceea ce este esențial în privința raporturilor dintre artele marțiale străine și românești și Ortodoxie. Bineînțeles, cartea tratează lucrurile la nivel general și nu în amănunt. Dar oferă bazele necesare

pentru cine vrea sincer să înțeleagă lucrurile. Sunt sigur că mulți nu o să vrea să înțeleagă, din încăpățănare și mândrie și din alte asemenea motive. Așa se întâmplă întotdeauna în viață când cineva înoată împotriva curentului, oricâtă dreptate ar avea. Dar pentru cine vrea să știe într-adevăr bazele istoriei și spiritualității românești și să înțeleagă tradiția noastră în arte marțiale această lucrare este de mare ajutor și mă bucur că a fost scrisă.

ANEXELE

Am adăugat la sfârșit – sau cel puțin înainte de *Bibliografie* – câteva anexe. Acestea au un rost de lămurire prin pildele pe care le oferă. **Anexa I** reprezintă viața unui sfânt militar, așa cum apare ea în *Proloage*, fără nicio completare sau modificare livrescă. Se poate lua și vedea ca atare. **Anexa II** cuprinde un cuvânt al Sfântului Teodoret al Cirului, un sfânt cu vechime și autoritate în teologia ortodoxă. Și cuvântul acestui sfânt este prezentat exact așa cum apare în *Proloage*. Am făcut aceasta deoarece *Proloagele*, cu mici schimbări, au fost de-a lungul veacurilor comune tuturor bisericilor locale ce alcătuiesc, împreună, Biserica lui Hristos din această lume. **Anexa III** este o prezentare, foarte pe scurt, a celor mai cunoscute grupări de rezistență anticomunistă de pe teritoriul Republicii România. **Anexa IV** este un text pe care ar trebui să-l găsim în toate manualele de istorie din România, *Testamentul Grupului Făgărașan*, o lecție de credință vie și viață pentru credință. **Anexa V** este o completare despre artele marțiale europene, prea largă pentru a fi inserată în text dar interesantă, cred eu, pentru cel puțin unii dintre cititori. **Anexa VI** reprezintă copia unui articol despre sfinții militari de pe site-ul www.crestinortodox.ro. Cu toate că nu este complet – lipsesc, de pildă, cei 2593 de ostași ai Sfântului Andrei Stratilat – mi se pare un reper foarte folositor și care merită cunoscut. În sfârșit, **Anexa VII** este o repetare concisă, deși mai pe larg realizată decât în lucrare, a punctului de vedere ortodox asupra unor concepte precum *yoga*, *qi*, *reiki* etc.

Menționez la sfârșitul acestei lucrări, care mi-a luat câțiva ani de zile, că sunt nemulțumit de ea din multe puncte de vedere. Ca să nu devină mult prea mare, am fost nevoit să tratez foarte pe scurt o serie întreagă de aspecte,

de la artele marțiale europene sau istoria artelor marțiale în general și până istoria Românilor sau la deformarea ideii de arte marțiale în gândirea românească din epocile comunistă și neo-comunistă (post-decembristă).

Un aspect foarte important a fost acela al (ne)cunoașterii Rezistenței Românești Anticomuniste, desfășurată mai ales în anii 1944-1958 (dar nu numai!)²⁴⁵ și al lipsei unei analize complexe a acesteia, atât din punct de vedere militar, cât și moral. Menționăm ca puncte nevralgice atât ignorarea la nivel național a unor eroi de seamă – de la Ion Vatamaniuc sau Vasile Blidaru până la Gavrilă Mihali-Ștrifundă sau Vasile Dunca – dar și a problemei nerezolvate a ocupanților, colaboraționiștilor și altor trădători sau respectiv a cunoașterii cauzelor succeselor și eșecurilor Războiului de rezistență.

Poate cel mai dureros lucru este faptul că nu am putut prezenta o paralelă pe care cercetările istorice, etnologice și teologice pe care le-am făcut în timp au impus-o: paralela între prezența Bisericii Ortodoxe de limbă română și a rezistenței armate românești, pe de-o parte, și respectiv menținerea sau asimilarea Românilor de către alte națiuni, pe de cealaltă parte.

Foarte pe scurt, putem spune că existența în același timp a unor structuri monahale și clericale ortodoxe de limbă română și a unor forme de rezistență (haiducie, răscoale) în timpul dominației fanariote în Moldova și Muntenia anilor 1715-1821 reprezintă **cheia supraviețuirii Românilor în aceste țări, în ciuda cumplitelui genocid fanariot** desfășurat în acei ani. În același timp, căderea

²⁴⁵ În realitate, este vorba despre un adevărat Război de Rezistență al Românilor împotriva Comunismului, război care nu a încetat cu adevărat din 1917, când începe prin acțiunile anti-comuniste ale Românilor din Zaporojia, Ucraina, Cuban, Vozia, Basarabia etc., până în zilele noastre, în care zona Transnistriei este zonă de război.

structurilor monahale și/sau clericale ortodoxe de limbă română, dar și a rezistenței armate românești, a dus la deznaționalizarea Românilor din Secuime, Crișana, Panonia, Galiția și alte zone în care prezența românească, odată esențială, a ajuns astăzi între o umbră și o amintire (adesea puternic renegată de urmașii deznaționalizați ai Românilor de altădată). La fel, câtă vreme Românii sudici – Aromânii – au rezistat cu armele și au avut măcar câțiva preoți și călugări ortodocși de limbă română, a rezistat și Neamul Românesc pe crestele și pășunile Epirului, Macedoniei, Tesaliei, Moreii etc. Acolo unde Biserica Ortodoxă a fost înlocuită de Romano-Catolicism, Greco-Catolicism, Luteranism, Calvinism, Islam sau alte religii, dar și acolo unde rezistența armată a încetat să mai existe – și mai ales a încetat să fie cinstită (lăudată, apreciată, venerată) de cultura (românească) locală – și Românii, în câteva generații, au fost masiv deznaționalizați.

Ca să dăm un singur exemplu despre ce a însemnat rezistența armată pentru Români, cât de salvatoare a fost această lucrare a unor eroi și sfinți astăzi uitați și disprețuiți, se poate vedea și înțelege fie și din analiza situației Transilvaniei în anii 1944-1948 (și după). Uriașe au fost atunci mișcările ungurești de masacrare și izgonire a populației românești, de colonizare ungurească pe culoarul Sălaj – Covasna, de preluare de către Unguri a structurilor comuniste în Transilvania, Crișana și Maramureș, de forțare a Germanilor, Românilor și Țiganilor de a se declara Unguri ș.a.m.d. Față de această presiune gigantică răspunsul statului român, aflat într-o reorganizare furtunoasă – mai mult degringoladă decât reorganizare – a fost foarte slab, ba de multe ori chiar inexistent. Salvarea – și factorul ce a determinat intervenția sovietică pentru aplanarea lucrurilor, tranșate astfel mai mult în favoarea României decât a Ungariei – a fost tocmai Rezistența Românească din Transilvania, Crișana și Maramureș, care a fost îndreptată și împotriva acțiunilor

ungurești. Este doar unul din exemplele pe care le putem da spre a putea compara situația pasivismului militar și religios cu aceea a rezistenței românești în cele două planuri.

Nu am putut dezvolta aici această paralelă. Poate vom reuși să o facem în viitor. Sau poate altcineva, mai vrednic, o va face; și, desigur, mai bine decât am face-o noi. Și la fel, nădăjduim, se va întâmpla și cu alte fapte și laturi pe care în această carte le-am atins ori amintit doar în fugă. Dumnezeu să ajute ostenitorilor și să aibă îngăduință și față de noi!

ANEXA I

Pomenirea Sfântului Marelui Mucenic Andrei Stratilat si a celor ce s-au savârsit împreuna cu dânsul doua mii cinci sute nouazeci si trei de ostasi.

Paganul Maximian²⁴⁶ imparatind peste stapanirea Romei si prigonind pretutindeni pe crestini, era un voievod in Siria²⁴⁷, cu numele Antioh. El era rau la obicei si prea fierbinte slujitor idolilor, sufland cu ingrozire si cu ucidere asupra robilor lui Hristos. Lui ii era data stapanirea de la imparat peste toata Siria si luase porunca sa chinuiasca si sa ucida pe toti crestinii, avand incredintati multi tribuni cu oaste romana. Sub stapanirea aceleuia, intre alti tribuni era si Andrei, robul lui Hristos, ca o floare de crin bine mirositoare intre spini. El la inceput si-a pazit in taina credinta cea sfanta in Hristos – pana la o vreme – dupa care a aratat-o la toata lumea, marturisind inaintea tuturor numele lui Hristos. Acesta, desi era inca nebotezat, insa avea credinta tare si dragoste fierbinte catre Hristos Dumnezeu, si-I slujea Lui ziua si noaptea in rugaciuni si in postiri, ferindu-se de tot lucrul cel neplacut lui Dumnezeu, iar pe cele placute lui Dumnezeu implinindu-le cu osardie. Si i-a dat Dumnezeu mare putere si biruinta in razboaie, si

²⁴⁶ Împărat traco-roman păgân, unul dintre cei mai mari prigonitori ai creștinilor din istoria Imperiului roman.

²⁴⁷ Merită observat că titlul de „voievod” al lui Antioh – de fapt prefect al provinciei, ceea ce îl făcea și comandant al trupelor romane din provincie – este același cu al Sfântului Dimitrie izvorătorul de mir.

nimeni nu-i era lui asemenea cu vitejia si cu barbatia in toate cetele. El biruia cu puterea sa pe cei potrivnici, si era slavit si cinstit intre ostasi mai mult decat ceilalti conducatori de cete.

Iar intr-o vreme a navalit multa putere de oaste persana asupra acelor parti, ridicand razboi impotriva lui Antioh. Din aceasta pricina, Antioh era in mare tulburare pentru acea navalire fara de veste a persilor, si, aducandu-si aminte de vitejia tribunului Andrei, l-a chemat la sine si i-a incredintat lui voievozia in locul sau, numindu-l pe el stratilat – adica sa fie mai mare peste ostasii cei mai mari -, si poruncindu-i sa mearga cu oastea impotriva vrajmasilor celor ce navalisera si sa intoarca pornirea acelor. Deci i-a zis: “Despre barbatia si vitejia ta in razboaie nu numai eu sunt instiintat; dar si imparatul insusi stie bine de aceea. Pentru aceasta esti cinstit cu cinstea aceasta; deci tie iti increditez acest razboi, care ne-a venit fara de veste. Pentru aceea sa iei oastea si sa fii voievod in locul meu si sa te sarguiesti sa inmultesti si mai mult slava pe care o ai”.

Iar Sfantul Andrei, ostasul lui Hristos, nu pentru preamarirea sa, ci pentru slava numelui lui Iisus Hristos, voind sa iasa cu vitejie asupra vrajmasilor, si-a ales pentru razboi putini ostasi din multa oaste romana – asemanandu-se lui Ghedeon cel de demult – stiind bine ceea ce s-a zis de David, ca Domnul nu in puterea cailor voieste, nici in pulpele barbatilor binevoieste; ci in cei ce se tem de El bine voieste, si in cei ce nadajduiesc spre mila Lui.

Deci Andrei si-a ales pe cei pe care darul lui Dumnezeu cel lucrator i-a aratat prin insuflarea cea tainica in inima lui, si a iesit impotriva vrajmasilor. Si vazand el puterea cea mare a potrivnicilor care napadisera ca lacustele asupra Siriei, isi intarea ostasii sai sa se lupte vitejeste si sa nu se teama de ostasii cei multi ai persilor, ei fiind putini. Si le-a pus inainte cunostinta Unuia Dumnezeu cel Atotputernic si infricosat intru razboaie, care ajuta cu tarie robilor Sai; pentru ca atunci nici unul din ostasi nu era

crestin, ci toti erau inchinatori la idoli. El a zis catre dansii: “O, fratilor si prietenilor, acum sa cunoasteti ca zeii paganilor sunt diavoli, si nimanui nu pot sa-i ajute, fiind neputinciosi, iar adevaratul Dumnezeu este unul, Caruia eu Li slujesc si Care a facut cerul si pamantul. Acela pe toate le poate si tuturor care Il cheama le da ajutor grabnic, ii face tari in razboaie si goneste pe cei potrivnici dinaintea fetei lor. Iata, precum vedeti, ostile vrajmasilor sunt fara numar impotriva noastra, si prin multimea lor sunt mai puternici decat noi; dar daca veti scuipa pe zeii vostri cei deserti si veti chema cu mine impreuna pe Unul, adevaratul Dumnezeu, indata veti vedea pe vrajmasi stingandu-se inaintea voastra ca fumul sau ca praful”.

Graind el aceasta, toti ostasii care erau cu dansul au crezut cuvintele lui, si, chemand spre ajutor pe Hristos Dumnezeu, s-au pornit cu indrazneala asupra potrivnicilor; si, facand taiere mare, i-au biruit cu putere, pentru ca le venise de sus ajutorul cel nevazut, pentru credinta si rugaciunile Sfantului Andrei, tulburand cu frica cetele persienesti, care intorcandu-se inapoi, au fugit. Iar oastea romana care era cu Andrei, gonindu-i dinapoi, secera capetele persilor cu sabiile, cum se secera spicele; astfel s-a facut slavita biruinta romanilor asupra persilor, cu puterea lui Hristos. Deci vrajmasii fiind goniti, ostasii care erau cu Sfantul Andrei, vazand o biruinta neasteptata ca aceea asupra vrajmasilor, cu ajutorul lui Hristos, toti au crezut in El. Iar Sfantul Andrei, pe cat putea, ii intarea in credinta, invatandu-i la cunostinta caii celei drepte care duce spre mantuire. Si, intorcandu-se cu bucurie de la razboi, au venit in cetatea Antiohiei cu slava.

Dar unul din mai-marii peste osti cei zavistnici, urand pe Sfantul Andrei pentru o vitejie si o buna slava ca aceea, l-a clevetit la Antioh, spunand ca stratilatul Andrei cinsteste pe Dumnezeul cel rastignit. Iar Antioh, auzind aceasta, s-a tulburat de manie si a trimis la dansul pe niste barbati din randuiala ostasilor incepatori, ca sa afle de la el

daca este adevarat ceea ce se spune despre dansul. Si, instiintandu-se ca intr-adevar asa este, a trimis la dansul iar, pe de o parte sfatuindu-l, iar pe de alta ingrozindu-l si aducandu-i aminte de cruzimea sa asupra crestinilor. Deci i-a grait prin trimisi: “Stii bine cu ce fel de chinuri am pierdut pe Eftimie, fiul lui Polieuct, si pe multi cu dansul care urmau credintei crestinesti, dintre care nici unul n-am crutat; iar acum tu cu ce sfat si cu ce nadejde Il proslavesti ca pe un Dumnezeu pe acel om care a fost rastignit pe cruce?”

Iar sfantul, la aceste cuvinte pe care i-au fost trimise, a raspuns impotriva, zicand: “Aceste cuvinte ale lui Antioh ma intaresc pe mine mai mult decat ma inspaimanta; caci daca aceia pe care ii pomeneste el, fiind dati la cumplite chinuri de dansul, s-au facut biruitorii lui si au stat inaintea lui Hristos Dumnezeu in cununa muceniceasca, pentru ce sa nu fiu si eu rob credincios al Domnului meu Iisus Hristos, ca impreuna cu aceia care mai inainte de mine au patimit pentru Dansul, sa ma invrednicesc de imparatia Lui”. Aducandu-i lui Antioh un raspuns ca acesta al lui Andrei, s-a umplut de manie si a trimis ostasi, poruncindu-le sa-l aduca legat. Si sezand la judecata, a poruncit Sfantului Andrei ca, inaintea tuturor, sa spuna curat despre el, daca se supune poruncii imparatului sau voieste sa slujeasca Dumnezeului sau.

Iar sfantul, stand la acea nedreapta judecata in privirea ingerilor si a oamenilor, a marturisit cu indrazneala si cu glas mare pe Hristos, adevaratul Dumnezeu, spunand ca este robul Lui. Si indata chinuitorul a poruncit sa se aduca un pat de arama, sa-l arda foarte tare, si pe acela sa-l aseze pe Andrei, ostasul lui Hristos. Deci, fiind patul infierbantat si scaparand scantei din el, chinuitorul a zis catre mucenic, batjocorindu-l: “Andrei, te-ai ostenit mult in razboaie; deci ti se cade ca dupa atatea osteneli sa te odihnesti pe acest pat”.

Iar sfantul mucenic n-a asteptat pana sa-l ia slugile chinuitorului, ci singur dezbracandu-si hainele, s-a suit cu sarguinta pe patul acela si culcandu-se pe dansul, s-a intins ca pe un asternut moale. Astfel rabda cu vitejie arderea trupului sau, simtind durere la inceput; si se ruga lui Hristos Dumnezeu ca sa-i dea grabnic ajutor. Atunci focul, prin dumnezeiasca porunca, indata si-a lasat puterea si nu putea vatama trupul mucenicului. Si a prins Antioh si pe alti barbati din ostasii lui Andrei, si, pironindu-le mainile in patru parti in chipul Sfintei Cruci pe niste lemne, ii batjocorea si ii intreba daca le este placut aceea. Iar ei spunand ca acea patimire pentru Hristos este bine primita, ziceau: "O, de ne-am invrednici sa fim urmasii lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel rastignit pe lemnul crucii".

Si iar a intrebat chinuitorul pe Sfantul Andrei daca acum s-a invatat prin arderea focului si vrea sa se intoarca de la Hristos spre zei. Iar mucenicul a raspuns ca doreste sa rabde pana la sfarsit, de vreme ce sfarsitul lucrului inceput este cununa; caci nu cel ce a inceput bine este incununat de Hristos Dumnezeu, ci cel ce a savarsit bine. Atunci chinuitorul Antioh a poruncit sa ia pe Sfantul Andrei de pe patul de arama si pe prietenii lui sa-i scoata de pe lemne, apoi pe toti sa-i arunce in temnita, ca si cum le-ar da vreme sa se gandeasca si sa se sfatuiasca spre a se intoarce la zeii lor, insa avand un cu totul alt scop, anume ca sa instiinteze pe imparat; pentru ca nu indraznea ca pe un barbat viteaz si cinstit ca acela, pe Sfantul Andrei si pe prietenii lui, sa-i piarda fara stirea si voia imparatului.

Iar imparatul Maximian, luand scrisoarea lui Antioh si citind-o, a socotit ca nu era lucru bun ca pe un ostas slavit ca acela si pe alti viteji ca dansul sa-i piarda la aratare, ca sa nu se faca in oaste galceava si tulburare pentru dansii. Deci, ca sa nu se ridice pentru dansii razboi, a scris lui Antioh, poruncind ca sa lase liberi din legaturi si din pedepse pe Andrei si pe tovarasii sai. Pe de alta parte insa, i-a dat alta porunca tainuita, ca dupa eliberarea lui

Andrei si a insotitorilor lui, mai asteptand putina vreme, sa scorneasca cu mestesugire impotriva lor o alta pricina oarecare, ca si cum nu pentru credinta, si astfel sa-i prinda pe cate unul si sa-i piarda, daca se vor gasi neschimbati intru crestinatate. O porunca ca aceasta luand Antioh de la imparat, indata a dezlegat din legaturi si din temnita pe Sfantul Andrei si pe insotitorii lui si i-a lasat liberi, poruncindu-le ca sa petreaca in dregatoria lor ca si mai inainte.

Iar Sfantul Andrei, ostasul lui Hristos, instiintandu-se din dumnezeiasca descoperire de acea mestesugire a paganilor si tainuindu-se de Antioh, s-a dus cu toti ostasii care crezusera in Hristos, in Tarsul Ciliciei, la Petru, episcopul acelei cetati, ca sa se boteze, pentru ca inca nici unul dintre dansii nu era botezat, nici fericitul Andrei, nici tovarasii lui, care erau in numar de doua mii cinci sute nouazeci si trei. Iar dupa putina vreme, Antioh, instiintandu-se despre plecarea lui Andrei cu tovarasii sai in partile Ciliciei, s-a umplut de multa manie si iutime si, sfatuindu-se cu sfetnicii sai, a trimis o scrisoare la Seleuc, ighemonul Ciliciei, zicand: “Stiu ca ai auzit de Andrei, care a fost tribun in cetele imparatesti. Acela, nu numai singur a innebunit acum, ci si pe multi din ostasi i-a adus la aceeasi nebunie, ca sa nu se supuna imparatestilor porunci si a fugit cu insotitorii sai – dupa cum auzim – in partile Ciliciei. Deci, implinind tu imparateasca porunca, prinde-l pe el si pe toti cei cu dansul si sa-i trimiti legati la noi; iar de se vor impotrivi sau vor incerca sa fuga, sa-i ucideti pe dansii cu ostasi inarmati”.

Ighemonul Seleuc, luand o porunca ca aceasta de la Antioh, indata a trimis in toata Cilicia ca sa intrebe despre Andrei si despre tovarasii si urmasii lui; si, instiintandu-se ca este in Tars, s-a sculat si a mers cu oastea acolo. Iar Sfantul Andrei, vazand cu duhul cetele care veneau asupra turmei lui Hristos, a rugat pe episcopul Tarsului, pe fericitul Petru si pe un altul, care se intamplase

in acea vreme acolo, anume Non, din cetatea Veriei, ca fara intarziere sa le dea lor Sfantul Botez. Drept aceea, episcopii indata au botezat pe Sfantul Andrei si pe insotitorii lui. Iar dupa primirea Sfantului Botez, Sfantul Andrei cu tovarasii lui s-au dus din Tars la un loc numit Tacsanit, nu ca se temeau de moarte, pe care o doreau pentru Hristos, ci implinind porunca Domnului sau, care zice: Cand va vor goni pe voi din cetatea aceasta, fugiti in cealalta...

Iar Seleuc mergand in Tars cu ostasii sai inarmati ca la razboi si negasind pe Andrei si pe tovarasii sai, s-a tulburat si, de manie, s-a schimbat la fata. Apoi, umplandu-se de mai multa manie, a gonit in urma turmei lui Hristos, dar sfintii de la locul cel de mai sus-zis, s-au dus la hotarele Armeniei, la muntele cel ce se cheama Tauros. Iar ighemonul Seleuc gonea pretutindenii dupa ei cu oastea, cautand sa-i ucida. Si trecand sfintii prin muntele acela si prin multe locuri, au sosit la oarecare loc stramt, care avea dealuri inalte ca zidurile, la care era numai o intrare ca o poarta de cetate. Acolo au stat Sfantul Andrei cu tovarasii sai, asteptand pe ucigasii lor, pentru ca acel loc ii era vestit Sfantului Andrei mai inainte de la Dumnezeu, ca acolo aveau sa se sfarseasca ei.

Deci Sfantul Andrei a grait catre dansii: "O, prietenii, tovarasii si copiii mei, acum este vremea bineprimita, acum este ziua mantuirii, sa stam intru dragostea lui Dumnezeu cu un suflet si cu barbatie, precum ne-a poruncit noua Domnul, si mainile noastre sa nu le ridicam impotriva celor ce ne prigonesc pe noi, ci catre Dumnezeu sa le ridicam spre multumire, ca ne-a ajutat sa ajungem in ceasul acesta, in care vom castiga parte cu toti sfintii care au patimit pentru Dansul. Deci sa ne rugam catre Dansul, precum s-a rugat si Sfantul si intaiul Mucenic Stefan, cand era ucis de iudei cu pietre si zicea: Doamne, Iisuse Hristoase, primeste duhurile robilor Tai, pe care le dam in mainile Tale".

Astfel graind Sfantul Andrei catre tovarasii sai, a stat in mijlocul lor si, inaltandu-si mainile si ochii spre cer, a inceput a face rugaciune, zicand: "Doamne, Doamne cel mare si Atotputernic, asculta rugaciunea pacatosului si nevrednicului robului Tau si a tuturor celor ce sunt cu mine, care pazesc fara prihana sfanta credinta cea intru Tine, primeste in pace sufletele noastre si le acopera cu a Ta milostivire, invrednicindu-le salasurilor Raiului. Inca mai rugam a Ta bunatate, Stapane, si pentru cei care vor incepe a cinsti pomenirea noastra, sa le implinesti toate cererile lor cele catre mantuire, si in toate nevoile sa le fii ajutor lor pentru ale noastre rugaciuni. Iar in locul acesta, pe care smeritul nostru sange se va varsa pentru Tine, sa fie izvor de tamaduire si izgonire a duhurilor viclene. Pe cei ce vor alerga aici, sa-i acoperi de toate rautatile si sa le dai lor sanatate sufleteasca si trupeasca, ca in acest loc sa se preamareasca numele Tau cel preasfant, al Tatalui, al Fiului si al Sfantului Duh".

Astfel rugandu-se lui Dumnezeu Sfantul Andrei si cei impreuna cu dansul, a venit si Seleuc cu ostasii, care, scotandu-si sabiile si scrasnind din dinti, s-au repezit ca fiarele asupra turmei lui Hristos. Iar sfintii ostasi ai lui Hristos, desi puteau ca in acel loc, care era foarte stramt, sa se apere de mainile ucigasilor, ca cei ce erau viteji in razboaie, insa, urmand Domnului lor, ca niste mielusei fara de rautate s-au dat spre junghierea ucigasilor lor si, plecandu-si genunchii, si-au intins grumajii lor sub sabie; iar aceia, taindu-i fara mila, intr-un ceas i-au ucis pe toti. Deci sangele sfintilor s-a varsat ca apa si curgea din locul acela ca paraul; iar sufletele lor au intrat cu dantuire intru bucuria Domnului lor. Sfintii au patimit intr-o zi de Duminica, in ceasul al doilea din zi, in 19 zile ale lunii lui august; iar in locul acela in care s-a varsat sangele cel mucenicesc, indata a izvorat un izvor de ape vii si datatoare de tamaduii.

Iar cand acesti sfinti au fost ucisi, episcopii cei mai sus pomeniti, Petru al Tarsului Ciliciei si Non al cetatii Veriei, tainuindu-se in oarecare deal, au vazut aceasta, pentru ca acestia cu clericii le-au urmat de departe, vrand ca sa le vada sfarsitul lor. Deci Seleuc cu ostasii sai, dupa uciderea sfintilor mucenici, s-a intors la locul sau. Iar episcopii cu clericii, venind la mucenicestile trupuri, au plans peste ele si, ingrijindu-le, le-au ingropat cu cinste in acel loc. Si au vazut si izvorul ce iesise acolo, dupa rugaciunea mucenicilor, si, band dintr-insul, s-au incredintat de tamaduitoarea lui apa, caci unul din clericii cei ce erau cu ei patimea de multa vreme de duhul cel necurat si, indata ce a baut apa din acel izvor, duhul cel necurat a fost gonit din el.

Iar dupa ingroparea sfintilor, episcopul Petru – cu toti cei ce erau cu el – nu s-a intors la Tars, pentru ca Seleuc il cauta spre ucidere, ci s-a dus la Isavria. Si instiintandu-se popoarele de primprejur despre acel izvor, au inceput a veni acolo aducandu-si neputinciosii; deci, band apa si spalandu-se cu ea, indata primeau tamaduire de toate durerile, cu rugaciunile Sfantului Andrei rabdatorul de chinuri, si cu ale sfintilor mucenici ce au patimit impreuna cu el, si cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Caruia, impreuna cu Tatal si cu Sfantul Duh, li se cuvine cinstea si slava, acum si pururea si in vecii vecilor. Amin.

ANEXA II

Întru această zi, cuvânt al Sfântului Teodoret, despre dreapta socotință și înțelegere a tot lucrul.

Aceasta să știți voi toți cei ce socotiți lucrurile omenești cele bune și cele rele, ca să le socotiți în acest fel: totdeauna, nunta este altceva decât desfrânarea, pentru că nunta, adică, s-a binecuvântat după lege, iar desfrânarea, fiind în afară de lege, s-a osândit. Așa este și la ucidere: omoară un om și cel ucigaș, dar omoară un om și judecătorul; dar acesta, l-a judecat să moară după lege, iar celălalt, l-a ucis fără de lege. Pentru că fapta este una și aceeași, dar rânduiala, deosebită. Dar, ca mai arătat să învățăm, să cercetăm Scriptura. A ucis Cain pe Abel, umplându-se de invidie, a ucis și Finees, râvnind, însă, după evlavie și apărând legea. Dar acela, Cain adică, este blestemat, iar Finees, binecuvântat. Fapta, adică este una și aceeași, uciderea, însă înțelegerea este deosebită.

A furat Iacov binecuvântarea; a furat și Acan aurul, dar acela s-a înălțat, iar acesta, cu pietre a fost ucis. A postit Ilie și a încuiat cerurile; samaritenii, postind și ei, au ucis pe Nabot, dar acela, adică, Ilie, pentru evlavie, iar aceștia, pentru vorbirea de rău și uciderea. A cruțat și a miluit Saul pe Agag, fără de lege, și a pierdut împărăția, a înjunghiat Samuil pe Agag, și a împlinit legea lui Dumnezeu. Fără de cercetarea cea cu deamănuntul, nu va face judecată dreaptă. Suzana a fost judecată să moară, fără de cercetare, iar ea a strigat cu mare glas: ”Dumnezeule veșnic, Cel ce știi tainele, Tu știi că minciuni au mărturisit asupra mea, și, iată, mor, nefăcând nici un rău. Și a auzit Dumnezeu glasul ei, că, dusă fiind ea la ucidere, a ridicat

Dumnezeu pe tânărul Daniil, care a zis: "Sunt curat eu de sângele femeii acesteia, de vreme ce n-ați cercetat pe bătrâni, despărțindu-i pe ei, unul de altul." Deci, unul, câte unul, fiind întrebați, bătrânii, s-a dovedit, că au mințit amîndoi și au fost ei uciși. Apoi, tot poporul a binecuvântat pe Dumnezeu, Cel ce mîntuiește pe toți, cei care nădăjduiesc spre El. Drept aceea, necercetând cu deamănuntul, să nu osândiți pe nimeni. Dumnezeului nostru slavă, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Proloagele, vol. II, Ed. Bunavestire, Bacău, 1999, pg. 835 (text la ziua de 15 iunie)

ANEXA III

Cele mai cunoscute grupări ale Rezistenței Românești Anticomuniste de pe teritoriul Republicii România.

În Banat: col. Ion Uță, Spiru Blănaru, comandor Petru Domășneanu, Nicolae Popovici (Gheorghe Ionescu), Petru Ambruș, Ion Tănase, Dumitru Ișfănuț (Sfârlogea), Vernichescu, Nicolae Doran, Liviu Vuc²⁴⁸;

În Munții Apuseni (Alba): Dr. Iosif Capotă, Teodor Șuşman, col. Nicolae Dabija, frații Macavei, Ștefan Popa, Maxim Sandu, frații Spaniol;

În Hunedoara: Lazăr Caragea, Petru Vitan;

În Rodna: Leonida Bodiu (organizația Cruce și Spadă)

În Vâlcea: Gheorghe Pele, Șerban Secu, Ion Jijie;

În Craiova: generalul Ion Carlaonț, Marin Dumitrașcu;

În Gorj: cpt. Mihai Brâncuși;

În Dobrogea: Gheorghe Fudulea, Gogu Puiu, Nicolae Ciolacu, Nicolae Trocan, frații Croitoru;

În Crișul Alb: Gligor Cantemir, Ion Lulușa, Adrian Mihuț;

În Maramureș: Vasile Popșa, Ilie Zubașcu, Gavrilă Mihali-Ștrifundă²⁴⁹, Ion Ilban, Nicolae Pop, Vasile Dunca, “banda” de preoți greco-catolici²⁵⁰;

²⁴⁸ Probabil, corect, Ionel Vuc, zis Emilian Wuc.

²⁴⁹ Un erou extraordinar, căruia i se datorează rămânerea sudului Maramureșului la România în loc de a fi fost trecut la R.S.S.Ucraineană, așa cum plănuiseră inițial sovieticii. Evident, acest erou între eroi, una din cele mai mărețe

În Bucovina (primele grupuri de rezistență armată anticomunistă au fost înregistrate aici): Ion Vatamaniuc, Ovidiu Găină;

În Vrancea: frații Paragină, Victor Lupșa;

În Bârlad: Constantin Dan;

În Bacău: Vasile Corduneanu;

În Cluj: Gheorghe Pașca, Alexandru Podea, Pop, maior Emil Oniga, Cornel Deac;

În Suceava: Silvestru Hazmei;

În Munții Făgăraș: la sud, colonel Gheorghe Arsenescu, frații Petru și Toma Arnăuțoiu, Apostol; la nord, Dumitriu (Gheorghe Ionele), Făină, Ion Căndea și Grupul Carpatin Făgărășan (numit și Grupul Hașu-Gavrilă).

Alte grupări: Sumanele Negre, Graiul Sângelui, Partizanii României Mari, Garda Albă, Armata Albă, Gărzile lui Decebal, Vrancea, Țibleșul, Vlad Țepeș II, Organizația Naționaliștilor Ucraineni (aceasta din urmă având în general relații frățești și aceleași idealuri cu

figuri ale istoriei noastre, este complet necunoscut Românilor de astăzi și nici măcar numele nu îi este menționat în manualele de istorie.

²⁵⁰ Problema participării preoților la rezistență nu doar ca sprijin moral și material, ci ca luptători cu arma în mână rămâne extrem de disputată și delicată. Cu toate că suntem încredințați că, în principiu, un preot nu are voie să folosească armele împotriva unor oameni, înțelegem și că sunt situații în care acest lucru poate deveni imperativ. Ca urmare, oprindu-ne la aceste constatări, îndemnăm pe cititori să nu osândească pe preoții care, în fața atrocităților ungurești, sovietice sau comuniste au ajuns să pună mâna pe arme – este o problemă pe care acești preoți o au de lămurit numai și numai cu Dumnezeu.

Rezistența Românească²⁵¹). Într-un raport al Securității a fost dată cifra de 1300 de astfel de grupări.

ANEXA IV

Testamentul Grupului Carpatin- Făgărașan, condus de Ion Gavrilă Ogoranu

Pe potecile munților, acest grup de tineri n-a purtat numai arme. Alături de onoarea, mândria și conștiința libertății neamului nostru, alături de durerea ceasului de față, în inima și creierul nostru, am purtat ca o povară scumpă: visuri, doruri și gânduri pentru vremile ce vor să vie. Visuri, doruri și gânduri, izvorâte și călite în dragoste pentru neamul nostru.

Și așa am înțeles noi, neamul nostru: o dâră de foc sfânt, pierdută în negura vremurilor, în care din loc în loc strălucesc sori și luceferi, într-o ploaie de stele, și care izvorăște din hăul trecutului, de dincolo de vremea dacilor nemuritori. Iar înaintea noastră, în continuarea dărei de foc, printre crestele de brazi, vedem aceeași dâră de lumină, din ce în ce mai

²⁵¹ Maramureșul, Pocuția și Galiția au fost de-a lungul mileniilor teritorii în care Românii, Rutenii, Huțulii și alte neamuri au trăit în bună înțelegere. Doar aplecarea unor capete pătrate din Chiev către propaganda șovină de obârșie rusească – destinată tocmai dezbinării unirii dintre Ucraineeni, Români, Zaporojeni, Huțuli etc. – a determinat apariția unor fisuri între Ucraina și România. Fisuri care, suntem încredințați, pot fi vindecate, spre binele celor două țări și a cetățenilor lor.

puternică, terminată în visul nostru la picioarele Domnului Hristos în Ziua cea Mare.

Și-n această dâră de foc, din urma și dinaintea noastră, noi, câțiva fii ai acestui neam, pe care destinul ne-a adunat pe aceste creste, ne aducem aportul nostru de foc, candela iubirii noastre de neam, jertfa noastră. Vrem să aducem pe altarul patriei tot ce se va găsi mai bun în slaba noastră ființă pământească: libertatea noastră, tinerețea noastră, renunțările la o viață tihnită. Și de candela ce-am aprins-o va cere, pentru a lumina, însăși viața noastră, nu vom ezita să o sacrificăm. Nu am luat arma în mână să luptăm pentru ambiții deșarte de mărire omenească, nici din spirit de aventură, nici din ură pentru nimeni.

Cu atât mai mult suntem departe de meschinele probleme materiale, de pofta de îmbogățire în viitor. Niciunul din noi nu avem averi de apărat, nici interese de clasă. Niciodată, nici noi, nici părinții noștri, nu am exploatat munca și viața nimănui. Din contră, suntem din rândul acelor care în viață au cunoscut mai mult foamea și lipsurile, decât tihna și belșugul. Ceea ce ne-a mânat aici a fost dragostea de acest neam, liberă de orice meschinărie. Am învățat să privim neamul nostru, ca de altfel orice în lume, prin prisma dragostei.

Exiști în măsura în care iubești; și te înalți în măsura în care te jertfești pentru această iubire.

Noi nu admirăm neamul nostru, nici nu căutăm să-l înțelegem și să-l studiem în virtutea nu știu cărui principiu scornit de mintea omenească. Noi îl iubim. Așa cum e. Așa cum își iubește copilul părinții lui. Și nu l-am schimba cu oricare altul, nici în gând, cum nicio mamă din lume nu și-ar schimba copilul ei. În

inima și mintea noastră n-au încolțit niciodată visuri și gânduri de emigrare prin nu știu ce țări fericite. Voim să rămânem aici părtași ai durerilor și bucuriilor neamului, al destinului său, în valul căruia voim și noi să ne contopim soarta noastră. Noi nu admirăm și nu lăudăm în cuvinte deșarte pe Ștefan cel Mare. Nici nu-i folosim numele ca soclu, pe care să înălțăm statuia nimicniciei noastre, noi îl iubim cu iubirea oșteanului care s-a jertfit sub comanda domnului, pentru libertatea Moldovei, la Valea Albă. Și ne plecăm spinarea alături de aprodul Purice, ca domnul să încalece. Auzim ca o adiere dulce cuvintele de mulțumire ale lui Ștefan. Întindem o mână de frate peste veacuri apărătorilor Sarmizegetusei, arcașului lui Ștefan, oșteanului în opinci de la Rovine, pandurului lui Tudor și moșilor lui Horea și Iancu. Comunicăm de la suflet la suflet cu orice român de totdeauna, focul sfânt și cald al familiei românești. În acești ani am găsit în suflete de români, adesea umili și nebăgați în seamă, atâta noblețe și atâta frumusețe, încât nu o viață, dar și o mie de vieți de ai avea, merită să le jertfești. Ne-am lovit însă și de atâta răutate, ipocrizie, interese, ambiție prostească, zgârcenie și mai ales nepăsare, încât ni s-a umplut sufletul de durere, amărăciune și dezgust. A trebuit să primim pe obrazul nostru, nu odată, sărutul scârbos a lui Iuda și, nu odată, otrăviți cu roadele amare ale josniciei omenești, am ajuns în pragul deznădejdiei. Ne-am coborât atunci în adâncuri și din istorie ne-am luat din nou seva dătătoare de viață. Ne-am cuminecat din jertfa tuturor câtor și-au dat viața pentru acest neam. Iar voi dragi camarazi căzuți din rânduri, ne-ați legat prin jertfa voastră cu putere, în lupta din care nu putem să ieșim

decât biruitori sau morți. Și mai ales am simțit în ceasurile negre mâna lui Dumnezeu, atunci când slabele noastre puteri omenеști ne-ar fi dus la moarte și deznădejde. Aici, pe crestele munților, am simțit cuvintele Domnului, care ne-a spus că fără El nu putem face nimic. Și noi, prin suferința noastră, am învățat să-L iubim. Căci până nu vei suferi tu însuți, măcar o palmă sau o înjurătură pe nedrept, până atunci nu vei putea înțelege, drama de pe Golgota.

Aceste gânduri, adânc frământate în nopți lungi de iarnă, îngropați în zăpezi pe crestele Carpaților sau în ceasurile de veghe cu arma-n mână, vi le închinăm vouă, tineri din sate și orașe, ca semn al dragostei ce v-o purtăm, ca unora ce le va fi dat, când noi nu vom mai fi, să vadă și să desăvârșească marea și strălucita biruință românească.

Grupul carpatin-făgărășan, muntele Buzduganu, Săptămâna Mare, 1954

Anexa V

Artele marțiale europene, scurte completări

Acest text ar fi trebuit să fie o notă în lucrare. Doar că s-a întins – nu singură, ce-i drept – mult prea mult. Mi s-a părut că singura soluție ca să nu o șterg pur și simplu este să o pun în anexă, pentru ca cel care este interesat de subiect să o poată citi, iar pe cel care nu-l interesează să nu îl deranjeze în lectură.

Vorbind despre artele marțiale europene amintim aici și de lucrarea profesorului Sydney Anglo, *The Martial Arts of Renaissance Europe...*, care tratează felurite forme ale artelor marțiale europene din vremea Renașterii, de al lupta călare și lupta cu bastonul la lupta cu sabia și lupta cu mâinile goale. Comentariul de prezentare de pe www.amazon.com (așa-numita *Book Description*) spune:

„Balletic homicide on the duelling field; stabbing and wrestling in tavern brawls; deceptions and brutalities in street affrays; mounted encounters by armoured knights locked in desperate hand-to-hand combat - these were the martial arts of Renaissance Europe. In this book Sydney Anglo, a leading historian of the Renaissance and its symbolism, provides the first complete study of the martial arts from the late fifteenth to the late seventeenth centuries. The twentieth century has been captivated by oriental martial arts and their roots within Eastern societies. Yet the West too, as Anglo shows, developed its own styles of ritualised combat, similarly linked to contemporary social and scientific concerns”.

O poziție asemănătoare față de artele marțiale europene o exprimă același site și în descrierea realizată pentru celebra lucrare²⁵² a lui David Lingholm, *Sigmund Ringeck's Knightly Art of Longsword*:

„In the history of the martial arts of Western Europe, there are a few individuals whose contributions have been instrumental in shaping the generations that followed them. Sigmund Ringeck is such a person thanks to his efforts as an interpreter of the teachings of the grand master Johannes Liechtenauer, whose works would constitute the German longsword school up to the 17th century. In the first half of the 15th century, fencing master Sigmund Ringeck compiled a book with comments based on the fencing lessons from Liechtenauer's verses first written down in ca.1389. Ringeck's original handwritten manuscript, which contains no illustrations, is of great importance due to its detailed instruction on longsword, wrestling, sword and buckler, armored combat and mounted combat. Ringeck's greatness is that he starts with the basics and then teaches the student the secrets of the longsword step-by-step. He offers clear and precise instructions in the actual handling of the sword and how to use it to win a fight. And herein lies Ringeck's claim to posterity: he gives instruction in the true understanding of the longsword as a weapon. Today, the longsword instruction found in Ringeck's manual has been given new life by two modern students of the arts. Author David Lindholm has translated Ringeck's text and added extensive interpretations and comments. Illustrator and sword aficionado Peter Svard has created hundreds of instructive drawings capturing every nuance of the medieval swordsman's art. Also included in this impressive

²⁵² Celebră pentru cei preocupați de domeniul respectiv, desigur.

volume is advice for modern practitioners, such as physical training, evaluation of historical resources and the importance of test cutting. Finally, master swordsmith Peter Johnsson shows how to sharpen a sword and describes how the shape of the blade dictates its function.”

La fel și în pagina http://www.amazon.com/Codex-Wallerstein-Fifteenth-Longsword-Wrestling/dp/1581605854/ref=pd_bxgy_b_text_y unde se descrie *Codex Wallerstein* prin următoarele cuvinte:

„The Codex Wallerstein is one of the best known of the late medieval fencing treatises still in existence. Though perhaps not as widely known as Talhoffer 1467 or Flos Duellatorum, it is just as important to students of the Western martial arts. Originally written in Middle High German during the late 14th and early 15th centuries, the Codex Wallerstein has long been available to scholars in microfilm format from Augsburg University. Now with the publication of this book, the text and drawings are available to scholars and martial artists in the original Middle High German, as well as in Modern German and English translations. The translations were provided by Grzegorz Zabinski, with assistance from Bartłomiej Walczak, two of the most esteemed interpreters of medieval combat in the world. The codex offers a series of fundamental counters to common attacks, using the longsword, falchion and dagger, as well as the complete system of wrestling techniques. In this work the reader will find a great deal of instruction on thrusting at or closing in against an opponent, expanding Master Johannes Liechtenauer's art of longsword combat. For martial artists, medievalists, historians or anyone with an interest in historical arms or self-defense, Codex Wallerstein is sure to become an invaluable reference.”

În sfârșit, John Clements, în prefața la vestita *Medieval Combat...* a lui Hans Talhoffer spune:

„Today the term ‘martial arts’ is usually assumed to be synonymous with ‘Asian fighting art’. This is no surprise since popular media are notorious for misrepresenting medieval fighting. The medieval warrior’s craft is often reduced to the myth that combatants merely crudely bludgeoned one another or hacked and slashed savagely. Yet well stablished, highly sophisticated European fighting system existed. European ‘masters of defence’ produced hundreds of detailed, well-illustrated technical manuals of their fighting methods, and the people of the Germanic states were especially prolific. Their manuals present to us a portrait of highly developed and innovative European martial arts based on sophisticated, systematic and effective skills. Among the best known of these works is that of Hans Talhoffer. His influential treatise, first produced in 1443, was reproduced many times throughout century.

... Talhoffer, probably a follower of the Grand Fechtmeister Hans Liechtenauer, reveals an array of great sword and two-handed sword techniques, sword and buckler moves, dagger fighting, seizures and disarms, grappling techniques, and the Austrian wrestling of Ott, a rare medieval Jewish master of whom little is known...

His manual reveals a range of both rudimentary and advanced techniques and provides a firm foundation on which to begin exploration of Western martial culture and the skills of medieval masters of defence...”²⁵³

²⁵³ John Clements în *Foreword* la Hans Talhoffer, *Medieval combat...*, p. 7-8.

Mai este oare nevoie de argumentație suplimentară spre a dovedi (ne)cunoscătorilor din Republica România faptul că nu doar orientalii au arte marțiale?

Credem că prin ceea ce am prezentat se dovedește îndeajuns ceea ce era de dovedit și că persistența ideilor care neagă existența artelor marțiale non-orientale ține fie de incultură, fie de un fanatism orb și extrem de dăunător.

Menționăm aici și faptul, important, că artele marțiale europene pot fi împărțite în două după *existența* sau *inexistența* unui caracter spiritual. Acesta din urmă putea exista la nivel de profesori, fiind preluat – sau nu – de ucenicii lor, dar și la nivel de grupare sau școală sau curent marțial. Fără a detalia peste măsură, amintim aici de Cavalerii Templieri, care aveau propria lor ideologie nu doar asupra lumii în general, ci și în ceea ce privește lupta, de la tehnicile folosite până la atitudinea față de oponent. În aceeași măsură putem aminti grupările de scrimeri mercenari, de contrabandiști de frontieră care din tată în fiu își predau nu doar tehnici de supraviețuire, deghizare, corupere, negoț etc. ci și pe cele de luptă și altele conexe (a se studia, de pildă, cultura corsicană sau a locuitorilor din zonele de contrabandă ale Pirineilor). De asemenea am putea aminti alte ordine cavalierești occidentale, grupări precum muschetarii regelui, gărzile contelui X sau ducelui Y ș.a.m.d.. Asemenea grupări și multe altele au existat nu doar în vestul Europei, ci și în inima și estul Europei, de la călușarii sau junii sau șoimanii sau călărașii români și până la zaporojeni, cazacii de pe Don și nenumărați alții. Toate aceste grupări aveau propria filosofie de viață și de luptă, mai profundă sau mai superficială, mai elegantă sau mai brutală etc. Studii în această privință sunt încă mult prea puține și prea puțin cunoscute, dar fenomenul în sine este binecunoscut istoricilor. O anumită tratare a subiectului o putem găsi și în *The Secret History of the Sword. Adventures in Ancient Martial Arts* a lui J. Christoph

Amberger. Cităm din recenzia de pe <http://www.jameslafond.com/article.php?c=blog&id=318>:

„This is a thematic book that focuses on swordsmanship as a point of entry into the lives of fighting men past. The author illuminates many western martial practices that have spanned the ages. From early modern, to medieval, to modern, to ancient, and back to modern times, the author explores the arts of the swordsman with a piercing academic eye, and with the intuition of the fighter. The author never lets the focus of his work drift far from the motivation of a warrior. In large measure, this book is a study of human behavior. Martial traditions are investigated as societal dominance rituals and war-fighting methods, not just as a set of physical mechanics, or as interesting aberrations out of a best-forgotten past. The Secret History of the Sword is by turns, insightful scholarship, gruesome fun, a mediation on the warrior spirit, and the peeling away of the layers of a tradition whose own practitioners have long been ignorant of”.

Cu tot interesul pe care îl am față de grupările și școlile de arte marțiale europene și spiritualitatea lor, nu am cum să detaliez pe temă. Fie aș cădea în păcatul superficialității, fie ar rezulta o enciclopedie pentru care nu am timp și alte resurse și care nu constituie acum o prioritate pentru mine.

O asemenea lucrare necesită o documentare foarte serioasă, care este în ea însăși o muncă de anvergură, pentru fiecare grupare sau școală studiată. Odată adunat materialul el trebuie sistematizat atât din perspectiva elementelor tehnice de luptă cât și a spiritualității grupării sau școlii respective. Abia apoi se pot face comparații între aceste grupări sau școli, ori între ele și sistemele teologice al Ortodoxiei și religiilor din întreaga lume (de la

Catolicism la nenumăratele ramificații budiste sau hinduse).

Desigur, pentru cei interesați de *latura practică* a organizării unor școli, săli sau grupări de arte marțiale creștine, soluția nu constă într-o asemenea cercetare. Din ceea ce am putut vedea noi în studiile realizate și din ceea ce ne-au confirmat specialiștii în arte marțiale pe care i-am consultat, tehnicile marțiale sunt foarte apropiate indiferent de zona geografică, pentru că luptătorul, omul, este același. *Abordarea* pregătirii și folosirii lor, *abordarea* dezvoltării luptătorului, omul, *ca întreg*, este ceea ce le deosebește foarte mult. Ori, din acest punct de vedere, selecția este mult ușurată de instrumentele pe care *Teologia Morală*, *Istoria Bisericii* și a *Neamului Românesc*, *Etnologia* și alte discipline le pun la îndemână doritorilor. Acestea pot funcționa ca mijloc de discernere și ca sursă de inspirație pentru forme de arte marțiale potrivite spiritului românesc, legate organic de vechea cultură românească și de Ortodoxie.

ANEXA VI

Despre Sfinții Ostași

"Minunat este Dumnezeu între Sfinții Sai". (Psalmi 67, 36)

Sfinții sunt toți aceia pe care Biserica îi cinstește și îi pune înainte ca modele de urmat fie pentru viața lor curată, fie prin moartea lor martirică sau pentru lupta lor deosebită în răspândirea și în întărirea credinței creștine. Ei sunt eroii credinței, așa cum vitejii pe câmpul de luptă sunt eroii neamului. Căci, un câmp de luptă este și viața noastră, în care avem de dus un război neîncetat împotriva pornirilor rele din noi înșine sau a ispitelor din afară: împotriva maniei, a invidiei, a rautății de tot felul, a ambițiilor desarte, a lacomiei, a desfrânării, ș.a.m.d. În lupta aceasta însă, puțini sunt cei ce biruiesc desăvârșit; acești biruitori, acești învingători sunt eroii lui Hristos, sunt sfinții, care au câștigat cununa mântuirii, dintre care mulți au fost ostași.

Biserica Ortodoxă acordă o cinstită deosebită unora din fiii ei, care s-au mutat din Biserica luptătoare în cea triumfătoare, pentru că au trăit în gradul cel mai înalt după voia lui Dumnezeu sau au primit martiriul pentru dragostea lui Hristos. Sfinții se roagă lui Dumnezeu pentru noi, fără a atinge lucrarea mijlocitoare a Domnului. De aceea suntem îndreptățiți să îi chemăm să se roage pentru folosul nostru. Cinstea și respectul li se dau sfinților ca unor persoane care s-au deosebit în luptele lor pentru credință și virtute și s-au învrednicit de slava lui Dumnezeu și de fericirea Sa. În aceeași măsură sunt apreciați, cinstiti și venerați și cei aparținând categoriei de sfinți militari, în

frunte cu Sfântul Gheorghe și Sfântul Dumitru care au fost generali de armată.

Credem, desigur, că cinstirea și închinarea care se da lui Dumnezeu se deosebește de cinstirea dată sfinților. Cinstirea dată sfinților se arată în mai multe feluri: se randuiesc sărbători în cinstea lor, se construiesc biserici în numele lor, se cinstesc icoanele și sfintele lor moaște, prin care ne aratăm respectul religios față de ei. Chemarea sfinților ca "să se roage pentru noi" nu se împotrivesc [Sfintei Scripturi](#), ci se întemeiază pe ea și este aprobată de Sfinții Părinți și de Biserica.

În afara de marturiile Sfintei Scripturi, care adevăresc că cinstirea sfinților de către creștinii ortodocși este o foarte înțeleaptă practică a Sfintei Biserici a lui Hristos, avem și multe marturii ale Sfinților Părinți, care stabilesc dogma Bisericii Ortodoxe: cinstirea sfinților. Astfel, [Sfântul Ioan Damaschin](#) marturisește: "Ne închinăm și cinstim numai pe Ziditorul și Creatorul ca pe Cel în chip firesc Dumnezeu. Ne închinăm și sfinților, ca unor prieteni aleși ai lui Dumnezeu și mijlocitori către Dumnezeu".

După 1990, primii pași în direcția stabilirii legăturilor dintre Biserica și Armată s-au concretizat în oficierea de servicii religioase în zilele de pomenire a Eroilor, la evenimente militare de importanță națională și locală; reluarea tradiției cinstirii unor sfinți ca patroni (ocrotitori) spirituali a diferitelor categorii de forțe armate, cum ar fi: Adormirea Maicii Domnului (15 august) pentru Statul Major al Marinei Militare; [Sfântul Mare Mucenic Gheorghe](#) (23 aprilie) pentru Statul Major al Forțelor Terestre; Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul (20 iulie) pentru Statul Major al Forțelor Aeriene.

Sărbătorile închinare sfinților militari (ostasi):

Sfântul Mare Mc. Teodor Stratilat din Eraclea, (+320), 8 februarie; Sfântul Mare Mc. Teodor Tiron din Evhaita

Pont, (+304), 17 februarie; Sfantul Mare Mc. Sebastian Stratilatul din Roma, (+306), 26 februarie; Sfintii 40 Mucenici din Sevastia, (+320), 9 martie; Sfantul Mare Mc. Gheorghe din Capadochia, (+303), 23 aprilie; Sfantul Mare Mc. Anatolie Stratilat, (+303), 23 aprilie; Sfantul Mare Mc. Protoleon Stratilatul, (+303), 23 aprilie; Sfantul Mare Mc. Sava Stratilat, (+272), Pasicrat si Valention din Durostolum (+305), 24 aprilie; Sfantul Mare Mc. Varvar Ostasul, (sec IV), 6 mai; Sfintii Mari Imparati Constantin si Elena, 21 mai; Sfintii Mari Mc. Ion, Meletie, Stefan Stratilatul (sec II), 24 mai; Sfantul Mare Mc. Iuliu Veteranul din Durostolum (+297), 27 mai; Sfintii Mari Mc. Nicandru si Marcian din Durostolum, (+298), 8 iunie; Sfantul Mare Mc. Ion Ostasul (sec III), 12 iunie; Sfantul Mare Mc. Isihie din Durostolum, (+297), 15 iunie; Binecredinciosul Voievod Stefan Cel Mare si Sfant, (+1504), 2 iulie; Sfantul Mare Mc. Andrei Stratilat, (altul), 12 iulie; Sfantul Emilian din Durostolum, (+362), 18 iulie; Sfantul Mare Mc. Eustatie din Ancira, (+303 305), 28 iulie; Sfantul Mare Mc. Ioan Ostasul (sec IV), 30 iulie; Sfantul Evdochin din Capadochia (sec IX), 31 iulie; Sfantul Mare Mc. Evsignie din Antiohia, (sec IV), 5 august; Sfantul Mare Mc. Lucie Ostasul, 14 august; Sfantul martir Constantin-Voda Brancoveanu, 16 august; Sfantul Mare Mc. Evtihian si Andrei Stratilat, (+303 305), 19 august; Sfantul Corneliu Sutasul, (Apostol din cei 70), 13 septembrie; - Sfantul Longin Sutasul, (sec I), 16 octombrie; Sfantul Mare Mc. Ieraclie Ostasul (sec III), 22 octombrie; Sfantul Mare Mc. Dimitrie, Izvoratorul de mir, (+303), 26 octombrie; Sfantul Mare Mc. Nestor, (+303), 27 octombrie; Sfintii Mari Mc. Agapie si Eudoxie din Sevastia, (sec IV), 2 noiembrie; Sfantul Mare Mc. din Egipt, (+304), 11 noiembrie; Sfantul Mare Mc. Dasie (Dasius) din Durostolum, (sec IV), 20 noiembrie; Sfantul Mare Mc. Mercurie, (sec III), 24 noiembrie; Sfantul Mare

Mc. Porfirie Stratilat, (+305), 25 noiembrie; Sfantul Mare
Mc. Iacob Persul, (+421), 27 noiembrie.

Calendarul cu sfintii militari din an praznuiti de
Biserica Ortodoxa a rasilor:

1. ACACHIE din Fenicia (+274), mc., ostas, moarte prin
sabie, 1 martie. 2. ACACHIE din Nicomidia (+303), mc.,
sutas, moarte prin sabie, 7 mai. 3. ACACHIE din Sevastia
(+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 4.
ACHIDIN din Nicomidia (+303), mc., ostas, moarte prin
sabie, 20 aprilie. 5. ACHIDIN din Persia (+341 345), mc.,
ostas, slujitor la curtea regelui pers. Sopor II, moarte prin
foc, 2 noiembrie. 6. ADRIAN din Nicomidia (+303 305),
mc., general, moarte prin foc, 26 august. 7. AETIU din
Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 8.
AFTONIE din Persia (+341 345), mc., slujitor regesc,
moarte prin sabie, 2 noiembrie. 9. AGAPIE (), mc., ostas,
moarte prin foc, 3 noiembrie. 10. AGHIU din Sevastia
(+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 11.
AGLAIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin
inghet, 9 martie. 12. AHAZ dreptul (+728), regele Iudeii,
moarte naturala, 1 aprilie. 13. ALEXANDRU din Cordam
(+303 305), mc, ostas, moarte prin foc, 10 iunie. 14.
ALEXANDRU din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte
prin inghet, 9 martie. 15. ALEXANDRU NEVSKI
(+1263), cneazul rusilor, moarte naturala, 30 august. 16.
ALEXANDRU romanul (+303 305), mc., ostas, moarte
prin sabie, 9 august. 17. ANATOLIE stratilatul (+303),
mc., ofiter, moarte prin sabie, 23 aprilie. 18. ANDREI din
Mesopotamia (+250), mc, ostas, ucis cu pietre, 18 mai. 19.
ANDREI stratilatul (+303 305), mc., ostas, moarte prin
sabie, 19 august. 20. ANICHIT din Nicomidia (+305), mc.,
ofiter, moarte in cuptor inrosit, 12 august. 21. ANTONIE
din Lituania (+1347), mc., ofiter, spanzurat, 14 aprilie. 22.
ANTONIN din Nicomidia (+303), mc., ostas, moarte prin

foc, 9 august. 23. APOLO (+303), mc., slujitor imparatesc, moarte prin sabie, 21 aprilie. 24. ARETA din Negron Arabia (+523), mc, voievod, ucis, 24 octombrie. 25. ARIAN din Egipt (+303), mc., slujitor imparatesc, inecat, 14 decembrie. 26. ARSENIE cel Mare (+449), cuv., slujitor imparatesc, moarte naturala, 8 mai. 27. ARSENIE din Satro (sec IX), cuv., comandantul flotei imparatesti, moarte naturala, 13 noiembrie. 28. ATANASIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 mai. 29. ATTIC (), mc., ostas, moarte prin foc, 3 noiembrie. 30. AVXENTIE cel din munte (+470), cuv., ostas, moarte naturala, 14 februarie. 31. AZI facatorul de minuni (+303 305), mc., ostas, moarte prin sabie, 19 noiembrie. 32. CALIST din Amona (+845 847), mc., ofiter, inecat, 6 martie. 33. CALISTRAT din Cartagena (+304), mc., ostas, moarte prin sabie, 27 septembrie. 34. CANDIT din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 35. CHESARIE din Nicomidia (+303), mc., ostas, moarte prin sabie, 20 aprilie. 36. CHINDEAS (CINDEA) din Dunostonim (+303), mc., ostas, moarte prin sabie, 20 noiembrie. 37. CHIRIAC, fratele Sf. Orentie (+303 305), mc., ostas, moarte prin sabie, 25 iunie. 38. CLAUDIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 39. CLAUDIE din Roma (+283), mc., ofiter, inecat, 19 martie. 40. CLEONIC din Pont (+304), mc., ostas, rastignit, 3 martie. 41. CODRAT (+274), mc., ostas, moarte prin sabie, 4 martie. 42. CODRAT (+303), mc., slujitor imparatesc, moarte prin sabie, 21 aprilie. 43. CONSTANTIN CEL MARE (+337), binecredincios, imparat, moarte naturala, 21 mai. 44. CONSTANTIN din Amarea (+845 847), mc., ofiter, inecat, 6 martie. 45. CORNELIE sutasul (sec I), ap. din cei 70, ostas, moarte naturala, 13 septembrie. 46. CRISTOFOR din Nicomidia (+303), mc., ostas, moarte prin foc, 20 aprilie. 47. DADA din Dunstonim (+286), mc., ostas, moarte prin sabie, 28 aprilie. 48. DASIE din Dunstonim (+303), mc., ostas,

moarte prin foc, 20 noiembrie. 49. DIMITRIE izvoratorul de mir (+303), mc., guvernator Tesalonic, ucis cu sulita, 26 octombrie. 50. DOMNOS din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 51. DO ROTEI din Nicomidia (+287), mc., dregator, moarte prin sabie, 28 decembrie. 52. ECAIT din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 53. EFREM din Antiohia (sec VI), cuv., general, moarte naturala, 7 martie. 54. ELEFTERIE cubicularul (+304), mc., slujbas imparatesc, moarte prin sabie, 4 august. 55. ELPIDIFOR din Persia (+341 345), mc., slujitor la curtea regala, moarte prin sabie, 2 noiembrie. 56. EMILIAN din Dunstanim (+362), mc., ostas, moarte prin foc, 18 iulie. 57. ERMIA din Comani (sec II), mc., ostas, moarte prin sabie, 31 mai. 58. ERMOGHEN atenianul (+313), mc., slujbas imparatesc, inecat, 10 noiembrie. 59. EROS din Anatolia (+303 305), mc., ostas, 25 iunie. 60. EUDOXIE (sec III), mc., ostas, moarte prin foc, 3 noiembrie. 61. EVCARPION din Nicomidia (+300), mc., ostas, ars in cuptor, 18 mai. 62. EVDOCHIM din Carpadochia (sec IX), general, moarte naturala, 31 iunie. 63. EVDOXIE (+303), mc., dregator, moarte prin sabie, 6 septembrie. 64. EVENTIE din Antiohia (sec IV), mc., ostas, moarte prin sabie, 9 octombrie. 65. EVGARF din Egipt (+313), mc., slujitor imparatesc, moarte prin sabie, 10 decembrie. 66. EUNICHIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 67. EVSIGNIE din Antiohia (+362), mc., ostas, moarte prin sabie, 5 august. 68. EVSTATIE din Lituania (+1347), mc., ofiter, spanzurat, 14 aprilie. 69. EVSTRATIE din Anavachia (+304), mc., carmuitor de cetate, ucis in cuptor inrosit, 13 decembrie. 70. EVSTARTIE din Pecersca (+1097), mc., ofiter, impuns cu sulita, 28 martie. 71. EVTIHIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 72. EXACUSTODIAN din Efes (+250), mc., ofiter, ingropat de viu, 4 august. 73. FARMACHIE din Anatolia (+303 305), mc., ostas, moarte prin sabie, 25 iunie. 74.

FAUST (+303 305), mc., ostas, moarte prin sabie, 12 iulie.
 75. FILOCTIMON din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 76. FIRM din Anatolia (+303 305), mc., ostas, 12 iunie. 77. FLAVIU din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 78. FOTINOS (+66), mc., general, jupuit de viu, 26 februarie. 79. GAIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 80. GHEORGHE din Capadochia (+303), mc., mare comandant de osti, moarte prin sabie, 23 aprilie. 81. GORAIE din Capadochia (+314), mc., ofiter, moarte prin sabie, 3 ianuarie. 82. GORGONIE din Nicomidia (+287), mc., dregator imparatesc, inecat, 28 decembrie. 83. GORGONIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 84. GRIGORIE din Segataria (+766), mc., ostas, mort in surghiun, 28 noiembrie. 85. HERACLIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 28 noiembrie. 86. IOAN DAMASCHIN din Siria (+749), cuv., mare dregator, moarte naturala, 4 decembrie. 87. IOAN din Segataria (+764), mc., ostas, mort in surghiun, 28 noiembrie. 88. IOAN din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 89. IOAN din Lituania (+1347), mc., ofiter, spanzurat, 14 aprilie. 90. IOAN ostasul (sec IV), mc., bogat, 30 iulie. 91. ION ostasul, moarte naturala, 12 iunie. 92. ION stratilatul (sec II), mc., 24 mai. 93. IPATIE (+73), mc., ostas, ucis prin tăierea capului, 18 iunie. 94. IPOLIT din Roma (+258), mc., ostas, moarte prin sabie, 10 august. 95. IRINA din Constantinopol (sec IX), imparateasa, moarte naturala, 13 august. 96. ISICHIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 97. ISICHIE singliticul (+303 305), mc., general, inecat, 2 martie. 98. ISTUCARIE (sec III), mc., ostas, moarte prin foc, 3 octombrie. 99. IUST din Roma (sec IV), mc., ostas, moarte in cuptor, 14 iulie. 100. JUSTINIAN imparatul Bizantului (+565), binecredincios, moarte naturala, 2 august. 101. KIRIL din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 102. LAZAR

cneazul Serbiei (+1389), mc., moarte prin sabie, 15 iunie. 103. LEON CEL MARE (+474), binecredincios, imparat, moarte naturala, 20 ianuarie. 104. LEONTIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 105. LEONTIE din Fenicia (+73), mc., ostas, ucis in chinuri, 18 iunie. 106. LEUCHIE din Britinia (+250), mc., comandant de cetate, moarte prin sabie, 14 decembrie. 107. LISIMAN din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 108. LONGHIN din Anatolia (+303-305), mc., ostas, 25 iunie. 109. LONGHIN sutasul (sec I), mc., sutas, moarte prin sabie, 16 octombrie. 110. LUCA stalpnicul din Anatolia (sec X), cuv., ostas, moarte naturala, 11 decembrie. 111. LUCHIAN din Roma (sec I), mc., slujitor imparatesc, moarte prin sabie, 3 iunie. 112. MAIOR (sec IV),mc., ostas, ucis prin lovitori, 15 februarie. 113. MARCHIAN imparatul Bizantului (+457), binecredincios, moarte naturala, 17 februarie. 114. MARCIANA (-), imparateasa, binecredincioasa, moarte naturala, 27 ianuarie. 115. MARDONIE din Nicomidia (+287),mc., dregator, moarte prin foc, 28 decembrie. 116. MARIN din Persia (+ 270), mc., sfetnic regesc, moarte prin sabie, 6 iulie. 117. MARIN romanul (sec III), mc., sfetnic imparatesc, moarte prin sabie, 16 decembrie. 118. MARTINIAN din Efes (+250), ofiter superior, moarte naturala, 4 august. 119. MAURICHIE din Siria (+303-305),mc., ofiter, moarte prin sabie, 21 februarie. 120. MAXIM din Antiohia (sec IV), mc., ostas, moarte prin sabie, 9 octombrie. 121. MAXIMILIAN din Efes (+250), ofiter superior, moarte naturala, 4 august. 122. MELITON din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 123. MEMNON din Tracia (+304), mc., sutas, moarte prin foc, 20 august. 124. MERCURIE (sec III),mc., general, moarte prin sabie, 25 noiembrie. 125. MERTIE (+303), mc., ofiter, ucis in batai, 12 ianuarie. 126. METODIE (+885), cuvios, general, moarte naturala, 11 mai. 127. MIGDONIE din Nicomidia (+287), mc.,

dregator, îngropat de viu, 28 decembrie. 128. MIHAIL voievodul Cernigovului (+1244), mc., moarte prin sabie, 20 septembrie. 129. MIL din Persia (+341), mc., ostas, ucis, 10 noiembrie. 130. MINA (+303-305), mc., ostas, moarte prin sabie, 10 iulie. 131. MINA atenianul (+315), mc., slujitor imparatesc, spanzurat, 10 decembrie. 132. MINA din Egipt (+304), mc., ostas, moarte prin sabie, 11 noiembrie. 133. NICANDRU din Ieiria (+303-305), general, moarte prin sabie, 8 iunie. 134. NICHITA (sec III), mc., general, moarte prin sabie, 25 noiembrie. 135. NICOLAE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 136. NICOLAE monahul (sec IX), cuv., ofiter, moarte naturala, 24 decembrie. 137. NICTOPOLION (sec III), mc., ostas, moarte prin foc, 3 noiembrie. 138. NIL din Constantinopol (sec V), cuv., mare dregator, moarte naturala, 14 ianuarie. 139. ORENTIE din Anatolia (+303-305), mc., ostas, 25 iunie. 140. OREST din Anavachia (+304), mc., ostas, ucis pe pat inrosit, 13 decembrie. 141. PACTOBIE (sec III), mc., ostas, moarte prin foc, 3 noiembrie. 142. PAHOMIE CEL MARE egipteanul (+346), cuv., ostas, moarte naturala, 15 mai. 143. PAMFILION (+303-305), mc., ostas, ucis in batai, 17 mai. 144. PANFAMIR (+303-305), mc., ostas, ucis in batai, 17 mai. 145. PASICRAT din Misia (+302), mc., ostas, moarte prin sabie, 24 aprilie. 146. PAULIN din Italia (+431), cuv., mare dregator, moarte naturala, 23 ianuarie. 147. PAVEL din Mesopotamia (+350), mc., ostas, ucis cu pietre, 18 mai. 148. PETRU din Galatia (sec IX), cuv., ofiter, moarte naturala, 9 octombrie. 149. PLACILA din Bizant (sec IV), binecredincios, imparat, moarte naturala, 14 septembrie. 150. POLIEUCT din Meletia (+255), mc., ofiter, moarte prin sabie, 9 ianuarie. 151. POPLIE din Eufrat (+380), cuv., dregator, moarte naturala, 25 ianuarie. 152. PORFIRIE (-), mc., sutas, moarte prin sabie, 10 februarie. 153. PRISC din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 154.

PROCOPIE din Ierusalim (+303), mc., ofiter, moarte prin sabie, 8 iulie. 155. PROTOLEON stratilatul (+303), mc., ofiter, moarte prin sabie, 23 aprilie. 156. PULGHERIA din Constantinopol (+453), binecredincios, imparat, moarte naturala, 10 septembrie. 157. SAKERON din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 158. SAVA stratilatul (+272), mc., ofiter, inecat, 24 aprilie. 159. SAVATIE (+278), mc., ofiter, moarte prin sabie, 19 septembrie. 160. SAVEL din Persia (+362), mc., ambasador regesc, moarte prin sabie, 17 iunie. 161. SEBASTIAN din Roma (+288), mc., ofiter, ucis in chinuri, 18 decembrie. 162. SEBASTIAN stratilatul din Roma (-), general, jupuit de viu, 26 februarie. 163. SEVER din Tracia (+304), mc., sutas, moarte prin sabie, 20 august. 164. SEVERIAN din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 165. SIMEON din Athos (+1199), cuv., voievodul Serbiei, moarte naturala, 14 ianuarie. 166. SIMEON din Constantinopol (sec X), mare dregator, moarte naturala, 9 noiembrie. 167. SISINIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 168. SMARAGD din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 169. SOLOHON din Egipt (+303-305), mc., ostas, moarte in chinuri, 17 mai. 170. SOSTEN (+766), ostas, mort in surghiun, 28 noiembrie. 171. STEFAN tarul Serbiei (+1331), mc., ucis in temnita, 11 noiembrie. 172. STEFAN stratilatul (sec II), mc., 24 mai. 173. STRATONIC (+274), mc., ostas, moarte prin sabie, 4 martie. 174. TARA (+304), mc., ostas, ucis in chinuri, 12 octombrie. 175. TEODOR din Palestina (+850), mc., slujitor imparatesc, ucis in temnita, 27 decembrie. 176. TEODOR stratilat din Pont (+320), mc., general, moarte prin sabie, 8 februarie. 177. TEODOR TIRON din Pont (+304), mc., ostas, moarte prin foc, 17 februarie. 178. TEODOSIE CEL MARE (+395), binecredincios, imparat, moarte naturala, 17 ianuarie. 179. TEODOSIE CEL TANAR (+450), binecredincios, imparat, moarte naturala,

iulie. 180. TEODUL (+73), mc., ostas, ucis cu securea, 18 iunie. 181. TEODUL din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 182. TEODUL din Constantinopol (sec IV), cuv., dregator, moarte naturala, 3 decembrie. 183. TEOFANA din Constantinopol (+893), binecredincioasa, imparateasa, moarte naturala, 16 decembrie. 184. TEOFIL din Amoreea (+845-847), mc., ofiter, inecat, 6 martie. 185. TEOFIL din Capadochia (+288-300), mc., dregator, moarte prin sabie, 6 februarie. 186. TEOFIL din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 187. TEONA din Nicomidia (+303), mc., ostas, moarte prin foc, 20 aprilie. 188. TEOPIST (+120), mc., ofiter, moarte prin foc, 20 aprilie. 189. TOMA din Grecia (sec X), cuv., ostas, moarte naturala, 7 iulie. 190. TROFIM din Nicomidia (+300), mc., ostas, ars in cuptor, 18 martie. 191. UAR din Egipt (+304), mc., ostas, ucis in chinuri, 19 octombrie. 192. UPRASIAN din Nicomidia (+295), mc., general, moarte prin foc, 9 martie. 193. URSICHIE (sec III), mc., ofiter, moarte prin sabie, 14 august. 194. VALENT din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 195. VALENTIN din Misia (+302), mc., ostas, moarte prin sabie, 24 aprilie. 196. VALERIU din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie. 197. VAPTOS (-), mc., sutas, moarte prin sabie, 10 februarie. 198. ZINON din Capadochia (sec IV), cuv., ofiter, moarte naturala, 10 februarie. 199. ZOSIMA din Antiohia (sec II), mc., ostas, ucis cu securea, 19 iunie. 200. XANTIE din Sevastia (+320), mc., ostas, moarte prin inghet, 9 martie.

Sfintii militari mucenici aratati in vietile sfintilor numai dupa numarul lor:

9 mai, 200 mucenici ostasi cu Sf. Hristofor, ucisi prin sabie. 21 iunie, 20 mucenici pazitori la temnita cu Iulie preotul. 8 iulie, mucenici, doua cete de soldati si multi

altii cu Sf. Procopie, ucisi prin sabie. 23 iulie, mucenici, ostasi prizonieri cu Imp. Nichifor, ucisi prin sabie. 6 septembrie, 1104 mucenici ostasi, ucisi prin sabie. 19 noiembrie, 150 mucenici ostasi, ucisi prin sabie. 19 noiembrie, 12 mucenici ostasi, ucisi prin sabie. 20 noiembrie, 3 mucenici ostasi, ucisi prin sabie.

Numarul sfintilor militari mucenici a fost mult mai mare. Stim de exemplu, ca Imparatul Procopie al Bizantului a fost prins de bulgari cu cea mai mare parte din ostasii sai si toti au fost ucisi, dar nu se stie numarul lor. Si astfel de exemple sunt multe.

Pentru rugaciunile tuturor Sfantilor Militari, Doamne Iisuse Hristoase, Ful lui Dumnezeu, miluieste-ne pe noi!

Stefan Popa

Acest articol a fost preluat aproape fără schimbare de conținut de pe site-ul ortodox <http://www.crestinortodox.ro/sfinti/despre-sfintii-ostasi-139114.html>

Aveam și noi o listă parțială a sfinților militari în *Zbor prin vâltoarea vremilor*, dar ni s-a părut mai folositoare acest articol datorită unor lămuriri suplimentare prezente în el, datorită faptului că vine din afară, deci este o terță mărturie și, în plus, datorită autorului, Ștefan Popa:

Absolvent al Facultatii de Management in domeniul aviatiei din cadrul Academiei de Inalte Studii Militare, promotia 1994, Bucuresti;

Absolvent al Colegiului National de Aparare, Universitatea Nationala de Aparare, Bucuresti;

Masterat in Managementul Fortelor Aeriene, Universitatea Nationala de Aparare, Bucuresti;

Masterat in Managementul Afacerilor,
Universitatea Babes-Bolyai, Cluj-Napoca;

Masterat in Managementul Afacerilor si
Antreprenoriat in mediul rural, FNTM, Bucuresti;

Absolvent al Scolii Superioare de Ofiteri de
Aviatie "Aurel Vlaicu", Boboc, Buzau;

Absolvent al Facultatii de Teologie Ortodoxa -
Sectia Pastorală, Universitatea Babes-Bolyai, Cluj-Napoca;

Funcții de conducere in managementul Fortele
Aeriene Romane:

- Sef de birou, sef de sectie, sef de stat major,
comandant si director;

- Redactor-sef la Revista Fortelor Aeriene
Romane;

- Director la Muzeului National de Aviatie;

Participant la misiuni militare nationale si
internationale. Ofiter superior cu grad de comandor. Autor
a zece carti si peste o mie de articole in reviste si publicatii
militare si civile. Colaborator la mai multe ziare, reviste si
publicatii religioase: Ziarul Lumina, Vestitorul Ortodoxiei,
Lumea Credintei, Lumea Monahala, Glasul, Glasul
Adevarului etc. 52 de ani, casatorit, un copil. Domiciliu in
comuna Floresti²⁵⁴.

²⁵⁴ Conform <http://floresti.ziare.com/stiri/stefan-popa-candidat-independent-la-functia-de-primar-al-comunei-floresti-12120>.

ANEXA VII

Despre yoga, qi, reiki și alte practici energetice asemănătoare

Lucrarea de față este o lucrare ce încearcă să acopere foarte pe scurt un domeniu foarte vast. Ca urmare, multe puncte nu au putut fi decât atinse în treacăt. Unele sunt însă prea cu greutate spre a fi trecute cu totul cu vedere.

Una din marile piedici în acceptarea artelor marțiale în general este, pentru ortodocși, asocierea între artele marțiale orientale și spiritualitatea religioasă păgână²⁵⁵ tipică acelor zone ale lumii. Am amintit acest lucru în cuprinsul cărții, fără a ne opri prea mult asupra.

Socotim necesar să precizăm aici, tot pe scurt, faptul că Dumnezeu ne-a descoperit că temelia existenței întregii Creații o constituie *energiile dumnezeiești* prin care lumea se constituie și este susținută. Aceste *energii*

²⁵⁵ Termenul *păgân* înseamnă *fără Christos*, în afară de *Christos*. Sunt denumite *păgâne* spiritualitățile și religiile în care Iisus Hristos (Christos) nu este recunoscut în temeiul Sfințelor Scripturi, ci fie este necunoscut, fie este contestat, fie i se dă altă identitate decât cea reală. Se numesc nu *păgâne*, ci *eretice* sau *sectante* sau *schismatice*, după caz, spiritualitățile și religiile în care Iisus Hristos (Christos) poate fi recunoscut, dar nu în întregime precum și spiritualitățile și religiile în care Iisus Christos (Hristos) este prezentat corect, dar sunt schimbări în Învățătura Lui, în prezentarea Tatălui sau a Duhului Sfânt, în legătura dintre Dumnezeu și Biserică sau în alte asemenea puncte fundamentale ale Învățăturii lui Hristos.

dumnezeiești nu doar că sunt izvorul existenței și consistenței materiei și energiei, dar stau și la baza organizării întregii Creații. Aceste *energii dumnezeiești* izvorăsc din Dumnezeu într-un chip asemănător izvorării razelor din soare, dar păstrând neîncetat legătura cu izvorul lor, așa cum mâinile rămân legate de trup.

Spre deosebire de această realitate, în religiile care s-au dezvoltat în Orient a apărut ideea unor energii informe, amorale, în care binele și răul sunt doar o expresie subiectivă. Aceste energii sunt unite sub numele de *qi*, iar simbolul relativității morale este cel cunoscut mai ales prin figura *yin și yang*. Conform acestei învățături păgâne răul și binele nu pot fi despărțite total vreodată și sunt complementare sau chiar – după doctrina locală – iluzorii.

O asemenea învățătură deschide larg poarta către primirea de către oameni, drept bune, a unor *energii create negative*, așa cum sunt, de pildă, cele demonice. În lipsa unei cunoașteri drepte despre *îngeri* și *demoni*, orientalii au ajuns să cinstească pe demoni (în niponă, *kami*), ca și cum ar putea fi îmbunați prin jertfe, rugăciuni sau alte asemenea mijloace, și astfel făcuți să îi ajute pe oameni. Adevărul este că demonii – fie că le spunem *zei*, *kami* sau *diavoli* – ajută cu plăcere pe oameni, însă doar într-o singură privință: să ajungă în Iad. Lucru pe care adepții orientalismului nu îl (re)cunosc. Spiritualitățile și religiile orientale, văduvite de legătura cu *îngerii* și apăsate de această învățătură foarte greșită despre *demoni*, nu oferă nicio apărare reală a omului în fața atacurilor răului. Prin urmare, omul ajunge să primească bucuros felurite *energii* a căror proveniență nu o cunoaște și pe care e fericit să le folosească fără să se gândească la consecințe.

Mijloacele prin care omul obține acces la aceste *energii demonice* sunt relativ puține: acceptarea autorității unor învățături greșite, rugăciunile sau meditațiile care deschid pe om – fără niciun discernământ – către *lumea*

*spirituală apropiată*²⁵⁶, felurite jertfe. *Prezentarea* acestor mijloace este însă foarte diferită: nenumărate stiluri și școli de *yoga*, diferite școli de *reiki*, de *meditație orientală*, de *bioenergie*, de *arte marțiale spirituale* etc. Este de menționat că multe dintre acestea nu sunt neapărat sau numai orientale. Felurite practici păgâne, de la cele *druide* la *wicca*, s-au dezvoltat și în Africa, America Latină și Europa, mai ales în ultimele două secole.

Faptul că *reiki* este o practică *păgână*, anti-creștină, inacceptabilă pentru ortodocși, atât ca exercițiu cât și ca terapie, nu va fi recunoscut ușor în România, Moldova, Ucraina sau alte țări creștine. Totuși una din denumirile *reiki* este aceea de „sublima cale a zeilor”²⁵⁷. Iar că *zeii* sau *idolii* – cum sunt numiți în Sfintele Scripturi – sunt demoni, este cunoscut de orice creștin²⁵⁸. De asemenea, se vede chiar în site-urile oficiale ale practicanților *reiki* faptul că venerază și chiar divinizează „Universul”, declarând *qi* – adică energiile create pe care le propun spre primire fără discernământ – drept „una din variantele în care Universul își revărsă iubirea asupra noastră”²⁵⁹ (ferească Dumnezeu!). Această venerare sau divinizare a Universului este cu totul împotriva Învățăturii lui Hristos și este o abatere a omului de la divinizarea lui

²⁵⁶ Conform învățăturii creștine, de la supunerea omului față de Satana în Rai, universul material – numit în Biblie „lumea” – a fost și ea, indirect, supusă demonilor (pentru că era sub stăpânirea omului). Ca urmare diavoli locuiesc nu doar în Iad, așa cum își închipuie unii, ci și în întreg universul material, adică foarte aproape de oameni. Ca urmare, orice deschidere către lumea spirituală sau duhovnicească necesită multă îndrumare și întărire iscusită, în lipsa lor omul căzând ușor pradă demonilor.

²⁵⁷ Conform <http://www.reiki.ro/>.

²⁵⁸ Psalmi 95.5; I Corinteni 6.9-10; 10.19-21 ș.cl.

²⁵⁹ Conform <http://www.reikiusui.ro/>.

Dumnezeu către o idolatră cinstire a Creației lui Dumnezeu.

Pe aceeași linie se află și *yoga*, despre al cărei profund păgânism s-a scris destul de mult pentru ca oricine caută punctul de vedere ortodox să îl afle cu ușurință.

Dar și *meditațiile orientale*, formele de *bioenergie* și *bioterapie* bazate pe *qi* și alte concepte păgâne, *artele marțiale spirituale* – orientale sau nu! – care presupun o filosofie și o religiozitate păgână sunt în totalitate inacceptabile pentru ortodocși. Ele constituie capcane, uneori grosolane, alteori foarte iscusite, prin care sunt atrași oamenii în felurite rătăcirii, deschizându-și sinele către energii negative și chiar către demoni. De la *Patericul egiptean* și până la *Marii învățați ai Indiei* și *Părintele Paisie*, nenumărate sunt cărțile ortodoxe care previn oamenii asupra înfricoșătoarelor primejdii care pândesc dincolo de chipul atrăgător al unor spiritualități și religii străine de Dumnezeu.

Încercând să restabilim buna legătură între creștini și Armată, între creștini și pregătirea ostășească datorată, încercând să readucem în cunoștința publicului artele marțiale europene autentice, în forma lor tehnică sau chiar ortodoxă (precum *Sistema* rusească), noi ne delimităm totodată categoric de amestecul unor învățături străine și prevenim cititorii asupra primejdiilor aflate în acestea.

Orice artă marțială ce presupune implicit, ca parte a tehnicilor fundamentale, ca parte a ceea ce este esența acelui sistem, fie meditații și/sau exerciții *yoga* sau *zen*, fie rugăciuni aduse *zeilor*, *idolilor*, *spiritelor* sau *învățătorilor* păgâni, dar și orice artă marțială care presupune fundamental „adunare de *qi*” sau de alte energii necunoscute²⁶⁰, care cere jertfe sau ofrande – fie ele

²⁶⁰ Adesea demonice și care s-au dovedit a pieri – cu tulburări mari aduse practicantilor – atunci când aceștia s-au stropit cu aghiasmă, ori s-au făcut rugăciuni de

închinare întemeietorilor păgâni ai școlii, unor zeități sau spirite – și orice alte asemenea practici, *este cu totul oprită creștinilor*²⁶¹.

dezlegare ș.a.m.d.. Înainte de a primi orice tehnică, învățătură, tratament sau alt ceva necunoscut, *trebuie să cercetăm foarte, foarte, foarte bine dacă sunt de la Dumnezeu sau de la diavolul*. Dacă nu ne dăm seama de răspuns, ne abținem de la ele! Cel puțin până când găsim un răspuns – competent duhovnicește! – pozitiv. Desigur, dacă răspunsul este de la început că acele practici nu sunt de la Dumnezeu, este inutil să mai spunem că respingerea trebuie să fie hotărâtă (chiar dacă însoțită de mila față de cei căzuți în practicarea lor).

²⁶¹ Aici intră foarte multe stiluri de arte marțiale chinezești – dar nu numai! – în care practicanții sunt obligați pur și simplu de principiile fundamentale ale stilului să se supună dogmelor budiste, ori taoiste, ori ale altor religii păgâne. Un creștin nu se va supune niciodată unor asemenea învățături.

ANEXA VIII

Infraționalitatea în România – 2011

Preluat de pe <http://verticalnews.ro/harta-clanurilor-interlope-din-romania/>, articolul de mai jos a fost corectat de noi acolo unde ni s-a părut necesar. Este de precizat că este deosebit de pertinentă afirmația realizatorilor articolului „*această hartă cuprinde clanurile reprezentative* [de „interlopi”], *însă nu le epuizează*”. Mai mult, putem preciza și faptul că cifrele prezentate în acest articol, referitoare la infracțiuni, sunt cifrele furnizate de Poliția Română. Adică cifre care sunt, în cel mai bun caz, la cel mult jumătate din numărul real al infracțiunilor. În unele cazuri numărul infracțiunilor într-adevăr săvârșite este de *zeci* de ori mai mare. Viața sumbră pe care o au oamenii din zonele de acțiune ale bandelor mafiote și altor grupări criminale este greu de descris. După cum se menționează și în articol, Poliția nu face aproape nimic față de infracțiunile „comune”, de zi cu zi, ca scandaluri, insulte, înjurături, agresiuni „mărunte” (ia, o palmă peste față, sau peste fundul nevestei, sau pe sânul unei minore, un „mic” jaf asupra copiilor de școală etc.) iar uneori nici față de infracțiunile grave sau extrem de grave. Baza pe care se construiește atmosfera infrațională este constituită de apatia, lașitatea, dezbinarea și dezorientarea cetățenilor români. Așezăm aici acest articol nu pentru a deznădăjdui pe cineva, nici pentru a scufunda pe cineva în lașitate sau, dimpotrivă, a-l îndemna la gesturi extremiste. O facem spre a trezi pe cei care dorm și care visează că în România este liniște, că nu există război în România, că nu există motive pentru ca Românii să învețe sistematic și temeinic să se apere, că apărarea oamenilor este treaba Jandarmeriei și

Poliției și și-o fac foarte bine etc²⁶². Am putea prezenta și situația din Bulgaria, Ucraina, Ungaria sau Serbia, ca să vedem diferența foarte mare între duritatea oamenilor din aceste țări și moliciunea cetățenilor români. Însă pentru cine are minte să înțeleagă adevărul, credem că această anexă este chiar mai mult decât trebuie. Oricum, ea dovedește clar că dezarmarea oamenilor nu duce la scăderea infracționalității, ci la creșterea ei, că dezarmarea civililor doar îi transformă în victime sigure în fața infractorilor – care, evident, nu renunță la înarmare doar pentru că ilegală.

Harta clanurilor interlope din România

Postat în: Povestea verticală, România, Azi, SpuMe și Tu! | 3 August 2011

VerticalNews vă prezintă cea mai completă și cea mai recentă hartă a infracționalității și a interlopilor din România, împărțită pe regiuni și zone de influență.

Clanurile interlope au pus stăpânire pe o mare parte din România. Dacă ne-am uita la o hartă a țării și am colora fiecare județ în care există grupări mafioate, foarte puține ar fi zonele care ar rămâne necolorate. Cele mai multe sunt în București, unde fiecare sector este stăpânit de mai multe clanuri. La fel de bine stau și orașe precum Pitești sau Craiova, unde tensiunile dintre bande au răbufnit în plină stradă, cu bâte, săbii și topoare. De multe ori, procurorii și-au făcut treaba și i-au arestat pe infractori. Degeaba însă, deoarece judecătorii i-au pus adesea în libertate sau le-au dat niște pedepse derizorii: câteva sute de lei amendă

²⁶² Nu putem să nu amintim și de situația de la Pungești, unde Jandarmeria terorizează din 2 decembrie 2013 până acum, 12 februarie 2014 populația civilă, ca să o silească să accepte distrugerea pământului străbun.

pentru deranjarea liniștii publice sau ani de închisoare, dar cu suspendare. Interlopii s-au întors așadar pe străzi, și mai siguri că legea nu este făcută pentru ei. Nu s-au potolit, ci au continuat să se implice în afaceri ilegale sau în scandaluri. După cazul Mararu, noul șef al Poliției, Liviu Popa, și secretarul de stat Ioan Dascălu, instalați rapid în funcții de ministrul Igaș, au promis eliminarea structurilor mafioate, așa-numitele clanuri de interlopi. Din păcate, acțiunile autorităților sunt nule. Zilele trecute a izbucnit cazul Deta. În toiul unui scandal, băieții primarului au tăiat cu sabia trei țigani care le călcaseră teritoriul-contrabanda cu țigări. Din nou, privim neputincioși, noi și poliția, la interlopi. Din nou, președintele Traian Băsescu ridică vocea, sabia dreptății rămâne jos. Interlopii prosperă, își fac de cap și în curând vom primi eticheta de stat mafiot.

VerticalNews a actualizat harta clanurilor interlope și a întocmit o alta (prima datează din noiembrie 2010), **a infracționalității. Este cea mai completă radiografie a infracționalității din România făcută până acum de mass-media.**

Precizăm că această hartă cuprinde clanurile reprezentative, însă nu le epuizează. Mai mult decât atât, precizăm că un clan nu este anihilat automat atunci când liderul său junge în spatele gratiilor. Sunt destule cazuri de interlopi care dictează legea chiar din interiorul închisorii.

Bucureștiul șmecherilor

Fane Spoitoru, pe numele său adevărat Ion Titișor, a petrecut înainte de Revoluție 12 ani în închisoare. După aceea, a fost condamnat pentru diferite infracțiuni: complicitate la tâlhărie, încălcare a regimului emigrației. În 2003 a fost eliberat și s-a așezat la casa lui, căsătorindu-se cu Elena, o fostă picoliță de la Sexy Club. În 2006, la sfârșitul unei emisiuni de la OTV la care fusese invitat, a declarat că nu mai are legături cu „lumea interlopă”.

Spoitoru și-a reluat declarațiile de atunci și în 2008. El a pozat într-un om cumsecade: „Sunt un om liniștit, care nu mai vrea să-și asocieze numele cu niciun scandal”. Chiar dacă era lui a trecut, se spune că încă mai are „afaceri” în zonă, afaceri care-l ajută să-și întrețină vila de lux din Pipera și limuzina Mercedes S600.

Arestarea lui Spoitoru a făcut posibilă afirmarea altor interlopi, frații **Ion și Vasile Balint, șefii clanului Cămătaru**. Frații Cămătaru au fost arestați în 2004 pentru șantaj, proxenetism, înșelăciune, cămătărie și sechestrare de persoane. Nuțu Cămătaru (Ion Balint) a părăsit în iunie 2010 închisoarea Jilava.

Eliberarea sa a fost un motiv de bucurie pentru el și apropiații săi, care au pregătit sute de porumbei pe care i-au eliberat în cinstea interlopului. Nuțu Cămătaru și-a făcut ieșirea din închisoare pe un armăsar negru, pur sânge. Totodată, Nuțu Cămătaru a primit 3.200 de euro de la statul român după ce a depus o plângere la CEDO. Instanța europeană a decis să îi plătească această sumă cămătarului ca daune morale deoarece statul român a încălcat dreptul la un proces de durată rezonabilă, Cămătaru fiind judecat între 1996 și 2004. În prezent, Nuțu vrea să se apuce de afaceri în centrul istoric, unde este interesat să își cumpere o cârciumă.

UPDATE (20.12.2011). Sile Cămătaru a fost eliberat pe 19 decembrie, 2011, cu șase ani și jumătate înainte de termen, pentru “bună purtare”! Asta la doar câteva zile după ce se aflase că Sile își conducea bine mersi afacerile din pușcăria Jilava. El se ocupa acolo tot de cămătărie, dar și de furnizarea de droguri, telefoane mobile sau alte lucruri interzise în penitenciar, cum ar fi armele albe. În același timp cu eliberarea lui Sile Cămătaru, pe internet au apărut multe mesaje prin care frații anunțau că a venit timpul ca dușmanii lor să plătească.

Un alt interlop greu este **Fane Căpățână**. După ce a făcut afaceri cu valută, s-a reprofilat pe prădarea de TIR-uri. Cu

o legitimație de polițist falsă oprea camioanele, îi dădea pe șoferi jos din cabină și apoi pleca cu camionul încărcat cu marfă. Deși conducea o rețea bine organizată, interlopului îi plăcea să „lucreze” efectiv: așa a fost prins la locul faptei, iar acum este în închisoare.

Sectorul 1

Clanul Gemenii împărțea teroare în **sectorul 1** din București (Chitila, Bucureștii Noi, Giulești). Principala lor activitate era furtul de mașini de lux. Clanul a devenit celebru când a șterpelit limuzina lui Gigi Becali, pe care acesta a recuperat-o prin mijloace neortodoxe. În acest moment, toți cei patru frați sunt închiși pentru tâlhărie, omor sau sechestrare de persoane. Familia lui Sandu Geamănu, acuzat de omor deosebit de grav și violare de domiciliu, arestat preventiv în acest moment, susține că interlopul s-a pocăit după ce Hristos i s-a arătat în vis. Casa lui Geamănu arată acum ca o biserică, mai toți membrii familiei fiind, mai nou, penticostali.

Clanul lui Sadoveanu (numit și clanul Belgianilor) operează în același sector, dar și în Ilfov, și este condus de Cristian Mitrache, zis și Sadoveanu. Gruparea face trafic de carne vie și proxenetism, organizează răpiri, furturi de mașini sau din locuințe, trafic de droguri și tâlhării. La începutul acestui an, zece membri ai grupării au fost arestați, inclusiv doi dintre lideri: **Cupăr** și **Remus Mincă**. Pentru alți zece membri, judecătorii au refuzat să emită mandate de arestare, ceea ce i-a nemulțumit pe procurorii care s-au ocupat de caz.

UPDATE (20.12.2011). În această toamnă, “sadovenii” s-au aliat cu câțiva membri ai neamului Duduianu și lucrează împreună pentru a obliga tinere să se prostitueze pe centură. La mijlocul lunii decembrie 2011, Vasile Mitrache, zis „Studentul”, Ion Duduianu, zis „Segher”, Florina Stelea, Petrică Ion Crețu, Georgeta Crețu, Mard Mitrache, Aron Constantin, Cristian Ucă și

Gheorghe Dumitrașcu fac parte din Clanul Duduianu și Clanul Sadoveanu. Aceștia sunt acuzați că au răpit patru tinere, din care două minore, în vârstă de 14 și 17 ani, pentru a le exploata și obliga să se prostitueze. Au fost reținuți.

- Locuiesc în zonă, dar au domiciliul și grosul „afacerilor” aici, componenții **clanului Buba**, care stăpânesc afacerile necurate cu locuri de veci și pompe funebre.

De asemenea, **gașca lui Capone** stă la Chiliman în sector și acționează nestingheriți de rivali sau poliție în Gara de Nord, solicitând taxe de protecție și „controlând” taximetria clandestină. Tîlhăriile mărunte, prostituatele de la Gară și furturile din și de mașini (turisme, nu limuzine) sunt sub patronajul **clanului Domnu**.

Sectorul 2

Clanul Duduienilor face legea în **sectorul 2**, în mod special în Pantelimon. Se ocupă de prostituție, cămătărie, șantaj, trafic de droguri și furturi din locuințe. De asemenea, cu mai multe automobile BMW, Duduienii atacau din mers camioanele încărcate cu marfă, în zona Șindrilița – Afumați. Atacurile cu săbii, topoare și pistoale fac și ele parte din arsenalul grupării. În 2008 nu mai puțin de 31 de membri ai clanului au fost arestați, dar Curtea de Apel București i-a pus pe toți, treptat, în libertate. În 2006, ei au încercat să îi vîndă o vilă cu acte false antrenorului de fotbal Anghel Iordănescu. Câțiva dintre ei au fost reținuți în octombrie 2010 după ce au jefuit mai mulți bărbați pasionați de pescuit. Ei se foloseau de un bătrânel și de un copil: bătrânelul îi ținea de vorbă pe pescari, în timp ce copilul se suia în mașinile victimelor și le fura portofelele, gențile și cheile de la locuințe. Tîlharii intrau apoi în casele oamenilor și furau bani și obiecte de valoare.

Gheorghe Văduva, zis Albert, un lider al clanului mafiot, a fost prins de polițiștii români și cehi în martie 2011, la Praga. Interlopul, dat în urmărire internațională pentru omor deosebit de grav încă din 2006, era pe locul patru pe lista celor mai căutați infractori întocmită de Poliția Română. Însă mulți lideri ai grupării sunt în continuare în libertate.

O altă grupare din sectorul 2, specializată în traficul de droguri, cămătărie, furt din magazine și șantaj, este **clanul Caran**, condus de Mitu al lui Caran. Membrii clanului au sechestrat și au jefuit mai mulți sportivi din Buftea, precum și un om de afaceri din Cernica.

UPDATE (20 aprilie 2012). Prinși în urma unui incident soldat cu vătămarea unui bărbat într-o benzinărie din București, mai mulți membri ai clanului Caran au fost arestați. Deși sunt acuzați de mai toate infracțiunile pedepsite de Codul Penal, majoritatea infractorilor sunt cercetați în stare de libertate.

Gheorghe Răducanu, celebrul lider al galeriei Rapid-mai cunoscut ca **Gigi Corsicanu**, răspunde de zona angourilor Europa și Niro, făcând legea printre chinezi.

Sectorul 3

Clanul Chira este o grupare interlopă puternică din **sectorul 3**. În CV-ul mafioților se regăsesc infracțiuni precum răpire de persoane, șantaj, proxenetism, afaceri ilegale cu fier vechi, trafic de droguri și extorcare. Un membru al clanului a violat în 2008 o tânără din Ialomița, iar alți mafioți, înarmați cu săbii, au snopit în bătaie un angajat BGS. Tot în 2008, un interlop al grupării a tras cu o pușcă în polițiști, în cartierul Colentina. În urmă cu trei ani, în urma unor descinderi, jumătate din clanul Chira a ajuns după gratii.

În sectorul 3 este influent și **clanul Pietroi**. Condus de Vasile Fierbântu (Sile Pietroi), clanul s-a implicat în acțiuni precum tâlhărie, lipsire de libertate, șantaj și bătăi.

În 2008, 16 membri au ajuns după gratii, inclusiv Sile Pietroi. Când a fost ridicat de poliție, el avea asupra sa două arme: una cu gaz și cealaltă cu bile. La o zi după ce a fost prins, Tribunalul București a decis eliberarea lui și a altor opt membri din clan pe motiv că nu reprezintă pericol social. Din păcate, magistrații s-au înșelat și de această dată. În vara lui 2010, Sile alături de alți 20 de indivizi au spart o cafenea din complexul Alba din sectorul 3 al Capitalei folosind baroase, flexuri și alte unelte. Ei au distrus o scară și au spart geamurile (mafioții aveau un conflict mai vechi cu patronul localului). Nici de această dată interlopii nu au ajuns după gratii. Tot în sectorul lui Negoită acționează și **clanul Burtea** (zis și al Brățienilor), care se ocupă de afaceri ilegale cu fier vechi.

Un alt clan din sectorul 3 (Balta Albă) este **Cuza**, condus de Nelu Cuza, proprietarul ștrandului Trei Ligheane (Titan) și al discotecii din incinta complexului. Gruparea se ocupă de prostituție și trafic de droguri (distribuiău cocaină și ecstasy în barurile și cluburile de lux din Dorobanți sau Piața Romană).

Sectorul 4

În **sectorul 4**, mai ales în Berceni, activează **clanul Sportivilor**, numiți astfel deoarece unii făceau parte din galeria echipei de fotbal Steaua, iar alții erau foști boxeri, luptători sau rugbiști. Taxele de protecție sunt specialitatea grupării cunoscute pentru acte de o cruzime înfiorătoare. Adesea își torturau victimele, rupându-le mâinile și picioarele, sau le aplicau electroșocuri. Sportivii se pricep și la infracțiuni informatice și fraude cu cărți de credit. În 2005 au fost trimiși în judecată pentru taxă de protecție, cămătărie, tentative de omor, tâlhărie, vătămare corporală la comandă, recuperarea unor datorii reale sau fictive, violare de domiciliu și șantaj. Au stat în arest pentru puțin timp, iar apoi au fost eliberați. Blândețea justiției nu i-a

transformat pe Sportivi în sfinți: nu s-au cumițit, ci și-au continuat acțiunile ilegale. În 2010, ei au distrus o mașină, au vandalizat o casă din Berceni și au atacat o grupare rivală cu bâte, pietre și pistoale cu bile de cauciuc. Scandalul a pornit de la o taxă de protecție de 50.000 de euro pe care o revendicau Sportivii. Abia în mai 2011, liderul galeriei steliste Gheorghe Mustață a fost condamnat de Tribunalul București la trei ani de pușcărie. În proces a fost judecat alături de alte 41 de persoane din clanul său. Jumătate dintre aceștia au fost achitați de judecătoria.

Cunoscutul manelist Florin Salam este un lăutar care onorează mereu chefurile celor din clanul Sportivilor.

Clanul Gruia este stăpân peste o parte din sectorul 4, acesta operând în zona Progresul. Comerțul cu fier vechi, furturile, recuperările de datorii și taxele de protecție sunt specialitatea grupării. Liderul clanului, țiganul Gruia Zamfir-zis Foreman, a fost încarcerat pentru tâlhărie, în locul său fiind acum fiul său, Regaster Zamfir-zis Jack, specializat în metoda „Maradona” și furtul de mașini.

Tot în zonă, specialiști în taxe de protecție sunt **Toboșarii** și **oamenii lui Benga**.

Sectorul 5

Clanul Ștoacă operează în **sectorul 5** al Capitalei, mai ales în Ferentari. Gruparea condusă de Ion al lui Ștoacă (Ion Vineu) este una dintre cele mai mari rețele de trafic de heroină din București. Alte activități preferate de membrii acestui clan sunt proxenetismul, șantajul și cămătăria. Totodată, clanul Ștoacă furniza droguri consumatorilor din alte zone ale țării, în special din județul Timiș, și acționa și în sectorul 4 din București, vânzând droguri în zone precum Șoseaua Giurgiului, Piața Reșița sau Bulevardul Obregia. O parte din membrii clanului au fost reținuți de procurori în luna aprilie a acestui an. Celebrul proxenet **Ștoacă** are cele mai faine prostituate, la nuri cărora râvnesc chiar și români cu nume, ca fotbaliști de la Steaua

sau Dinamo, de exemplu. Clanul a devenit extrem de puternic și după ce s-a înfrățit, pentru extinderea traficului de heroină, cu Clanul Sportivilor.

Altă grupare mafiotă din sectorul 5, ridicată mai ales după decăderea **Cămătarilor**, este **clanul lui Pian**, care „cântă” în cartierul Rahova. Interlopii din rețea sunt specializați în tâlhărie, cămătărie și șantaj.

Sectorul 6

Taxele pe locurile de veci, proxenetismul și recuperările sunt pâinea interlopilor din cartierele Militari și Crângași. Cunoscut pentru scandalurile din mall-uri și devenit celebru după furtul de arme de la Ciorogârla, luptătorul profesionist Eugen Preda era jupân în **sectorul 6. Clanul Luptătorilor**, condus de Preda, a fost destructurat la sfârșitul anului 2009, atunci când au fost arestați cei mai importanți membri. Atât Eugen, cât și fratele lui, Adrian, au fost reținuți pentru că au coordonat cel mai mare furt de armament comis vreodată în România – furtul de la Ciorogârla.

Clanul Vasiloii, condus de Gheorghe Dincă și Vasile Dincă (tată și fiu), acționează tot în sectorul 6. Ei se ocupă cu traficul de persoane, taxe de protecție și recuperări de datorii reale sau fictive. Cei doi dețin și acțiuni la firma Ilcor, care se ocupă cu ridicarea mașinilor din sectorul 6.

Clanul lui Buba, condus de Adrian Tuli, este specializat în taxe de protecție, proxenetism, recuperări și în perceperea de taxe suplimentare pentru locurile de veci din cimitirul „Sfânta Vineri“.

Aici, la Poteraș, își mai fac de „lucru” gașca lui **Mircea Nebunu** sau gruparea lui **Pârcălab**.

Ca statistici ale infracțiunilor, Bucureștiul conduce detașat la toate categoriile. În primele luni ale acestui an, în Capitală au fost înregistrate un total de peste 18.000 de fapte penale. Dintre acestea, 9.973 de furturi; 847 de tâlhării; 12 vătămări corporale; 8 violuri; 2.548

infrațiuni economice și 923 infrațiuni pe drumuri publice.

INTERLOPII DIN MUNTENIA ȘI OLTENIA

DÂMBOVIȚA. Târgoviște, sub teroarea lui Ghenosu

Orașul **Târgoviște** este sub stăpânirea **clanului Ghenosu**, care se ocupă de trafic de persoane, atacuri armate, furturi, falsificare de carduri, taxe de protecție, cămătărie, proxenetism (trimiteau fete în Irlanda). În septembrie 2010, liderul clanului, Florin Ghinea-Pârjol, a fost condamnat la șapte ani de închisoare pentru loviri, violență, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice. El mai ajunsese după gratii într-un dosar de crimă organizată specializată în falsificarea de carduri, dar fusese eliberat câteva luni mai târziu, mituindu-l pe judecătorul care se ocupa de caz, Dumitru Rebegea. Magistratul este în prezent judecat de Tribunalul Dâmbovița, pentru luare de mită și favorizarea infractorului.

UPDATE (14 noiembrie). Florin Ghenosu a fost condamnat, definitiv sperăm, la nouă ani de închisoare pentru șantaj și infrațiuni informatice cu carduri bancare, și este e azi, 14 noiembrie, încarcerat la Penitenciarul Rahova.

La sfârșitul lunii mai, Ionut Cobianu Mitroi, un tânăr de 22 de ani din Târgoviste, membru al grupării Ghenosu, a fost prins în fața Tribunalului Dâmbovița având asupra sa un pistol. Se pare că tânărul voia să îl împuște pe unul dintre martotii din dosarul în care este judecat Florin Ghinea. Clanul Ghenosu are legături atât cu clanul Cordunenilor, cât și cu cel al Cămătarilor. Un alt membru al clanului, George Uță, a băgat în comă un polițist, Dănuț Oprea. Polițistul se afla într-un bar din Târgoviște, frecventat de membrii clanului, pentru a observa dacă se consumă stupefiante. Uță l-a lovit pe polițist cu o sticlă în cap, iar acesta a intrat în comă. Dănuț Oprea a supraviețuit, dar se

află în spital. La începutul lunii iunie starea lui s-a înrăutățit și a fost transferat la Spitalul Floreasca din Capitală, la secția de terapie intensivă. Pe de altă parte, agresorul polițistului, zis Danezu, se află în arest preventiv la penitenciarul de maximă siguranță Mărgineni. Nici acum, la zece luni de la fapta sa, interlopul nu și-a aflat încă pedeapsa: procesul este în continuare pe rol la Tribunalul Dâmbovița.

Tot în Târgoviște acționează și **clanul lui Deju** (Vasile Moise, consilier PDL în Consiliul Județean Dâmbovița, urmărit penal de procurori în prezent deoarece a folosit o diplomă falsă de BAC pentru a se înscrie la facultate), **clanul lui Melania** și **clanul Drăgoi**. Liderul acesteia din urmă, Constantin Drăgoi, este arestat pentru afaceri prin care statul a fost păgubit cu un milion de euro. În timpul alegerilor prezidențiale din anul 2009, liderii acestor clanuri au acționat în mai multe cartiere din Târgoviște pentru a aduce persoane de etnie romă la vot pentru a-și pune ștampila pe Traian Băsescu.

Infracțiuni constatate de IPJ Dâmbovița: 4.328.

- Infracțiuni judiciare: 1.399
- Infracțiuni economico financiare: 1.823
- Infracțiuni de altă natură: 1.106
- Omoruri: 0
- Violuri: 1
- Vătămări corporale: 63
- Tălhării: 22
- Furturi: 1.010
- Infracțiuni pe drumurile publice: 510

ARGEȘ. Cea mai mare densitate de interlopi e la Pitești

Piteștiul este stăpânit de numeroase clanuri: **Titoașcă**, **Cârciumaru**, **Căldăraru**, **Baradiu**, **Cocoroadă**, **Versace**, **Oancea** și **Ciprienii**. Liderii clanului **Titoașcă** sunt frații

Cornel și Alexandru, apropiați ai manelistului Adi Minune, ei fiind influenți în cartierul Găvana. Clanul este cunoscut pentru scandaluri, bătăi dure aplicate unor taximetriști sau unor agenți de pază și pentru cămătărie. În mai 2009, Cornel a bătut cu ranga într-o frizerie un fost campion național la judo. El a făcut ceva pușcărie prin 2009, dar a ieșit la scurt timp. Nici Titoașcă junior, Alexandru, nu stă departe de scandaluri. În luna martie a acestui an el a bătut un tânăr care era elev la Școala de Subofițeri Jandarmi din Drăgășani până l-a băgat în comă. Reținut de poliție, el a spart un geam și a amenințat că îi va tăia pe oamenii legii cu un ciob. Pentru faptele sale Alexandru nu a făcut închisoare, ci doar s-a ales cu un dosar de cercetare penală.

UPDATE (3 noiembrie 2011): găsit vinovat pentru bătăile date taximetristului și sportivului, Titoașcă a fost arestat și depus la penitenciarul din Colibași pentru o perioadă de 5 ani și jumătate.

Dan Cârciumaru, fost luptător de performanță, este cunoscut “pentru genorizitatea” cu care împarte legea pumnului, fiind implicat în mai multe scandaluri. Bărbatul stă în cartierul Banatului și i s-a dus vorba că are cel mai greu pumn dintre toți șmecherii din orașul argeșean. Cârciumaru are legături cu gruparea Piele din Râmnicu Vâlcea, nașul său fiind Dumitru Iordache (liderul rețelei).

Frații Sorin și Marian Căldăraru, și ei foști luptători, acum bodyguarzi, sunt mai degrabă bătăuși decât interlopi. Cu ani în urmă, au fost implicați și în afaceri “mărunte”, mai precis bișniță.

Frații Cocoroadă din cartierul Găvana au la activ spargeri de locuințe, permise de conducere obținute ilegal și o listă de scandaluri violente.

Versace (Gheorghe Marin pe numele său adevărat) a făcut parte din clanul Titoașcă, dar s-a desprins de cei doi frați, iar acum percepe taxe de protecție alături de grupul său. Interlopul acționează în cartierul Găvana.

Un alt clan din Pitești, specializat în perceperea taxelor de protecție, bătăi în plină stradă și proxenetism este **gruparea Ciprianilor**. În octombrie anul trecut doi indivizi din clan l-au bătut în stradă pe fiul unui polițist pentru că acesta a refuzat să le plătească 200 de lei. **Clanul Oancea** din Pitești, arestat în 2007 pentru trafic de persoane și prostituție, își desfășoară în continuare afacerile ilegale din spatele grătilor Penitenciarului Colibași. Ei comunică fără restricții cu cei din afară, reușind astfel să îi coordoneze pe membrii liberi ai grupării să facă treaba în locul lor.

Costești-bătaia e soră cu judecătoria

Micul oraș **Costești din județul Argeș** este terorizat de membrii unui grup care își spun **Spartanii**. Băieții se pricep la scandaluri, bătăi în baruri și discoteci, distrugeri de bunuri (mașini, localuri), șicanări în trafic. Membrii clanului nu au ezitat să bată chiar și femeii. Trei dintre ei – Florin Burtea, Gabriel Stoica și Florin Dinculescu – au fost închiși câteva luni (din iunie până în noiembrie 2009). Apoi, magistrații i-au eliberat. Florin Burtea a fost arestat din nou în martie 2011 pentru că nu a respectat interdicția de a nu părăsi localitatea de domiciliu pe perioada cercetărilor. Cei mai mulți membri ai grupării sunt cercetați în stare de libertate.

Infracțiuni constatate de IPJ Argeș: 7.471

- Infracțiuni judiciare: 3.198
- Infracțiuni economico financiare: 2.181
- Infracțiuni de altă natură: 2.092
- Omoruri: 2
- Violuri: 8
- Vătămări corporale: 94
- Tâlhării: 27
- Furturi: 1.753

-Infrațiuni pe drumurile publice: 522

PRAHOVA: În umbra Capitalei, interlopii prahoveni fac infrațiuni economice

În Prahova, așa cum o arată și statistica Poliției Românie, în top sunt infracțiunile industriale. Interlopii prahoveni sunt mai puțini excentrici și mai firavi, trăind mai mereu la umbra „vecinilor” din București, Ilfov sau Brașov.

Toamna anului trecut, Ploieștiul fierbea după ce polițiștii, la îndemnul procurorilor DIICOT, au dat iama prin doua grupări importante infracționale prahovene, cele conduse de **Nicolai Bârsan** și, respectiv, **Nicolae Manea**. Numiții, precum și gealați de-ai lor, “lucrau” cu cardul. Ei s-au făcut vinovați de săvârșirea infracțiunilor de inițiere și constituire grup infracțional organizat, acces ilegal la sistemele informatice, deținere de echipamente în vederea falsificării de instrumente de plată electronice, retragere ilegală de numerar. Cele mai importante lovituri le-au dat în perioada 2008 – 2010, prin Austria, Cehia, Belgia, Olanda, Grecia și Portugalia.

“Republica”, la cheremul lui Austrianu

Violent și sprijinit de un număr important de fomiști gata să dea cu cuțitul, mare parte rude, **Sandu Zamfir, zis Austrianu**, ajunsese să facă legea pumnului în Ploiești. În fața lui nu stăteau nici Meri, nici Vulpașin, faima de bătauș îngrozindu-i chiar și pe bătaușii clanului Ghiompirică. Zamfir datora supremația și datorită relațiilor de “afaceri” și prietenie cu care era legat de Florin Pârjol, zis Ghenosu. Împreună, cei doi erau legați amical de Cordonenii din Iași, Oneață, dar și Nuțu Cămătaru. În Ploiești, Austrianu era legat de Nicopole, un alt interlop violent care și-a găsit sfârșitul, anul trecut, într-un teribil accident rutier. Nicopole și un nepot de-al Austrainului au murit striviți

între fiarele contorsionate ale unui BMW X5. Pentru că a sărit de mai multe ori calul, Austrianu a fost săltat de polițiști în iarna lui 2009, iar de atunci este în pușcărie, la Mărgineni. Împreună cu el sunt jumătate dintre tovarășii cu care fura, amenința, șantaja sau tâlhărea locuitori ai “Republicii”. La un moment dat, contra sumei de 20.000 de euro, interlopul ploieștean a fost eliberat, pentru a fi judecat de tentativă de omor în libertate!, de judecătorul șpagar Dumitru Rebegea. Magistratul ar fi obținut și eliberarea lui Ghenosu, contra sumei de 10.000 de euro. Alți scandalagii prahoveni, cu statut de interlop, sunt **Nicoale Gălățeanu**, zis Rașpa, și **Ion Bahoi**.

Infrațiuni constatate de IPJ Prahova: 5.121

- Infrațiuni judiciare: 721
- Infrațiuni economico financiare: 2.802
- Infrațiuni de altă natură: 1.598
- Omoruri: 0
- Violuri: 7
- Vătămări corporale: 5
- Tâlhării: 16
- Furturi: 1.850
- Infrațiuni pe drumurile publice: 653

ILFOV. Atenție la mafia chineză!

Normal, calculând după notorietate și amploarea rețelei, clanul Belgianilor poate fi socotit number one în Ilfov. Asta pentru că temuții traficanți de droguri și stăpâni ai prostituatelor de pe Centură își au domiciliul în Tunari, lângă Pipera. Totuși, activitățile infracționale sunt efectuate, preponderent, în București. Și Pietroi este interlop important care stă în Ilfov și, spre deosebire de Belgieni, nu se dă în lături să „lucreze” la țară: zonele controlate fiind Glina și Popești Leordeni. „Luptătorii”,

acum fără liderii Adrian și Eugen Preda, controlează zona de sud-vest a Capitalei, ce cuprinde și comunele ilfovene Ciorogârla, Domnești, Chiajna, Dragomirești, Roșu. Țiganii conduși de Geamănu care fură limuzine din Capitală le ascund la Chitila. Clanurile Caran, Mogoș și Tostaua au „acoperire” în estul Bucureștiului, în Voluntari, Pantelimon, Dobroești. În Afumați se ridică deja mafia chineză și se anunță vremuri agitate în nord-est și nu numai.

Infracțiuni constatate de IPJ Ilfov: 1.717

- Infracțiuni judiciare: 972
- Infracțiuni economico financiare: 201
- Infracțiuni de altă natură: 544
- Omoruri: 0
- Violuri: 3
- Vătămări corporale: 32
- Tălhării: 17
- Furturi: 653
- Infracțiuni pe drumurile publice: 395

GIURGIU. Iliescu este primar la Giurgiu ajutat de Butoane

În **Giurgiu**, la putere se află **clanul Butoane**, în fruntea căruia se află Octavian Grecu, despre care presa giurgiuveană a scris că l-a ajutat pe actualul primar, Lucian Iliescu (PNL), să ajungă la putere. Cei de la Butoane sunt regi peste cămătărie, proxenetism, taxe de protecție și trafic de influență, iar datorită legăturilor cu lumea politică au fost protejați de brațul legii. Înainte de ridicarea bandei lui Butoane, cea mai vestită gașcă din Giurgiu era cea numită **File**, care se ocupă de proxenetism. Aceasta a intrat într-un con de umbră după alegerile locale din 2008, când Butoane l-a scos din joc pe File. Din cauza rivalității dintre cele două clanuri, membrii

săi s-au bătut cu bâte și săbii în fața cazinoului din oraș, ziua în amiaza mare. Bătaia a pornit din cauza unui om influent din Giurgiu, care are datorii la ambele grupări. O altă bandă din orașul de la Dunăre este cea a lui **Mureș**. La începutul lunii octombrie, moartea unui baschetbalist american după o bătaie încasată într-un club din Giurgiu, a adus în lumină clanul Butoane. Cei care l-au lovit pe sportiv fac parte din anturajul clanului condus de interlopul Octavian Grecu.

Infrațiuni constatate de IPJ Giurgiu: 2.015

- Infrațiuni judiciare: 1.027
- Infrațiuni economico financiare: 381
- Infrațiuni de altă natură: 607
- Omoruri: 0
- Violuri: 1
- Vătămări corporale: 20
- Tălhării: 1
- Furturi: 806
- Infrațiuni pe drumurile publice: 315

BUZĂU. Ciulică are o putere mică

În **Buzău** domină **clanul lui Feraru**. Costel Feraru și fratele său, Fănel Tudor-zis Lighioaie, au fost capii unei rețele de proxenetism. În perioada 2005-2010, aceștia au racolat și au trimis la prostituție în Spania mai multe tinere. Inițial, fetelor le erau promise locuri de muncă, dar odată ajunse în Spania erau puse să se prostitueze, banii revenind capilor rețelei. Anul trecut au fost arestați mai mulți membri ai grupării.

Un alt clan din Buzău este cel al lui **Tudor Donică, zis Ciulică**. În aprilie 2011, Ciulică a fost snopit în bătaie într-o toaletă din Galați de o grupare rivală.

Infrațiuni constatate de IPJ Giurgiu: 3.104

- Infrațiuni judiciare: 1.567
- Infrațiuni economico financiare: 907
- Infrațiuni de altă natură: 630
- Omoruri: 6
- Violuri: 7
- Vătămări corporale: 22
- Tălhării: 22
- Furturi: 1.003
- Infrațiuni pe drumurile publice: 234

BRĂILA. Crăcănatu merge cu Cioară și Oaie, Sgârcitu cu șeful Poliției

Titel Crăcanatu este cel care dictează legea “dinte pentru dinte” în cartierele **Brăilei**. Gruparea sa se ocupă de perceperea de taxe de protecție. În lupta pentru câștigarea zonelor de influență a fost implicat și interlopul **Nicu Țăranu**, cel tăiat de locotenenții lui Crăcănatu, și care, pentru a se răzbuna, și-a pus locotenenții să-l împuște pe rival. Dar cei doi s-au împăcat în vara lui 2010 la botezul lui Gabi Cioară, un apropiat al lumii interlope. Recent, Crăcănatu și-a extins afacerile necurate în Constanța: violări de domiciliu, înșelarea unor bătrâni pe care i-au lăsat fără apartamente.

Un alt clan interlop este cel al **fraților Titi și Ionel Sgârcitu**. Printre ocupațiile lor favorite se numără cămătăria, șantajul, bătăile sau erocheriile prin care au pus mâna pe casele unor naivi din Brăila, cu ajutorul unor notari. Acum, ei sunt judecați în libertate pentru șantaj și ultraj contra bunelor moravuri. Chiar și așa, cei doi cămătari nu s-au potolit, iar în aprilie 2010 au bătut un martor chiar pe holurile tribunalului. Pentru această faptă au fost amendați cu doar 200 de lei fiecare. **Titi Sgârcitu este prieten la cataramă cu șeful Poliției Brăila, Cătălin Chivu, alături de care a câștigat la LOTO în 2005.** Dacă te uiți pe statistica polițiștilor, ori Brăila este un oraș mai

liniștit ca Lausanne, ori amicitia dintre autorități și interlopi e mai mult decât atât.

Adevărata poveste a lui Oaie, țiganul

Unul dintre cei mai cunoscuți interlopi din Brăila, **Cocoș Băncuță**, 53 de ani, zis Oaie, fost lider al Partidei Rromilor și chiar candidat la primăria acestei urbe, conducătorul clanului cu același nume, apropiat al temutului Titel Crăcănatu, și-a mutat de mai bine de un an afacerile necurate în Constanța. Surprinzător, grupările locale tomitane l-au primit fără probleme, neexistând nici un fel de tensiuni sau lupte pentru delimitarea teritoriilor, ceea ce înseamnă că mai există loc la malul Mării Negre pentru clanuri mafioate. Mai mult, noii veniți (Cocoș, Didina, Vasile, Alfred, Ion și toți ceilalți membri ai clanului Băncuță) au acumulat deja mai multe dosare penale, pentru comiterea unor infracțiuni precum violarea de domiciliu din 2 februarie anul acesta ori complicitatea la înșelăciuni din primăvara lui 2009 în celebrul scandal al grupării de escroci care a lăsat mai mulți bătrâni din orașele județului dobrogean fără apartamente. Spre ușurarea polițiștilor și procurorilor brăileni, care au dus un război greu și de durată cu fracțiunea mafiei țigănești ajunsă acum la Constanța, membrii ei au renunțat la răfuielile sângeroase, soldate inclusiv cu omoruri și escrocheriile din Brăila, unde au fost condamnați de mai multe ori pentru diverse infracțiuni, și acum se axează pe tot felul de șmenuri. Cocoș a fost nevoit să renunțe la toate afacerile din orașul dunărean după ce unul din nepoții săi, Stivensen Băncuță l-a ucis în seara zilei de 7 ianuarie 2000 cu mai multe lovituri de cuțit în inimă pe unul din membrii clanului rival Buricea. Autorul omorului și-a petrecut relaxat timpul mai mult prin spitalele de psihiatrie din Buzău și București, de unde ieșea când avea chef, după ce diverși oameni-cheie din interiorul sistemului judiciar au fost mituiți corespunzător. Afacerile nu erau puține, ci de ordinul

milioanelor de euro, căci aveau o avere uriașă cuprinzând printre altele terase, hoteluri, un cazino, magazine. Capii familiei, Didina și Cocos Băncuță deși și-au angajat o armată de bodyguarzi n-au putut rezista prea mult, începând să-și lichideze afacerile, speriați de amenințările transmise de **clanul Buricea** și de staborul de acasă. Ceea ce s-a și întâmplat. Hotelul, apoi cazinoul ”Cocosul de Aur”, mai multe vile, terenuri din municipiul și județul Brăila, au fost rapid vândute.

Infrațiuni constatate de IPJ Brăila: 1.611

- Infrațiuni judiciare: 880
- Infrațiuni economico financiare: 336
- Infrațiuni de altă natură: 395
- Omoruri: 5
- Violuri: 2
- Vătămări corporale: 44
- Tălhării: 15
- Furturi: 588
- Infrațiuni pe drumurile publice: 175

CĂLĂRAȘI-județul violatorilor

Clanurile Chirmuș și Buriga din **Călărași** sunt două dintre grupările infracționale nou apărute pe harta interlopilor din România. În aprilie 2011, membrii celor două clanuri s-au luat la bătaie în plină stradă, cu săbii, băte, cuțite, pietre și pistoale. În jur de 50 de persoane au fost implicate în această reglare de conturi.

Alte grupări infracționale din Călărași, care și-au împărțit prostituatele din oraș, sunt **clanul Budrigan – Calea – Zăbălaru** și **clanul lui Calu**.

Până de curând, în Călărași a operat și **Z. Daniel**, implicat în trafic internațional de droguri și distribuția de hașiș. În urma unui flagrant delict, el a fost prins de poliție în 2009. **Costel Vlad**, poreclit Țaganu, este și el un cunoscut al

lumii interlope din Călărași, specializat în furturi și spargerii de locuințe. La începutul lui 2010 a ajuns după gratii alături de alți membri ai grupării sale, condamnat fiind pentru proxenetism și lovituri cauzatoare de moarte. Tot în Călărași a funcționat până în vara anului 2010 și **clanul Tostaua**, când procurorii i-au trimis în instanță pe membrii grupării, acuzați că au omorât un bărbat după ce l-au bătut cu sălbăticie.

Infrapecțiuni constatate de IPJ Călărași: 2.536

- Infrapecțiuni judiciare: 1.343
- Infrapecțiuni economico financiare: 383
- Infrapecțiuni de altă natură: 810
- Omoruri: 1
- Violuri: 24
- Vătămări corporale: 22
- Tălhării: 44
- Furturi: 2.261
- Infrapecțiuni pe drumurile publice: 315

IALOMIȚA-Interloprii de Slobozia profită de mila judecătorilor

În **Slobozia** a activat până anul trecut **clanul Frusin**, specializat în reglări de conturi și bătaii în plină stradă. După ce au fost arestați pentru mai multe infrapecțiuni (inclusive tentativă de omor), o parte din membrii clanului s-au putut bucura de îngăduința judecătorilor din Slobozia care au înlocuit acuzația de tentativă de omor cu complicitate la vătămare corporală gravă, diminuând astfel pedepsele. Astfel, acuzat inițial de tentativă de omor, Toma Gheoghe-zis Gigi Piticu a fost condamnat de judecătorii slobozeni la numai 4 ani de închisoare pentru săvârșirea infrapecțiunii de *complicitate la vătămare corporală gravă*. Anchetatorii au fost indignați de mila nejustificată pe care

au arătat-o magistrații față de una dintre cele mai periculoase grupări din Ialomița.

În 2007, **clanul Hoisan** din cartierul Bora din Slobozia i-au atacat cu bâte, răngi și topoare pe mai mulți membri ai **clanului Dinca**, o grupare rivală din același oraș. Hoisanii au devastat trei locuințe și au agresat un tânăr de 22 de ani. În același an, cei din clanul Dincă au pichetat Parchetul de pe lângă Judecătoria Slobozia, susținând că sunt terorizați de clanul rival și că autoritățile nu fac nimic. Alte două grupări care se încaieră în Slobozia de fiecare dată când se ivește ocazia, folosind tot soiul de arme de la furci și coase la răngi și topoare sunt **clanurile Blondu și Mustafa**.

Infracțiuni constatate de IPJ Ialomița: 2.416

-Infracțiuni judiciare: 1.212

-Infracțiuni economico financiare: 491

-Infracțiuni de altă natură: 713

-Omoruri: 0

-Violuri: 6

-Vătămări corporale: 3

-Tâlhării: 16

-Furturi: 931

-Infracțiuni pe drumurile publice: 296

INTERLOPII DIN OLTENIA

OLT. Slatina lui Bercea Mondialul

În Slatina a făcut legea ani de zile Bercea Mondialul. Pe numele său real Sandu Anghel, interlopul se află la ora actuală în arest și este judecat de Tribunalul Olt, fiind acuzat că și-a înjunghiat propriul nepot, Ionuț Anghel (zis și Mercedes). Asul din mâneca lui Bercea este că interlopul are relații bune cu fratele președintelui, Mircea Băsescu. Acesta din urmă a botezat-o pe nepoata interlopului. De afaceri ilegale se ocupă și alți membri ai clanului, dar majoritatea sunt liberi. Gheoghe Anghel, zis Felix, fratele

lui Bercea, este urmărit penal pentru evaziune fiscală și spălare de bani. El a fugit de acasă în timpul perchezițiilor procurorilor. De altfel, în ultimii cinci ani, diferiți membri ai familiei lui Bercea au fost cercetați de Poliția Olt, în aproximativ 120 de dosare penale.

Un alt clan din Slatina este Curt, condus de Toni Curt, zis Baho. Gruparea se ocupă de trafic de mașini furate, bățai, bișniță, schimb de valută, spălare de bani și distrugerii. Cel mai adesea, au fost doar amendați pentru scandalurile provocate. În 2007, Alexandru Curt, un tânăr de 19 ani, a accidentat grav pe trecerea de pietoni o femeie în vârstă, iar apoi a fugit de la locul accidentului. Femeia nu a vrut să îl dea în judecată pe interlop, care s-a ales doar cu un dosar penal pe numele său, fără să fie pedepsit cu adevărat pentru fapta sa. În iarna anului 2009, în timpul alegerilor locale din Găneasa, județul Olt, membrii clanului Curt au început să terorizeze localitatea pentru a-i determina pe oameni să voteze cu Dumitru Costea (PDL). Au tras mai multe focuri de armă și au și bătut câțiva localnici. Membrii clanului nu au ajuns până acum la închisoare.

Gruparea Coșmeleată, condusă de Mircea Coșmeleată, se ocupă de falsificare de carduri. În octombrie 2010 procurorii au cerut arestarea preventivă pentru 29 de zile, dar judecătorii au avut altă părere și l-au lăsat să plece liniștit acasă. Pentru a demonstra că nu se află în pușcărie, Coșmeleată a făcut un tur prin redacțiile ziarelor locale.

Infracțiuni constatate de IPJ Olt: 4.467

-Infracțiuni judiciare: 1.291

-Infracțiuni economico financiare: 657

-Infracțiuni de altă natură: 1.048

-Omoruri: 1

-Violuri: 5

-Vătămări corporale: 6

-Tâlhării: 8

-Furturi: 831

-Infrațiuni pe drumurile publice: 344

VÂLCEA. La Râmnicu-Vâlcea, Vulturul trage de Piele

Deși liderul **grupării Piele** din **Râmnicu Vâlcea** (Dumitru Iordache) este încarcerat la penitenciarul Colibași pentru cămătărie, alți membri ai clanului aflați în libertate se ocupă bine-mersi de recuperări de datorii de zeci de mii de euro de la oameni de afaceri care au luat bani cu împrumut. În vara anului 2010, membrii clanului Piele s-au răfuit cu săbii și pistoale cu un clan rival, **Stoica**, într-un restaurant din centrul orașului. O parte din membrii **clanului Stoica** au fost atunci închiși pentru 29 de zile. Acum sunt liberi și terorizează orașul din nou. Mult timp, în cocheta urbe olteană a făcut legea temutul **Gorun**, zis **Vulturul**, unul dintre cei mai periculoși interlopi care s-a ridicat încă de pe vremea comunismului. În prezent, socrul fostului fotbalist Dănuț Bica îl sprijină pe Piele.

Infrațiuni constatate de IPJ Vâlcea: 2.142

-Infrațiuni judiciare: 1.117

-Infrațiuni economico financiare: 353

-Infrațiuni de altă natură: 672

-Omoruri: 0

-Violuri: 3

-Vătămări corporale: 59

-Tâlhării: 17

-Furturi: 721

-Infrațiuni pe drumurile publice: 145

DOLJ. Craiova rămâne Vestul sălbatic

Craiova se află sub dominația mai multor clanuri interlope. Unul dintre acestea este **clanul lui Gigioc** (pe numele adevărat Gigi Vadik Zavera). El se ocupă de cămătărie și reglare de conturi. De-a lungul timpului,

Gigioc a fost implicat în mai multe violențe de stradă în care s-au folosit săbii, bâte și arme de foc. În octombrie 2010 el a fost condamnat la un an și șase luni de închisoare de Judecătoria Craiova pentru un scandal provocat în restaurantul Gloria. Degeabă însă, deoarece interlopul a făcut apel, iar Tribunalul Dolj i-a dat dreptate în martie 2011, anulând pedeapsa.

O altă grupare periculoasă din Craiova este cea a lui **Enrico**. Liderul, Enrico Constantinescu, și-a înființat o firmă de pază, Federal Guard, pe care o folosește pentru bătaii. Se pare că Andrei Lazăr, un tânăr turbulent din Craiova care este fiul judecătoarei Liliana Lazăr, face parte din această grupare.

Clanul lui Pară, din care face parte Elvis Lotreanu, deține supremația în cel mai mare cartier al Craiovei, Craiovița Nouă. În 2008, grupul Pară s-a bătut cu mafioții lui Enrico exact în fața Curții de Apel Craiova, într-un scandal cu tot tacâmul: arme de foc, săbii, topoare. O mașină și un restaurant din zonă au fost devastate. Pentru faptele lor, Cristian Pară, Eduard Pară, Constantin Pară, Ionel Căldare și Ilie Pară au primit doar doi ani cu suspendare. Și dacă tot au fost lăsați liberi, ei și-au continuat infracțiunile: în aprilie 2010 au bătut un medic și o asistentă de la Spitalul Județean Craiova, iar cadrele medicale, de frică, nu au depus plângere. Pentru scandalul din incinta instituției au primit o amendă derizorie: 20 de lei. Interlopii sunt liberi și în prezent.

Uciderea interlopului **Caiac** de către în 2008 a zguduit lumea interlopă din Craiova și nu numai. El a fost împușcat mortal de un alt interlop din oraș, Cătălin Mavriche, în urma unui joc de poker la care cel din urmă pierduse 50.000 de euro. Caiac a avut parte de o înmormântare fastuoasă, un adevărat congres al mafioților din toată țară, asemeni celei a interlopului Mararu din Piatra Neamț.

Clanul țigănesc a lui Velcu s-a încăierat în iunie 2009 cu clanul Gigioc, în curtea Spitalului de Urgență Craiova. Alți

interlopi sunt din Craiova sunt **Gigel Țândărică, zis Roșianu**, care deține alături de soția sa un hotel în Craiova și este acționar la firma care controlează ștrandul „Laguna Albastră” din oraș, și **Fănel Trandafir, zis Cimino**, care are două restaurante în Craiova și se spune că se ocupă cu cămătăria.

Infrapecțiuni constatate de IPJ Dolj: 3.814

- Infrapecțiuni judiciare: 2.076
- Infrapecțiuni economico financiare: 684
- Infrapecțiuni de altă natură: 1.057
- Omoruri: 0
- Violuri: 6
- Vătămări corporale: 7
- Tălhării: 37
- Furturi: 1.373
- Infrapecțiuni pe drumurile publice: 514

GORJ. Târgu-Jiu, clanuri din cartea de botanică

În **Târgu-Jiu** a acționat până de curând **clanul Călina**. Mafioții racolau tinere într-un bar din localitate pe care le obligau apoi să se prostitueze în Spania. La începutul lunii iulie 2011, Tribunalul Gorj a condamnat la închisoare zece membri ai grupării. Sentința nu este definitivă și poate fi atacată cu recurs. Până la pronunțarea unei sentințe definitive, interlopii sunt în libertate, dar au interdicția de a părăsi țara. La începutul anului ei au fost implicați într-o altercație cu împușcături.

Periculoasă în oraș a fost și **banda lui Gelu Livezeanu**, implicat în mai multe reglări de conturi. În prezent, liderul Gelu este încarcerat la Penitenciarul din Târgu-Jiu. Un alt clan din Târgu-Jiu este **Chiriac**, condus de Daniel Rătușeanu. Acesta din urmă face parte din familia Chiriac, dar și-a schimbat recent numele pentru că se afla în baza de date a poliției. Gruparea sa se ocupă de furturi de mașini.

În ianuarie 2011, membri ai grupării s-au luat la bătaie cu cei din clanul Călina într-o scară de bloc din oraș.

Infracțiuni constatate de IPJ Gorj: 2.585

- Infracțiuni judiciare: 1.198
- Infracțiuni economico financiare: 634
- Infracțiuni de altă natură: 753
- Omoruri: 0
- Violuri: 5
- Vătămări corporale: 52
- Tălhării: 11
- Furturi: 765
- Infracțiuni pe drumurile publice: 361

MEHEDINȚI. La Drobeta, interlopii bat cu ciocanul

În **Drobeta Turnu Severin** **Emilian Ștefan**, zis „Nașu”. În luna martie a acestui an liderul a fost arestat, iar alți membri sunt cercetați de procurori. Din grup făceau parte și interlopi din Târgu Jiu, precum și o tânără de numai 22 de ani. Ei aplicau adevărate metode mafioate pentru a extorca bani și bijuterii de la victimele lor. Acestea erau duse în pădure, unde erau puse să-și sape groapa. Mai mult, agresorii le striveau degetele cu ciocanul sau le rupeau mâinile. Interlopii se ocupau și de cămătărie și șantaj.

Unul dintre cele mai mari scandaluri dintre interlopii din județul Mehedinți a avut loc în 2007, când **Sandu Sârbu** a fost împușcat de mai multe ori, fiind rănit la picioare. Deși altercația s-a produs într-o benzinărie și a fost înregistrată de camerele de supraveghere cazul nu a fost soluționat nici măcar acum, după patru ani.

Un alt nume de interlop severinean, reputat pentru furturile internaționale și infracțiunile cu carduri bancare, este **Virgică Florescu**, zis „Ștetea”, închis peste hotare.

Infracțiuni constatate de IPJ Mehedinți: 2.236

- Infracțiuni judiciare: 1.004
- Infracțiuni economico financiare: 481
- Infracțiuni de altă natură: 751
- Omoruri: 0
- Violuri: 5
- Vătămări corporale: 3
- Tâlhării: 3
- Furturi: 745
- Infracțiuni pe drumurile publice: 251

TELEORMAN: Țiganul Țândărică e la “mititică”

În județul care se bate cu Giurgiu sau Vaslui pentru neonorantul loc de „cel mai sărac județ al României” nu prea mișcă interlopii. Nu au ce fura. Așa că, la capitolul „gangsteri” îl putem trece doar pe **Tudorel Vasile, zis Țândărică** (46 de ani), un fel de cămătar care, împreună cu o mână de țigani de-ai săi, teroriza oamenii sărmani din Roșiorii de Vede. Recalcitrantul țigan Țândărică a fost prins în plină stradă de polițiști fix în timp ce se pregătea „să-i dea omorul” unui conațional care, zice el, îi datora vreo 6.000 de euro.

Infracțiuni constatate de IPJ Teleorman: 2.311

- Infracțiuni judiciare: 1.406
- Infracțiuni economico financiare: 317
- Infracțiuni de altă natură: 588
- Omoruri: 0
- Violuri: 1
- Vătămări corporale: 3
- Tâlhării: 17
- Furturi: 1.076
- Infracțiuni pe drumurile publice: 305

INTERLOPII DIN MOLDOVA

GALAȚI: Urmașii lui Marian Ivan continuă crimele

După asasinarea lui **Marian Ivan**, considerat de mulți numărul 1 în România, prieten la cataramă cu Caiac, Nicu Gheară, Nuredin Beinur, Seif, Pian, Fane Spoitoru, Corduneanu, toți "jupânii" țării, postul de "naș" a rămas liber. Numeroși lideri "de cartier", unii considerați însă cocalari, au încercat să pună mâna pe sceptru, dar poziția este în continuare vacantă, postul fiind revendicat de mai multe grupări. Una ar fi cea condusă de **Iulian Simion**, zis **Bilă**, fost locotenent al altului șef dispărut misterios, anume **Vasile Ifrosa** (Frosa), ucis la Dusseldorf în Germania în urma unui schimb de focuri cu polițiștii nemți. O altă grupare interesată este cea condusă de **Nelu Ogeacă**, care are atu-ul sprijinului interlopilor brăileni, relație care, după cum se bârfește prin anumite colțuri ale târgului, contează destul de mult în economia jocului. Nu este de neglijat nici **Ion Ijdileanu**, zis **Țăranu**, care a revenit în țară după ce fusese condamnat la închisoare pe viață în Germania. Unii spun că și-ar fi turnat camarazii și astfel a fost eliberat, dar cert este că se vede bossul interlopilor de la Dunăre. Pe plan local, mai sunt implicați în desemnarea liderului și alte clanuri, cum este cel al Lazărilor, care este stăpânul pieței de droguri și a traficului de carne vie, dar și și clanul ieșenilor Cordoneanu, care în urma unui celebru proces pentru amenințare și șantaj la adresa unui procuror, au petrecut mult timp prin Galați și s-au apucat de "afaceri" aici. Ecuația îi mai cuprinde pe **Țărani**, un clan tecucean, specializat în taxe de protecție, precum și cei fideli lui **Renato Sârghie**, prințul din Vadul Ungurului, cam bătrân însă pentru a mai dicta. Prin preajmă amușinează **Grafian** și **Calo**, cei care l-au ucis iarna trecută pe **Maricel Nicolau**, zis **Cheaburu**, un alt interlop gălățean. În ultimile trei luni, dacă ar fi să ne luăm după zvoneri, au avut două întâlniri, mai întâi la Renato, apoi la

inițiativa lui Bilă, la restaurantul lui **Aurel Cosoreanu** de pe strada Bălcescu. Se pare că nu s-a ajuns la un consens și interlopii s-au separat în două tabere, unii susținându-l pe Bilă, alții pe Ogeagă. Între timp lucrurile au scăpat de sub control, s-au radicalizat și chiar sub ochii polițiștilor gălățeni s-a trecut la amenințări cu răpirea copiilor sau cu slujirea prostituatelor trimise la produs.

Povestea **clanului Bua** din Galați a început în 2005, când membrii unei familii, nucleul clanului, împreună cu alte persoane, au format o grupare pentru a comite infracțiuni de înșelăciune. Membrii grupării racolau persoane care nu aveau ocupație și, prin înșelătorie sau constrângere, le forțau să contracteze credite de la instituții bancare, cu ajutorul unor acte false. Odată obținute creditele, sumele de bani erau luate de mafioți, iar debitorii erau determinați să nu divulge condițiile în care au fost obținute creditele. În august 2010, 11 persoane din acest clan au fost arestate preventiv, în timp ce alții sunt cercetați în libertate. La sfârșitul lunii trecute, cei din pușcărie au anunțat că intră în greva foamei, deoarece nu mai vor să stea în penitenciar.

Infracțiuni constatate de IPJ Galați: 2.892

- Infracțiuni judiciare: 1.460
- Infracțiuni economico financiare: 711
- Infracțiuni de altă natură: 721
- Omoruri: 0
- Violuri: 9
- Vătămări corporale: 55
- Tălhării: 66
- Furturi: 1.011
- Infracțiuni pe drumurile publice: 215

NEAMȚ. Omorul dintre interlopi a decapitat Poliția Română

Frații Mararu din Piatra Neamț și-au început afacerile

făcând schimb valutar la colț de stradă, apoi au trecut la trafic cu mașina. După aceea s-au reprofilat pe cămătărie și afaceri imobiliare. În noiembrie 2010, cămătarul Gheorghe Mararu a fost împușcat într-un bar din centrul orașului. **Cristian Chilat**, autorul crimei, a tras șapte gloanțe în victimă și unul în fratele acesteia.

După ce s-a întrebat naiv, cu lacrimi în ochi, „De ce e interlop Mararu? Că împrumuta bani și lua camătă?”, chiar în fața camerelor de filmat, Aurelian Șoric, șeful IPJ Neamț, a fost silit să își dea demisia. În același scandal au picat și capetele lui Petre Tobă, șeful de atunci al Poliției Române, precum și Dan Valentin Fătuloiu, secretar de stat MAI și șef al Departamentului de Ordine și Siguranță Publică.

Un alt intreplop din Piatra Neamț este **Dumitru Mironescu**, zis **Puiu**, despre care se crede că se află în spatele asasinării lui Mararu. Se pare că el i-ar fi dat lui Chilat pistolul cu care acesta l-a împușcat pe cămătar. În urmă cu cinci luni, Puiu a fost victima unei răzbunări: a fost atacat în trafic de patru tineri care i-au acroșat lateral mașina, iar apoi au sărit pe el cu bâtele.

În același oraș activează și **clanul Crăciun**, specializat în taxe de protecție.

Infrațiuni constatate de IPJ Neamț: 3.039

- Infrațiuni judiciare: 1.228
- Infrațiuni economico financiare: 1.010
- Infrațiuni de altă natură: 801
- Omoruri: 3
- Violuri: 11
- Vătămări corporale: 36
- Tălhării: 29
- Furturi: 716
- Infrațiuni pe drumurile publice: 223

IAȘI: Toate infracțiunile duc la Cordoneni

Clanul Cordunenilor din Iași este unul dintre cele mai periculoase din țară. Frații Costel și Gheorghe au fost campioni europeni de juniori la lupte libere și au participat la Jocurile Olimpice de la Barcelona și Atlanta. Din păcate, ei și-au folosit cunoștințele sportive nu pentru a face performanță, ci pentru a organiza o grupare interlopă în Moldova. Ei nu s-au dat în lături de la nimic: bătăi în plină stradă, intimidare, lupte armate, trafic de droguri și de persoane, tâlhării, șantaj, înșelăciune și spălare de bani. În 2002 au organizat o rețea de prostituție locală. Una din cele mai importante afaceri ale clanului era rețeaua de hoți extinsă în 34 de țări din Europa. De pe urma rețelei, interlopilor ar fi obținut un profit de 1,6 milioane de euro. Arestați, Cordunenii au fost judecați în timp ce erau la închisoare. Însă în martie 2011, Curtea de Apel Cluj a decis să pună în libertate 11 membri ai grupării pe motiv că au stat prea mult la pușcărie. Argumentul a fost că ei au fost încarcerați un an și două luni la penitenciarul Gherla, timp în care procesul de la Tribunalul Maramureș a bătut pasul pe loc, magistrații de acolo nereușind să facă mari progrese în proces.

Deși acționează tot în Iași, **clanul Tănase** nu a intrat în conflict cu clanul Cordunenilor. Aceștia și-au împărțit foarte bine sferele de influență: Cordunenii cu drogurile și prostituția, cei din clanul Tănase cu traficul de persoane, în special minori, și cu rețelele de cerșetorie. În 2006, șase membri ai clanului Tănase au fost arestați, chiar înainte de petrecerea care avea să anunțe alința lor cu Cordunenii. Acuzațiile aduse la adresa liderului clanului, Costel Tănase, au fost: trafic de persoane, trafic de minori, spălare de bani, constituirea unei grupări criminale ce acționa la nivel internațional. Până în prezent, cinci dintre arestați au fost transferați în Belgia pentru a fi judecați de statul pe teritoriul căruia s-au petrecut cele mai multe dintre infracțiuni.

Infrațiuni constatate de IPJ Iași: 4.467

- Infrațiuni judiciare: 2.699
- Infrațiuni economico financiare: 634
- Infrațiuni de altă natură: 1.134
- Omoruri: 10
- Violuri: 19
- Vătămări corporale: 21
- Tâlhării: 62
- Furturi: 1.979
- Infrațiuni pe drumurile publice: 353

BACĂU: Interlopul Hasan a scos-o-n lume pe Moni Columbeanu

Ovidiu Hasan a fost unul dintre cei mai periculoși interlopi din Bacău, fiind implicat în scandaluri legate de exploatare sexuală și trafic de persoane. El a deținut monopolul sexy-cluburilor de noapte din Bacău, pe unde a trecut și Monica Gabor, fostă Columbeanu. În decembrie anul trecut el a fost condamnat definitiv la patru ani de pușcărie, cu executare, pentru infrațiuni la legea comerțului electronic. El mai este cercetat în alte două dosare, pentru trafic de persoane și minori și constituirea unui grup infracțional, precum și pentru sechestrarea și tâlhărirea unui cetățean arab, căruia i-a luat mașina și i-a cerut în schimb 20.000 de euro. **Pentru că a era în legătură cu Hasan, Dinu Damaschin, cel care a pus-o în valoare pe Monica Gabor, ca prostituată de lux, a fost arestat în decembrie.**

UPDATE (17 februarie 2012): Dinu Damaschin, “părintele spiritual” al fostei doamne Columbeanu a murit în timpul unei înfățișări din procesul penal în care era acuzat de proxenetism. Arestat în decembrie, Damaschin (55 de ani) a stat aproape cinci săptămâni în greva foamei.

O altă familie mafiotă din Bacău este **Chiriac**, zisă și **Austrian**. Clanul s-a specializat în șantaj și camătă, dar a făcut și afaceri imobiliare: între anii 2003-2005, **Viorel Chiriac** -zis **Bică** și neamurile sale au cumpărat peste 70 de imobile în județul Bacău. Membrii clanului au stat mult timp și în Marea Britanie, unde se pare că au dat spargerii și s-au ocupat de infracțiuni bancare.

Infracțiuni constatate de IPJ Bacău: 3.330

- Infracțiuni judiciare: 1.743
- Infracțiuni economico financiare: 567
- Infracțiuni de altă natură: 1.020
- Omoruri: 6
- Violuri: 5
- Vătămări corporale: 6
- Tâlhării: 56
- Furturi: 1.126
- Infracțiuni pe drumurile publice: 292

VASLUI: Justiția nu e oarbă, e cu Șchiopu”

Printre băieții șmecheri care sfidează legea în Vaslui se numără **Alis Gentimir** și fratele acestuia, “**Șchiopu**”, încarcerat acum pentru viol. În august 2010, Alis Gentimir și gruparea pe care o conduce, numită „**Brigăzile negre**”, l-au bătut pe Cristian Paraschiv, un alt interlop din Vaslui, cunoscut sub porecla Cel. Cei doi se luptă pentru împărțirea zonelor de influență din oraș (unde percep taxe de protecție). Alis este acum judecat alături de locotenenții săi în stare de libertate, deoarece magistrații au considerat că nu sunt un pericol public.

Bârlad se dă de-a Dura

În Bârlad operează **clanul Dura**, care are la bază o familie cu 16 frați. În iunie 2010, doi frați ai clanului au fost

arestați după ce au fost prinși cu un kilogram de droguri (hașiș). În februarie 2011, o femeie a acuzat gruparea că i-a drogat fata de 14 ani cu etnobotanice și hașiș, sechestrând-o alături de alte cinci tinere într-un apartament unde fetele au fost puse să facă videochat erotic. Gruparea rivală din oraș este **clanul Drosu**. În 2009, cele două familii au provocat un scandal în care s-au implicat nu mai puțin de 40 de invidizi. Din tot grupul, judecătorii au dispus arestarea doar a doi scandalagii.

Infrațiuni constatate de IPJ Vaslui: 2.356

- Infrațiuni judiciare: 1.214
- Infrațiuni economico financiare: 514
- Infrațiuni de altă natură: 628
- Omoruri: 4
- Violuri: 12
- Vătămări corporale: 12
- Tălhării: 28
- Furturi: 829
- Infrațiuni pe drumurile publice: 294

BOTOȘANI. Interlopul Cap de Porc este cel mai căutat

Printre cele mai vehiculate nume ale interlopilor din Botoșani, dar și din țară, se află capul clanului Clămparu, zis și Nașu, Cap de Porc sau Ion de la Madrid. Acesta a organizat una dintre cele mai mari și periculoase rețele de proxenetism, racolând tinere pentru a se prostitua în Spania. În februarie 2011 el a fost condamnat, în lipsă, la 13 ani de închisoare.

UPDATE: Interpolul a reușit să-l localizeze abia în septembrie, iar câteva săptămâni mai târziu, Clămparu s-a predat de bună voie, de frica unei execuții în stil mafiot. Este încarcerat în Spania, dar dorește să revină în țară unde ar face legea și printre pușcăriași.

UPDATE (20 februarie 2012): Ion Clămparu a fost

condamnat la 30 de ani, pedeapsă pe care o va executa în pușcăriile spaniole.

Fostul procurorul general al României, Ilie Botoș, a indicat și legătura dintre Ion Clămparu și frații Cămătaru. **Cele două clanuri își dispută supremația în România, avându-i ca principali dușmani pe interlopii strânși în jurul lui Nicu Gheară.**

Traian Băsescu i-a acuzat în ianuarie 2006 pe judecătorii Tribunalului Sibiu că au pus în libertate un infractor periculos, punând în pericol o acțiune internațională.

Infrațiuni constatate de IPJ Botoșani: 2.239

- Infrațiuni judiciare: 1.087
- Infrațiuni economico financiare: 603
- Infrațiuni de altă natură: 603
- Omoruri: 2
- Violuri: 6
- Vătămări corporale: 3
- Tălhării: 16
- Furturi: 744
- Infrațiuni pe drumurile publice: 136

SUCEAVA: Județul fără interlopi

Grupările infracționale din județ sunt preponderent axate pe traficul de țigări de contrabandă, „activitate” extrem de bănoasă și care impune o altfel de manifestare. Infractorii acționează pe mutește, nu atrag atenția, nu doresc să iasă în evidență cât sunt de mari și tari. Deocamdată, adună bani, cu sacul. Tocmai de aceea, liderul Poliției Române în județ, comisarul-șef Viorel Onea, afirmă cu mândrie că „în Suceava nu sunt interlopi”. Polițistul este susținut în aceste aprecieri de Gheorghe Flutur, președintele Consiliului Județean.

Infrațiuni constatate de IPJ Suceava: 3.471

- Infrațiuni judiciare: 1.636
- Infrațiuni economico financiare: 657
- Infrațiuni de altă natură: 1.178
- Omoruri: 0
- Violuri: 17
- Vătămări corporale: 11
- Tălhării: 33
- Furturi: 897
- Infrațiuni pe drumurile publice:552

INTERLOPII DIN TRANSILVANIA ȘI CRIȘANA

CLUJ: Cluj-Napoca, interlopi labili psihic

În luna mai 2011, procurorii au reținut un grup de 10 interlopi din Cluj-Napoca, acuzați de proxenetism și trafic de persoane (fetele ajungeau în Olanda, Italia și Spania). Printre inculpați se află **Vasile Gabriel Mocan**, zis „Vosicu”, „Francezu” și „Păunelu”.

La Cluj, este de notorietate povestea temutului „interlop” **Gore**. Pe numele lui adevărat **Marius David**, un fost sportiv cu un fizic impresionant, s-a automutilat după o dispută verbală cu socra, tăindu-și (superficial) gâtul.

UPDATE (09.08.2011): Gore, interlopul labil psihic, care se credea ba Jack Spintecătorul, ba violatorul Râmăru, sau chiar Dumnezeu, a fost arestat azi pentru că l-a înjunghiat pe un asistent medical de la Spitalul Județean din Cluj. Interlopul tâmpit mergea zilnic la spital pentru a fac perfuzii care-l ajutau, zicea el, să-și umfle mușchii. Acum, Gore labilul este cercetat în detenție pentru tentativă de omor, chiar dacă ultima lui victimă a scăpat cu viață.

În Turda, județul Cluj, liderul lumii interlope era până de curând Ovidiu Vancea, zis Balibcea. El conducea o grupare alcătuită din opt persoane, care se ocupa de ridicarea de la diferite firme de construcții a unor produse care nu erau niciodată plătite. Gruparea se ocupă și de spargeri de

locuințe, una dintre victimele sale fiind președintele Consiliului Județean Cluj, Alin Tișe. Un alt membru al grupării a aruncat o grenadă în Pizzeria Pharaon din Turda, care a explodat și a rănit mai multe persoane. În noiembrie 2010 cei nouă interlopi au fost reținuți. Ei aveau legături și cu autoritățile din județ, Radu Pintilie, un comisar-șef de la Brigada de Combatere a Crimei Organizate și Antidrog Cluj, fiind cercetat penal în prezent deoarece a pactizat cu interlopii. Atacurile cu grenade și arme de foc vizau uciderea lui Gheorghe Otvos, zis Gagarin, liderul unui alt clan interlop.

Infracțiuni constatate de IPJ Cluj: 6.098

- Infracțiuni judiciare: 3.085
- Infracțiuni economico financiare: 1.850
- Infracțiuni de altă natură: 1.163
- Omoruri: 0
- Violuri: 3
- Vătămări corporale: 10
- Tâlhării: 36
- Furturi: 2.507
- Infracțiuni pe drumurile publice: 528

BRAȘOV: Interopii sunt împărțiți pe cartiere

În Brașov, cei mai periculoși interlopi își au originea în cartierele rău-famate Noua și Dârste. Banda din Noua este cunoscută pentru scandaluri, vătămări corporale și furturi. **Alen Moisin** este un nume important, legat de **cartierul Noua**, el fiind implicat în infracțiuni precum proxenetism, răpiri și conflicte stradale pentru supremație. A fost închis în 2003, dar eliberat în 2008. Imediat ce a ieșit din pușcărie, el s-a implicat în infracțiuni informatice (trimitea e-mail-uri în numele unor bănci și cerea numărul contului și PIN-ul cardului) și falsificări de carduri. În martie anul trecut a fost condamnat la trei ani și jumătate de închisoare.

Un alt interlop din Braşov este **Ştefan Cheţea**. Alături de **Radu Cristian Roşca** din Bucureşti, **din clanul Sportivilor**, Cheţea a coordonat un grup de 16 persoane care se ocupau de şantajare, sechestrări, infracţiuni informatice şi fraude cu cărţi de credit. **Tolea Ciumac**, acum vedeta tabloidelor, s-a ridicat ca bătauş şi scandalagiu între interlopi, ajutat fiind şi de statura sa impresionantă, dar şi de aura de rachet dată de originea moldoveană.

Infracţiuni constatate de IPJ Braşov: 7.066

- Infracţiuni judiciare: 4.261
- Infracţiuni economico financiare: 915
- Infracţiuni de altă natură: 1.854
- Omoruri: 3
- Violuri: 18
- Vătămări corporale: 6
- Tâlhării: 42
- Furturi: 2.146
- Infracţiuni pe drumurile publice: 344

SIBIU: Aceleaşi probleme-interlopi scăpaţi de judecători

La Sibiu, **clanul Răcean** este cunoscut pentru afacerile cu aur. Pe lângă această “activitate”, membrii clanului cumpărau, în leasing, utilaje pentru construcţii, iar apoi treceau firmele pe numele unor oameni ai străzii. Astfel, membrii grupării plăteau doar un avans şi apoi vindeau utilajele cu ajutorul unui sirian. Procurorii DIICOT susţin că au lichidat mişcarea, după ce în februarie 2010 au descins în casele mai multor membri ai clanului. Sibiu este terorizat şi de **gruparea infracţională Lenis**. Începând cu 2007, gruparea a săvârşit peste o sută de infracţiuni: şantaj, înşelăciune, violare de domiciliu, ameninţări, loviri şi violenţe, lipsire de libertate, tâlhărie,

vătămare corporală gravă, ultraj contra bunelor moravuri, tentativă de omor. 13 membri ai clanului Lenis au fost arestați, dar în octombrie 2010 judecătorii Curții de Apel Alba Iulia i-au pus în libertate din cauza unui viciu de procedură. Bineînțeles, infractorii nu s-au dezmințit: chiar în prima săptămână de libertate s-au implicat în două scandaluri în Sibiu, unul într-o sală de forță, iar altul într-un bar. Cei organizați în clanul Tâmplarilor se ocupă cu șantajul și cămătăriile și dovedesc o cruzime de temut.

Infracțiuni constatate de IPJ Sibiu: 2.509

- Infracțiuni judiciare: 1.317
- Infracțiuni economico financiare: 415
- Infracțiuni de altă natură: 777
- Omoruri: 0
- Violuri: 6
- Vătămări corporale: 32
- Tălhării: 15
- Furturi: 945
- Infracțiuni pe drumurile publice: 398

ALBA: Liber la „omoruri” în Cetatea Unirii

Unul dintre cei mai cunoscuți interlopi din Alba Iulia este **Claudiu Mircea Sibișean**, care conduce clanul omonim ce are la activ acuzații pentru tentativă de omor, tentativă de lipsire de libertate, ultraj contra bunelor moravuri, tulburarea liniștii publice, lovire și amenințare. În iunie 2011, interlopul a fost „pedepsit” de Curtea de Apel Alba Iulia să execute un an de închisoare cu suspendare. Așa că acum este liber deoarece sentința a fost definitivă. Un alt mafiot din oraș este **proxenetul Adrian Bălan**, aflat deocamdată în arest preventiv.

Infracțiuni constatate de IPJ Alba: 2.976

- Infracțiuni judiciare: 1.620

- Infrațiuni economico financiare: 705
- Infrațiuni de altă natură: 651
- Omoruri: 2
- Violuri: 4
- Vătămări corporale: 1
- Tălhării: 18
- Furturi: 945
- Infrațiuni pe drumurile publice: 330

MUREȘ: Interlopul din Târgu-Mureș îi scrie președintelui Traian Băsescu

Ca și în celelalte zone din țară unde se vorbește și se trăiește bilingv, și la Târgu-Mureș scandalurile și bătăile intră în sfera etnicilor maghiari. Tari și destul de temuți în oraș sunt frații **Csobi** și **Attila Szasz**. Chiar dacă nu sunt interlopi „grei”, gradul de infracționalitate în județul Mureș este deosebit de mare. Membru al unui clan interlop cu o arie mare de acțiune, care se ocupa cu traficul de arme, țigări și persoane, este **Cristinel Șoitu**. Acesta a ajuns cunoscut și la Cotroceni după ce a avut tupeul să se autodenunțe, povestindu-i președintelui Traian Băsescu, cu lux de amănunte, toate infracțiunile pe care le-a executat. În epistolele sale, Șoitu îl învinuia pe **Anatolie Ciumac**, celebrul Tolea, interlop de temut în Brașov ajuns vedetă de tabloid și K1. Timp de doi ani a așteptat vești de la autorități, mai ales de la Băsescu, dar cum acestea nu au venit, Șoitu s-a lăsat păgubaș.

Infrațiuni constatate de IPJ Mureș: 7.324

- Infrațiuni judiciare: 4.179
- Infrațiuni economico financiare: 900
- Infrațiuni de altă natură: 2.245
- Omoruri: 4
- Violuri: 25
- Vătămări corporale: 10

- Tâlhării: 17
- Furturi: 2.717
- Infrațiuni pe drumurile publice: 276

SĂLAJ: Periculosul clan țigănesc din Păușa

Viața din localitățile acestui minuscul județ decurge extrem de liniștită și fără probleme majore. Cel puțin asta reiese din informațiile care circulă în presă, dar și pentru că scandalurile din Zalău sau Șimleu sunt ori inexistente, ori neluate în seamă. Interlopi nu sunt, fărâdelegile fiind lăsate la mâna **țiganilor**. Cei mai periculoși și violenți sunt **țigani din Păușa** care fură și bat românii care-i stingheresc, iar când sunt „umflați” de „mascați” se dau victime și ameniță cu emigrarea în Canada. Peste 25 de infractori, jumătate din violentul neam țigănesc, au fost arestați în ultimii doi ani, dar scandalurile au continuat.

Infrațiuni constatate de IPJ Sălaj: 1.739

- Infrațiuni judiciare: 734
- Infrațiuni economico financiare: 548
- Infrațiuni de altă natură: 457
- Omoruri: 1
- Violuri: 3
- Vătămări corporale: 0

BISTRIȚA-NĂSĂUD: Colecție de prostituate pentru liniștita Elveție

În Bistrița, **Ioan Istrate**, zis **Fuji**, are la activ mai multe scandaluri. La sfârșitul lui iunie 2011, el a fost condamnat la șapte ani și jumătate de închisoare pentru tentativă de omor calificat. El a comandat bătaia lui **Paul Pop**, zis **Blondu**, într-o cafenea bistrițeană în 2006, pentru niște datorii mai vechi. În urma bătăii, Paul Pop a fost grav rănit,

fiind necesare câteva săptămâni de recuperare într-o clinică din Cluj-Napoca.

Daniel Pop, zis **Mădăritu**, este un alt interlop destul de cunoscut din Bistrița, el aflându-se în fruntea unei grupări care era implicată în trafic de persoane și proxenetism (trimiteau fete care să se prostitueze în Elveția). La perchezițiile organizate de procurori, în casa acestuia au fost găsite mii de euro, dar și pistoale și săbii. În 2009 ei au fost reținuți de autorități.

Infracțiuni constatate de IPJ Bistrița-Năsăud: 1.419

- Infracțiuni judiciare: 618
- Infracțiuni economico financiare: 293
- Infracțiuni de altă natură: 508
- Omoruri: 0
- Violuri: 5
- Vătămări corporale: 7
- Tălhării: 10
- Furturi: 394
- Infracțiuni pe drumurile publice: 283

HUNEDOARA: La Deva conduc clasicii Spumă și Bibanu”

Deva a stat, vreme de peste un deceniu, sub teroarea băieților ce formau “armata” celebrilor **Spumă** și **Bibanu**. Aceștia conduceau rețele de afaceri la negru, furturi, mafie imobiliară, cămătărie, fiind implicați chiar și în scandalul “brățărilor dacice”, împreună cu fostul revoluționar și senator PSD **Dan Iosif**, decedat în decembrie 2007. **Lucian Sârbu**, zis „Spumă”, **Constantin Bumbaru**, zis „Bibanu”, alături de alți interlopi, au fost condamnați, în primăvara 2010, la câte cinci ani de închisoare. Alături de ei, au primit sentințe și Ioan David, fost șef al Poliției municipiului Deva, și trei dintre foștii subordonați ai acestuia. Învinuțiții au făcut însă apel, așa că, recent, cauza

a fost repusă pe rol la Curtea de Apel Pitești. Un alt intrelop din dosar, **Ovidiu Ioiescu**-zis **Pera**, condamnat la doi ani și jumătate de închisoare, a fugit din țară. Deși este dat în urmărire, Pera nu stă tocmai ascuns: el postează mai mereu fotografii cu mașinile sale luxoase pe Facebook. „Sunt plecat în lume”, a sfidat el autoritățile române printr-un mesaj afișat pe rețeaua de socializare.

Infracțiuni constatate de IPJ Hunedoara: 3.848

- Infracțiuni judiciare: 1.972
- Infracțiuni economico financiare: 732
- Infracțiuni de altă natură: 780
- Omoruri: 0
- Violuri: 4
- Vătămări corporale: 7
- Tălhării: 18
- Furturi: 1.389
- Infracțiuni pe drumurile publice: 364

BIHOR: Clanuri de bătauși terorizează Oradea

În Oradea, cel mai tupeist interlop este **Romi Neguș**, pe numele adevărat **Romeo Markovici**. Implicat în mai multe scandaluri și bătăi în stradă, bărbatul a fost condamnat în 2010 la un an și patru luni de închisoare cu suspendare de Judecătoria Oradea. Scăpat ușor, Neguș s-a reapucat de vechile năravuri. În ianuarie 2011, alături de o bandă de cinci indivizi, i-a atacat pe proprietarii unei brutării din oraș.

În Oradea mai face legea și **banda lui Porumbelu (Ciprian Porumb)**, un spărgător de locuințe notoriu, în jurul căruia s-au strâns mai mulți bătauși care au provocat numeroase scandaluri. Puternic este și clanul lui **Mihai Gabor**, zis **Grecu**, patron din umbră al unei firme de pază și protecție. În 2007 el a fost săltat de pe stradă cu o dubă a

poliției după ce se implicase într-un scandal. Grecu nu s-a potolit nici în fața oamenilor legii, lovindu-i de mai multe ori. În plus, duba poliției a fost blocată de o mașină a locotenenților lui Grecu, care au dat în ea cu picioarele și cu bâtele, zgâlțâindu-o bine. Deși la fața locului au mai venit patru echipaje de poliție, acestea nu au intervenit de frica interlopilor, plasându-se la o distanță convenabilă până când s-au mai liniștit apele.

Alte găști din Oradea, implicate în bătăi de stradă cu bâte de baseball, sunt cele conduse de **Ionel Bocșan** și **Robi Gyongyosi**.

Infrațiuni constatate de IPJ Bihor: 3.207

- Infrațiuni judiciare: 1.537
- Infrațiuni economico financiare: 581
- Infrațiuni de altă natură: 1.089
- Omoruri: 1
- Violuri: 4
- Vătămări corporale: 181
- Tâlhării: 36
- Furturi: 1.524
- Infrațiuni pe drumurile publice: 452

HARGHITA: Extremismul bate tot

Mai puțin axați pe infrațiunile de bază ale celorlalți interlopi (tâlhărie, proxenetism, trafic de persoane și droguri, furturi), infractorii din Harghita se rezumă la scandaluri. Cei mai violenți, și numeroși totodată, sunt extremiștii maghiari care manifestă adulație pentru idealurile fascisto-hortyste și împotriva idealurilor românești. Celebru și recent este episodul „Spânzurării lui Avram Iancu”, faptă penală săvârșită de **Csibi Barna**, lider al unei grupări extremiste, **Garda Secuiască**.

Infrațiuni constatate de IPJ Harghita: 1.828

- Infrațiuni judiciare: 913
- Infrațiuni economico financiare: 375
- Infrațiuni de altă natură: 540
- Omoruri: 0
- Violuri: 6
- Vătămări corporale: 28
- Tâlhării: 12
- Furturi: 618
- Infrațiuni pe drumurile publice: 195

COVASNA: Interlopul carnivor

Normal, deoarece sunt majoritari, legea pumnului este făcută de unguri. În Sfântu-Gheorghe, mai interlop se dădea **Gergik Mihai**, cunoscut în lumea lui ca „**Ninja Misi**”. Acesta a devenit „celebru” după ce a mușcat cu sete din gâtul unui român, **Gheorghe Iliescu**, patronul unei discoteci.

Infrațiuni constatate de IPJ Covasna: 1.078

- Infrațiuni judiciare: 530
- Infrațiuni economico financiare: 208
- Infrațiuni de altă natură: 34
- Omoruri: 0
- Violuri: 0
- Vătămări corporale: 2
- Tâlhării: 4
- Furturi: 359
- Infrațiuni pe drumurile publice: 171

INTERLOPII DIN MARAMUREȘ

SATU-MARE: Interlopii bătauși au preț fix

În nordul țării, la Satu Mare, trei interlopi se asociaseră pentru a percepe taxe de protecție și pentru a șantaja. În prezent, **Doru Tucaks**, **Nicolae Fușle** și **Bogdan Tărțan**

sunt arestați preventiv. Interlopii cereau 600 de lei de persoană de la victimele lor, în schimbul așa-zisei „protecții”. Ei au fost implicați și în bătaii, desfășurând un bodyguard al unui cazinou.

Infrațiuni constatate de IPJ Satu-Mare: 1.931

- Infrațiuni judiciare: 922
- Infrațiuni economico financiare: 308
- Infrațiuni de altă natură: 701
- Omoruri: 0
- Violuri: 3
- Vătămări corporale: 4
- Tâlhării: 24
- Furturi: 660
- Infrațiuni pe drumurile publice: 333

MARAMURES: Interlopul de top e Japonezu

În afară de găștile de cartier, cu tineri recalcitranți care fac scandal prin cluburi ca Athos când se-mbată, Baia Mare este spre zero la capitolul interlopi periculoși. Asta pentru că renumitul gangster numit „**Japonezu**”, al cărui clan a speriat Europa, a fost prins și încarcerat de Poliția din Ungaria în urma unui mandat european. Japonezu, care culmea era teribil de prietenos acasă, era liderul unei rețele de hoți care atacau TIR-urile încărcate cu produse de lux, dar a fost și autorul unor tâlhării pe Coasta de Azur. Paguba pe care Europolul a trecut-o în dreptul interlopului maramureșean este de trei milioane de euro. Japonezu” este nașul manelistului **Liviu Mititelu**, alias **Liviu Guță**.

Infrațiuni constatate de IPJ Maramureș: 2.464

- Infrațiuni judiciare: 1.452
- Infrațiuni economico financiare: 451
- Infrațiuni de altă natură: 561
- Omoruri: 3

- Violuri: 8
- Vătămări corporale: 2
- Tâlhării: 24
- Furturi: 905
- Infrațiuni pe drumurile publice: 306

INTERLOPII DIN BANAT

ARAD: Stăpânul Ușu este greu de „ucis”

După multe lupte, Aradul a fost cucerit de interlopul **Ușu Rohozneanu**, zis și **Ștefan cel Mare** sau **Vlad Țepeș**, deși el seamănă mai mult cu Baloo. Clanul său e cea mai mare și mai violentă grupare de crimă organizată din vestul țării. De-a lungul timpului, interlopii au intrat în conflict cu un alt clan important din vestul țării, clanul lui **Claudiu Baderca**, ce acționa în Timișoara. Cele două clanuri, înarmate cu săbii, cuțite, bâte, s-au luptat pentru supremația în Banat, în 2002, în Complexul Studentesc din Timișoara. Conflictul a fost aplanat greu de Poliție, care a făcut mai multe arestări și a confiscat și mai multe doze de cocaină. Rivali de moarte, Ușu Rozeanu și Claudiu Baderca s-au întâlnit, în cele din urmă, după gratii. Nu au stat prea mult acolo.

Infrațiuni constatate de IPJ Arad: 4.822

- Infrațiuni judiciare: 2.384
- Infrațiuni economico financiare: 1.103
- Infrațiuni de altă natură: 1.335
- Omoruri: 2
- Violuri: 16
- Vătămări corporale: 136
- Tâlhării: 1.497
- Furturi: 27
- Infrațiuni pe drumurile publice: 10.599

TIMIȘ: Timișoara, pe mâna baștanilor

Interlopul Baderca a împrumutat, în 2009, 250.000 de euro cetățeanului Italian Pietro Manito, care a garantat împrumutul cu peste 340.000 de acțiuni ale Iprotim, din totalul de 900.000 de acțiuni ale firmei. Iprotim este cel mai mare institut de proiectare din țară, iar Baderca a pus astfel mâna pe 40% din acțiunile institutului.

La ora actuală, Timișoara este terorizată de clanul lui **Ionelaș Cârpaci**, infractor care a pus la punct, ajutat de oameni ai legii, o mafie imobiliară. Sute de familii din Timișoara au fost obligate, prin teroare, să își părăsească locuințele sau să le vândă membrilor clanului la prețuri modice. Prin amenințări și ajutor de la primărie, poliție și instanțe, **clanurile țigănești Cârpaci, Stancu și Covaci** au pus stăpânire vilele din zona istorică a Timișoarei. Interlopii au bătut cu sălbăticie mai multe persoane, printre care un avocat timișorean și un polițist. Printre “ajutoarele” clanului Cârpaci a fost menționată și Carmen Martinov, fost șef al Biroului DIICOT al județului Timiș, și notarul public Safta Criste, soția fostului procuror general al României, Mircea Criste. În martie 2011, primul dosar al mafiei imobiliare țigănești din Timișoara, în care prejudiciul a fost de aproape un milion de euro, s-a terminat cu o achitare: judecătorii Tribunalului Timiș au decis că Lucia Seifert și Petru Jurj, soț și soție, sunt nevinovați.

Infrapecțiuni constatate de IPJ TIMIȘ: 6.629

- Infrapecțiuni judiciare: 4.191
- Infrapecțiuni economico financiare: 867
- Infrapecțiuni de altă natură: 1.571
- Omoruri: 4
- Violuri: 11
- Vătămări corporale: 36
- Tălhării: 73

-Furturi: 3.091

-Infrațiuni pe drumurile publice: 1.002

CARAȘ-SEVERIN: Reșița, sub imperiul unui interlop cu sânge de sârb

În Reșița, un interlop cunoscut este **Slavco Avram**, membru al unei rețele de contrabandă cu țigări din Serbia ce a pus stăpânire pe Clisura Dunării. În septembrie 2010 el a bătut și a atacat cu o sabie un polițist chiar în sediul Poliției de Frontieră din Caraș Severin. A fost condamnat la patru ani de închisoare, dar apărătorul său a făcut recurs. Poate printre cele mai sonore nume din lumea interlopă reșițeană a fost și **Radu Cătălin**, implicat în trafic de persoane, cămătărie, șantaj și trafic de influență. A fost reținut în 2005. Un alt individ periculos din zonă este **Remus Mogoșan**, judecat în prezent pentru distrugere, amenințare, lovire, ultraj contra bunelor moravuri și nerespectarea regimului armelor.

Infrațiuni constatate de IPJ Caraș-Severin: 2.303

-Infrațiuni judiciare: 802

-Infrațiuni economico financiare: 655

-Infrațiuni de altă natură: 846

-Omoruri: 0

-Violuri: 0

-Vătămări corporale: 1

-Tâlhării: 9

-Furturi: 91

-Infrațiuni pe drumurile publice: 425

INTERLOPII DIN DOBROGEA

CONSTANȚA. La malul mării, fărădelegile sunt la vedere

Nuredin Beinur, finul cunoscutului **Nicu Gheară**, este capul lumii interlope din Constanța, fiind implicat în mai

multe scandaluri. El a deținut și firma de securitate Beznguard SRL, care se ocupa de “bunul mers” în cluburile din stațiunile Neptun-Olimp. Tot în sudul litoralului, alături de nașul Nicu Gheară, el a început să cumpere hotelurile scoase la licitație de Ministerul Turismului. În octombrie 2010, în urma unei percheziții simultane în București, Ilfov, Constanța, Mangalia și Sibiu, Beinur a fost reținut sub acuzația de șantaj, evaziune fiscală și delapidare. Clanul era, după cum a reieșit din interceptările telefonice de la dosar, mână în mână cu adjunctul șefului Poliției Neptun, comisarul-șef Cristinel Nițoi, și cu alți angajați ai primăriei Mangalia. După ce a stat nouă luni în arest, la sfârșitul lunii iunie 2011, Beinur a fost eliberat din pușcărie alături de fratele lui. Interlopii sunt acum judecați în stare de libertate.

Alte două clanuri rivale din Constanța sunt **Spaniolii** și **Frații**. În 2008, întrepierii s-au bătut cu arme albe, topoare și pistoale pe o stradă din oraș, distrugând un bar și trei mașini. Conflictul dintre mafioți este vechi, dar a luat amploare în vara lui 2007, când șeful Fraților, Cristel, a fost bătut crunt de adversarii săi. În mai anul acesta, **Victor Șerban** din clanul Frații s-a trezit cu mașina incendiată, în urma unei reglări de conturi. Bolidul, în valoare de peste 30.000 de euro, a ars ca o torță²⁶³.

Influente în Constanța sunt și **clanurile Săceanu** (specializată în șantaj și condusă de **Sedan Iasar**) și **Pitbull**. În decembrie 2010, unul dintre membrii Pitbull, **Giolacai Arsene**, a fost împușcat în gât și în umăr, dar a supraviețuit. **Usein Sali**, zis **Sali**, un interlop care ținea în mână găștile musulmane de la malul mării, a murit anul

²⁶³ Se pare că, în replică, și Victor Șerban a organizat incendierea mașinii rivalului său (<http://www.ziuaconstanta.ro/stiri/eveniment/sarafu-pune-10-000-de-euro-la-bataiemitu-si-gogu-mi-au-facut-magaria-cu-masina-26378-300870.html>).

trecut în condiții misterioase la Spitalul Județean. Oficial, s-a spus că decesul a survenit din cauza unui infarct, dar acoliții lui susțin că a fost ucis în bătaie.

Infracțiuni constatate de IPJ Constanța: 6.939

- Infracțiuni judiciare: 4.842
- Infracțiuni economico financiare: 983
- Infracțiuni de altă natură: 1.114
- Omoruri: 7
- Violuri: 10
- Vătămări corporale: 124
- Tâlhării: 97
- Furturi: 3.972
- Infracțiuni pe drumurile publice: 567

TULCEA. „Uscatu” are vise de mărire

În Tulcea interlopia locală în vogă sunt **Viorel Curea** – zis „**Uscatu**” și **Ion Feraru** – zis „**Țepoi**”. Cei doi lucrează împreună și se pricep cel mai bine la cămătărie. Ei au fost arestați în 2009, dar au fost eliberați după câteva zile din cauza unui viciu de procedură. Cei doi încearcă să controleze și **mafia peștelui**, dar deocamdată nu au reușit decât să organizeze câteva cete de braconieri.

Infracțiuni constatate de IPJ Tulcea: 1.630

- Infracțiuni judiciare: 797
- Infracțiuni economico financiare: 213
- Infracțiuni de altă natură: 620
- Omoruri: 0
- Violuri: 6
- Vătămări corporale: 4
- Tâlhării: 12
- Furturi: 580
- Infracțiuni pe drumurile publice: 218

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

A. Cărți, antologii, broșuri

1. --- *Biblia sau Sfânta Scriptură* , E.I.B.M.B.O.R., București, 1994
2. --- *Biblia sau Sfânta Scriptură. Ediție jubiliară a Sfântului Sinod*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2004
3. *** *Apologeții de limbă greacă*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1997
4. *** *Aromânii din Albania – Prezervarea patrimoniului lor imaterial*, Ed. Biblioteca Bucureștilor, București, 2101
5. *** *Atlas istoric* , E.D.P., București, 1971
6. *** *Atlas pentru istoria României* , București, 1983
7. *** *Caleidoscop aromân*, vol. 1, Ed. Fundației Culturale Aromâne Dimândarea Părintească, București, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Hristu Cândroveanu
8. *** *Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune*, Ed. Humanitas și Fundația Academia Civică, București, 1998
9. *** *Constituirea statelor feudale românești*, E.A.R.S.R., București, 1980
10. *** *Conținutul și metodica antrenamentului sportiv*, Ed. „Stadion”, Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1971
11. *** *Dumnezeu și știința*, Ed. Albatros, București, 2000 (autori: Jean Guittton, Griska Bogdanovici și Igor Bogdanovici)
12. *** *Fontes Historiae Daco-Romanae* , I, București, 1968

13. *** *Fontes Historiae Daco-Romanae* , II, Ed. Ac. R.S.R., București, 1970
14. *** *Istoria gândirii și creației științifice și tehnice românești*, I, E.A.R.S.R., București, 1982
15. *** *Istoria lumii în date*, Ed. Encic. Rom., București, 1972
16. *** *Istoria militară a poporului român*, I, Ed. Militară, București, 1984
17. * * * *Istoria României*, Ed. Corint, București, 2007²⁶⁴
18. *** *Istoria României în date*, Mica întreprindere editorial-poligrafică "Crai-Nou" (Chișinău), 1992
19. *** *Jocul periculos al falsificării istoriei. Culegere de studii și articole*, E.Ș.E., București, 1986
20. *** *Jurnale din rezistența anticomunistă. Vasile Motrescu, Mircea Dobre.1952-1953*, Ed. Nemira & Co, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, București, 2006
21. *** *Manual de pregătire marinărească*, Asociația Voluntară pentru Sprijinirea Apărării Patriei (A.V.S.A.P.), f.loc, 1955
22. *** *Mărturisitorii din închisorile comuniste. Minuni. Mărturii. Repere*, Ed. Areopag și Ed. Meditații, București, 2011
23. *** *Monumente istorice și izvoare creștine*, Ed. Arhiepiscopia Tomisului și a Dunării de Jos, Galați, 1987
24. *** *Patericul – ce cuprinde în sine cuvintele folositoare ale sfinților bătrâni*, Alba Iulia, 1994
25. *** *Proloagele pe ianuarie*, Editura Mitropoliei Olteniei, Timișoara
26. *** *Rasismul în fața științei* , Ed. Politică, București, 1982

²⁶⁴ Autorii sunt Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor.

27. *** *Regulament internațional Wushu*, Asociația Națională de Wushu, București, 1991
28. *** *Românii de la sud de Dunăre*, editată de Arhivele Naționale, București, 1997
29. *** *Scrieri ale «călugărilor sciți» daco-romani din secolul al VI-lea*, Ed. Mit. Olteniei, Tipografia Eparhială – Craiova, 2006, introducere Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, traducere Pr. Prof. Nic. Petrescu și Prof. David Popescu
30. *** *Sportul*, Ed. Agenției de Presă Novosti, Moscova, 1988
31. *** *Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul Transilvaniei. septembrie 1940 – octombrie 1944*, Ed. Politică, București, 1985
32. *** *Umanistul Nicolae Olahus*, E.Ș., București, 1968
33. Achim, Prof. Ștefan – *Planificarea în pregătirea sportivă*, Ed. Ex Ponto, Min. Tineretului și Sportului, Școala Națională de Antrenori, Constanța, 2002
34. Albala, Radu și Nichita, Mihai – *Proza istorică latină. Cezar – Sallustius – Titus Livius – Quintus Curtius – Tacitus – Suetonius*, Ed. pt. Literatură Universală, București, 1962
35. Aldea, Pr. Mihai-Andrei – *Zbor prin vârtoarea vremilor. Românii între întunericul veacului și lumina lui Hristos*, Ed. Christiana, București, 2007
36. Alexe, asist. Stefan C. – *Sfântul Niceta de Remesiana și ecumenicitatea patristică din secolele IV și V*, București, Ed. I.B.M.B.O.R., 1969
37. Amberger, J. Cristoph – *Adventures in Ancient Martial Arts*, Unique Publications, Burbank, CA, 1998
38. Anania, Valeriu – *Pro Memoria. Acțiunea Catolicismului în România interbelică*, I.B.M.B.O.R., București, 1993
39. Andreescu, Olga – *Jurnal de Tulcea. 1979-1989-1992...*, Ed. Sais, București, 2010

40. Andreescu, Ștefan – *Perspective medievale*, Ed. Nemira, București, 2002
41. Andronescu, Virgil P. – *Organizația comunelor și provinciei Dacia Traiană. Studiu istorico-epigrafic*, Tipogr. Ovidiu, Constanța, 1905
42. Anglo, Professor Sydney – *The Martial Arts of Renaissance Europe*, Yale University Press, C. S. Graphics Pte Ltd., Singapore, 2000
43. Antohe, Ion – *Răstigniri în România după Ialta*, Ed. Albatros, București, 1995
44. Antonescu, Mareșal Ion – *Românii. Originea, trecutul, sacrificiile și drepturile lor*, Ed. Moldova, Iași, 1991
45. Antonescu, Teohari – *Columna traiană*, Tipogr. H. Goldner, Iași, 1910
46. Arbure, Zamfir C. – *Ukraina și România*, Tipog. Curții Regale, București, 1916
47. Arion, Dinu C. – *Cnejii (chinezii) români. Contribuții la studiul lor*, Tipogr. Revista Geniului, București, 1938
48. Armbruster, Adolf – *Romanitatea românilor. Istoria unei idei*, E.Ș.E., București, 1993
49. Avram, Ion – *Judo*, Ed. Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București (tipar executat la I. P. „Oltenia” – Craiova), 1969
50. Baertschi, Bernard & Mulligan, Kevin (2010) – *Naționalismele*, Ed. Nemira, București
51. Baicu, Petre și Salcă, Alexandru – *Rezistența în munți și orașul Brașov 1944-1948*, Ed. Transilvania Expres, Brașov, 1997
52. Basarab, Neagoe – *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie. Versiunea originală*, Ed. Roza Vânturilor, București; transcriere, traducere și studiu introductiv de Prof. dr. G. Mihăilă, cu o prefață de Dan Zamfirescu, 1996

53. Basile, Auguste – *Karate sau Cum să te aperi cu succes dacă ești atacat*, Ed. Universul & Calistrat Hogaș, 1993
54. Bădulescu, Pr. Dan – *Ortodoxie și erezie*, Editura Agaton, Făgăraș, 2006
55. Bălașa, Pr. cercetător Dumitru – *Dacii de-a lungul mileniilor*, Ed. Cuget Românesc, Bârda, 2009
56. Bălan, Ion – *Regimul concentraționar din România. 1945-1964*, Fundația Academia Civică, București, 2000
57. Bălașa, Pr. Dumitru – *Marele atentat al apusului papal împotriva independenței daco-românilor*, Ed. Cuget Românesc, Bârda, 2007
58. Bălașa, Pr. Dumitru – *Țara Soarelui sau Istoria Dacoromâniei*, Ed. Cuget Românesc, Bârda, 2009
59. Bălănescu, Gabriel – *Din împărăția morții*, Ed. Gordian, Timișoara, 1994
60. Bărbulescu, Ilie – *Relations de roumains avec les serbes, les bulgares, les grecs et la croatie*, Ed. Domino, Pitești, 1999
61. Bârlea, Ovidiu – *Istoria folcloristicii românești*, EER, București, 1974
62. Bernea, Ernest. – *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*, Editura Humanitas, București, 1997
63. Bejan, Pr. Dumitru – *Oranki. Amintiri din captivitate*, Ed. Tehnică, București, 1995
64. Bellu, Ștefan – *Pădurea răzvrătită. Mărturii ale rezistenței anticomuniste*, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1993
65. Bernea, Ernest – *Civilizația românească sătească*, Ed. Vreamea, București, 2006
66. Bernea, Ernest – *Sociologie și etnografie românească. Ordinea spirituală*, Ed. Vreamea, București, 2009
67. Bodeanu, Denisa și Budeancă, Cosmin – *Rezistența armată anticomunistă din România. Grupul „Teodor*

- Șușman” (1948-1958)*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2004
68. Bogdan, Damian P. – *Acte moldovenesti dinainte de Ștefan cel Mare*, Fund. Regele Carol I, București, 1938
 69. Boissier, Gaston – *Cicero și prietenii săi. Studii asupra societății romane din vremea lui Cezar*, Ed. Univers, București, 1977
 70. Bordeianu, Dumitru Gh. – *Mărturisiri din mlaștina disperării (marturii cutremuratoare din închisorile Suceava, Pitești și Gherla)*, Ed. Scara, București, 2001
 71. Bordet, Marcel – *Istoria Romei antice*, Ed. Lider, București, 1998
 72. Botzan, Marcu – *Călăuză pentru Dunărea românească*, E.A.R., București, 2004
 73. Brăiloiu, Constantin și Ispas, Sabina – *Sub aripa cerului*, București, 1988
 74. Brătianu, Gh. I. – *O enigmă și un miracol istoric: Poporul Român*, E.Ș.E., București, 1988
 75. Brătianu, Gheorghe I. – *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești*, Ed. Eminescu, București, 1980
 76. Brezeanu, Stelian – *Romanitatea orientală în Evul mediu. De la cetățenii romani la națiunea medievală*, Ed. ALL Educațional, București, 1999
 77. Brezeanu, Stelian – *Identități și Solidarități Medievale. Controverse istorice*, Ed. Corint, București, 2002
 78. Brezeanu, Stelian – *O istorie a Bizanțului*, Ed. Meronia, București, 2005
 79. Brill, Tony – *Legende geografice românești*, Editura pentru turism, București, 1974
 80. Budiș, Monica – *Gospodăria rurală din România. Volumul I. Muntenia, Oltenia, Dobrogea*, Ed. Etnologică, București, 2004
 81. Burada, Teodor T. – *Puncte extreme ale spațiului etnic românesc*, Ed. Vestala, București, ediție critică și prefață de I. Oprișan, 2003

82. Butura, Valer – *Etnografia poporului român. Cultura materiala*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1978
83. Cantemir, Dimitrie – *Descrierea Moldovei* , Ed. Tineretului, București, 1961
84. Capidan, Th. – *Macedoromânii. Etnografie. Istorie. Limbă* , Fundația regală pentru literatură și artă, București, 1942
85. Capidan, Th. – *Limbă și cultură* , FRLA, București, 1943
86. Caragiani, Ioan – *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, Ed. Profile Publishing, București, 2002
87. Cartianu, Grigore – *Sfârșitul Ceaușeștilor. Să mori împușcat ca un animal sălbatic*, Ed. Adevărul Holding, București, 2010
88. Cartoian, N. – *Istoria literaturii române vechi*, I, Fundația pentru literatură și artă “Regele Carol II”, București, 1940
89. Călinescu, George – *Estetica basmului*, Ed. pt. Literatură, București, 1965
90. Ceaușescu, gen.-lct. dr. Ilie – *Transilvania străvechi pământ românesc* , Ed. Militară, București, 1988
91. Cernea, Emil și Molcuț, Emil – *Istoria statului și dreptului românesc*, Universul Juridic, București, 2006
92. Cesereanu, Ruxandra – *Culagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste. Eseu de mentalitate*, Ed. Polirom, Iași, 2005
93. Cleary, Thomas – *Lecții zen. Arta de a conduce*, PRO Editură și Tipografie, București, 1989
94. Clements, John – *Renaissance Swordmanship: The Illustrated Used of Rapiers and Cut-and-Thrust Swords*, Ed. Paladin Press, Boulder, Colorado, U.S.A., 1997

95. Clements, John – *Medieval Swordmanship. Illustrated Methods and Techinques*, Ed. Paladin Press, Boulder, Colorado, U.S.A., 1998
96. Clopoșel, Ion – *Originile, dezvoltarea și desăvârșirea limbii române literare* , Ed. Did. Ped., București, 1972
97. Cocchiara, Giuseppe – *Istoria folcloristicii europene. Europa în căutare de sine*, Ed. Saeculum I.O., București, 2004
98. Coja, Ion – *Transilvania Invincibile Argumentum* , Ed. Athenaeum, București, 1990
99. Coman, Mihai – *Studii de mitologie*, Ed. Nemira, București, 2009
100. Coman, pr. Constantin – *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, Ed. Bizantină, București, 1995
101. Cupșa, Ion – *Mărăști, Mărășești, Oituz*, Ed. Militară, București, 1967
102. Daicoviciu, H. – *Dacii*, Ed. Științifică, București, 1965
103. Damaschin, Sf. Ioan– *Dogmatica*, Ed. Scripta, București, trad. Pr. D. Fecioru, 1993
104. Dâncu, Vasile Sebastian – *Comunicarea simbolică. Arhitectura discursului publicitar*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2003
105. Deac, Prof. Dr. Augustin – *Din istoria Ucrainei. „Țara de margine”*, Centrul European de Cercetări și Studii Istorice – Veneția, Ed. Europa Nova, București, 2001
106. Deletant, Dennis – *Romania under communist rule*, Civic Academy Foundation, Bucharest, 1998
107. Densușianu, Ovid – *Istoria limbii române*, vol.I, Ed.Șt., București, 1961
108. Densușianu, Ovid – *Folclorul. Cum trebuie înțeles*, Centrul de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare al Municipiului București, 2003
109. Diaconescu, Mihail – *Istoria literaturii dacoromane*, Ed. Alcor Edimpex, București, 1999

- 110.Diehl, Charles – *Figuri bizantine*, vol. I-II, BPT, București, 1969
- 111.Dragomir, Silviu – *Avram Iancu*, Ed. Științifică, București, 1965
- 112.Dragomir, Silviu – *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în Evul Mediu*, Ed. Ac. R.P.R., București, 1959
- 113.Drăgan, Iosif Constantin – *Noi tracii*, vol. I, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1976
- 114.Drăghicescu, D. – *Din psihologia poporului român*, Ed. Albatros, București, 1996
- 115.Dumitrescu, Cosmin – *Logica religiei. Probleme de logică a religiei în teologia dogmatică ortodoxă*, Ed. Ars Docendi, Universitatea București, 2006
- 116.Dumitrescu, Traian – *Transilvania - Pământ strămoșesc multimilenar*, vol. I, Ed. Carpatică, Cluj-Napoca, 1996
- 117.Eliade, Mircea – *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, E.Ș.E., București, 1980
- 118.Eminescu, M. – *Scrieri politice*, ediția a III-a, Editura Scrisul românesc, Craiova, comentate de Dr. D. Murărașu, (f.a.)
- 119.Ene, Laurențiu – *Kinetoterapie orientală*, Ed. Cronos, București, 1990
- 120.Ene, Laurențiu – *Umbrele ucigașe – teroarea legendară* –, S. C. Chrater B S.R.L., București, 1992
- 121.Evseev, Ivan – *Dicționar de simboluri*, Ed. Vox, București, lucrare apărută cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică, 2007
- 122.Frédéric, Louis – *Dicționar de arte marțiale*, Ed. Enciclopedică, București, 1993
- 123.Floru, S. Ion – *Istoria Românilor pentru cursul superior*, Ed. Librăriei SOCEC&Co, Soc. Anonimă, 1928
- 124.Gallice, H. – *Art of archery*, London, Windsor House, Bream's Buildings, E.C., 1903

- 125.Gaster, Mozes – *Studii de folclor comparat*, Ed. Saeculum I.O., București, ediție îngrijită, prefațată și note de Petre Florea, 2003
- 126.Gavrilă-Ogoranu, Ion – *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc. Rezistența anticomunistă în Munții Făgărașului*, Ed. Marineasa, Timișoara, vol. I – 1993, vol. II – 1995, vol. III – 1999, vol. IV – 2004 (la Ed. Mesagerul de Făgăraș)
- 127.Gennep, Arnold Von – *Riturile de trecere*, Ed. Polirom, Iași, 1996
- 128.Giuglea, George – *Fapte de limbă. Mărturii despre trecutul românesc*, E.Ș.E., București, 1988
- 129.Giurescu, Const. – *Capitulațiile Moldovei cu Poarta otomană*, Inst. de Arte Grafice Carol Göbl, București, 1908
- 130.Giurescu, Constantin – *Studii de istorie socială. Vechimea rumâniei. Despre rumâni. Despre boieri*, Ed. Universul S.A., București, Ediția a doua, revăzută și adăogită de Constantin C. Giurescu, 1943
- 131.Giurescu, Constantin C. – *Formarea poporului român*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1973
- 132.Giurescu, Constantin C. – *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Ed.Ceres, București, 1976
- 133.Giurescu, Constantin C. – *Istoria românilor, 1*, București, 1978
- 134.Giurescu, Constantin C. – *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Ed. Științifică, București, 1966
- 135.Giurescu, Constantin C. și Dinu C. – *Istoria Românilor, 1, Din cele mai vechi timpuri pînă la întemeierea statelor românești*, E.Ș.E., București, 1975
- 136.Giurescu, Dinu C. și Constantin C. – *Istoria românilor, 2, De la mijlocul secolului al XIV-lea pînă la începutul secolului al XVII-lea*, E.Ș.E., București, 1976

137. Goodman, Fay – *A handbook of martial arts*, Anness Publishing Ltd, Hermes House, London, 2010
138. Guler, dr. Gheorghe – *Etnogeneza și continuitatea românilor în vatra străbună*, Ed. Sagittarius, București, 1997
139. Hanga, Vladimir – *Caius Iulius Caesar*, Ed. Tineretului, București, 1967
140. Hașdeu, Bogdan Petriceicu – *Istoria critică a românilor*, Ed. Minerva, București, 1984
141. Hașdeu, Bogdan Petriceicu – *Ioan vodă cel cumplit. Proză istoriografică*, Ed. Minerva, București, 2008
142. Henshall, Kenneth G. – *O istorie a Japoniei*, Ed. Artemis, f.loc, 2002
143. Hentea, Călin – *Armata și luptele românilor din Antichitate până la intrarea în NATO*, ediția a doua, Ed. Nemira, București, 2004
144. Hentea, Tiberiu – *De la Cotul Donului la Aiud. Memoriile unui luptător anticomunist*, Ed. Gordian, Timișoara, 1996
145. Holrică, Aurel – *Românii mureșeni în fața deznaționalizării maghiare*, Protopopiatul Ortodox Român Târgu-Mureș și Ed. Tipomur, Târgu-Mureș, studiu introductiv și note de Vasile Dobrescu, 1996
146. Hozikov, I. T. – *Scrima*, Ed. Tineretului, București, 1960
147. Hâciu, Anastase N. – *Aromânii. Comerț. Industrie. Arte. Expansiune. Civilizație*, Tipogr. Cartea Putnei, Focșani, 1936
148. Iaroslav, Ieromonah Ioan. – *Cum să ne mântuim, <<SCARA>> și Mănăstirea Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil – Petru Vodă*, București, 2005
149. Ierunca, Virgil – *Fenomenul Pitești*, Ed. Humanitas, București, 1990
150. Ioan, Scărarul – *Scara raiului*, Editura „Amarcord”, Timișoara, 1995

151. Ionițoiu, Cicerone – *Rezistența armată anticomunistă din munții României, 1946-1958*, Ed. Gîndirea Românească, 1993
152. Iorga, Neculai – *Acte și fragmente cu privire la Istoria Românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului*, vol. I, Imprimeria Statului, București, 1895
153. Iorga, Neculai – *Acte și fragmente cu privire la Istoria Românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului. II*, (vol. II), Imprimeria Statului, București, 1896
154. Iorga, N. – *Armenii și Românii: o paralelă istorică*, București, 1913
155. Iorga, N. – *Albania și România*, Ed. Neamul Românesc, Vălenii-de-Munte, 1915
156. Iorga, N. – *Ancien art et vieilles modes en Roumanie*, Paris, Ed. J. Gamber, 1926
157. Iorga, N. – *Adevărul asupra trecutului și prezentului Basarabiei*, București, 1940
158. Iorga, N. – *Byzance après Byzance. Continuation de L'Histoire de la vie byzantine*, A.I.E.S.E.E., C.N.R., București, 1970
159. Iorga, N. – *Sate și preoți din Ardeal*, Ed. Saeculum I.O., București, 2007
160. Iorga, Nicolae – *Au fost Moldova și Țara românească provincii supuse fanarioșilor?*, Imprimeria Națională, București, 1937
161. Iorga, Nicolae – *Bizanț după Bizanț*, Ed. Encicl. Rom., București, 1972
162. *Ibidem*, Ed. 100+1 Gramar, București, 2002
163. Iorga, Nicolae – *Byzance apres Byzance. Continuation de l'Histoire de la vie byzantine*, Association Internationale D'Etudes Du Sud-Est Eurpéen, Comité National Roumain, Bucarest, 1971
164. Iorga, Nicolae – *Sinteza bizantină*, Ed. Minerva, BPT, București, 1972

- 165.Iorga, Nicolae – *Istoria românilor*, vol. II, București, 1992
- 166.Iscru, conf. univ. G. D. – *Formarea națiunii române*, București, 1995
- 167.Iscru, conf. univ. G. D. – *Traco-geto-dacii, națiunea matcă din spațiul carpato-danubiano-balcanic*, Casa de Editură și Librărie "Nicolae Bălcescu", București, 1998
- 168.Ispas, Sabina și Brăiloiu, Constantin – *Sub aripa cerului*, București, 1998
- 169.Ispas, Sabina – *Cultură orală și informație transculturală*, Editura Academiei Române, 2003
- 170.Ispas, Sabina – *Siminoc și Busuioc. Basme românești*, Editura Etnologică, București, 2005
- 171.Ispas, Sabina – *Premintele Solomon. Legenda populară românească între canonic și apocrif*, Ed. Saeculum I.O., București, 2006
- 172.Kernbach, Victor – *Miturile esențiale*, E.Ș.E., București, 1978
- 173.Kim, Ashida – *Ninja de fier. Tehnici energetice*, Ed. Teora, București, 1999
- 174.Kirițescu, Constantin – *Palestrica*, Ed. Uniunii de Cultură Fizică și Sport, București, 1964
- 175.Lactantius – *De mortibus persecutorum (Despre morțile persecutorilor)*, Ed. Amarcord, Timișoara, 2000
- 176.Lactantius – *Instituțiile divine*, Ed. Învierea, Timișoara, 2004
- 177.Lecă, O. G. – *Dicționar istoric, arheologic și geografic al României*, Ed. Universul, București, 1937
- 178.Lehrer, Milton – *Ardealul pământ românesc (Problema Ardealului văzută de un american)*, Ed. Vatra Românească, Cluj-Napoca, 1991
- 179.Lewis, Peter – *Arta secretă a luptătorilor ninja*, Ed. Teora, București, 1998

180. Ionescu Leonard, Mihai – *Gunshu. Artă bastonului lung*, Garell Publishing House, București, 1996
181. Laiber, Cristian – *Ninjutsu Bujinkan*, Garell Publishing House, București, 1996
182. Leșcu, Anatol – *Românii basarabeni în istoria militară a Rusiei. De la războaiele din Caucaz la Războiul Civil*, Ed. Militară, București, 2009
183. Libiu, Gabriela – *Nanquan kung fu. Boxul din sud*, Garell Publishing House, București, 1998
184. Lica, Vasile – *Scripta dacica*, Ed. Istros și Muzeul Brăilei, Brăila, 1999
185. Liceanu, Aurora – *Rănilor memoriei. Nucșoara și rezistența din munți*, Ed. Polirom, Iași, 2003
186. Lindholm, David – *Sigmund Reingeck's Knightly Art of Longsword*, Paladin Press, Boulder – Colorado, USA, 2003
187. Lindholm, David și Svård, Peter – *Sigmund Ringeck's Knightly Arts of Combat: Sword and Buckler Fighting, Wrestling, and Fighting in Armor*, Paladin Press, Boulder, Colorado, USA, 2006
188. Lorinț, Florica – *Din istoria unui imperiu*, Ed. Științifică, București, 1963
189. Lorinț, Florica – *Oamenii nordului*, Ed. Științifică, București, 1965
190. Lozovan, Eugen – *Dacia sacra*, Ed. Saeculum I.O., București, 1998
191. Kim, Ashida – *Secrets of the ninja*, Dojo Press, f.loc., 2000
192. MacKendrick, Paul – *Pietrele dacilor vorbesc*, Ed. Științifică și Enciclopedică București, trad. Horia Florian Popescu, 1978
193. Madgearu, Alexandru – *Originea medievală a focarelor de conflict din Peninsula Balcanică*, Ed. Corint, București, 2001
194. Manea, Vasile – *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2010

- 195.Marian, S. Fl. – *Trilogia vieții. Nașterea. Nunta. Înzmormântarea*, vol. I-III, Ed. „Grai și suflet – Cultura Națională”, București, 1995
- 196.Marian, Simion Florea – *Legende istorice românești*, Ed. Andreas Print, București, 2008
- 197.Maroteaux, Roland J. – *Takeda-ryu. Ju-jitsu-aiki-do*, Garell Publishing House, Garell Poligraphis s.r.l., București, 1997
- 198.Matoteaux, Roland J. – *Ju-Jutsu antic japonez după un text inedit de Hisamitsu Mimurodo*, Garell Publishing House, București, 1998
- 199.Mattesini, Silvano – *Gladiators*, „Asociatione Culturale Archeos”, 2009
- 200.Mătrescu, Florin – *Holocaustul roșu*, vol. I-II și Addenda, Ed. Irecson, București, 2008
- 201.Meghidovici, I.P. – *Istoria descoperirilor geografice*, Ed. Șt., București, 1959
- 202.Messalilă, Nicolae – *Ascendență*, Biblioteca Bucureștilor, București, 2010
- 203.Mitchell, S. Augustus – *Ancient Geography*, Publisher: Philadelphia: Thomas, Cowperthwait & Co, 1849
- 204.Mihăescu, D. – *Bucovina și Basarabia (pornind de la numele lor)*, TEHNOPRESS, Edit DAN, Iași, 2000
- 205.Mihăescu, H. – *La romanite dans le sud-est de L'Europe*, Ed. Academiei Române, 1993
- 206.Milin, Miodrag – *Rezistența anticomunistă din Munții Banatului*, Fundația Academia Civică, București, 2000
- 207.Moise, monahul – *Să nu ne răzbunați. Mărturii despre suferințele românilor din Basarabia*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2012
- 208.Mommsen, Theodor – *Istoria romană*, vol. I, E.Ș.E., București, 1987
- 209.Mommsen, Theodor – *Istoria romană*, vol. II și III, E.Ș.E., București, 1988
- 210.Mommsen, Theodor – *Istoria romana*, vol. IV, Ed. Enciclopedică, București, 1991

- 211.Moss, Vladimir – *Căderea Angliei ortodoxe. Cronici, sfinte moaște, minuni*, Ed. Egumenița, Ed. Cartea Ortodoxă, Galați, 2010
- 212.Munteanu, Romul – *Școala Ardeleană*, București, 1997
- 213.Muraru, Anton – *Judo*, Ed. Sport-Turism, București, 1985
- 214.Nandriș-Cudla, Anița – *20 de ani în Siberia. Destin bucovinean*, Ed. Humanitas, București, 1991
- 215.Neagoe, Manole – *Neagoe Basarab*, E.Ș., București, 1971
- 216.Negrea, Ștefan – *Pe urmele lui Grigore Antipa*, Ed. Sport-Turism, București, 1990
- 217.Nistor, Ion I. – *Originea românilor din Balcani și Vlahiile din Tesalia și Epir*, Ed. Domino, București, 2003
- 218.Nitobé, Inazo – *Bushido. Codul samurailor*, Ed. Princeps, București, 1991
- 219.Nitobe, Inazo – *Bushido sau sufletul japonezului*, Ed. Garell Publishing House, București, 1995
- 220.Noica, Constantin – *Sentimentul românesc al ființei*, Ed. Eminescu, București, 1978
- 221.Noica, Constantin – *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Ed. Eminescu, București, 1987
- 222.Noica, Constantin – *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, București, 1991
- 223.Noica, Constantin – *Simple introduceri la bunătatea timpului nostru*, Ed. Humanitas, București, 1992
- 224.Norris, Chuck – *Puterea secretă a sinelui*, Ed. Teora, București, 1999
- 225.Odobescu, A. I. – *Anticuitațile Județului Romaniți*, Tipografia Societății Academice Române, Bucuresci, 1878
- 226.Onu, Liviu – *Cronicari munteni*, E.Ș. București, 1970
- 227.Oppermann, Manfred – *Tracii. Între arcul carpatic și Marea Egee*, Ed. Militară, București, 1988

- 228.Opriș, Ioan – *Comisiunea monumentelor istorice*, Ed. Enciclopedică, București, 1994
- 229.Paliga, Sorin – *Etymologica et Anthropologica Maiora*, Fundația Evenimentul, București, 2007
- 230.Pamfile, Tudor – *Mitologia poporului român*, vol. 1-2, Ed. Vestala, București, 2008
- 231.Panaïtescu, Petre P. – *Istoria Românilor*, E. D. P., București, 1990
- 232.Papacostea, Șerban – *Românii în secolul al XIII-lea. Între cruciată și Imperiul mongol*, Ed. Enciclopedică, București, 1993
- 233.Papadima, Ovidiu – *Literatura populară română. Din istorica și poetica ei*, Ed. pt. Literatură, București, 1968
- 234.Papadima, Ovidiu – *O viziune românească a lumii. Studiu de folclor*, Ed. Saeculum I. O., București, 2009
- 235.Papadopol-Calimah – *Scrieri vechi pierdute atingătoare de Dacia*, Ed. Dacica, București, 2007
- 236.Papahagi, Per. – *Basme aromâne și glosar*, Edițiunea Academiei Române, București, Instit. de Arte Grafice „Carol Göbl”, 1905
- 237.Papanace, Constantin – *Geneza și evoluția conștiinței naționale la macedo-români*, Ed. Brumar, Timișoara, 1995
- 238.Papanace, Constantin – *Mica antologie românească*, Ed. Scara, București, 2001
- 239.Pârvan, Vasile – *Dacia. Civilizațiile străvechi din regiunile carpato-danubiene*, Ed. Științifică, București, 1958
- 240.Păcurariu, pr. prof. Mircea – *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, I, București, 1991
- 241.Pellegrini, Angelo – *Scrima cu floreta*, Ed. Uniunii de Cultură Fizică și Sport, București, 1963
- 242.Petcu, Liviu și Herea, Gabriel. – *Lumina din inimi. Spiritualitatea isihastă în traducerea și tâlcuirea Părintelui Stăniloae*, Ed. Trinitas, Iași, 2003

- 243.Pippidi, D. M. – *Studii de istorie și epigrafie*, EARSR, București, 1988
- 244.Pop, Ioan-Aurel – „*Din mâinile valahilor schismatici...*” *Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale (secolele XIII-XIV)*, Ed. Lira, București, 2011
- 245.Pop, Mihai și Ruxăndoiu, Pavel – *Folclor literar românesc*, București, 1976
- 246.Popa-Lisseanu, G. – *Fontes historiae daco-romanorum. Fasciculus I. Gesta Hungarorum* (sau *Izvoarele istoriei românilor. Volumul I. Faptele unurilor*), București, 1934
- 247.Popa-Lisseanu, G. – *Fontes historiae daco-romanorum. Fasciculus II. Descriptio europae orientalis* sau *Izvoarele istoriei românilor. Volumul II. Descrierea Europei Orientale de Geograful Anonim*, București, 1934
- 248.Popa-Lisseanu, G. – *Fontes Historiae Daco-Romanorum. Izvoarele istoriei românilor*, vol. 1-4, Ed. Saecullum I.O., București, 2010
- 249.Pop-Reteganul, Ion – *Povești ardelenesti*, vol. I-V, Brașov, 1912-1913
- 250.Popescu-Spineni, Marin – *Românii din Balcani*, Ed. Domino, București, 2006
- 251.Popoiu, Dr. Paula – *Fundu Moldovei. 80 de ani de la prima campanie monografică. 1928-2008*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2008
- 252.Propp, V. I. – *Morfologia basmului*, București, 1970
- 253.Protase, D. – *Autohtonii în Dacia*, vol. I, *Dacia romană*, E.Ș.E., București, 1980
- 254.Popescu, Emilian – *Curs de istoria și spiritualitatea Bizanțului*, București, xerografiat, 1996
- 255.Popescu, Pr. Prof. Grigore – *Viețile sfinților*, vol I-IV, București, 1960

256. Pușcariu, Sextil – *Studii istroromâne* , II, în colaborare cu M. Bartoli, A. Belulovici și A. Byhan, Cultura Națională, București, 1926
257. Rațiu, Anton – *Românii de la este de Bug. Cercetări etno-sociologice și culegere de folclor*, București, 1994
258. Răduleanu, Preot Boris – *Din lupta pentru Dreapta credință. articole 1935-1942*, Ed. Bonifaciu, București, 2004
259. Rădulescu-Motru, C. – *Etnicul Românesc. Naționalismul*, Ed. Albatros, București, 1996
260. Rămureanu, pr. prof. Ioan – *Istoria Bisericii Universale*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1992
261. Roberts, Thomas – *The English Bowman*, London, 1801
262. Roller, acad. Mihai – *Istoria Republicii Populare Române*, E.S.D.P., 1952
263. Rosetti, acad. Alexandru – *Istoria limbii române*, Ed. pentru Literatură, București, 1968
264. Russu, Ion I. – *Daco-geții în Imperiul Roman*, Ed. A.R.S.R., București, 1980
265. Russu, I.R. – *Etnogeneza românilor (Fondul autohton traco-dacic și componenta latino- romanică)* , Ed. Șt. Enc., București, 1981
266. Ruzé, Alain – *Latinii din Carpați*, Ed. Științifică, București, 1994
267. Saramandu, Nicolae – *Studii aromâne și meglenoromâne*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2003
268. Schullerus, Adolf – *Tipologia basmelor românești și a variantelor lor*, Ed. Saeculum I.O., București, trad. Magda Petculescu, Ediție îngrijită și prefătată de I. Oprișan, 2006
269. Secară, Constantin – *Muzica bizantină – doxologie și înălțare spirituală*, Ed. Muzicală, București, 2006
270. Seișanu, Romulus – *Dobrogea. Gurile Dunării și Insula Șerpilor*, Ed. Ziarului "Universul", București, 1928

- 271.Sfântul Marcu, Eugenicul – *Opere*, vol. I, Ed. Pateres, București, 2009
- 272.Sgandăr, Claudiu – *Enciclopedie de arte marțiale*, Ed. Cartea de Buzunar, București, (f.a.)
- 273.Smeu, Georgeta și Homer, Radu – *Mic dicționar de Istoria românilor*, Casa Cuget simțire credință, București, 1994
- 274.Stahl, Henri H. – *Povestiri din satele de altădată*, Ed. Nemira, București, 1999
- 275.Stahl, Henri H. – *Istoria socială a satului românesc*, Ed. Paideia, București, 2003
- 276.Stahl, Paul H. – *Triburi și sate din sud-estul Europei. Structuri sociale, structuri magice și religioase*; trad. Viorica Nicolau, Ed. Paideia, București, 2003
- 277.Stăniloae, pr. prof. Dumitru – *Ortodoxie și Românism*, editată de Asociația Românilor din Bucovina de Nord, 1992
- 278.Stăniloae, Pr. prof. dr. Dumitru – *Ascetica și mistica ortodoxă*, vol. I-III, Ed. Deisis, Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, Alba Iulia, 1993
- 279.Stăniloae, Pr. prof. dr. Dumitru – *Teologia Dogmatică*, vol. I-III, E.I.B.M.B.O.R., București, 1996-1997
- 280.Stăniloae, Preotul Profesor Dumitru – *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2005
- 281.Steinhardt, N. – *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991
- 282.Stevens, John – *Secretele Aikido-ului*, Ed. Mix, Brașov, 2002
- 283.Stoicescu, Nicolae – *Curteni și slujitori. Contribuții la istoria armatei române*, Ed. Militară, București, 1968
- 284.Stoicescu, Nicolae – *Continuitatea românilor*, E.Ș.E., București, 1980
- 285.Suvorov, Victor – *Spețnaz. Istoria secretă a Forțelor Speciale Sovietice*, Ed. Polirom, București, 2011

- 286.Suvorov, Victor – *Îmi retrag cuvintele*, Ed. Polirom, București, 2014
- 287.Șăineanu, Lazăr – *Basmele române în comparație cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice*, Ed. Minerva, București, Ediție îngrijită de Ruxandra Niculescu, prefată de Ovidiu Bîrlea, 1978
- 288.Talhoffer, Hans – *Medieval combat. A Fifteenth-Century Illustrated Manual of Swordfighting and Close-Quarter Combat*, Translated and Edited by Mark Rector, Foreword by John Clements, Greenhill Books, London and Stackpole Books, Pennsylvania, 2000
- 289.Tega, Vasile – *Aromânii văzuți de călători englezi (până la 1900)*, Ed. FCADP, București, 1998
- 290.Todoran, Pr. prof. dr. Isidor și Zăgrean, Arhid. prof. dr. Ioan. – *Teologia dogmatică*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1991
- 291.Tomescu, Căpitan Mircea – *Manevra strategică în trecut și astăzi*, Ed. Cartea Românească, București, 1939
- 292.Tonciulescu, Paul Lazăr – *Impactul Romei asupra Daciei*, Ed. Miracol, București, 1997
- 293.Tudor, D. – *Figuri de împărați romani*, vol. I-II, Ed. Enciclopedică română, București, 1974
- 294.Tulbure, Nathalia – *Atlas istoric al românilor cu cetiri istorice*, București, MCMXII, 1912
- 295.Țilică, Liviu – *Tehnici secrete din Shaolin. Atingerea punctelor vitale*, Garell Publishing House, București, 1995
- 296.Țilică, Liviu – *Xing Yi Quan. Boxul formă-intenție*, Garell Publishing House, București, 1998
- 297.Quenot, Michel – *Învieirea și icoana*, Editura Christiana, București, 1999
- 298.Ueshiba, Morihei – *Arta Păcii. Învățăturile fondatorului Aikido-ului*, Ed. Mix, Brașov, 2001

299. Ungurean, Mircea – *Karate Shotokan. Kihon & Kumite*, Ed. Budo Best, București, 2006
300. Urechia, V. A. – *Din domnia lui Ioan Caragea*, I.A.G. Carol Göbl, Bucuresci, 1900
301. Vataman, Paul – *Figuri sorocene*, Ed. Știința, Chișinău, 1993
302. Verca, Filon – *Parașutați în România vândută. Mișcarea de rezistență 1944-1948*, Ed. Gordian, Timișoara, 1993
303. Vlăducă, Ion – *Mic dicționar de apologetică ortodoxă*, Editura Bizantină, București, 2002
304. Vraciu, Ariton – *Limba daco-geților*, Ed. Facla, Timișoara, 1980
305. Vulcănescu, Mircea – *Dimensiunea românească a existenței*, Ed. Fundației Culturale Române, București, Ediție îngrijită de Marin Diaconu, 1991
306. Waetzoldt, Wilhelm – *Dürer und sine zeit*, Phaidon-Verlag, Dr. Horovitz, Wien, 1935
307. Vulcănescu, Romulus – *Mitologie română*, Ed. Ac. R.S.R., București, 1987
308. Watts, Larry L. – *Ferește-mă, Doamne, de prieteni... Războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România*, Ed. Rao, București, 2011
309. Weber, Max – *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, Ed. Humanitas, București, 1993
310. Xenopol, A. D. – *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. I-XII, Ed. Elf, București, 2009
311. Zamfirescu, Dan – *Ortodoxie și Romano-catolicism în specificul existenței lor istorice*, Ed. Roza Vânturilor, București, 1992
312. Zanne, Iuliu – *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia*, vol. I-X, ediție anastatică, Ed. Scara și Asociația Română pentru Cultură și Ortodoxie, București, 2003-2004

313. Zhengao, Du – *Lupta de stradă. Procedee întrebuințate de armată și poliție pentru contracararea actelor de violență*, Ed. Antet, Oradea, 1998

B. Articole și studii

1. *** *Ce este numit Dan Tian?*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 11-12
2. *** *Cetăți dacice în Oltenia*, «M.i.», VIII (1974), nr.12 (93), p.45
3. *** *Changquan – 32 de forme*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 26-29
4. *** *Civilizațiile lumii și pământul strămoșesc își dezvăluie tainele*, «BOR», nr. 7-8, p. 892-900
5. *** *Dicționar istoric. Neamuri și triburi tracice*, «M.i.», X (1976), nr.12 (117), p.22, 46
6. *** *Dicționar istoric. Neamuri și triburi tracice – Ausdecensi, Harpi, Brianti*, «M.i.», X (1976), nr.5 (110), p.36-37
7. *** *Dicționar istoric. Neamuri și triburi tracice – Bistonii, Bieții, Costobocii, Laii* «M.i.», X (1976), nr. 4 (109), p.15-17
8. *** *Din memoria pământului străbun*, «BOR», XCIII (1975), nr. 3-4, p. 309-311
9. *** *Din patrimoniul culturii universale și naționale*, «BOR», XCIII (1975), nr. 9, p. 1081-1085
10. *** *Din viața și civilizația pământului românesc*, «BOR», XCIV (1976), nr. 3-4, p.293-297
11. *** *Exercițiul celor 100 de boli*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p.14
12. *** *Geto-daci și greci la Callatis*, «M.i.», XV (1981), nr. 4 (169), p. 41-42
13. *** *Lumea tracilor în aria marilor lumi ale antichității europene*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 50-52

14. *** *Nanquan – Taolu-ul standard de competiție*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 30-34
15. *** *Noi mărturii ale civilizației pământului strămoșesc*, «BOR», XCIV (1976), nr. 5-7, p. 513-519
16. *** *Noi mărturi ale civilizațiilor vechi și ale gliei străbune*, «BOR», XCIII (1975), nr. 5-6, p. 638-641
17. *** *Permanenta locuire și legătura cu glia străbună*, «BOR», XCIV (1976), nr. 7- 8, p. 687-692
18. *** *Universul spiritual al lumii trace*, «M.i.», XII (1978), nr.7 (136), p. 28-32
19. *** *Wu Song studiază Tantui*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 48-49
20. Albu, Corneliu – *O legătură de sânge și simțire*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 15-17
21. Alecsandrescu, pr. C. - *Procesul răspândirii creștinismului pe teritoriul Daciei*, «BOR», XCIII (1975), nr. 9-10, p. 1090-1099
22. Anghel, Gheorghe - *Alba Iulia - doua milenii de existență*, «M.i.», IX (1975), nr.5 (98), p. 18-21
23. Antonescu, Cristian – *Putere politică și putere bisericească la Sfântul Ioan Gură de Aur*, «ST», seria a III-a, VII (2011), nr.1, București, p. 109-142
24. Armbruster, dr. Adolf - *“Ducele Ramunc” și “Țara Românească”*, «M.i.», X (1976), nr.10 (115), p. 36-38
25. Armbruster, dr. Adolf – *Un aliat italian al domnilor români: Pippo Spano*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 42-44
26. Barnea, Ion - *Identități ale romanității*, «M.i.», X (1976), nr.1 (106), p. 28-32
27. Barnea, Ion - *Monumentele rupestre de la Murfatlar*, «M.i.», II (1968), nr. 5 (14), p. 38-42
28. Barnea, Ion – *Stindardul dacilor pe Arcul de triumf al lui Galerius*, «M.i.», XII (1978), nr. 1 (130), p. 11-15
29. Bauman, V. – *Noi dovezi arheologice referitoare la vechimea martirilor de la Niculițel*, «BOR», XCIV (1976), p. 580-586

30. Berciu, Dumitru – *Fir neîntrerupt de existență românească*, «M.i.», IV (1970), nr. 11 (44), p. 2-7
31. Berciu, Dumitru – *Dicționar istoric - neamuri și triburi tracice*, «M.i.», X (1976), nr. 1 (106), p. 15-20
32. Bichir, dr. Gheorghe – *Oamenii pământului nu și-au părăsit țara*, «M.i.», X (1976), nr. 9 (114), p. 10-11
33. Bichir, dr. Gheorghe – *Neamuri și triburi tracice - Carpii*, «M.i.», X (1976), nr. 2 (107), p. 33-34
34. Bogdan, C. – «*Cetatea Helis*». *Contribuții la istoria orașului București*, «BOR», CIII (1975), nr. 7-8, p. 969-971
35. Bogrea, V. – *Pasagii obscure din Miron Costin*, «A.I.I.N.» - Cluj, I, 1921-1922, p. 310-317
36. Boholț, Gabriel – *Plăcile de la Sinaia*, «AXA», IV (2011), nr. 51, p. 103-185
37. Boicu, Dragoș – *Imago Dei – Imago Christi – Imago Augusti. O teologie politică în imagini a dinastiei constantiniene*, «ST», seria a III-a, VII (2011), nr.1, București, p. 143-168
38. Bordea, Gh. Poenaru – *Neamuri și triburi tracice – Tinii, Tyntenii*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 53 și 56
39. Brudiu, Mihai - *Dicianu - un nume milenar în străvechea Dobroge*, «M.i.», XI (1978), nr.10 (139), p.28-30
40. Bucur, Dr. docent Mitrea – *Pe urmele unui tezaur*, «M.i.», XV (1981), nr. 3 (168), 30-32
41. Căndea, Virgil - *Vechi contacte românești cu Levantul*, «M.i.», IV (1970), nr. 6 (39), p. 10-17
42. Căndea, Virgil - *Trecutul nostru în conștiința lumii*, «M.i.», VII (1973), nr. 1 (70), p. 58-60
43. Cergău, Titus N. – *Inscripțiile rupestre de la Casian*, «M.i.», XV (1981), nr. 3 (168), p. 29
44. Cernovodeanu, Dan – *O distincție românească necunoscută*, «M.i.», XXV (1991), nr. 2 (287), p. 62-63

45. Cernovodeanu, Paul – „*Orașul bucuriilor*” și *legendele sale*, «M.i.», VIII (1974), nr. 4 (85), p. 12-23 și 32
46. Chițescu, dr. Lucian – *Rădăcini străvechi*, «M.i.», XIII (1979), nr. 7 (148), p. 21-24, 32
47. Ciobotea, drd. Dan Ilie – *Elemente ale religiei geto-dacilor favorabile procesului de creștinare a strămoșilor*, «ST», XXVIII (1976), nr. 7-10
48. Coman, pr. prof. Ioan G. – *Problema raporturilor culturale dintre greci și “barbari” în lumina sfinților părinți*, «S.T.», XXVI (1974), nr. 3-4, p. 153-171
49. Coman, pr. prof. Ioan G. – «*Sciții*» *Ioan Casian și Dionisie cel Mic și legăturile lor cu lumea mediteraneană*, «ST», XXVII (1975), nr. 3-4, p. 189-203
50. Copoiu, N. – *România un nume de la Traian împăratul*, «M.i.», X (1976), nr.4 (109), p. 12-14 și 19
51. Corbea, Andrei – *O mărturie germană despre români în secolul XVII*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 33-35
52. Crișan, Dr. I. H. – *Templul de la Grădiștea de munte*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 40-41 și 55
53. Crișan, Ion Horațiu – *Împumuturi nemărturisite din istoria traco-geților*, «M.i.», XII (1978), nr. 8 (137), p. 18-19, 32
54. Culda, Cezar și Zhu Bao Zhen – *Baguazhang prezentare generală*, «Dragonul Negru» (Revistă de arte marțiale și cultură chinezească), nr. 2, 1991 (?), p. 5-7
55. Culda, Cezar – *Maestrul Zhu Bao Zhen promotorul Neijaquanului în România*, «Dragonul Negru», nr. 2 (1991?), p. 8-9
56. Culda, Cezar – *Tratatul Taijiquan-ului*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 15-16

57. Culda, Cezar – *Taijiquan-ul simplificat*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 17-19
58. Culda, Eleonora – *Dezvoltarea istorică a artelor marțiale chinezești (II)*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 35-37
59. Culică, V. – *Antichitățile creștine de la Izvoarele (jud. Constanța)*, «BOR», XCIV (1976), nr. 7- 8, p. 774-784
60. Danov, H. M. – *Viața cotidiană la traci*, «M.i.», X (1976), nr. 9 (114), p. 11-14, 22
61. David, P.I. – *Confluente daco-britanice* , «M.i.», XII (1978), nr.3 (132), p. 33-35
62. David, diac. P.I. – *Religia traco-dacă și celto-britanică. Studiu comparativ*, «BOR», XCII (1975), p. 389-408
63. Diaconu, Petre – *Coincidențe și relații generale (indirecte) între Anglia și Daco-Romania (sec. III-XIII)* ,«BOR», XCIII (1975), p. 746-784
64. Diaconu, Petre – *Unde a fost cetatea Dafne* , «M.i.», X (1976), nr. 10 (115), p. 7-9
65. Diaconu, Petre – *Vicina la Păcuiul lui Soare?* , «M.i.», VIII (1974), nr. 11 (92), p. 76-79
66. Dinu, Marin și M. Petrescu-Dîmbovița – *Tezaurul de la Băiceni*, « M.i.», X (1976), nr. 4 (109), p. 18-19
- 67.
68. Dragomir, Silviu – *Vlahii din Serbia*, «A.I.I.N.» - Cluj, I, 1921-1922, p. 279-299
69. Drăghiceanu, Virgiliu N. – *707 zile sub cultura pumnului german*, Ed. Saeculum Vizual, București, 2012
70. Dumitrașcu, Sever - *Cetățile dacice din Crișana* , «M.i.», XV (1981), nr. 5 (170), p. 31
71. Dumitrescu, Vladimir - *Colocviu despre iliri* . «M.i.», VII(1973), nr. 1 (70), p. 53, 57
72. Dušek, dr. Mikulaš - *Tracii în bazinul carpatic* , «M.i.», X (1976), nr. 2 (107), p. 35-37

73. Emil, Lăzărescu – *Despre voievodul românilor din 1307-1308 amintit în cronica lui Ottokar de Styria*, Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, Tomul XXVII, Mem. II
74. Eskenasy, Victor – *Sigiliul de la Voivozi*, «M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 11
75. Favier, Jean – *Cum se făcea negoț în Evul mediu?*, «M.i.», XXV (1991), nr. 2 (287), p. 65-69
76. Ferenczi, Ștefan - *Sarmizegetusa Regia - puternic centru al metalurgiei dace*, «M.i.», XIII (1979), nr.6 (147), p. 24-25
77. Frigioiu, Dan și Axinte Cristinel – *Exerciții de bază din wushu. Pozițiile de bază din wushu*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 22-25
78. Georgescu, Titu - *Craiova - 1750 ani* , «M.i.», IX (1975), nr. 9 (102), p. 13-14
79. Gholam, Samir - *Obiceiul ca izvor în dreptul romano-bizantin și în tradiția patristico-canonică a Bisericii Ortodoxe* , «ST», XXVII (1975), p. 452-463
80. Giurescu, Constantin C. – *Romanismul dacic* , «M.i.», VII (1973), nr. 8 (77), p. 30-32
81. Giurescu, Constantin C. – *Codrul - frate cu românul* , «M.i.», IX(1975), nr. 3 (96), p. 16-19
82. Giurescu, Constantin C. – *Românii în secolul migrațiilor* , «BOR», XCIII (1975), nr. 5-6, p. 729-745
83. Giurescu, Dinu C. – *Europa - "O parte a lumii îți va purta numele"* , «M.i.», VII (1973), nr.6 (75), p. 52-55, 63
84. Giurescu, Dinu C. – *Statul Asăneștilor (I)*, «M.i.», XV (1981), nr. 2 (167), p. 11-12
85. Giurescu, Dinu C. – *Statul Asăneștilor (II)*, «M.i.», XV (1981), nr. 3 (168), p. 12-13
86. Gorovei, Ștefan S. – *O săptămână consacrată milenilor de istorie sud-est europeană*, «M.i.», VIII (1974), nr. 9 (90), p. 20-22

87. Iliescu, G. – *Monede dacice* , «M.i.», XV (1981), nr. 4 (169), p. 43-45
88. Ionașcu, Ion – *Ceasornicul istoriei* , «M.i.», IV (1971), nr. 8 (41), p. 56-63
89. Ionescu, V. - *Relațiile romano-bizantine în opera lui A.D.Xenopol* , «BOR», XCII (1974), nr. 3-4, p. 721-729
90. Ionescu, Victor – *Teroare și terorism în istorie*, «M.i.», XXXIV (2001), nr. 10 (415), p. 34-36
91. Ionița, drd. Alex. M. - *Episcopia Constanței* , «ST», XXVIII (1976), nr. 7-10, p. 623-632
92. Iordache, Constantin - *Cum am reconstituit dacii de pe Arcul lui Galerius*, «M.i.» XII (1978), nr. 1 (130), p. 15
93. Ivanovici, Gh și Solomon, Max - *Pe urmele dramurilor și ocalelor*, « M.i.», IV (1970), nr. 2 (35), p. 81-85
94. Lerian, Mircea - *În legătură cu ipoteza Vicina - Somova*, «BOR», XCI (1973), nr. 3-5, p. 472-474
95. Lupaș, I. – *Factorii istorici ai vieții naționale românești*, «A.I.I.N.» - Cluj, I, 1921-1922, p. 19-45
96. Mateescu, Tudor - *Dobrogea - străvechi pământ românesc* ,«Mi», XVII(1983), nr. 2 (215), p. 29-31 și 34
97. Maciu, Vasile - *Țara Românească - istoria unui nume al întregului teritoriu locuit de români* , «M.i.», IX (1975), nr. 12 (105), p. 2-3, 36
98. Mărculescu, Octavian – *Tânărul rege trac și prietenul său roman. Destăinuirile unei piese rare* , «M.i.»,VIII(1974), nr. 4(85), p. 64-65
99. Mărculescu, Octavian – *O cruce bizantina găsită la Câmpulung Muscel* , «BOR», XCIII(1975), nr. 3-4, p. 356-359
100. Mărghitan, Liviu – *Zeul-copil de la Deva* , «M.i.», V (1971), nr.7 (52), p. 7

- 101.Mărghitan, Liviu – *Traianus Decius, restaurator al Daciei* , «M.i.», VIII (1974), nr.12 (93), p. 55
- 102.Michelet, Jules - *Marele lor nume de Români* , «M.i.», VII (1973), nr. 1(70), p. 60-61
- 103.Miculescu, pr. drd. Iulian - *Românii (valahii) în spațiul carpato-balcanic până la întemeierea Imperiului Româno-Bulgar* , «BOR», CII (1984), p. 246-258
- 104.Munteanu, N. G. - *Cei mai primejdioși adversari ai romanilor* , «M.i.», XII (1979), nr. 6 (147), p. 21-23
- 105.Năsturel, Petre - *Treptele Bizanțului* , «M.i.», IV (1970), nr. 4 (37), p. 52-61
- 106.Netea, Vasile – „*Soarele pentru toți românii de la București răsare*”, «M.i.», VIII (1974), nr. 9 (90), p. 14-17
- 107.Nicolae, drd. Maxim - *Riturile de înmormântare de pe teritoriul țării noastre din cele mai vechi timpuri și până la apariția creștinismului* , «ST», XIX(1967), nr. 3-4, p. 198-205
- 108.Nicolaescu, Sorin - *Un mesaj tragic - taina unui inel* , «M.i.», VII(1973), nr. 5(74), p. 86-87
- 109.Nicolaescu-Plopșor,C.S. - *Milenii de istorie la Porțile de Fier* , « M.i.», II(1968), nr.1(10), p.1-7
- 110.Olteanu, Ștefan - *Bârladul și veacurile sale de istorie* , «M.i.»,VIII (1974), nr.9 (90), p. 30-32
- 111.Palade, Vasile - *Cuptorul de la Fântânele* , «M.i.», IV (1970), nr.2 (35) , p.45
- 112.Panighiant, Eugen - *Poetul la asediul cetății Aegysus?* , «M.i.», VIII(1974), nr.4(85), p.66-67
- 113.Păcurariu, pr. prof. Mircea - *Listele cronologice ale ierarhilor Bisericii Ortodoxe Romane* , «BOR», XIII(1975), p. 322-356
- 114.Petrescu-Dîmbovița, M. - *Cetăți medievale de pământ pe teritoriul României*, «M.i.», XII (1978), nr.9 (138), p. 28-32
- 115.Poienaru-Bordea, Gh. – *Neamuri si triburi tracice. Edonii* , «M.i.», X(1976), nr.10(115), p. 10-19

116. Poienaru-Bordea, Gh. – *Neamuri si triburi tracice. Astii , Bisaltii , Zaellii* , « M.i.», X (1976), nr.11 (116), p. 22-40
117. Poienaru-Bordea, Gh. – *Neamuri si triburi tracice. Ciconii* , «M.i.», XI (1977), nr.10 (127), p. 51, 61
118. Popa, Radu – *1247: Diploma cavalerilor ioaniți. Litovoi un voievod între cnezi* , « M.i.» , X (1976), nr.4 (109), p. 2-6
119. Popescu, Mihail – *Cultul morților în religia greco-romană din Sciția Mică* , «BOR», LXXXVIII (1970), nr. 11-12, p. 1275-1286
120. Popilian, Gheorghe – *Date noi cu privire la centrul ceramic de la Romula* , «Arhivele Olteniei», 3, Ed. Acad.R.S.R., București, 1984, p. 46-54
121. Preda, Constantin – *Un atelier monetar în Dacia* , «M.i.», II (1968), nr.1 (10), p. 33-35
122. Preda, Constantin – *Semnificative mărturii ale monedelor getodacice* , «M.i.», X (1976), nr.5 (110), p. 38-39
123. Preda, Constantin – *Neamuri si triburi tracice* , «M.i.», X (1976), nr.9 (114), p. 18-19
124. Preda, Dr. Constantin – *Cetatea de la Tilișca*, «M.i.», XV (1981), nr. 3 (168), p. 37
125. Pușcă, dr. ing. Ion – *Viticultura la strămoșii românilor* , «M.i.», XV (1981), nr. 4 (169), p. 59
126. Radulescu, A. – *Burebista si Dacia Pontica* , «M.i.», X (1976), nr.6 (111), p. 47-48, 50
127. Rădună, Dumitru – *Culte orientale din Dacia Superior în lumina descoperirilor arheologice* , «S.T.», XVIII (1966), nr. 3-4, p. 131-145
128. Rădună, Dumitru – *Divinitățile adorate în Oltenia în timpul stăpânirii romane* , «ST», XVIII (1966), nr. 7-8, p. 450-469
129. Rămureanu, pr. prof. Ioan I. – *Creștinismul în provinciile romane dunărene ale Iliricului la sfârșitul secolului IV. Sinodul de la Sirmium din 378 si sinodul*

- de la *Acvileea din 381*, «ST», XVI(1964), nr. 7-8, p. 408-450
130. Rămureanu, pr. prof. Ioan I. – *Martirii creștini de la Niculițel, descoperiți în anul 1971*, «BOR», XCI(1973), nr. 3-5, p. 464-471
131. Rămureanu, pr. prof. Ioan I. – *Sfinți și Martiri la Tomis - Constanța*, «BOR», XCII(1974), nr. 7-8, p. 975-1011
132. Rămureanu, pr. prof. Ioan I. – *Sfântul Irineu, episcop de Sirmium*, «ST», XXVII (1975), nr. 3-4, p. 204-212
133. Rezachevici, Constantin - *Turnu - localități și monumente medievale*, «M.i.», VII(1973), nr.11(80), p. 72-73
134. Rezuși, pr. prof. Petru - *Contribuții noi istorice și arheologice cu privire la religia dacilor*, «BOR», XCII (1974), nr. 3-4, p. 452-457
135. Rus, Conf. univ. dr. – *Istoria creștinismului primar. Întâlnirea cu Imperiul roman*, I și II, «M.i.», XXV (1991), nr. 1 și 2 (p. 58-61) (ian. și febr.)
136. Rusu, pr. Zeviu - *Cultul Șarpelui la Tomis*, «S.T.», XXVI (1974), nr. 3-4, p. 226-263
137. Sacerdoțeanu, prof. Aurelian - *Vasile Pârvan și istoria creștinismului daco-roman*, «ST», XIX (1967), nr.7-8, p. 403-410
138. Scorpan. Constantin - *Ovidiu avea dreptate*, «M.i.», IV (1970), nr.8 (81), p.65-69
139. Schwann, Stanislaw - *O inscripție medicală în Dacia, subiect al unei lucrări germane din 1742*, «M.i.», X (1976), nr.5 (110), p.16
140. Sfântul Tihon din Zadonsk – *Dumnezeu în împrejurările vieții de zi cu zi*, Ed. Sophia: Cartea Ortodoxă, București, 2011
141. Shang, Liu Qin – *Fenomenele ciudate de pe zona latitudinii nordice de 30° pot fi dezlegate de „ZHOU YI”*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 41-42

- 142.Silvestri, Artur - *Există o literatură străromână?*,
«Luceafărul. Istorii neelucidate», 1985, p. 86-90
- 143.Stahl, Michael – *Commodus*, «M.i.», XXXIV (2001),
nr. 10 (415), p. 75-79
- 144.Stan, Alexandru I. - *Religia tracilor sud-dunăreni*,
«ST», XX(1968), nr. 7-8, p. 576-588
- 145.Stan, Alexandru I. - *Theos Megas Derzelas și cultul
său sincretist*, «ST», XXI(1969), nr.1-2, p. 111-121
- 146.Stănescu, Eugen – *Vlahii din Imperiul bizantin*,
«M.i.», XI (1977), nr. 2 (119), p. 18-22
- 147.Stăniloae, pr. prof. Dumitru - «*Besii*» în *mănăstirile
din Orient*, «BOR», XCIV(1976), p. 587-589
- 148.Stoica, pr. Constantin - *Sfântul Andrei, apostolul
românilor*, Ed. Romania Creștină, București, 1998
- 149.Stoica, Vasile – *Suferințele din Ardeal*, Ed. Vicovia,
Bacău, 2008
- 150.Suceveanu, Al. - *Neamuri și triburi tracice - Moesii,
Serdii, Triballii*, «M.i.», X(1976), nr.6 (111), p. 45-47
- 151.Șerbănescu, D. - *Dava Radovanu*, «M.i.», XV (1981),
nr. 4 (169), p. 39-40
- 152.Ștefan, Gheorghe - *Mărturii ale unei civilizații*,
«M.i.», IV (1970), nr. 2 (35), p. 2-5
- 153.Tebeica, Val – *Un român în Țara de foc*, «M.i.»,VIII
(1974), nr. 9 (90), p. 58-61
- 154.Totu, Magda – *Răscoala grănicerilor*, «M.i.», VIII
(1974), nr. 4 (85), p. 70-72
- 155.Toynbee, A.J. - «*Apa trece, pietrele rămân*», «M.i.»
VII(1973), nr. 7 (76), p. 24-27
- 156.Trohani, George - *Dave și stăpânii lor-Vlădiceasca*,
«M.i.», XIV (1980), nr. 11 (64), p.33
- 157.Tudor, Prof. univ. dr. doc. D. – *Austera Cornelia și
celebrii săi fii*, «M.i.», VIII (1974), nr. 9 (90), p. 24-29
- 158.Tudor, Prof. univ. dr. doc. D. – *Roma – Romula –
Malva. Taina a două inscripții*, «M.i.», XV (1981), nr.
3 (168), p. 52-53

- 159.Tudor, Dumitru – *Localizarea Daciei Malvensis* , «M.i.», III (1969), nr.3 (24), p.2-5
- 160.Tudor, Dumitru – *O solie din Dacia la Roma, acum doua milenii*, «M.i.», I (1967), nr. 7, p. 21-22
- 161.Tudor, Dumitru – *Lumini în milenara noapte* , «M.i.», V (1971), nr.7 (52), p.2-6
- 162.Vălușeanu, U. - *Beduini de origine valahă?* , «M.i.», VII(1973), nr.1(70), p.82-84
- 163.Vranoussis, Leandros – *Rigas un patriot grec din principatele române*, «M.i.», XV (1981), nr. 3 (168), p. 42-45 și 51
- 164.Vuia, Remulus – *Legenda lui Dragoș*, «A.I.I.N.» - Cluj, I, 1921-1922, p. 300-309
- 165.Vuia, Remus – *Dintotdeauna aici* , «M.i.», XII (1979), nr.7 (148), p.25-28
- 166.Vulpe, Radu – *Tomis: de la orășel la Metropola Pontului Stâng* , «M.i.», V (1971), nr.12 (57), p.66-70
- 167.Vulpe, Radu – *Cel mai original monument al Romei - Columna Traiană* , «M.i.», VII(1973), nr. 5(74), p.60-67
- 168.Vulpe, Radu – *Adamclisi - o victorie scump plătită* , «M.i.», VIII(1974), nr.3(84), p.19-23, 38-42
- 169.Vulpe, Radu – *Aurelian - împăratul cu mana pe spadă* , «M.i.», IX(1975), nr.4(97), p.7-13
- 170.Zhong, Bian Zhi – *Cum putem readuce tinerețea*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 38-40
- 171.Zi, Lao – *Dao de jing*, «Dragonul Negru», nr. 2, 1991 (?), p. 20-21

C. Principalele link-uri folosite

adventurelife.ro/
bootfighter.wordpress.com
cec-archery.eu
en.wikipedia.org/wiki/Eskrima

en.wikipedia.org/wiki/Gun_politics_in_Switzerland
en.wikipedia.org/wiki/Krav_Maga
en.wikipedia.org/wiki/Martial_arts
en.wikipedia.org/wiki/Pankration
en.wiktionary.org/wiki/martial_art
eyowf2013.ro/oficialii-ibu-impresionati-de-facilitatile-de-biatlon-din-fundata?lang=ro
floresti.ziare.com/stiri/stefan-popa-candidat-independent-la-functia-de-primar-al-comunei-floresti-12120
fr.wikipedia.org/wiki/Pugilat
frenchboxing.blogspot.ro/
j2n-ma.blogspot.ro/2012/08/savate.html
jmanly.ejmas.com
jwma.ejmas.com
martialartsblogaroundtheworld.wordpress.com
martialartsblogaroundtheworld.wordpress.com/2012/04/25/france-savate/
misz.hu/
ro.wikipedia.org/wiki/Airsoft
ro.wikipedia.org/wiki/Arte_martiale
tircuarcu.me
tircuarcu.me/cluburi-tir-cu-arcu/
vassian.wordpress.com/2010/07/20/istoria-fortelor-speciale-rusesti
www.abirwarriorarts.com/en
www.aemma.org
www.amazon.com
www.amazon.com/Codex-Wallerstein-Fifteenth-Longsword-Wrestling/dp/1581605854/ref=pd_bxgy_b_text_y
www.aprovisa.es/defensa/boxeo-frances-savate/
www.archery.bg
www.archery.pl
www.archery.su

www.archery.org.ua
www.archeryshop.ro/
www.arcuri-sageti.ro/
www.citadel-archery.ro/
www.crestinortodox.ro
www.crestinortodox.ro/sfinti/despre-sfintii-ostasi-139114.html
www.dsb.de
www.fitarco-italia.org
www.frschibiatlon.ro
www.frschibiatlon.ro/#
www.frta.ro
www.jameslafond.com/article.php?c=blog&id=31
8
www.ortodoxiatinerilor.ro/tinerii-in-societate/ispite-barbatesti
www.outdoor-events.ro/ro/categories/supravietuire/
www.razbointrucuvant.ro/2011/11/19/2-ani-de-la-asasinarea-parintelui-daniel-sisoev-pentru-ce-socotim-a-fi-dreptul-nostru-sa-urim-sa-barfim-neincetat-si-sa-faurim-scandaluri/
www.reiki.ro
www.reikiusui.ro/
www.royalarmouries.org/what-we-do/clubs-and-societies/historical-martial-arts
www.russianmartialart.com
www.russianmartialart.com/main.php?page=philosophy
www.thehaca.com/
www.truefork.org/DragonPreservationSociety/Petter.php
www.verticaladventure.ro/ro/
<http://verticalnews.ro/harta-clanurilor-interlope-din-romania/>
www.worldarchery.org/

www.youtube.com/user/archerytv

paginile au fost consultate în perioada de
concepere a acestei lucrări, respectiv 2009-2014